

Τρίτη έκδοση

Εγχειρίδιο για την ένταξη για υπευθύνους χάραξης πολιτικής και ειδικούς επαγγελματίες

Γενική Διεύθυνση
Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Εγχειρίδιο για την ένταξη για υπευθύνους χάραξης πολιτικής και ειδικούς επαγγελματίες

Τρίτη έκδοση, Απρίλιος 2010

*Europe Direct is a service to help you find answers
to your questions about the European Union*

Freephone number (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Certain mobile telephone operators do not allow access to 00 800 numbers or these calls may be billed.

Το παρόν εγχειρίδιο συνέταξαν οι Jan Niessen και Thomas Huddleston του Migration Policy Group (MPG), για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας).

Μπορεί επίσης να τηλεφορτωθεί από τον δικτυακό τόπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/comm/justice_home/ και από τον ευρωπαϊκό δικτυακό τόπο για την ένταξη στη διεύθυνση www.integration.eu

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το διαδίκτυο (<http://europa.eu>).

Βιβλιογραφικό δελτίο υπάρχει στο τέλος του τεύχους.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2010

ISBN 978-92-79-13510-1

doi:10.2758/15209

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2010

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

© Σχεδίαση: Ruben Timman/www.nowords.nl

© Φωτογραφία: MM Production/Corbis

Printed in France

ΤΥΠΩΜΕΝΟ ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΛΕΥΚΑΣΜΕΝΟ ΧΩΡΙΣ ΧΛΩΡΙΟ

Περιεχόμενα

Πρόλογος	6
Εισαγωγή	8
■ Κεφάλαιο 1: Ευρωπαϊκή ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών	13
1.1 Στοχοθετημένη ευρωπαϊκή συνεργασία σε θέματα ένταξης	15
1.2 Το Εγχειρίδιο στο επίκεντρο	21
■ Κεφάλαιο 2: Μέσα μαζικής ενημέρωσης και ένταξη	25
2.1 Προκλήσεις και ευκαιρίες στο περιβάλλον των μέσων ενημέρωσης	26
2.2 Ανάπτυξη αποτελεσματικής στρατηγικής για τα μέσα ενημέρωσης	32
2.3 Δημιουργία μέσων ενημέρωσης με μεγαλύτερη πολυμορφία	40
Συμπεράσματα	51
■ Κεφάλαιο 3: Ευαισθητοποίηση και χειραφέτηση των μεταναστών	55
3.1 Ευαισθητοποίηση: τεκμηριωμένες απόψεις και δραστηριοποίηση του κοινού	57
3.2 Ανάπτυξη ικανοτήτων και επιλογή δράσης	76
Συμπεράσματα	84
■ Κεφάλαιο 4: Πλατφόρμες διαλόγου	87
4.1 Εγκαθίδρυση και θέση σε λειτουργία πλατφόρμας: υπέρβαση των εμποδίων	90
4.2 Ρόλοι για την επικεφαλής δημόσια αρχή ή την οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών	108
Συμπεράσματα	114

■ Κεφάλαιο 5: Απόκτηση ιθαγένειας και ενεργός συμμετοχή των πολιτών στα κοινά	117
5.1 Έννοιες και πολλαπλά συμφέροντα στο κοινό μέλλον μιας πολύμορφης κοινωνίας	119
5.2 Η κτήση της ιθαγένειας	125
5.3 Διοικητικές διαδικασίες ενθαρρυντικές για τους δυνητικούς πολίτες	132
5.4 Από την κτήση της ιθαγένειας έως την ενεργό συμμετοχή στα κοινά στους παλαιούς και στους νέους πολίτες	140
Συμπεράσματα	146
■ Κεφάλαιο 6: Νεαροί μετανάστες, εκπαίδευση και αγορά εργασίας	149
6.1 Βελτίωση του σχολικού συστήματος	150
6.2 Επένδυση στους μαθητές	163
6.3 Διευκόλυνση της μετάβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας	171
Συμπεράσματα	181
Παράρτημα I: Κοινές βασικές αρχές για την πολιτική ένταξης των μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση	183
Παράρτημα II: Εργαλείο συγκριτικής ανάλυσης	185
Παράρτημα III: Εθνικά σημεία επαφής για την ένταξη	189
Παράρτημα IV: Επιλεγμένη βιβλιογραφία	195

Υπόμνημα:

Η δομή του Εγχειριδίου σχεδιάστηκε έτσι ώστε να διευκολύνονται οι παραπομπές με τη χρήση πλαισίων και των ακόλουθων συμβόλων:

 = Συμπέρασμα που αναδεικνύει διδάγματα

 = Παράδειγμα ορθής πρακτικής

 = Σύνδεσμος σε δικτυακό τόπο για περισσότερες πληροφορίες. Έχουν παρασχεθεί σύνδεσμοι όπου αυτό ήταν εφικτό. Σημειώνεται ότι οι εν λόγω σύνδεσμοι ήταν ενεργοί κατά τον χρόνο σύνταξης του Εγχειριδίου, αλλά υπόκεινται σε μεταβολές.

Πρόλογος

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης, πριν από επτά έτη, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων κάλεσαν τα κράτη μέλη να εμβαθύνουν τις μεταξύ τους συζητήσεις για θέματα ένταξης προκειμένου να εξαχθούν αμοιβαία διδάγματα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε την εκπόνηση εγχειριδίου ορθών πρακτικών σε συνεργασία με τα εθνικά σημεία επαφής για την ένταξη, εμπειρογνώμονες που συνεδριάζουν τακτικά.

Σήμερα, παρουσιάζουμε την τρίτη έκδοση του Εγχειριδίου. Το Εγχειρίδιο καλύπτει θέματα μεγάλης σημασίας όπως «μέσα μαζικής ενημέρωσης και ένταξη», «ευαισθητοποίηση και χειραφέτηση των μεταναστών», «πλατφόρμες διαλόγου», «απόκτηση ιθαγένειας και ενεργός συμμετοχή των πολιτών στα κοινά», «νεαροί μετανάστες, εκπαίδευση και αγορά εργασίας». Περίπου 600 εμπειρογνώμονες, αποσπασμένοι από κυβερνήσεις, και εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών, εργάστηκαν για περισσότερο από 18 μήνες ανταλλάσσοντας ιδέες για αυτά τα καίρια ζητήματα. Το αποτέλεσμα συνίσταται σε ευρεία κλίμακα εμπνευσμένων και συγκεκριμένων παραδειγμάτων που περιλαμβάνονται στην παρούσα έκδοση του Εγχειριδίου. Όμως, αυτό το Εγχειρίδιο δεν αποτελεί τον μόνο καρπό της εργασίας των εμπειρογνομόνων. Επτά έτη, τρεις εκδόσεις, δεκατέσσερα τεχνικά σεμινάρια, συμμετοχή μερικών εκατοντάδων ανθρώπων: όλα αυτά δημιούργησαν μια συνδεδεμένη και αποτελεσματική κοινότητα ειδικών επαγγελματιών.

Σε αυτόν τον τομέα, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, αλλά το Εγχειρίδιο αποτελεί ένα ακόμα βήμα προόδου προς την εξεύρεση κοινών λύσεων για την αντιμετώπισή τους. Στις προηγούμενες εκδόσεις τα θέματα που μελετήθηκαν αφορούσαν τα προγράμματα ένταξης, τη συμμετοχή στα κοινά, τους δείκτες, την ενσωμάτωση των μέτρων ένταξης των μεταναστών, την κατοικία στο αστικό περιβάλλον, την οικονομική ένταξη και τη διακυβέρνηση του τομέα της ένταξης. Με αυτή την τρίτη έκδοση, καλύπτονται σχεδόν όλοι οι συναφείς τομείς που καταγράφηκαν από τις κοινές βασικές αρχές οι οποίες θεσπίστηκαν από τα κράτη μέλη το 2004.

Η κοινότητα για την προώθηση της ένταξης μεγαλώνει. Το περασμένο έτος εγκαινιάστηκε ένα φόρουμ προσιτό σε όλους, ο ευρωπαϊκός δικτυακός τόπος ένταξης. Εκατοντάδες ορθές πρακτικές προστέθηκαν για να συνεχίζουν να μας εμπνέουν και να μας οδηγούν συχνά σε νέες, καταπληκτικές ιδέες και σχέδια. Μερικά από αυτά τα σχέδια χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης.

Με τη δημοσίευση αυτής της τρίτης έκδοσης και την εγκαίνιαση του δικτυακού τόπου, ολοκληρώνουμε το πρώτο στάδιο του κοινού προγράμματος ένταξης του 2005. Η συνθήκη της Λισαβόνας μάς ενθαρρύνει να θεσπίσουμε μέτρα που να παρέχουν κίνητρα στα κράτη μέλη όσον αφορά την προώθηση της ένταξης και να υποστηρίζουν τη δράση τους. Με την ώθηση που δίδεται από το πρόγραμμα της Στοκχόλμης, τις υπουργικές διασκέψεις για την ένταξη και τις συζητήσεις στο ευρωπαϊκό φόρουμ ένταξης, εισερχόμαστε σήμερα σε μια δυναμική περίοδο εργασίας προς έναν κοινό στόχο ο οποίος έγκειται στην ευημερία όλων των πολιτών σε μια πολύμορφη κοινωνία. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξακολουθεί να υποστηρίζει πλήρως αυτή τη διαδικασία.

Jonathan Faull
Γενικός Διευθυντής
ΓΔ Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας
Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Εισαγωγή

Το Εγχειρίδιο για την ένταξη περιέχει «διδάγματα» και ορθές πρακτικές που έχουν αντληθεί από την πείρα των υπευθύνων χάραξης πολιτικής και των ειδικών επαγγελματιών σε ολόκληρη την Ευρώπη. Συγκεντρώνοντας και παρουσιάζοντας συγκεκριμένα παραδείγματα από διάφορους τομείς της ένταξης των μεταναστών, το Εγχειρίδιο συμβάλλει στην ευρύτερη πολιτική διεργασία στον τομέα της ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), και ιδίως στην ανάπτυξη του ευρωπαϊκού πλαισίου για την ένταξη.

Όπως και οι προηγούμενες εκδόσεις του Εγχειριδίου, η παρούσα τρίτη έκδοση περιλαμβάνει ένα μείγμα «ουσιαστικών» και «μεθοδολογικών» θεμάτων. Καλύπτει τρία θέματα και τρεις προσεγγίσεις διακυβέρνησης. Κεφάλαια σχετικά με τον ρόλο των μέσων ενημέρωσης, την κτήση της ιθαγένειας και την πρακτική της ενεργούς συμμετοχής των πολιτών στα κοινά, και τις εμπειρίες των νεαρών μεταναστών στο εκπαιδευτικό σύστημα και στην αγορά εργασίας παρουσιάζουν τις πρακτικές και τα διδάγματα στους συγκεκριμένους τομείς. Κεφάλαια σχετικά με την ευρωπαϊκή ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών, την ευαισθητοποίηση και τη χειραφέτηση, και τις πλατφόρμες διαλόγου εξετάζουν τις δομές και τους μηχανισμούς που χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή επιτυχημένων στρατηγικών ένταξης σε όλους τους τομείς πολιτικής. Η παρούσα τρίτη έκδοση βασίζεται σε σειρά τεχνικών σεμιναρίων που οργανώθηκαν από τους αρμόδιους για την ένταξη υπουργούς στη Βιέννη (Νοέμβριος 2007), στο Παρίσι (Νοέμβριος 2007), στην Αθήνα (Μάρτιος 2008), στο Δουβλίνο (Μάιος 2008), στη Λισαβόνα (Νοέμβριος 2008) και στο Ταλίν (Φεβρουάριος 2009).

Στόχος μιας ακμάζουσας Ευρώπης είναι να εξασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη ευημερία όλων των κατοίκων των πολύμορφων κοινωνιών της. Διαφορετικές ομάδες μεταναστών θα συνεχίσουν να φτάνουν και να εγκαθίστανται στις ευρωπαϊκές κοινωνίες, οι οποίες μεταβάλλονται και οι ίδιες υπό την επίδραση των κοινωνικοοικονομικών και δημογραφικών αλλαγών.

Στόχος των πολιτικών ένταξης είναι να επιφέρουν, συν τω χρόνω, σύγκλιση των κοινωνικών αποτελεσμάτων για όλους. Αυτό απαιτεί την ενεργό ανάμειξη όλων των πολιτών και των κατοίκων· εκείνων που έχουν και εκείνων που δεν έχουν μεταναστευτικές καταβολές. Όλοι μπορούν να συμβάλουν στην κοινωνική, οικονομική, πολιτιστική και πολιτική ζωή της κοινωνίας χρησιμοποιώντας τις δεξιότητες και τα προσόντα τους.

Τα άτομα αναπτύσσουν ικανότητα διά βίου μάθησης και χειραφετούνται ως παράγοντες αλλαγής για τις κοινωνίες που ευνοούν την ένταξη. Συγκρίσιμα δικαιώματα και ευθύνες καθιστούν τη συμμετοχή εφικτή, όπως και το άνοιγμα των βασικών υπηρεσιών.

Οι κάτοικοι με μεταναστευτικές καταβολές ενδέχεται να αντιμετωπίσουν δυσκολίες που σχετίζονται με την καταγωγή τους, τις συνθήκες εγκατάστασής τους ή διακρίσεις. Οι κάτοικοι χωρίς μεταναστευτικές καταβολές ενδέχεται να αντιμετωπίσουν δυσκολίες στη συμβίωση με τους νέους κατοίκους, στην προσαρμογή στην αυξημένη πολυμορφία γύρω τους και στον χειρισμό των νέων αντιλήψεων σχετικά με τις έννοιες της ιδιότητας του πολίτη και της συμμετοχής.

Νέες ρυθμίσεις για την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης με την άρση των εμποδίων και με την αξιοποίηση των παραγόντων που διευκολύνουν την κοινωνική ένταξη. Οι δημόσιες αρχές, η κοινωνία των πολιτών και ο ιδιωτικός τομέας βοηθούν τον εαυτό τους και τη διαδικασία ένταξης αναλαμβάνοντας ρόλο «οργανισμών μάθησης». Αποκτούν διαπολιτισμικές γνώσεις και δρουν προορατικά ανταποκρινόμενοι στις μεταβαλλόμενες ανάγκες, στην κοινωνική δυναμική και στην ευημερία του ολοένα και πιο ποικιλόμορφου πληθυσμού τους.

Το Κεφάλαιο 1 διαφέρει από τα άλλα κεφάλαια καθώς παρουσιάζει τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί επί του παρόντος η ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών στη στοχοθετημένη ευρωπαϊκή συνεργασία για την ένταξη. Τα λιγοστά παραδείγματα πρακτικών αφορούν δραστηριότητες σε επίπεδο ΕΕ, και όχι εθνικές πρακτικές. Το κεφάλαιο αναφέρεται στη θέσπιση νομικών προτύπων και στην υποβολή εκθέσεων σχετικά με την εφαρμογή τους. Αναφέρεται επίσης στη θέσπιση πολιτικών προτεραιοτήτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και περιγράφει εν συντομία τα σημαντικότερα στοιχεία του κοινού προγράμματος για την ένταξη, όπως ο ευρωπαϊκός δικτυακός τόπος για την ένταξη και το ευρωπαϊκό φόρουμ για την ένταξη. Ειδικότερα, περιγράφει την πρωτοβουλία του Εγχειριδίου, συμπεριλαμβανομένων των τριών σειρών τεχνικών σεμιναρίων, που είχαν ως αποτέλεσμα τρεις εκδόσεις του Εγχειριδίου για υπευθύνους χάραξης πολιτικής και ειδικούς επαγγελματίες.

Το θέμα του Κεφαλαίου 2 επικεντρώνεται στον ρόλο των μέσων μαζικής ενημέρωσης στην ένταξη των μεταναστών. Στις φιλελεύθερες δημοκρατίες που εγγυώνται την ελευθερία του Τύπου, ρόλος των μέσων ενημέρωσης είναι η παροχή πληροφοριών, εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας. Τα μέσα ενημέρωσης λειτουργούν ως πλατφόρμα για ανοικτή και ειλικρινή επικοινωνία σχετικά με τις θετικές και τις αρνητικές πτυχές της κοινωνικής πραγματικότητας, συμπεριλαμβανομένης της μετανάστευσης. Διαθέτουν ισχυρά μέσα για τον επηρεασμό των στάσεων στην κοινωνία και την παροχή πληροφοριών σε όλους στην κοινωνία, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών. Οι οργανισμοί μέσων ενημέρωσης μαθαίνουν να αποτυπώνουν τις ανάγκες ενός ολοένα και πιο ποικιλόμορφου κοινού, καταργούν τα εμπόδια και δημιουργούν ευκαιρίες στο επάγγελμά τους και στους οργανισμούς τους για άτομα με μεταναστευτικές καταβολές. Οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης, οι κυβερνήσεις, οι πολιτικοί, το κοινό, η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών και οι ιδιωτικές εταιρείες μπορούν όλοι να διαδραματίσουν κάποιο ρόλο. Στο παρόν κεφάλαιο περιγράφονται στρατηγικές για την ανάπτυξη των ικανοτήτων των ενδιαφερομένων για την ένταξη στον χώρο των μέσων ενημέρωσης.

Το Κεφάλαιο 3 συνδέει την ευαισθητοποίηση του κοινού και τη χειραφέτηση των μεταναστών ως δύο συμπληρωματικές προσεγγίσεις. Αμφότερες ενισχύουν την άποψη ότι η κοινωνική ένταξη λειτουργεί ως μια αμφίδρομη διαδικασία αμοιβαίας προσαρμογής των μεταναστών και του ευρύτερου κοινού. Μέσω της ευαισθητοποίησης, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι ειδικοί επαγγελματίες αυξάνουν τις γνώσεις του ευρύτερου κοινού σε θέματα ένταξης και την ευαισθησία απέναντι στην ευημερία όλων των κατοίκων. Η ευαισθητοποίηση συμβάλλει στη χειραφέτηση, καθώς οι συγκεκριμένες ενδιαφερόμενες ομάδες αναπτύσσουν πιο τεκμηριωμένες απόψεις σχετικά με την πολυμορφία και χειραφετούνται

ώστε να συμμετάσχουν πιο ενεργά στην αλλαγή των απόψεων. Η χειραφέτηση βοηθά τους μετανάστες να βοηθήσουν τον εαυτό τους. Αξιοποιεί τις γνώσεις των μεταναστών σχετικά με τις ανάγκες τους και αυξάνει τους πόρους και τις ικανότητές τους στους συγκεκριμένους τομείς. Αυτό επιτρέπει στους μετανάστες και στις οργανώσεις μεταναστών να προβούν σε επιλογές έχοντας καλή γνώση της κατάστασης και να δεσμευθούν ώστε να αναλάβουν εντονότερη δράση για την αλλαγή της κατάστασης που σχετίζεται με την ένταξη. Η χειραφέτηση συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση, καθώς σχέδια αρχίζουν να αναγνωρίζουν και να αξιοποιούν τις μοναδικές δεξιότητες των μεταναστών ως παραγόντων ευαισθητοποίησης. Οι δύο αυτές έννοιες συνεπάγονται συχνή αλληλεπίδραση μεταξύ όλων των κατοίκων αφενός ως εθελοντών, μέσω πρόσβασης στις βασικές υπηρεσίες και σε νέες συμπράξεις οργανώσεων, και αφετέρου ως πολιτών μέσω της συμμετοχής στη χάραξη πολιτικής για την ένταξη και νέων μορφών τοπικής και ενεργούς συμμετοχής των πολιτών στα κοινά.

Το Κεφάλαιο 4 παρουσιάζει τις πλατφόρμες διαλόγου ως εργαλείο για τη διαπραγμάτευση της ένταξης. Οι πλατφόρμες διαλόγου προωθούν τη μακροπρόθεσμη αμοιβαία κατανόηση και εμπιστοσύνη και μπορούν να εμποδίσουν και να επιλύσουν τις συγκρούσεις μεταξύ μεταναστών, κατοίκων, πολιτών με μεταναστευτικές καταβολές και μη, καθώς και μεταξύ των ποικιλόμορφων αυτών ομάδων και της κυβέρνησης. Περιγράφονται τα βήματα της διαδικασίας εγκαθίδρυσης και λειτουργίας ad hoc και πιο μόνιμων πλατφορμών διαλόγου. Εξετάζονται τα πρακτικά εμπόδια που καλούνται συχνά να υπερβούν οι ειδικοί επαγγελματίες, καθώς και οι διαμεσολαβητικοί ρόλοι που μπορούν να ενσωματωθούν σε αυτές για μια επικεφαλής δημόσια αρχή ή οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών. Σε μια επιτυχημένη πλατφόρμα πραγματοποιείται ανοικτή ανταλλαγή απόψεων σε πνεύμα σεβασμού και, όταν λειτουργεί σωστά, βοηθά τους συμμετέχοντες να αναγνωρίσουν το κοινό έδαφος για συνεργασία με σκοπό την αντιμετώπιση των αναγκών της κοινότητάς τους. Παραλαμβάνοντας τη σκυτάλη από τις πλατφόρμες διαλόγου, οι δραστηριότητες συνέχειας μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων επιτόπιων δικτύων μεταξύ ανθρώπων και οργανώσεων, παρέχοντάς τους ένα κοινό αίσθημα ταυτότητας και ενδιαφέροντος για την ευημερία των γειτόνων τους.

Στο Κεφάλαιο 5 εξετάζεται η κτήση της ιθαγένειας με βάση μια προσέγγιση της ένταξης επικεντρωμένη στον πολίτη. Οι μετανάστες που οραματίζονται το μέλλον τους σε μια χώρα έχουν συμφέρον να ζήσουν σε αυτήν έχοντας ίσα δικαιώματα, ευθύνες και δυνατότητες συμμετοχής. Τα κράτη μέλη της ΕΕ που γίνονται χώρες υποδοχής μεταναστών έχουν συμφέρον από την πλήρη κοινωνικοοικονομική και πολιτική ενσωμάτωση, αυξάνοντας το ποσοστό πολιτογράφησης των εγκαταστημένων κατοίκων πρώτης γενεάς και εξασφαλίζοντας την κτήση της ιθαγένειας για τα παιδιά τους που γεννήθηκαν στη χώρα. Αναγνωρίζονται και καταργούνται ορισμένα εμπόδια στο καθιερωμένο δίκαιο ιθαγένειας, τα οποία κρίνεται ότι αποκλείουν ή αποθαρρύνουν, χωρίς να είναι αυτή η πρόθεσή τους, τους σημερινούς αιτούντες. Μειώνονται τα στοιχεία της διοικητικής διαδικασίας που είναι πολύ πιθανό να καθυστερήσουν ή να δημιουργήσουν προβλήματα στη διαδικασία. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερη αποδοτικότητα στην εφαρμογή και μεγαλύτερη ικανοποίηση των υποψήφιων πολιτών από τις υπηρεσίες. Ένα στοιχείο διευκόλυνσης της διαδικασίας στο οποίο δόθηκε

υψηλότερη προτεραιότητα σε αρκετά κράτη μέλη είναι η αύξηση της συμμετοχής και του ενδιαφέροντος του ευρύτερου κοινού. Μετά την κτήση της ιθαγένειας, η ενθάρρυνση της ενεργούς συμμετοχής στα κοινά, από τους νέους και τους παλαιούς πολίτες, τους επιτρέπει να διαμορφώσουν το κοινό μέλλον μιας ποικιλόμορφης κοινωνίας. Η ενεργός συμμετοχή των πολιτών στα κοινά συνδέει μεταξύ τους τις πολλαπλές ταυτότητες των μελών της κοινωνίας και τους επιτρέπει να συμβάλουν πλήρως στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική ζωή της χώρας.

Στο Κεφάλαιο 6 εξετάζονται οι διάφορες στρατηγικές για την αναβάθμιση του μορφωτικού επιπέδου και των επιδόσεων των νεαρών μεταναστών στην αγορά εργασίας. Οι ειδικοί επαγγελματίες ενημερώνονται για τον σημαντικό αντίκτυπο που μπορούν να έχουν οι προκαταλήψεις στο σχολικό σύστημα ή οι ατομικοί κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες και η γνώση της γλώσσας στις ευκαιρίες και στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα με μεταναστευτικές καταβολές σε κάθε στάδιο της εκπαίδευσής τους, από την παιδική έως τη νεαρή ενήλικη ηλικία. Η λήψη μέτρων μπορεί να ενισχύσει τις ικανότητες των νεαρών μεταναστών καθώς και των βασικών υπηρεσιών που είναι αρμόδιες να ανταποκριθούν στις μαθησιακές ανάγκες όλων των σπουδαστών, μεταναστών και μη. Σε συνδυασμό με μια ισχυρή διαπολιτισμική εκπαίδευση, η προσέγγιση αυτή ενθαρρύνει νέες και ευρύτερες μορφές συμμετοχής σε σχολεία με ολοένα και μεγαλύτερη πολυμορφία και στις κοινότητές τους. Η βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και η παροχή της δυνατότητας στους μετανάστες να έχουν πρόσβαση σε αυτές δημιουργούν περισσότερες και καλύτερες ευκαιρίες επαγγελματικής σταδιοδρομίας, βελτιώνοντας την οικονομική ανταγωνιστικότητα και την κοινωνική συνοχή της χώρας.

Κεφάλαιο 1

Ευρωπαϊκή ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών

Η μετανάστευση και η ένταξη ήταν κάποτε ένα ζήτημα που απασχολούσε λιγοστούς ειδικευμένους ενδιαφερομένους, αλλά κατέχει σήμερα κορυφαία θέση στο πρόγραμμα πολλών και διαφορετικών τύπων οργανώσεων. Οι εθνικές και υποεθνικές πολιτικές σε πολλούς τομείς ένταξης επηρεάζονται ολόένα και περισσότερο από αποφάσεις που λαμβάνονται σε επίπεδο ΕΕ. Η ανάπτυξη των πολιτικών της ΕΕ μπορεί να είναι μια μακρόχρονη και πολύπλοκη διαδικασία, με διαφορετικά επίπεδα εμπλοκής των εθνικών κυβερνήσεων, της κοινωνίας των πολιτών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο, συχνά αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες και συντονιστικό ρόλο. Για να κατανοήσουν την κατάσταση τους, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι ειδικοί επαγγελματίες σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο πρέπει να γνωρίζουν πώς διαμορφώνονται οι πολιτικές σε ευρωπαϊκό επίπεδο και να μπορούν να λάβουν μέρος στους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς συνεργασίας.

Στο πρώτο μέρος του παρόντος κεφαλαίου περιγράφεται εν συντομία πώς λειτουργεί επί του παρόντος η στοχοθετημένη ευρωπαϊκή συνεργασία σε θέματα ένταξης. Θεσπίζονται πρότυπα στο ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο σε τομείς που έχουν μεγάλο αντίκτυπο στην ένταξη των μεταναστών. Η νομική συνεργασία σε θέματα ένταξης αναπτύσσεται μαζί με τις νέες πολιτικές δεσμεύσεις και την τεχνική συνεργασία. Η δομημένη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εθνικών σημείων επαφής για την ένταξη και της Επιτροπής, σε ένα πλαίσιο το οποίο συντονίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αξιοποιείται στις συνεδριάσεις των αρμόδιων για την ένταξη υπουργών. Τα συμπεράσματά τους καθορίζουν τις προτεραιότητες για την υλοποίηση και τη χρηματοδότηση νέων τομέων ευρωπαϊκής συνεργασίας μέσω σχεδίων διάφορων ενδιαφερομένων και τοπικών, περιφερειακών και εθνικών αρχών σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Η εξέταση του ευρύτερου πλαισίου της ενσωμάτωσης της ένταξης σε επίπεδο ΕΕ, θέμα το οποίο εξετάστηκε στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2005 με τίτλο «Κοινό πρόγραμμα για την ένταξη», υπερβαίνει το αντικείμενο του παρόντος κεφαλαίου. Για παράδειγμα, άλλοι τομείς της ευρωπαϊκής συνεργασίας ασχολούνται με την ένταξη διάφορων κατηγοριών μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων, όσον αφορά τον πολιτισμό, την εκπαίδευση, την απασχόληση, την επιχειρηματικότητα, την ισότητα ευκαιριών, την υγεία, την πολυγλωσσία, την κοινή γνώμη, την έρευνα, την κοινωνική ένταξη και την αστική πολιτική. Επιπλέον, με την ένταξη των μεταναστών σχετίζεται το έργο δύο ανεξάρτητων οργανισμών της ΕΕ. Πρόκειται για τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA), με έδρα στη Βιέννη, ο οποίος αντικατέστησε το πρώην Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας (EUMC), και για το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας (Eurofound), με έδρα στο Δουβλίνο.

Στο δεύτερο μέρος του παρόντος κεφαλαίου περιγράφονται οι τρεις σειρές τεχνικών σεμιναρίων που είχαν ως αποτέλεσμα τις τρεις εκδόσεις του ευρωπαϊκού Εγχειριδίου για την ένταξη για υπευθύνους χάραξης πολιτικής και ειδικούς επαγγελματίες. Συγκεντρώνοντας

και παρουσιάζοντας συγκεκριμένα παραδείγματα από διαφορετικούς τομείς της ένταξης των μεταναστών, το Εγχειρίδιο συμβάλλει στην ευρύτερη διαδικασία ανάπτυξης του ευρωπαϊκού πλαισίου για την ένταξη.

1.1 Στοχοθετημένη ευρωπαϊκή συνεργασία σε θέματα ένταξης

Κατά την τελευταία δεκαετία, οι εθνικές κυβερνήσεις των κρατών μελών της ΕΕ δεσμεύθηκαν να αυξήσουν την αρμοδιότητα των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και τα προγράμματα εργασίας για την ένταξη των νόμιμα διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών.

Θέσπιση προτύπων

Η νομική αρμοδιότητα της ΕΕ στους τομείς της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης αυξήθηκε δυνάμει της συνθήκης του Άμστερνταμ του 1997. Όταν τέθηκε σε ισχύ το 1999, τα κράτη μέλη συμφώνησαν, στο πλαίσιο των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που πραγματοποιήθηκε στο Τάμπερε, ότι στόχος των ισχυρότερων πολιτικών ένταξης θα ήταν να διασφαλισθεί η δίκαιη μεταχείριση των μεταναστών από χώρες εκτός της ΕΕ, οι οποίοι διαμένουν νόμιμα σε χώρες της ΕΕ. Τα κράτη θα διασφάλιζαν για τους εν λόγω υπηκόους τρίτων χωρών δικαιώματα και υποχρεώσεις κατά το δυνατόν παρόμοια με εκείνα των πολιτών της ΕΕ. Επιπλέον, θα τους προσφερόταν η δυνατότητα να αποκτήσουν την ιθαγένεια της χώρας.

Τέθηκε σε ισχύ κοινοτική νομοθεσία, η οποία θέσπισε ευρωπαϊκά πρότυπα σε ορισμένους τομείς που έχουν αντίκτυπο στην ένταξη.

Εγκρίθηκαν δύο νομοθετήματα με αντίκτυπο στην ένταξη των μεταναστών, και συγκεκριμένα:

η οδηγία 2003/86/ΕΚ, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0086:EL:NOT>

η οδηγία 2003/109/ΕΚ, της 25ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών που είναι επί μακρόν διαμένοντες

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0109:el:NOT>

Το πανεπιστημιακό δίκτυο «ΟΔΥΣΣΕΥΣ» ανέλαβε, για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την εκπόνηση μελετών σχετικά με την εφαρμογή των οδηγιών αυτών. Οι εκθέσεις είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση:

www.ulb.ac.be/assoc/odysseus/index2.html

Επιπλέον, εγκρίθηκαν δύο νομοθετήματα για την απαγόρευση των διακρίσεων, και συγκεκριμένα:

η οδηγία 2000/43/ΕΚ της 29ης Ιουνίου 2000 (η οδηγία για τη φυλετική ισότητα)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0043:e1:HTML>

η οδηγία 2000/78/ΕΚ της 27ης Νοεμβρίου 2000 (η οδηγία για την ισότητα στην απασχόληση)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0078:EL:HTML>

Το δίκτυο ανεξάρτητων νομικών εμπειρογνομόνων της Επιτροπής στον τομέα της απαγόρευσης των διακρίσεων παρέχει συμβουλές και συνδρομή στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη σχετικά με τη μεταφορά στην εθνική νομοθεσία και την εφαρμογή των δύο αυτών νομικών πράξεων.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=615&langId=en>

Θέσπιση προτεραιοτήτων

Αναλήφθηκαν επίσης πολιτικές δεσμεύσεις από τις εθνικές κυβερνήσεις, οι οποίες χρησιμοποιούν την ευρωπαϊκή συνεργασία για να συμφωνήσουν σε κοινές προτεραιότητες δράσης. Τα κράτη μέλη ενέκριναν, στο πλαίσιο των συμπερασμάτων του Συμβουλίου το 2004, τις κοινές βασικές αρχές για την πολιτική ένταξης των μεταναστών, οι οποίες παρατίθενται στο παράρτημα 1.

Στόχος των κοινών βασικών αρχών είναι:

- να συνδράμουν τα κράτη μέλη στη διατύπωση πολιτικών ένταξης, παρέχοντάς τους έναν απλό, μη δεσμευτικό οδηγό, με τον οποίο μπορούν να κρίνουν και να αξιολογήσουν τις προσπάθειές τους
- να αποτελέσουν τη βάση ώστε τα κράτη μέλη να εξετάσουν με ποιον τρόπο μπορούν να αλληλεπιδράσουν η ΕΕ, οι εθνικές, οι περιφερειακές και οι τοπικές αρχές στην ανάπτυξη και στην εφαρμογή πολιτικών ένταξης

- να βοηθήσουν το Συμβούλιο ώστε να επεξεργασθεί και, συν τω χρόνω, να συμφωνήσει στους μηχανισμούς και στις πολιτικές που απαιτούνται σε επίπεδο ΕΕ για την υποστήριξη των προσπάθειών στον τομέα της πολιτικής ένταξης σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Νέες πολιτικές δεσμεύσεις και προτεραιότητες για την ευρωπαϊκή συνεργασία διατυπώνονται σε κάθε ευρωπαϊκή σύνοδο των αρμόδιων για την ένταξη υπουργών. Έχουν πραγματοποιηθεί τρεις σύνοδοι, στο Groningen (2004), στο Πότσδαμ (2007) και στο Vichy (2008), και η επόμενη πρόκειται να πραγματοποιηθεί υπό την ισπανική προεδρία το 2010.

Τεχνική συνεργασία

Η τεχνική συνεργασία σε θέματα ένταξης θεσπίσθηκε στο πλαίσιο του «προγράμματος της Χάγης», του πενταετούς προγράμματος εργασίας στο οποίο συμφώνησαν τα κράτη μέλη της ΕΕ για στενότερη συνεργασία για την ενίσχυση της ανάπτυξης ενός κοινού χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Νέα ώθηση στον τομέα αυτό θα δοθεί με το «πρόγραμμα της Στοκχόλμης» στην περίοδο από το 2010 έως το 2014.

Η ανακοίνωση της Επιτροπής του 2005 με τίτλο «Κοινό πρόγραμμα για την ένταξη» αποτέλεσε την πρώτη απόκριση της Επιτροπής για τη θέσπιση ενός συνεκτικού ευρωπαϊκού πλαισίου. Η παροχή μηχανισμών συνεργασίας στους ενδιαφερομένους σε επίπεδο ΕΕ, για την ανταλλαγή εμπειριών και πληροφοριών μεταξύ χωρών, θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να θέσουν σε εφαρμογή τις κοινές βασικές αρχές και να ενισχύσουν τις προσπάθειές τους στον τομέα της ένταξης. Οι μηχανισμοί που αναφέρονται στην παρούσα ενότητα αποτελούν τους ακρογωνιαίους λίθους του πλαισίου.

Το 2002, τα εθνικά σημεία επαφής για την ένταξη (ΕΣΕΕ) συνενώθηκαν σε ένα διακυβερνητικό δίκτυο σε επίπεδο ΕΕ για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ εκπροσώπων των αρμόδιων για την ένταξη εθνικών υπουργείων και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Έργο του δικτύου είναι να καταστήσει λειτουργική και να βελτιώσει την εφαρμογή της τεχνικής συνεργασίας, να καθορίσει κοινούς σκοπούς, να προσδιορίσει στόχους ή σημεία αναφοράς και να ενισχύσει τον συντονισμό μεταξύ εθνικών και κοινοτικών πολιτικών.

Η Επιτροπή διάρθρωσε την ανταλλαγή πληροφοριών και δημοσίευσε αρκετά συγκριτικά κείμενα σχετικά με τις πολιτικές και τις πρακτικές ένταξης σε ολόκληρη την ΕΕ. Οι τρεις ετήσιες εκθέσεις της σχετικά με τη μετανάστευση και την ένταξη στην Ευρώπη περιέχουν πληροφορίες που προέρχονται σε μεγάλο βαθμό από τα ΕΣΕΕ σχετικά με τις μεταναστευτικές πολιτικές και τα στατιστικά στοιχεία για τη μετανάστευση και σχετικά με την εφαρμογή των κοινών βασικών αρχών για την ένταξη. Τα εγχειρίδια για την ένταξη για υπευθύνους χάραξης πολιτικής και ειδικούς επαγγελματίες ήταν οι κύριοι παράγοντες που ώθησαν την ανταλλαγή των πληροφοριών και των πρακτικών που παρείχαν τα ΕΣΕΕ.

Ο ευρωπαϊκός δικτυακός τόπος για την ένταξη αναβαθμίζει αυτή τη δομημένη ανταλλαγή πληροφοριών. Ο δικτυακός τόπος προορίζεται για όλους τους ενδιαφερομένους και παρέχει μια δημόσια «πύλη» για την ανταλλαγή πληροφοριών και πρακτικών από όλα τα κράτη

μέλη, καλύπτει δε όλες τις διαστάσεις της ένταξης. Στόχος του είναι η προώθηση πολιτικών και πρακτικών για την ένταξη με την ανταλλαγή επιτυχημένων στρατηγικών και με την υποστήριξη της συνεργασίας μεταξύ κυβερνήσεων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σε ολόκληρη την ΕΕ. Είναι ανοικτός σε όλους και παρέχει τη δυνατότητα στους επισκέπτες να ανταλλάξουν ορθές πρακτικές, να ανακαλύψουν ευκαιρίες χρηματοδότησης και να αναζητήσουν εταίρους σε σχέδια, να παραμείνουν ενημερωμένοι σχετικά με τις τελευταίες εξελίξεις σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, και να διατηρήσουν την επαφή με τα μέλη της κοινότητας που ασχολείται με την ένταξη στην ΕΕ. Λειτουργώντας ως γέφυρα μεταξύ της ειδικών επαγγελματιών και των υπευθύνων για τη χάραξη πολιτικής σε θέματα ένταξης, ο ευρωπαϊκός δικτυακός τόπος για την ένταξη παρέχει άμεσα πληροφορίες σε θέματα ένταξης, με υψηλής ποιότητας περιεχόμενο από ολόκληρη την Ευρώπη, και ενισχύει την κοινότητα των ειδικών επαγγελματιών σε θέματα ένταξης.

Όλα τα ακόλουθα στοιχεία είναι διαθέσιμα στον δικτυακό τόπο (www.integration.eu):

- μια συλλογή καινοτόμων «ορθών πρακτικών» για την ένταξη, οι οποίες παρουσιάζονται με σαφή και συγκρίσιμο τρόπο: οι πρακτικές προέρχονται από ευρωπαϊκά και εθνικά σχέδια, αρχές της τοπικής αυτοδιοίκησης και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Συλλέγονται με τη χρήση ενός κοινού υποδείγματος, ώστε να είναι εύκολα συγκρίσιμες
- εξελίξεις σε επίπεδο ΕΕ, όπως νέες οδηγίες της ΕΚ, συμπεράσματα του Συμβουλίου, ανακοινώσεις της Επιτροπής
- ενημερωτικά δελτία χώρας, με τις τελευταίες πληροφορίες σχετικά με τη νομοθεσία και τα προγράμματα πολιτικής
- εργαλεία, όπως αυτό για την αναζήτηση εταίρου σε σχέδιο που υποστηρίζει τη δικτύωση και την ανάπτυξη κοινών σχεδίων. Περιλαμβάνει από βασικές πληροφορίες σχετικά με οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ένταξης έως κατάλογο προσώπων καταχωρημένων στον δικτυακό τόπο που επιθυμούν να ανταλλάξουν στοιχεία
- πληροφορίες σχετικά με ευκαιρίες χρηματοδότησης: η επίκαιρη πληροφόρηση είναι σημαντική προϋπόθεση για τους δυνητικούς χρήστες του δικτυακού τόπου. Ο δικτυακός τόπος συγκεντρώνει πληροφορίες σχετικά με την ποικιλία των ευκαιριών χρηματοδότησης που παρέχονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στους ειδικούς επαγγελματίες και προωθεί προγράμματα χρηματοδότησης τα οποία διαχειρίζονται τα κράτη μέλη και ιδιωτικά ιδρύματα
- μια ευρεία βιβλιοθήκη τεκμηρίωσης η οποία περιέχει εκθέσεις, έγγραφα πολιτικής, νομοθεσία και αξιολογήσεις αντικτύπου
- φόρα συζήτησης: το συντονισμένο επιγραμμικό φόρουμ παρέχει επισκοπήσεις ανακοινώσεων ώστε οι συνδρομητές να μπορούν να ερευνήσουν τι έχει προστεθεί και να αποφασίσουν γρήγορα κατά πόσον θα αποκριθούν.

- τακτική ενημέρωση ειδήσεων και εκδηλώσεων: ένα τακτικό δελτίο που αποστέλλεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου εφιστά την προσοχή σε χρήσιμο βασικό υλικό και σε περιπτωσιολογικές μελέτες σχετικές με επίκαιρα γεγονότα·
- μια βιβλιοθήκη συνδέσμων προς εξωτερικούς δικτυακούς τόπους.

Ο δικτυακός τόπος δρομολογήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην πρώτη συνεδρίαση του ευρωπαϊκού φόρουμ για την ένταξη τον Απρίλιο του 2009. Η ανάπτυξη του φόρουμ πραγματοποιείται σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, η οποία εκπόνησε διερευνητική γνωμοδότηση σχετικά με τον ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στην προώθηση των πολιτικών για την ένταξη.

Το φόρουμ αποτελεί μηχανισμό διαβούλευσης μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στην κοινή ατζέντα της ΕΕ διαβεβαιώνεται ότι μια συνολική προσέγγιση της πολιτικής για την ένταξη απαιτεί μεγαλύτερη συμμετοχή σε επίπεδο ΕΕ των ενδιαφερομένων από όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Το φόρουμ αποτελεί μέσο για την επίτευξη της συμμετοχής των φορέων της κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία αυτή.

Μια παρόμοια διαδικασία σε επίπεδο πόλεων, *Η ένταξη στις πόλεις*, έφερε σε επαφή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Eurocities, το δίκτυο των μεγάλων ευρωπαϊκών πόλεων. Η σειρά των ετήσιων συνεδρίων γεφυρώνει μεταξύ τους τα πολλά επίπεδα διακυβέρνησης και αναδεικνύει νέες ιδέες για την πρακτική εφαρμογή των κοινών βασικών αρχών.

www.inticities.eu/

Το ευρωπαϊκό φόρουμ για την ένταξη θα δώσει φωνή στους εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών σε θέματα ένταξης, ιδίως όσον αφορά το πρόγραμμα της ΕΕ σχετικά με την ένταξη, καθώς και στην Επιτροπή ώστε να αναλάβει προορατικό ρόλο στις συζητήσεις αυτές. Το φόρουμ θα παράσχει προστιθέμενη αξία ως συμπληρωματική πηγή πληροφοριών, διαβούλευσης, ανταλλαγής εμπειρογνωμοσύνης και κατάρτισης συστάσεων. Καθοδήγηση στις δραστηριότητες του φόρουμ θα παράσχουν οι κοινές βασικές αρχές για την ένταξη.

Στις υπουργικές συνόδους στο Πότσδαμ και στο Vichy, τα κράτη μέλη συμφώνησαν σε «ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά προγράμματα» ως νέο μέσο για την περαιτέρω ανάπτυξη της ανταλλαγής πληροφοριών και ορθών πρακτικών. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα σε θέματα τοπικής ένταξης προορίζονται να αποτελέσουν πρακτικά εργαλεία που θα βοηθήσουν τους υπευθύνους για τη χάραξη πολιτικής και τους ειδικούς επαγγελματίες. Τα αποτελέσματα μπορούν να περιλαμβάνουν πρότυπα, σημεία αναφοράς, αξιολόγηση από ομοτίμους και άλλα εργαλεία που είναι στη διάθεσή τους καθώς και χρήσιμες πρακτικές υποδείξεις για επιτυχημένη εφαρμογή. Είναι ένας τρόπος ανάδειξης και επεξεργασίας του έργου που έχει ήδη πραγματοποιηθεί με τις διάφορες μορφές ευρωπαϊκής συνεργασίας σε θέματα ένταξης, συμπεριλαμβανομένων των τριών εκδόσεων του Εγχειριδίου.

Μια από τις βασικές προτεραιότητες της μελλοντικής συνεργασίας σχετικά με την πολιτική ένταξης είναι η ανάπτυξη εργαλείων αξιολόγησης και συγκριτικής αξιολόγησης. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να διασφαλίσουν ότι οι πολιτικές τους για την ένταξη βασίζονται σε πρακτικές και στοιχεία διενεργώντας αξιολογήσεις αντικτύπου, πραγματοποιώντας αυτοαξιολογήσεις και αξιολογήσεις από ομοτίμους, και συλλέγοντας τις απόψεις του κοινού και των μεταναστών, η επαφή με τους οποίους δεν είναι πάντοτε εύκολη. Για τον σκοπό αυτό, μπορούν να χρησιμοποιηθούν δείκτες.

Η κοινή βασική αρχή αριθ. 11 ζητεί την ανάπτυξη «δεικτών και μηχανισμών αξιολόγησης για την προσαρμογή της πολιτικής, την αξιολόγηση της προόδου και την αποτελεσματικότερη ανταλλαγή πληροφοριών». Αυτή η κοινή βασική αρχή δηλώνει την ανάγκη εργαλείων και σημείων αναφοράς για τη βελτίωση της ικανότητας της κυβέρνησης να αξιολογεί τη συνάφεια, την αποδοτικότητα, την αποτελεσματικότητα, τη βιωσιμότητα και τον αντίκτυπο πολιτικών και πρακτικών. Οι αυξανόμενες εκκλήσεις σε επίπεδο ΕΕ για αξιολογήσεις βασισμένες σε δείκτες συνδέθηκαν με νέες ευκαιρίες χρηματοδότησης συγκριτικών δεικτών και πλαισίων αξιολόγησης. Την τελευταία δεκαπενταετία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστήριξε έξι ερευνητικά σχέδια σχετικά με τους διάφορους τύπους δεικτών καθώς και μελέτες σκοπιμότητας σχετικά με την ανάπτυξη ενός κοινού πλαισίου συγκριτικής αξιολόγησης στην ΕΕ.

Στοχοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα

Οι προτεραιότητες που σχετίζονται με την ένταξη αντικατοπτρίζονται σε αρκετά καθιερωμένα χρηματοδοτικά προγράμματα, όπως το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, καθώς και στους τομείς της αστικής ανάπτυξης, της εκπαίδευσης και του πολιτισμού. Όσον αφορά τις στοχοθετημένες πολιτικές ένταξης για τους νομίμως διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών, ο πρώτος γύρος χρηματοδοτήσεων επικεντρώθηκε σε διεθνικές δράσεις του προγράμματος για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών (πρόγραμμα INTI) (18 εκατομμύρια ευρώ διατέθηκαν σε 64 σχέδια από το 2003 έως το 2006). Τα σχέδια αυτά συνέβαλαν στην ανάπτυξη τεχνικής συνεργασίας προωθώντας τον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών, αξιολογώντας πρακτικές και θεσπίζοντας δίκτυα σε επίπεδο ΕΕ. Από το 2007, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών (825 εκατομμύρια ευρώ για το διάστημα 2007–2013) χρηματοδοτεί ετήσια προγράμματα των κρατών μελών (93 % του συνολικού προϋπολογισμού) καθώς και κοινοτικές δράσεις (7 %).

Γενικός στόχος του Ταμείου Ένταξης είναι η υποστήριξη των προσπάθειών που καταβάλλουν τα κράτη μέλη ώστε να επιτρέψουν στους υπηκόους τρίτων χωρών να εκπληρώσουν τις προϋποθέσεις διαμονής και να διευκολύνουν την ένταξή τους στις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Για τον σκοπό αυτό, το Ταμείο Ένταξης συμβάλλει στην ανάπτυξη και στην εφαρμογή εθνικών στρατηγικών ένταξης σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνίας, ειδικότερα με βάση την αρχή ότι η ένταξη είναι μια αμφίδρομη δυναμική διαδικασία αμοιβαίας προσαρμογής τόσο από τους μετανάστες όσο και από τους πολίτες των κρατών μελών.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 της απόφασης, το Ταμείο Ένταξης συμβάλλει στους ακόλουθους ειδικούς στόχους:

- διευκόλυνση της ανάπτυξης και της εφαρμογής των διαδικασιών εισδοχής που αφορούν και στηρίζουν τη διαδικασία ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών·
- ανάπτυξη και εφαρμογή της διαδικασίας ένταξης των νεοαφιχθέντων υπηκόων τρίτων χωρών στα κράτη μέλη·
- αύξηση της ικανότητας των κρατών μελών να αναπτύσσουν, να εφαρμόζουν, να παρακολουθούν και να αξιολογούν πολιτικές και μέτρα ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών·
- ανταλλαγή πληροφοριών, βέλτιστων πρακτικών και συνεργασίας, εντός και μεταξύ των κρατών μελών, όσον αφορά την ανάπτυξη, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών και των μέτρων ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών.

1.2 Το Εγχειρίδιο στο επίκεντρο

Η ιδέα ενός ευρωπαϊκού Εγχειριδίου για την ένταξη προέκυψε μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη τον Ιούνιο του 2003. Σε αυτό, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων τόνισαν τη σημασία της ανάπτυξης της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών στο πλαίσιο του νεοσυσταθέντος δικτύου ΕΣΕΕ με σκοπό την αμοιβαία μάθηση. Ως απόκριση στην έκκληση αυτή, εκπονήθηκε το Εγχειρίδιο για να κατευθύνει και να διαρθρώσει την ανταλλαγή αυτή. Η εκπόνηση του Εγχειριδίου αποσκοπούσε στο να αποτελέσει αυτό μια συνεχή, χωρίς αποκλεισμούς διαδικασία, ένα ζωντανό εργαλείο το οποίο όχι μόνον θα βελτιωνόταν με την πάροδο του χρόνου, βήμα προς βήμα, αλλά θα περιείχε ενημερώσεις σχετικά με νέες εξελίξεις, λύσεις και αποτελέσματα αξιολόγησης.

Πρόθεση είναι οι πρακτικές και τα συμπεράσματα του Εγχειριδίου να αξιοποιούνται από τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής και τους ειδικούς επαγγελματίες κατά την κατάρτιση και προώθηση προτεραιοτήτων ή πρωτοβουλιών. Γενικά, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής διατυπώνουν γενικούς στόχους ένταξης στο επίπεδο διακυβέρνησής τους, καθιστούν τους πόρους διαθέσιμους, παρακολουθούν την υλοποίηση και αξιολογούν τα αποτελέσματα. Οι ειδικοί επαγγελματίες μετουσιώνουν τους γενικούς στόχους σε συγκεκριμένα προγράμματα, θέτουν ειδικούς στόχους και αναλαμβάνουν δραστηριότητες για την επίτευξή τους. Η διαμόρφωση της συνολικής νομοθεσίας και πολιτικής σε θέματα ένταξης υπερβαίνει το αντικείμενο του παρόντος Εγχειριδίου. Και ούτε είναι σκοπός του να περιγράψει συγκεκριμένα προγράμματα με πολλές λεπτομέρειες. Αντίθετα, κάθε κεφάλαιο των τριών εκδόσεων του Εγχειριδίου περιστρέφεται γύρω από «κρίσιμους παράγοντες επιτυχίας» που βασίζονται στην πρακτική, έναν μη εξαντλητικό κατάλογο ορθών πρακτικών από διάφορες χώρες σε ολόκληρη την ΕΕ που ανταποκρίνονται σε έναν ή περισσότερους από τους παράγοντες αυτούς, και ένα σύνολο συμπερασμάτων. Η αναφορά σε μια συγκεκριμένη

χώρα σε σχέση με συγκεκριμένες δραστηριότητες δεν αποκλείει την ύπαρξη παρόμοιων πρακτικών σε άλλες χώρες της ΕΕ. Στα παραρτήματα του Εγχειριδίου παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο οι πολιτικές μπορούν να μετουσιωθούν σε σχέδια, και το αντίστροφο, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι ειδικοί επαγγελματίες μπορούν να αναπτύξουν αμοιβαία μάθηση προκειμένου να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους σε θέματα ένταξης.

Τα κεφάλαια του Εγχειριδίου βασίζονται στα αποτελέσματα δεκατεσσάρων τεχνικών σεμιναρίων τα οποία διοργανώθηκαν από εθνικές αρχές. Κάθε κράτος μέλος υποδοχής πρότεινε ένα τεχνικό σεμινάριο σχετικά με ένα θέμα πολιτικής ένταξης ή διακυβέρνησης και, έπειτα, μαζί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα ΕΣΕΕ, επέλεξε τα θέματα των ημερίδων εργασίας και τους ομιλητές από ολόκληρη την ΕΕ.

Η πρώτη έκδοση περιείχε τρία θέματα, τα οποία αντικατόπτριζαν τις προτεραιότητες που είχαν προσδιορισθεί στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003 με τίτλο «Μετανάστευση, ένταξη και απασχόληση». Σεμινάρια που πραγματοποιήθηκαν στην Κοπεγχάγη (Φεβρουάριος 2004), στη Λισαβόνα (Απρίλιος 2004) και το Λονδίνο (Ιούνιος 2004) είχαν ως αποτέλεσμα την παραγωγή τριών κεφαλαίων:

- ένταξη των νεοαφιχθέντων μεταναστών και των προσώπων που έχουν αναγνωρισθεί ως πρόσφυγες·
- συμμετοχή στα κοινά·
- δείκτες.

Η δεύτερη έκδοση εξέτασε θέματα από τις κοινές βασικές αρχές και την κοινή ατζέντα της ΕΕ. Πέντε σεμινάρια τα οποία πραγματοποιήθηκαν στο Ταλίν (Μάιος 2005), στη Ρώμη (Ιούλιος 2005), στο Δουβλίνο (Οκτώβριος 2005), στο Βερολίνο (Δεκέμβριος 2005) και στη Μαδρίτη (Απρίλιος 2006) είχαν ως αποτέλεσμα την παραγωγή τεσσάρων κεφαλαίων:

- η ενσωμάτωση των μέτρων ένταξης των μεταναστών·
- η κατοικία στο αστικό περιβάλλον·
- οικονομική διαχείριση·
- διακυβέρνηση του τομέα της ένταξης.

Η παρούσα τρίτη έκδοση εξακολουθεί να παρέχει ένα μείγμα ουσιαστικών και μεθοδολογικών θεμάτων για ανταλλαγή. Έξι σεμινάρια τα οποία πραγματοποιήθηκαν στη Βιέννη (Νοέμβριος 2007), στο Παρίσι (Νοέμβριος 2007), στην Αθήνα (Μάρτιος 2008), στο Δουβλίνο (Μάιος 2008), στη Λισαβόνα (Νοέμβριος 2008) και στο Ταλίν (Φεβρουάριος 2009) είχαν ως αποτέλεσμα την παραγωγή των ακόλουθων κεφαλαίων:

- ευρωπαϊκή ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών·
- μέσα μαζικής ενημέρωσης και ένταξη·

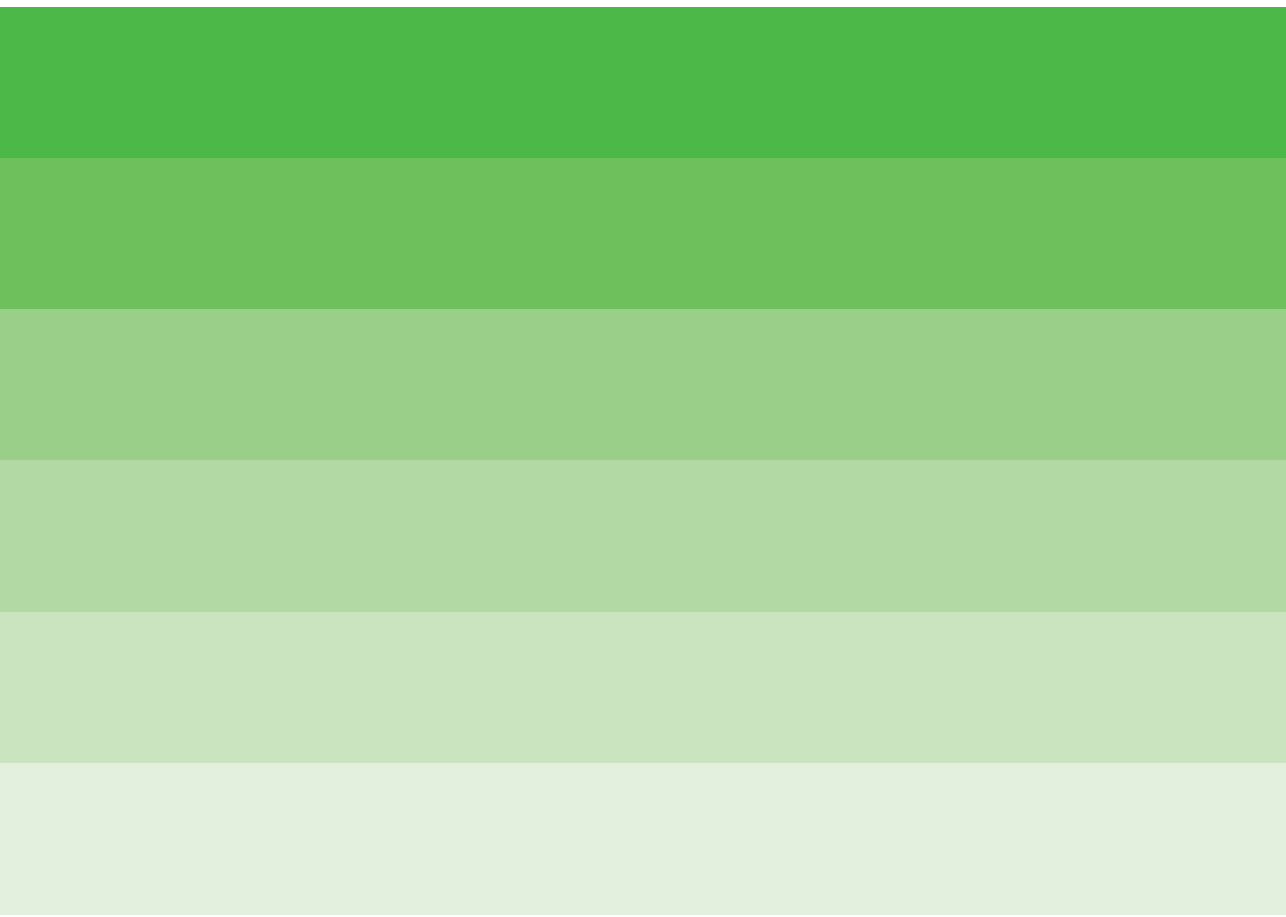
- ευαισθητοποίηση και χειραφέτηση των μεταναστών·
- πλατφόρμες διαλόγου·
- κτήση ιθαγένειας και πρακτική της ενεργούς συμμετοχής των πολιτών στα κοινά·
- νεαροί μετανάστες, εκπαίδευση και αγορά εργασίας.

Για κάθε σεμινάριο, τα ΕΣΕΕ κλήθηκαν να επιλέξουν μια τριμελή αντιπροσωπεία, η οποία να εκπροσωπεί τις διάφορες εμπειρίες και την εμπειρογνωμοσύνη της χώρας τους στο θέμα (δηλαδή αρχές περιφερειακής/τοπικής αυτοδιοίκησης, ακαδημαϊκοί, εμπειρογνώμονες, μη κυβερνητικοί ενδιαφερόμενοι). Στα σεμινάρια έλαβαν μέρος συμμετέχοντες από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και από χώρες εκτός της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων της Αυστραλίας, της Ελβετίας, των ΗΠΑ, του Καναδά και της Νορβηγίας. Σε κάθε σεμινάριο συνέβαλαν περίπου εκατό συμμετέχοντες από κάθε γωνιά της ΕΕ και από διάφορα επίπεδα εντός και εκτός της κυβέρνησης. Όλοι μπορούν να θεωρηθούν «συγγραφείς» του Εγχειριδίου, καθώς οι γραπτές και προφορικές συνεισφορές τους αποτελούν σημαντικές πηγές των γνώσεων και των παραδειγμάτων που αναφέρονται στα κεφάλαια.

Η Επιτροπή, τα ΕΣΕΕ και ο ανεξάρτητος σύμβουλος, το Migration Policy Group (MPG), μπορούν να θεωρηθούν «επιμελητές», οι οποίοι προετοίμασαν το εννοιολογικό πλαίσιο, κατέγραψαν τις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν σε κάθε σεμινάριο, σχεδίασαν ένα πλαίσιο αξιολόγησης για την επιλογή πρακτικών, και διενήργησαν πρόσθετη έρευνα τεκμηρίωσης. Ο ανεξάρτητος σύμβουλος εκπόνησε μια σειρά από σημειώματα-ερωτηματολόγια για την προετοιμασία κάθε σεμιναρίου και την πλαισίωση των συζητήσεων, καθώς και το έγγραφο συμπερασμάτων των σεμιναρίων. Τα έγγραφα αυτά συζητήθηκαν στη συνέχεια από τα ΕΣΕΕ. Όλα αυτά τα στοιχεία συνθέτουν τα βασικά συστατικά μέρος του Εγχειριδίου.

Η παρουσίαση της πρώτης έκδοσης πραγματοποιήθηκε στην υπουργική διάσκεψη για την ένταξη, στο Groningen στις 9–11 Νοεμβρίου 2004 υπό την ολλανδική προεδρία. Η δεύτερη έκδοση ήταν σημαντικό στοιχείο της άτυπης συνόδου των αρμόδιων για την ένταξη υπουργών της ΕΕ που πραγματοποιήθηκε στο Πότσδαμ στις 10–11 Μαΐου 2007 υπό τη γερμανική προεδρία. Μέσω των συμπερασμάτων του Συμβουλίου, τα κράτη μέλη της ΕΕ κάλεσαν συχνά τα ΕΣΕΕ και την Επιτροπή να συνεχίσουν να αναπτύσσουν το Εγχειρίδιο και να επεκτείνουν και να προσαρμόσουν τη διάδοσή του στο κοινό για το οποίο προορίζεται. Για τον λόγο αυτό, αποφασίσθηκε η μετάφραση του Εγχειριδίου στις επίσημες γλώσσες της Ένωσης. Οι τρεις εκδόσεις του Εγχειριδίου είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση www.integration.eu.

Κεφάλαιο 2

Μέσα μαζικής ενημέρωσης και ένταξη

Στις φιλελεύθερες δημοκρατίες που εγγυώνται την ελευθερία του Τύπου, ο ρόλος των μέσων ενημέρωσης είναι να παρέχουν ενημέρωση, εκπαίδευση και ψυχαγωγία. Αποτελούν μια πλατφόρμα για ανοικτή και ειλικρινή επικοινωνία σχετικά με τις θετικές και τις αρνητικές πλευρές της κοινωνικής πραγματικότητας, συμπεριλαμβανομένης της μετανάστευσης. Είναι ένα ισχυρό μέσο για τον επηρεασμό των στάσεων στην κοινωνία και την παροχή δημόσιας ενημέρωσης στην κοινότητα των μεταναστών και στην υπόλοιπη κοινωνία. Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη πολιτισμική και γλωσσική πολυμορφία ως αποτέλεσμα της μετανάστευσης, αλλά η αλλαγή αυτή δεν αντικατοπτρίζεται πάντοτε με ορθό τρόπο στα μέσα ενημέρωσης, ούτε στον τρόπο παρουσίασης και στην εκπροσώπηση των μεταναστών στα μέσα ενημέρωσης, ούτε όσον αφορά τη σύνθεση των επαγγελματιών στον χώρο των μέσων ενημέρωσης.

Οι πρωτοβουλίες για τη δημιουργία και τη διατήρηση μέσων ενημέρωσης που εξυπηρετούν και απηχούν καλύτερα την πολιτισμική πολυμορφία των ευρωπαϊκών κοινωνιών όχι μόνον θα προωθήσουν την ισότητα, αλλά θα συμβάλουν και στη διευκόλυνση της ένταξης και στην υποστήριξη της συνοχής των κοινοτήτων. Οργανισμοί και επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης, όπως αρχές αυτορρύθμισης, κυβερνήσεις, πολιτικοί, το ευρύτερο κοινό, η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις, όλοι έχουν να διαδραματίσουν κάποιον ρόλο. Στο παρόν κεφάλαιο περιγράφονται στρατηγικές για την ανάπτυξη των ικανοτήτων των ενδιαφερομένων σε θέματα ένταξης.

2.1 Προκλήσεις και ευκαιρίες στο περιβάλλον των μέσων ενημέρωσης

Παγκοσμιοποίηση

Η παγκοσμιοποίηση και η πρόοδος της τεχνολογίας μετέβαλαν τη φύση των μέσων ενημέρωσης. Οι άνθρωποι έχουν πρόσβαση σε ειδήσεις, ενημερωτικά και ψυχαγωγικά προγράμματα τα οποία παράχθηκαν σε χώρες παντού στον πλανήτη, καθώς και σε ειδήσεις και προγράμματα που παράχθηκαν σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Οι άνθρωποι έχουν πρόσβαση στην ενημέρωση διαμέσου ευρείας ποικιλίας μέσων —τηλεόραση, εφημερίδες, περιοδικά, ραδιόφωνο και το διαδίκτυο. Η αυξημένη επιλογή μέσων ενημέρωσης εξηγεί εν μέρει την ανάπτυξη παράλληλων χώρων μέσων ενημέρωσης, στους οποίους οι μετανάστες στην Ευρώπη μπορούν να παρακολουθήσουν δορυφορική τηλεόραση, να ακούσουν ραδιοφωνικές εκπομπές και να παρακολουθήσουν ειδησεογραφικούς διαδικτυακούς τόπους και φόρα συζήτησης από τη χώρα ή την περιοχή καταγωγής τους ή από εθνοτικούς οργανισμούς μέσων ενημέρωσης στην Ευρώπη. Οι μετανάστες θεωρούν συχνά τις πληροφορίες από τη χώρα και την περιοχή καταγωγής τους πιο βάσιμες και αξιόπιστες

από εκείνες των μέσων ενημέρωσης της χώρας υποδοχής τους. Το γεγονός αυτό μπορεί να προκαλέσει διαπολιτισμικά προβλήματα επικοινωνίας στην κοινωνία, τα οποία μπορούν με τη σειρά τους να εμποδίσουν την ένταξη.

Ανταγωνισμός

Η παγκοσμιοποίηση, σε συνδυασμό με την πρόοδο της τεχνολογίας, σημαίνει ότι τα μέσα ενημέρωσης αντιμετωπίζουν ολοένα και μεγαλύτερο ανταγωνισμό. Για να επιβιώσουν σε μια ανταγωνιστική αγορά, τα μέσα ενημέρωσης πρέπει να εξασφαλίσουν ότι τα προϊόντα τους είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες και στις επιθυμίες των καταναλωτών τους. Αυτό ισχύει ολοένα και περισσότερο τόσο για τους δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς όσο και για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις μέσων ενημέρωσης. Υπό την έννοια αυτή, ο ανταγωνισμός αποτελεί ευκαιρία αλλά και πρόκληση για την ένταξη.

Ο συνδυασμός των τεχνολογικών αλλαγών και των αναταραχών στον κλάδο επέφερε μεγαλύτερη αβεβαιότητα στην απασχόληση και μείωση των επενδύσεων στο περιεχόμενο των μέσων ενημέρωσης και στην κατάρτιση, γεγονός που επηρεάζει τα πρότυπα και την ποιότητα της δημοσιογραφίας. Οι χρονικοί και οικονομικοί περιορισμοί δυσχεραίνουν τις προσπάθειες των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης να διενεργήσουν βαθύτερες έρευνες και να επαληθεύσουν τις πληροφορίες τους. Επιπλέον, πολλοί πάροχοι ειδήσεων βασίζονται στο παλαιό ρητό «τα άσχημα νέα πουλάνε», γεγονός που ενθαρρύνει τις ιστορίες εντυπωσιασμού και την καλλιέργεια φόβου για τη μετανάστευση. Ως εκ τούτου, τα προγράμματα και τα άρθρα τείνουν να προβάλλουν λιγότερο και να αποδίδουν μικρότερη αξιοπιστία στη φωνή των μεταναστών· δείχνουν τους μετανάστες σε στερεότυπους ρόλους σπάνια περιλαμβάνουν μετανάστες ως πρωταγωνιστές ειδήσεων στην κάλυψη θεμάτων που δεν συνδέονται με τους μετανάστες και βασίζονται σε επεισοδιακή πλαισίωση (μεμονωμένα γεγονότα) παρά σε θεματική πλαισίωση, η οποία παρέχει το συγκείμενο και την περιγραφή που απαιτούνται για τη βελτίωση της κατανόησης των θεμάτων που αφορούν τους μετανάστες και της συναισθηματικής ταύτισης ως προς αυτά.

Η άλλη πλευρά του νομίσματος αυτού είναι ότι οι μετανάστες και οι απόγονοί τους αποτελούν διογκούμενη ομάδα καταναλωτών στην Ευρώπη. Οι μετανάστες αντιπροσωπεύουν τη δυνητική αύξηση του μεγέθους των ακροατών ή/και των θεατών για τα μέσα ενημέρωσης. Τα μέσα ενημέρωσης πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα προϊόντα τους ανταποκρίνονται σε μια ολοένα και πιο ποικιλόμορφη πολιτισμικά αγορά, εάν θέλουν να παραμείνουν βιώσιμα. Εάν τα ευρείας απήχησης μέσα ενημέρωσης δεν ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις ανάγκες και στις επιθυμίες των μεταναστών, τα εθνικά μέσα ενημέρωσης θα αυξήσουν την παρουσία τους, όπως θα αυξηθεί επίσης η χρήση της δορυφορικής τηλεόρασης, των ραδιοφωνικών εκπομπών, των ειδησεογραφικών διαδικτυακών τόπων και των φόρα συζήτησης από τις χώρες και τις περιοχές καταγωγής.

Αντικατοπτρισμός της κοινωνίας στα μέσα ενημέρωσης

Τα μέσα ενημέρωσης έχουν αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο το ευρύτερο κοινό αντιλαμβάνεται τους μετανάστες. Ωστόσο, αντικατοπτρίζουν επίσης τις απόψεις και τις στάσεις που είναι κυρίαρχες στην κοινωνία —ορισμένες ανεκτικές, άλλες μισαλλόδοξες, άλλες φανερά εχθρικές και ορισμένες αδιάφορες. Ομοίως, η προσέγγιση των μέσων ενημέρωσης στα ζητήματα που αφορούν τη μετανάστευση και την ένταξη κυμαίνεται από τη συμπάθεια και την ενεργό υποστήριξη και από την τυχαία και χωρίς πρόθεση προκατάληψη έως τη σκόπιμη ξενοφοβία. Οι οργανισμοί μέσων ενημέρωσης μπορούν να ενθαρρυνθούν να παρέχουν ορθή και δίκαιη παρουσίαση των μεταναστών στα μέσα ενημέρωσης. Ωστόσο, δεν πρέπει να αναμένεται ότι τα μέσα ενημέρωσης θα προωθήσουν μια ατζέντα για την ένταξη, εκτός εάν έχουν συμφέρον να πράξουν κάτι τέτοιο.

Ρύθμιση των μέσων ενημέρωσης

Οι συζητήσεις σχετικά με τα μέσα ενημέρωσης και την ένταξη συνδέονται με το θέμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Η ελευθερία έκφρασης είναι θεμελιώδες δικαίωμα κάθε ευνομούμενης δημοκρατίας και δεν πρέπει να διακυβεύεται. Το δικαίωμα αυτό, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και στα Συντάγματα πολλών κρατών, επιτρέπει την παρουσίαση στα μέσα ενημέρωσης ιδεών και συζητήσεων που προκαλούν αντιπαράθεση, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που παρουσιάζουν τους μετανάστες με αρνητικό τρόπο και που ενδέχεται να εμποδίζουν την ένταξη. Ωστόσο, είναι επίσης καθήκον κάθε ευνομούμενης δημοκρατίας να προστατεύει τους ανθρώπους από τον ρατσιστικό και ξενοφοβικό λόγο που υποκινεί το μίσος. Η πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές κοινωνίες είναι να προστατεύσουν τους ανθρώπους από το φραστικό μίσος, προστατεύοντας ταυτόχρονα το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης.

Η αυτορρύθμιση των μέσων ενημέρωσης, και ιδίως των έντυπων μέσων ενημέρωσης, είναι υπαρκτή, αλλά επικρίνεται συχνά ως ανεπαρκώς αποτελεσματική όσον αφορά τη μείωση της αναφοράς ανακριβών ειδήσεων ή ειδήσεων εντυπωσιασμού και την προστασία των μεταναστών από τις διακρίσεις. Σε σύγκριση με τα έντυπα μέσα ενημέρωσης, η δημόσια ραδιοτηλεόραση ρυθμίζεται περισσότερο σε ορισμένες χώρες και μπορεί να περιλαμβάνει ποσοστώσεις όσον αφορά το πολυπολιτισμικό περιεχόμενο καθώς και την εφαρμογή μέτρων θετικής δράσης. Υπάρχουν όρια στη ρύθμιση του κλάδου της ραδιοτηλεόρασης στην Ευρώπη λόγω των διαφορετικών επιπέδων πολυμορφίας, των διαφορετικών συγκεντρώσεων πληθυσμού μεταναστών στη χώρα, και της θέσης που κατέχει η μετανάστευση στην πολιτική ατζέντα.

Τα μέσα ενημέρωσης πιστεύουν γενικά ότι η υπάρχουσα ρύθμιση καταστρατηγεί την ελευθερία του Τύπου και την ανεξάρτητη δημοσιογραφία. Από την άλλη πλευρά, οι κυβερνήσεις και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών αντιλαμβάνονται συχνά την αύξηση της ρύθμισης ως πανάκεια. Πολλοί εμπειρογνώμονες είναι της γνώμης ότι το ρυθμιστικό

πλαίσιο που απαιτείται για την επίτευξη δίκαιης και ισορροπημένης παρουσίας των μεταναστών στα μέσα ενημέρωσης υπάρχει ήδη, και ότι το πρόβλημα δεν είναι η έλλειψη νόμων, κωδίκων και κατευθυντήριων γραμμών, αλλά η πλημμελής εφαρμογή τους.

Κατανόηση των παραγόντων των μέσων ενημέρωσης

Πολλοί άνθρωποι αντιλαμβάνονται «τα μέσα ενημέρωσης» ως μοναδική οντότητα. Η απλούστευση αυτή αφενός είναι εσφαλμένη και αφετέρου δεν βοηθά. Το περιβάλλον των μέσων ενημέρωσης εμφανίζει απίστευτη πολυμορφία, εκτείνεται σε διαφορετικά επίπεδα (παγκόσμιο, εθνικό, περιφερειακό, τοπικό), έχει διάφορες μορφές (τηλεόραση, ραδιόφωνο, έντυπα και διαδίκτυο), και διαφορετικά καθεστώτα ιδιοκτησίας και αποδέκτες.

Τα μέσα ενημέρωσης αποτελούν έναν κόσμο από μόνα τους και μπορεί να είναι δύσκολο για τους παράγοντες του τομέα της ένταξης να προσανατολισθούν στο πλήθος των μέσων ενημέρωσης, καθένα εκ των οποίων έχει τη δική του αποστολή και τα δικά του συμφέροντα. Οι παράγοντες στον τομέα της ένταξης, οι οποίοι επιθυμούν να ασκήσουν επιρροή στα μέσα ενημέρωσης, πρέπει να κατανοήσουν τις δομές και τους μηχανισμούς στο πλαίσιο των οποίων εργάζονται τα μέσα ενημέρωσης και οι επαγγελματίες στον χώρο των μέσων ενημέρωσης, και αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη χαρτογράφηση του περιβάλλοντος των μέσων ενημέρωσης, σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ο κλάδος των μέσων ενημέρωσης είναι εξαιρετικά πολύπλοκος, επειδή υπάρχουν πολλοί φορείς και παράγοντες οι οποίοι εξαρτώνται και επηρεάζονται αμοιβαία και συνεργάζονται μεταξύ τους. Στους ενδιαφερομένους περιλαμβάνονται νομοθέτες, ιδιοκτήτες μέσων ενημέρωσης, εταιρείες διαχείρισης μέσων ενημέρωσης, εταιρείες παραγωγής, εταιρείες διαμεσολάβησης, διαφημιστικές εταιρείες, ιδρύματα ερευνών κοινού και ακροαματικότητας/τηλεθέασης, εταιρείες δημοσκοπήσεων, υπηρεσίες απασχόλησης, ιδρύματα κατάρτισης, οργανώσεις καταναλωτών, οργανώσεις μειονοτήτων, συνδικαλιστικές ενώσεις εργαζομένων, συνδικαλιστικές ενώσεις εκπαιδευτικών, θρησκευτικές οργανώσεις, πολιτικά κόμματα, ομάδες άσκησης πίεσης, δημοσιογράφοι, διαχειριστές ανθρωπίνων πόρων, δημιουργοί προγραμμάτων και παράγοντες διαμόρφωσης της κοινής γνώμης.

Οι παράγοντες που επιθυμούν να χαρτογραφήσουν το περιβάλλον των μέσων ενημέρωσης πρέπει να εξετάσουν τους ακόλουθους τέσσερις κύριους τομείς:

Οργανισμοί μέσων ενημέρωσης που παράγουν και αναμεταδίδουν

Οι παράγοντες στον τομέα της ένταξης, οι οποίοι επιθυμούν να αυξήσουν την πολυμορφία στα μέσα ενημέρωσης ή επιδιώκουν μια ισορροπημένη παρουσίαση των μεταναστών, πρέπει να καθορίσουν πρώτα το είδος του οργανισμού μέσων ενημέρωσης που είναι καταλληλότερος για συνεργασία. Τοπικός, περιφερειακός, εθνικός ή παγκόσμιος και δημόσιος ή εμπορικός; Πώς και πού εκπέμπει, ποιοι είναι οι γενικοί και οι ειδικοί στόχοι του, ποιες είναι οι ιδιαιτερότητες του συγκεκριμένου οργανισμού μέσων ενημέρωσης και πώς συνδέεται με άλλους οργανισμούς; Έπειτα πρέπει να κατανοήσουν το περιβάλλον εντός

του οποίου λειτουργεί η εταιρεία ενημέρωσης και τους εμπλεκόμενους ενδιαφερόμενους, για παράδειγμα: ποιος είναι ο ιδιοκτήτης της εταιρείας, ποιες είναι οι πολιτικές της εταιρείας (εμπορικές, δημοσιογραφικές, προγράμματος, προσωπικού, πολιτικές πολυμορφίας, πολιτικές χορηγιών και δημόσιων σχέσεων και πολιτικές συμμαχίες), και ποιοι διαμεσολαβητές παράγουν και αναμεταδίδουν τα προγράμματά τους. Είναι επίσης σημαντικό να κατανοήσουν τον ρόλο του ευρέος φάσματος επαγγελματιών στα μέσα ενημέρωσης και των οργανωσιακών τμημάτων τους.

Νομοθεσία και φορείς ελέγχου που καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να λειτουργεί ένα μέσο ενημέρωσης

Για την εξισορρόπηση της δημόσιας παρουσίασης των μεταναστών και την καταπολέμηση του ρατσισμού στα μέσα ενημέρωσης, είναι σημαντικό για τους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τα είδη των μηχανισμών υποβολής καταγγελιών στον Τύπο που υπάρχουν στα μέσα ενημέρωσης, στις δημοσιογραφικές συνδικαλιστικές ενώσεις και στο πλαίσιο της νομοθεσίας για την απαγόρευση του ρατσισμού. Εάν οι ενδιαφερόμενοι έχουν να κάνουν με έναν φορέα ελέγχου, πρέπει να προσδιορίσουν πρώτα το καθεστώς του. Λογοδοτούν τα μέσα ενημέρωσης σε κρατικό φορέα βάσει του νόμου ή σε ιδιωτικό φορέα βάσει αυτορρύθμισης από τα ίδια τα μέσα ενημέρωσης; Πότε και σχετικά με ποια θέματα υποχρεούνται να υποβάλλουν εκθέσεις τα μέσα ενημέρωσης; Οι εκθέσεις αυτές είναι διαθέσιμες στο ευρύ κοινό; Ποιες είναι οι εξουσίες του φορέα ελέγχου όταν τα μέσα ενημέρωσης δεν συμμορφώνονται προς τις υποχρεώσεις τους;

Οι χρήστες των μέσων ενημέρωσης

Ο παθητικός ρόλος των χρηστών των μέσων ενημέρωσης ως μελών του κοινού διευρύνεται και γίνεται πιο διαδραστικός. Οι χρήστες των μέσων ενημέρωσης συμμετέχουν ολοένα και περισσότερο σε προγράμματα, αναπτύσσουν τους δικούς τους δικτυακούς τόπους και ενεργούν ως άτυποι ελεγκτές των μέσων ενημέρωσης, για παράδειγμα μέσω αξιολογήσεων και καταγγελιών. Οι παράγοντες στον τομέα της ένταξης οι οποίοι επιθυμούν να ασκήσουν επιρροή στα μέσα ενημέρωσης μπορούν να αξιοποιήσουν τη διογκούμενη επιρροή που ασκούν οι χρήστες των μέσων ενημέρωσης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί ενθαρρύνοντάς τους να κάνουν μεγαλύτερη χρήση των δομών καταγγελιών, να δημιουργήσουν τις δικές τους πλατφόρμες μέσων ενημέρωσης, να συμμετάσχουν σε διαδραστικές συζητήσεις για τα μέσα ενημέρωσης, και προωθώντας την εκπαίδευση σχετικά με τα μέσα ενημέρωσης στα σχολεία ώστε να βελτιωθούν οι γνώσεις στον συγκεκριμένο τομέα.

Αγορά εργασίας

Οι παράγοντες στον τομέα της ένταξης οι οποίοι επιθυμούν να αυξήσουν την πολυμορφία του εργατικού δυναμικού στον κλάδο των μέσων ενημέρωσης βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, πρέπει να προσδιορίσουν τους ενδιαφερομένους και τους ενδεχόμενους «παράγοντες αλλαγής» που είναι υπεύθυνοι για γενικά ζητήματα της αγοράς εργασίας, όπως η επαγγελματική κατάρτιση, ο επαγγελματικός προσανατολισμός, η εκπαίδευση στην εργασία υπό εποπτεία και οι πολιτικές απασχόλησης. Σε αυτούς συγκαταλέγονται

συνδικαλιστικές ενώσεις εργαζομένων, ενώσεις εργοδοτών, ιδρύματα επαγγελματικής κατάρτισης και εθνικά κέντρα συμβουλών για τη σταδιοδρομία στα μέσα ενημέρωσης, παράγοντες που καθορίζουν το περιβάλλον στο οποίο οι νέοι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης μπορούν να εισέλθουν στον κλάδο και ενθαρρύνουν τους εργοδότες να εκπαιδεύουν τους υπαλλήλους τους στις νέες διαπολιτισμικές ικανότητες και δεξιότητες.

Αναλυτικότερες συμβουλές σχετικά με τη χαρτογράφηση του περιβάλλοντος των μέσων ενημέρωσης περιέχονται στο έγγραφο με τίτλο *Thinking forward: Making the Media more Diverse and the Role of «Change Agents»* (Προορατική σκέψη: Αύξηση της πολυμορφίας στα μέσα ενημέρωσης και ο ρόλος των «παραγόντων αλλαγής»):

www.eumap.org/advocacy/advoc_eumap/media/TV_followup/index

Βλέπε επίσης: «*Media4Diversity: taking the pulse of diversity in the media*» (Μέσα ενημέρωσης για την πολυμορφία: σφυγμομέτρηση της πολυμορφίας στα μέσα ενημέρωσης):

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=nl&catId=423&newsId=512&furtherNews=yes>

Η χαρτογράφηση του περιβάλλοντος των μέσων ενημέρωσης μπορεί να είναι χρονοβόρα. Λόγω έλλειψης πόρων, πολλοί παράγοντες στον τομέα της ένταξης ενδέχεται να θεωρήσουν τη χαρτογράφηση ανέφικτη. Επομένως, θα ήταν σκόπιμο να γίνουν γνωστοί οι οργανισμοί που έχουν χαρτογραφήσει διάφορα περιβάλλοντα μέσων ενημέρωσης ώστε οι εν λόγω οργανισμοί να αποτελέσουν πόρο για τους άλλους.

Όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία χαρτογράφησης, οι παράγοντες θα είναι σε πολύ καλύτερη θέση να κατανοήσουν για ποιον λόγο, πώς και κατά πόσον συγκεκριμένοι οργανισμοί μέσων ενημέρωσης μπορεί να ενδιαφέρονται να συνάψουν εταιρικές σχέσεις. Τα συμφέροντα των παραγόντων στον τομέα της ένταξης και των οργανισμών μέσων ενημέρωσης μπορεί να είναι κοινά, αλληλεπικαλυπτόμενα ή αλληλοσυγκρουόμενα. Η διαδικασία χαρτογράφησης βοηθά τους παράγοντες να κατανοήσουν πώς να μεταδώσουν το μήνυμά τους στο κατάλληλο επίπεδο και στο κατάλληλο πρόσωπο.

Η εξεύρεση χρόνου για τη χαρτογράφηση του περιβάλλοντος των μέσων ενημέρωσης —όσον αφορά τους βασικούς παράγοντες, το νομοθετικό πλαίσιο, τους χρήστες και την αγορά εργασίας— βοηθά τους παράγοντες στον τομέα της ένταξης να κατανοήσουν για ποιον λόγο, πώς και ποιοι οργανισμοί μέσων ενημέρωσης ενδιαφέρονται να συνεργασθούν μαζί τους για την ακριβέστερη και πιο ισορροπημένη παρουσίαση των μεταναστών και για ένα εργατικό δυναμικό με μεγαλύτερη εθνотική πολυμορφία.

2.2 Ανάπτυξη αποτελεσματικής στρατηγικής για τα μέσα ενημέρωσης

Για πολλούς παράγοντες στον τομέα της ένταξης, τα μέσα ενημέρωσης μπορούν να είναι είτε αδρανείς σύμμαχοι είτε εχθροί. Οι παράγοντες στον τομέα της ένταξης πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο ανάπτυξης μιας στρατηγικής για τα μέσα ενημέρωσης, ευθυγραμμίζοντάς την με την αποστολή του (των) οργανισμού (-ών) μέσων ενημέρωσης, καθορίζοντας το μήνυμά τους και αναπτύσσοντας στρατηγικές συμμαχίες.

Η στρατηγική για τα μέσα ενημέρωσης έχει περισσότερες πιθανότητες να είναι αποτελεσματική εάν ο παράγοντας έχει χαρτογραφήσει το περιβάλλον των μέσων ενημέρωσης και έχει προσδιορίσει και αναλύσει τους ενδιαφερομένους. Πρέπει επίσης να εξετάζεται το ενδεχόμενο ανάπτυξης μιας προορατικής και πιο μακροπρόθεσμης στρατηγικής, καθώς η κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης είναι πιο αποτελεσματική όσον αφορά την αλλαγή στάσεων όταν έχει διάρκεια.

Το σύγγραμμα *How to communicate: Strategic communication on migration and integration* (Τρόποι επικοινωνίας: Στρατηγική επικοινωνίας σχετικά με τη μετανάστευση και την ένταξη), το οποίο δημοσιεύθηκε από το ίδρυμα King Baudouin Foundation, στο Βέλγιο, παρέχει πρακτικές συμβουλές στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που επιθυμούν να βελτιώσουν την επαφή τους με τα μέσα ενημέρωσης.

[www.kbs-frb.be/uploadedfiles/KBS-FRB/05\)_Pictures,_documents_and_external_sites/09\)_Publications/PUB_1624_How_to_Communicate.pdf](http://www.kbs-frb.be/uploadedfiles/KBS-FRB/05)_Pictures,_documents_and_external_sites/09)_Publications/PUB_1624_How_to_Communicate.pdf)

Οι παράγοντες στον τομέα της ένταξης πρέπει να εξετάζουν με ποιον τρόπο το πρόγραμμά τους εμπίπτει στην αποστολή του οργανισμού μέσων ενημέρωσης και των τμημάτων του και να προσαρμόσουν ανάλογα τη στρατηγική τους για τα μέσα ενημέρωσης. Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα στρατηγικών που υποστηρίζουν την αποστολή του οργανισμού μέσων ενημέρωσης:

- Παροχή συνεκτικών και αξιόπιστων πληροφοριών στους δημοσιογράφους. Οι δημοσιογράφοι τελούν υπό ολοένα και μεγαλύτερη πίεση και διαθέτουν πολύ λιγότερο χρόνο για να ερευνήσουν τα θέματά τους. Ένα καλογραμμένο δελτίο Τύπου είναι ανεκτίμητης αξίας για την εξασφάλιση κάλυψης από τα μέσα ενημέρωσης, και οι εύχρηστες και τεκμηριωμένες δημοσιεύσεις (με καλές περιλήψεις) μπορούν να παράσχουν στους δημοσιογράφους τις αναγκαίες γενικότερες πληροφορίες.
- Επικαιροποιημένες σχετικές και εύχρηστες πληροφορίες στους δικτυακούς τόπους των παραγόντων, ώστε να διευκολύνεται η πρόσβαση των δημοσιογράφων σε πληροφορίες, δελτία Τύπου και δημοσιεύσεις.

- Δημιουργία βάσης δεδομένων για την πολυμορφία, η οποία θα βοηθά τους δημοσιογράφους να βρουν εκπροσώπους, εμπειρογνώμονες και μεμονωμένους μετανάστες που θα παράσχουν θέματα από τις προσωπικές τους εμπειρίες.

Οι παράγοντες στον τομέα της ένταξης μπορούν να αυξήσουν την παρουσία τους στο περιβάλλον των τοπικών μέσων ενημέρωσης περιλαμβάνοντας τις δημόσιες σχέσεις στον στρατηγικό σχεδιασμό τους και προσαρμόζοντας την προσέγγισή τους ώστε να ανταποκρίνεται στη συνολική αποστολή και στα πρότυπα ποιότητας των οργανισμών μέσων ενημέρωσης.

Οι παράγοντες στον τομέα της ένταξης πρέπει να θέσουν σαφείς γενικούς και ειδικούς στόχους για τη στρατηγική τους για τα μέσα ενημέρωσης, να προσδιορίσουν το κοινό στο οποίο απευθύνονται και να προσαρμόσουν ανάλογα το μήνυμά τους. Τα διάφορα τμήματα της κυβέρνησης εκπέμπουν συχνά αντιφατικά μηνύματα σχετικά με τη μετανάστευση και το κατά πόσο αυτή είναι επιθυμητή. Οι κυβερνήσεις και άλλοι ενδιαφερόμενοι μπορούν να διορθώσουν τα αντιφατικά μηνύματα και τις εσφαλμένες αντιλήψεις για τους μετανάστες χρησιμοποιώντας τα μέσα ενημέρωσης για την εκπαίδευση του κοινού σε θέματα μετανάστευσης και ένταξης, και μπορούν επίσης να χρηματοδοτήσουν ανεξάρτητη έρευνα σχετικά με τον ρόλο και τη συμβολή των μεταναστών στην κοινωνία υποδοχής και να χρησιμοποιήσουν τα μέσα ενημέρωσης για τη διάδοση των πορισμάτων της έρευνας.

Οι παράγοντες πρέπει να σκεφτούν τρόπους για να ευαισθητοποιήσουν το κοινό σε θέματα μετανάστευσης. Για παράδειγμα, μπορούν να επικεντρωθούν στις παρόμοιες αξίες και στην οπτική γωνία του ανθρώπινου ενδιαφέροντος μέσω της χρήσης προσωπικών ιστοριών και περιπτώσιολογικών μελετών. Μπορούν να ενθαρρύνουν τους παράγοντες των μέσων ενημέρωσης να αποφεύγουν τις απόλυτες δηλώσεις που προκαλούν διχασμένες αντιδράσεις. Πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη το στιλ του στοχευόμενου οργανισμού μέσων ενημέρωσης. Για παράδειγμα, ο ευρύτερης απήχησης Τύπος είναι πιθανότερο να επιλέξει θέματα με συγκινησιακή φόρτιση, επομένως η χρήση προσωπικών ιστοριών μεταναστών μπορεί να είναι πιο αποτελεσματική, ενώ οι σοβαρότερες εφημερίδες μπορεί να αναζητούν ποσοτικά δεδομένα και γενικότερες πληροφορίες.

Στη συνέχεια αναφέρονται ορισμένα παραδείγματα στρατηγικών που εξασφαλίζουν την ουσιαστική μετάδοση του μηνύματος:

- Εκπαίδευση ειδικευμένων εκπροσώπων, οι οποίοι είναι εξουσιοδοτημένοι να μιλούν εξ ονόματος των κοινοτήτων μεταναστών και οι οποίοι μπορούν να εξηγήσουν και να προωθήσουν ζητήματα με τρόπο φιλικό προς τα μέσα ενημέρωσης.
- Διεύρυνση της υποστήριξης. Πολλές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών πέφτουν στην παγίδα της εξυπηρέτησης των υφιστάμενων υποστηρικτών τους αντί να διευρύνουν την απήχυσή τους στην πλειονότητα του ευρύτερου κοινού.

- Χρησιμοποίηση του τοπικού Τύπου. Ο τοπικός Τύπος ασκεί μεγάλη επιρροή λόγω του μεγάλου αριθμού αναγνωστών των εβδομαδιαίων κοινοτικών εφημερίδων και του γεγονότος ότι η ένταξη βιώνεται από τους ανθρώπους σε τοπικό, και όχι σε εθνικό, επίπεδο. Συχνά, θέματα που δημοσιεύονται στον τοπικό Τύπο αναδημοσιεύονται από τα εθνικά μέσα ενημέρωσης.
- Καλλιέργεια παραγωγικών σχέσεων εργασίας με εκδότες και δημοσιογράφους, όχι μόνον αυτούς που διάκινται θετικά απέναντι στα ζητήματα της μετανάστευσης, αλλά και αυτούς που δεν διάκινται θετικά.
- Εκπαίδευση του κοινού ώστε να ασκεί περισσότερη κριτική στο προϊόν των μέσων ενημέρωσης εξηγώντας την επίδραση της πολιτισμικής και της κοινωνικής προέλευσης τόσο στην παρουσίαση όσο και στην ερμηνεία.
- Παρακολούθηση του προϊόντος των μέσων ενημέρωσης και συζήτηση των πορισμάτων με τους οργανισμούς μέσων ενημέρωσης, τους δημοσιογράφους και τους εκδότες, και προσφυγή σε όργανα υποβολής καταγγελιών (συνήγορος του πολίτη, όργανα για την ισότητα, συμβούλια Τύπου), ανάλογα με την περίπτωση.

Οι παράγοντες στον τομέα της ένταξης πρέπει να αναζητήσουν στο τοπικό πλαίσιο και στις προηγούμενες εμπειρίες τους ιδέες σχετικά με τη στοχοθέτηση και τον προσδιορισμό του μηνύματός τους για το συγκεκριμένο κοινό στο οποίο απευθύνονται.

Το Κεντρικό Γραφείο Πληροφοριών (Ηνωμένο Βασίλειο) εξέδωσε το 2004 μια δημοσίευση στην οποία εξετάζονται οι κοινωνικοί και πολιτισμικοί παράγοντες, καθώς και οι σχετικοί με τη στάση παράγοντες που έχουν αντίκτυπο στις ανάγκες επικοινωνίας των κοινοτήτων εθνικών μειονοτήτων, και παρέχεται στρατηγική και δημιουργική καθοδήγηση για την επικοινωνία με τις κοινότητες εθνικών μειονοτήτων.

www.coi.gov.uk/documents/common-good-bme-exec-summ.pdf

Το περιβάλλον των μέσων ενημέρωσης είναι υπερβολικά ευρύ και ποικίλο για να μπορεί να αλλάξει από έναν παράγοντα στον τομέα της ένταξης. Οι παράγοντες στον τομέα της ένταξης πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο συνεργασίας με άλλους ενδιαφερομένους ώστε να εκπέμψουν ένα συνεκτικό και ισχυρό μήνυμα σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή κοινοτικό επίπεδο.

Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να αναπτύξουν σχέσεις με κρατικούς αξιωματούχους για την εναρμόνιση των μηνυμάτων ή, εάν τα μηνύματα είναι αντικρουόμενα, να εξασφαλίσουν ότι οι απόψεις της κοινωνίας των πολιτών λήφθηκαν υπόψη από την κυβέρνηση, και ότι η απόκριση της κοινωνίας των πολιτών λαμβάνει υπόψη τους προβληματισμούς της κυβέρνησης.

Οι παράγοντες στον τομέα της ένταξης μπορούν να συνδέσουν τις υφιστάμενες πρωτοβουλίες με τους ενδιαφερομένους και να διευκολύνουν και να υποστηρίξουν κοινοτικές πρωτοβουλίες μέσω ενημέρωσης. Οι συνεργασίες μεταξύ κυβέρνησης, ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και ερευνητικών ιδρυμάτων μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη βασικών αρχών έρευνας και δεδομένων για την ενημέρωση των συζητήσεων σχετικά με τη μετανάστευση στα μέσα ενημέρωσης.

Οι στρατηγικές συμμαχίες μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών, της κυβέρνησης, ερευνητικών ιδρυμάτων και οργανώσεων επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη αντικτύπου σε έναν χώρο τόσο ευρύ και ποικιλόμορφο όπως είναι τα μέσα ενημέρωσης.

Το σχέδιο MIGRACE που ανέλαβε η People in Need (Clovek v tísni), ΜΚΟ συνδεδεμένη με την Τσεχική Τηλεόραση, αντιμετώπισε τα στερεότυπα προβάλλοντας θέματα σχετικά με τη μετανάστευση στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, επιθεωρήσεις, περιοδικά και πολιτιστικά και εκπαιδευτικά προγράμματα) και ενημερώνοντας το τσεχικό κοινό σχετικά με τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που δημιουργεί η μετανάστευση.

www.diskriminace.info/dp-migrace/program_migrace.phtml

Η Leicester Mercury, τοπική εφημερίδα στο Ηνωμένο Βασίλειο, είναι εταίρος της Πολυπολιτισμικής Συμβουλευτικής Ομάδας του Leicester, η οποία περιλαμβάνει κορυφαίες προσωπικότητες από τον δήμο και την κοινότητα, τους θρησκευτικούς φορείς, εθελοντές και ακαδημαϊκούς. Ο εκδότης της εφημερίδας διεξάγει τακτικό διάλογο για την επίτευξη καλύτερης κατανόησης μεταξύ των μέσων ενημέρωσης και των κοινοτικών ομάδων. Η σύμπραξη είχε ως αποτέλεσμα καλύτερη πληροφόρηση και πιο τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων εκ μέρους της σύνταξης, μια νέα καθημερινή στήλη που υπογράφεται από διαφορετικούς ανθρώπους της πόλης και αυξημένη πρόσβαση σε αναγνώστες από τις πιο δυσπρόσιτες ομάδες μεταναστών.

http://83.137.212.42/sitearchive/cre/about/sci/casestudy5_leicester.html

Το Φόρουμ για τη Μετανάστευση και τις Επικοινωνίες, υπό την ηγεσία του Ινστιτούτου Τεχνολογίας του Δουβλίνου, συγκεντρώνει παραγωγούς μέσων ενημέρωσης, μετανάστες και μη, ΜΚΟ παρόχους υπηρεσιών/κοινοτικούς ακτιβιστές και κοινωνικούς και πολιτικούς ερευνητές για την ενίσχυση της φωνής και της οπτικής των μεταναστών —στοιχεία ανύπαρκτα μέχρι πρότινος ή τα οποία αποτελούσαν μέσο εντυπωσιασμού ή περιθωριοποίησης στις παρουσιάσεις των κυρίαρχων μέσων ενημέρωσης— μέσω μιας σειράς σχεδίων που καθοδηγούνται από τα μέσα ενημέρωσης και αναδεικνύουν προσωπικές και συλλογικές ιστορίες σχετικά με την επανένωση οικογενειών και τους μετανάστες χωρίς χαρτιά.

www.fomacs.org

Η κυβέρνηση της αυστριακής επαρχίας του Τιρόλου συνεργάστηκε με τα μέσα ενημέρωσης για την εφαρμογή του προγράμματός της στον τομέα της ένταξης. Η επικεντρωμένη ενημέρωση από δημοσιογράφους με μεταναστευτικές και μη μεταναστευτικές καταβολές παρέχει στο κοινό πληροφορίες σχετικά με την καθημερινή ζωή και τη συμβολή των μεταναστών στην κοινωνία υποδοχής. Τα θέματα περιλαμβάνουν τον ρόλο και τη συμβολή των μεταναστών στην αγορά εργασίας, την οικογενειακή ζωή εκείνων που συμμετέχουν σε δύο πολιτισμούς, τη συμμετοχή στον αθλητισμό και στην ψυχαγωγία, καθώς και την κοινωνική κατάσταση διάφορων τύπων μεταναστών, π.χ. αιτούντες άσυλο, πρόσφυγες, μόνιμοι κάτοικοι, έκτακτοι/εποχιακοί εργαζόμενοι, σπουδαστές κ.λπ.

www.tirol.gv.at/themen/gesellschaft-und-soziales/integration

Ανάπτυξη των διαπολιτισμικών ικανοτήτων των οργανισμών μέσων ενημέρωσης

Οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης πρέπει να αναπτύξουν διαπολιτισμική ικανότητα ώστε να εργασθούν με αποτελεσματικότητα σε ένα ποικιλόμορφο περιβάλλον και να μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση της ακρίβειας, της αντικειμενικότητας και της αμεροληψίας της ενημέρωσης. Οι διαπολιτισμικές ικανότητες των δημοσιογράφων προσδιορίστηκαν στην έκτη διεθνική διάσκεψη EquaMedia που πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη το 2004 ως εξής:

- Γνώσεις: οι δημοσιογράφοι πρέπει να γνωρίζουν ποιοι είναι οι κύριοι παράγοντες στην κοινωνία, ποιος είναι ο ρόλος τους στην κοινωνία και οι καταβολές τους (θρησκεία, ήθη και έθιμα, και ιστορία).
- Δεξιότητες και εμπειρίες: επιπλέον των διαπολιτισμικών επικοινωνιακών δεξιοτήτων, πρέπει να μπορούν να βρουν και να αναπτύξουν πόρους, να παράγουν ένα δημοσιογραφικό προϊόν σε ένα πολυπολιτισμικό θέμα, και να συστήσουν ένα διαπολιτισμικό δίκτυο.
- Στάση: πρέπει να είναι ανοιχτόμυαλοι, να ερευνούν τα θέματά τους (πηγαίνοντας κατευθείαν στην πηγή και όχι στον εκπρόσωπο της κοινότητας) και να είναι διατεθειμένοι να παραχωρούν περισσότερο έλεγχο στους ανθρώπους από τους οποίους παίρνουν συνέντευξη.

Η απόκτηση διαπολιτισμικών ικανοτήτων μπορεί να ενταχθεί στο πρόγραμμα σπουδών των σχολών μέσων ενημέρωσης. Καθώς πολλοί άνθρωποι εισέρχονται στο επάγγελμα χωρίς να διαθέτουν τυπικά προσόντα δημοσιογραφίας ή σπουδές στα μέσα ενημέρωσης, η διαπολιτισμική κατάρτιση μπορεί επίσης να ενταχθεί στο πλαίσιο μαθημάτων επαγγελματικής ανέλιξης και κατάρτισης κατά την απασχόληση που παρέχουν οι οργανισμοί μέσων ενημέρωσης, οι επαγγελματικοί φορείς και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις. Η συνεχής κατάρτιση στις διαπολιτισμικές ικανότητες είναι ζωτικής σημασίας, καθώς τόσο η σύνθεση της κοινωνίας όσο και οι συζητήσεις γύρω από τη μετανάστευση εντός της κοινωνίας μεταβάλλονται.

Οι πρωτοβουλίες κατάρτισης πρέπει να στοχεύουν σε εκδότες, δημοσιογράφους, εκπαιδευτικούς και φορείς αυτορρύθμισης. Οι παράγοντες στον τομέα της ένταξης μπορούν να συνδράμουν τις σχολές μέσω ενημέρωσης και δημοσιογραφίας στην ανάπτυξη μαθημάτων σχετικά με τη μετανάστευση και την πολιτισμική πολυμορφία.

Η παροχή υλικού, κατάρτισης και πλατφορμών διαλόγου σχετικά με τη διαπολιτισμική ικανότητα είναι ένας εξαιρετικά πρακτικός τρόπος άμεσης συνεργασίας με τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης κατά τη διάρκεια των σπουδών και της επαγγελματικής εξέλιξης. Το πρώτο βήμα είναι η εξασφάλιση της δέσμευσης των εκπαιδευτών και των διαχειριστών στον τομέα των μέσων ενημέρωσης.

Η Ένωση Εκδοτών και ο οργανισμός Media Trust (Ηνωμένο Βασίλειο) εκπόνησαν τον οδηγό *Reporting Diversity* (Ενημέρωση για την πολυμορφία) για να βοηθήσουν τους δημοσιογράφους στην αντικειμενική ενημέρωση σε θέματα που αφορούν τους μετανάστες. Ο οδηγός παρουσιάζει συνοπτικά τις μεταβαλλόμενες κοινότητες, αναδεικνύει συγκεκριμένα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δημοσιογράφοι όταν αναφέρονται σε ζητήματα μιας κοινότητας, και αξιοποιεί παραδείγματα ορθών πρακτικών από διάφορα μέσα ενημέρωσης.

www.societyofeditors.co.uk/userfiles/file/Reporting%20Diversity.pdf

Το τριμηνιαίο θεματικό περιοδικό του αυστριακού ταμείου για την ένταξη, *Integration im Fokus*, είναι μια προσιτή πηγή πληροφοριών η οποία απευθύνεται κυρίως σε δημοσιογράφους και βασικούς παράγοντες επικοινωνίας, όπως είναι οι πολιτικοί και οι εκπαιδευτικοί. Η εξαιρετικά θετική απόκριση των μέσων μαζικής ενημέρωσης στη δημοσίευση και η έκδοση 17 000 αντιτύπων του περιοδικού δείχνουν ότι καλύπτει ένα κενό στην αγορά των μέσων ενημέρωσης ειδικού ενδιαφέροντος.

www.integrationsfonds.at/index.php?id=130

Για να είναι η κατάρτιση αποτελεσματική, απαιτείται η δέσμευση όλων των ενδιαφερομένων, η ανώτερη διεύθυνση πρέπει να υποστηρίζει τους στόχους, το δε πρόγραμμα κατάρτισης να συνδέεται στενά με τα ενδιαφέροντα των μέσων ενημέρωσης. Η υποστήριξη της διεύθυνσης μπορεί να εξασφαλισθεί συνδέοντας τα αποτελέσματα της κατάρτισης με την επιθυμία της για διεθνή αναγνώριση, την αναγκαιότητα συμμόρφωσης με τη νομοθεσία, την υποσχέση συγκεκριμένων βελτιώσεων και εκπαιδευτικά ταξίδια στο εξωτερικό. Η υποστήριξη από τους δημοσιογράφους και άλλους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης μπορεί να ενθαρρυνθεί με τη βελτίωση των δεξιοτήτων και των γνώσεων, την παροχή κινήτρων όπως βραβεία, εκπαιδευτικά ταξίδια, πιστοποιητικά, καθώς και μέσω ευκαιριών δικτύωσης ή, απλώς, της αλλαγής στη ρουτίνα και της συμμετοχής σε μια ευχάριστη εμπειρία.

Η διαπολιτισμική κατάρτιση πρέπει να διατηρεί την πρακτική επικέντρωσή της στην ανάπτυξη δεξιοτήτων. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο της κατάρτισης πρέπει να παράγονται ενημερώσεις σχετικά με τη μετανάστευση. Πρέπει επίσης να παρέχει συμβουλές σχετικά

με την ανάπτυξη καλύτερης επικοινωνίας με τους παράγοντες στον τομέα της ένταξης, συμπεριλαμβανομένων κρατικών οργανισμών, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και κοινοτήτων μεταναστών. Η αποτελεσματικότητα της κατάρτισης πρέπει να αξιολογείται. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί παρακολουθώντας την κάλυψη των μέσων ενημέρωσης πριν από και μετά την κατάρτιση.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ραδιοτηλεόρασης, μαζί με το σουηδικό συμβούλιο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανέπτυξε την «εργαλειοθήκη της πολυμορφίας για τεκμηριωμένα προγράμματα στη δημόσια τηλεόραση», ώστε να δώσει ένα εφόδιο στους επαγγελματίες της τηλεόρασης για να προωθήσουν τις αρχές της πολιτισμικής πολυμορφίας σε όλες τις υπηρεσίες τους. Η εργαλειοθήκη περιέχει πρακτικές πληροφορίες (καταλόγους ελέγχων, παραπομπές) και συμβουλές ορθών πρακτικών οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν, να εφαρμοσθούν και να αποδειχθούν διδακτικές. Περιλαμβάνει ένα DVD με αποσπάσματα από προγράμματα ειδήσεων και επικαιρότητας από δώδεκα ευρωπαϊκές χώρες, τα οποία καταδεικνύουν ορισμένες από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι δημοσιογράφοι όταν παρουσιάζουν θέματα σχετικά με τις μειονότητες.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/media-toolkit_diversity_en.pdf

Το Παρατηρητήριο των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας στην Ισπανία ανέπτυξε, σε συνεργασία με τα σημαντικότερα μέσα ενημέρωσης, τόσο ευρύτερης απήχησης όσο και από τον χώρο των μεταναστών, τον *Πρακτικό οδηγό για τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης: η μεταχείριση των ζητημάτων που αφορούν τη μετανάστευση από τα μέσα ενημέρωσης*. Περιλαμβάνει βασικές συστάσεις για τον χειρισμό της μετανάστευσης, πρακτικά εργαλεία και συμβουλές σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής τους στην καθημερινή εργασία, και έναν κατάλογο των σημαντικών προσώπων επαφής και ιστοσελίδων για τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης.

www.oberaxe.es/files/datos/47d1394b65cc8/GUIA%20MEDIOS%20ELECTRONICANIPO.pdf

Οι εκδότες και οι δημοσιογράφοι μπορούν να αναπτύξουν τα δίκτυά τους για την καλύτερη κατανόηση της κοινότητας των μεταναστών και των ζητημάτων που τους αφορούν, ώστε να μπορούν να εξυπηρετήσουν καλύτερα τις ανάγκες τους και να μπορούν να μιλούν είτε σε ανθρώπους που εμπλέκονται άμεσα σε ένα συμβάν/πρόβλημα είτε σε ένα πρόσωπο εξουσιοδοτημένο να μιλά τεκμηριωμένα για λογαριασμό των ανθρώπων αυτών.

Μπορούν να δημιουργηθούν επίσης πλατφόρμες συζήτησης για την καλύτερη κατανόηση του αντικτύπου των μέσων ενημέρωσης στην ένταξη. Ο εποικοδομητικός διάλογος με επιλεγμένους ενδιαφερομένους στα μέσα ενημέρωσης καθιστά εφικτή και την ταχεία ανταπόκριση στα μεταβαλλόμενα δεδομένα επί τόπου.

Το Perslink (Presslink), πρωτοβουλία του Mira Media, της ολλανδικής δημόσιας ραδιοτηλεόρασης και της ολλανδικής συνδικαλιστικής ένωσης δημοσιογράφων, ανέπτυξε διάφορα εργαλεία, συμπεριλαμβανομένης μιας βάσης δεδομένων για την πολυμορφία, με σκοπό τη βελτίωση των επαφών μεταξύ κοινοτήτων εθνικών μειονοτήτων και των μέσων ενημέρωσης, για την παροχή πιο ισορροπημένης ενημέρωσης σχετικά με την πολυπολιτισμική κοινωνία και τους μετανάστες. Οι εκπρόσωποι λαμβάνουν κατάρτιση στα μέσα ενημέρωσης και οι συσκέψεις των δικτύων φέρνουν σε επαφή εκπροσώπους και δημοσιογράφους.

www.perslink.nl

Οι παράγοντες σε θέματα ένταξης μπορούν να αξιοποιήσουν με τον καλύτερο τρόπο την αναγνωρισμένη εμπειρογνώμοσύνη και αυθεντία τους σε θέματα ένταξης αναγνωρίζοντας και ανταμείβοντας τις ορθές πρακτικές στα μέσα ενημέρωσης. Οι ενέργειες αυτές δημιουργούν κίνητρα για τους εκδότες και τους δημοσιογράφους ώστε να εργασθούν για την παρουσίαση και την ένταξη των μεταναστών στα μέσα ενημέρωσης.

Οι ορθές πρακτικές στα μέσα ενημέρωσης μπορούν να ενθαρρυνθούν από οργανισμούς μέσων ενημέρωσης, κυβερνήσεις και την κοινωνία των πολιτών με την απονομή βραβείων αριστείας.

Τα βραβεία του ιδρύματος CIVIS Media Foundation περιλαμβάνουν το ευρωπαϊκό τηλεοπτικό βραβείο CIVIS και το γερμανικό τηλεοπτικό βραβείο CIVIS (κατηγορία Ενημέρωση), καθώς και τα γερμανικά ραδιοφωνικά βραβεία CIVIS (πρόγραμμα μικρής και μεγάλης διάρκειας).

www.civismedia.eu/tv/civis

Το δημοσιογραφικό βραβείο «Υπέρ της διαφορετικότητας. Κατά των διακρίσεων» απονέμεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση για να επιβραβεύσει δημοσιογράφους των οποίων το έργο συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση από το ευρύτερο κοινό των οφελών της πολυμορφίας και στην καταπολέμηση των διακρίσεων στην κοινωνία.

<http://journalistaward.stop-discrimination.info>

Τα βραβεία της Εβδομάδας Προσφύγων των μέσων ενημέρωσης της Σκωτίας είναι πρωτοβουλία του Δικτύου Θετικών εικόνων για το άσυλο, στο οποίο συμμετέχουν η Oxfam, η εθνική συνδικαλιστική ένωση δημοσιογράφων, η Διεθνής Αμνηστία, ο βρετανικός Ερυθρός Σταυρός και το Συμβούλιο Προσφύγων της Σκωτίας, και απονέμονται σε δημοσιογράφους οι οποίοι συνέβαλαν στην εξαιρετική και αντικειμενική ενημέρωση σε σχέση με το άσυλο στη Σκωτία.

www.refugeeweek.org.uk/scotland

Το «Trefmedia» του Minderhedenforum (Φλάνδρα — Βέλγιο) απονέμει κάθε χρόνο το βραβείο διαπολιτισμικής τηλεόρασης. Υποψήφια για το βραβείο μπορούν να είναι προγράμματα που στοχεύουν στη μη στερεότυπη προσέγγιση της εθνο-πολιτισμικής πολυμορφίας.

www.trefmedia.be

2.3 Δημιουργία μέσων ενημέρωσης με μεγαλύτερη πολυμορφία

Οι μετανάστες έχουν λιγότερες πιθανότητες να ακολουθήσουν μια σταδιοδρομία στα μέσα ενημέρωσης, και τούτο για διάφορους λόγους τους οποίους θα πρέπει να εξετάσουν οι στρατηγικές πρόσληψης. Σε αυτούς συγκαταλέγονται η έλλειψη προτύπων ρόλου, τόσο στην κοινότητά τους όσο και στα μέσα ενημέρωσης: μια σταδιοδρομία στα μέσα ενημέρωσης δεν είναι επιθυμητή σε ορισμένους πολιτισμούς που προτιμούν σταδιοδρομίες με πιο σταθερές ευκαιρίες απασχόλησης· η έλλειψη γνώσεων στις κοινότητες των μεταναστών σχετικά με το εύρος των διαθέσιμων επαγγελματιών στον κλάδο των μέσων ενημέρωσης.

Η μεταβαλλόμενη δημογραφία στις ευρωπαϊκές κοινωνίες σημαίνει ότι οι νεαροί μετανάστες θα αποτελέσουν σημαντικό τμήμα του μελλοντικού εργατικού δυναμικού. Οι στρατηγικές πρόσληψης που εφαρμόζουν οι οργανισμοί μέσων ενημέρωσης και τα ιδρύματα κατάρτισης πρέπει να καταδεικνύουν στους νεαρούς μετανάστες, και στους γονείς τους, ότι ο κλάδος των μέσων ενημέρωσης θα τους μεταχειρισθεί με σοβαρότητα και θα τους προσφέρει ίσες ευκαιρίες (υπάρχει νομοθεσία για την προστασία των μεταναστών κατά των διακρίσεων λόγω της φυλής, της εθνότητας ή της θρησκείας τους, αλλά όχι λόγω της ιδιότητάς τους ως μεταναστών).

Οι οργανισμοί μέσων ενημέρωσης μπορούν να οργανώσουν στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ημερίδες σταδιοδρομίας στα μέσα ενημέρωσης, να προσφέρουν ειδικά προγράμματα εργασιακών εμπειριών και να παράσχουν υποτροφίες για σπουδές. Οι συνδικαλιστικές ενώσεις, οι οργανώσεις εργοδοτών και οι οργανώσεις της κοινότητας διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο όσον αφορά την ενθάρρυνση των νεαρών μεταναστών να ακολουθήσουν μια σταδιοδρομία στα μέσα ενημέρωσης. Για παράδειγμα, οι οργανώσεις της κοινότητας μπορούν να εμπλέξουν νεαρούς μετανάστες σε σχέδια μέσων ενημέρωσης της τοπικής κοινότητας.

Οι παρατηρήσεις και τα σχόλια υποεκπροσωπούμενων ομάδων στα μέσα ενημέρωσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον σχεδιασμό στοχοθετημένων στρατηγικών πρόσληψης που καθιστούν τη δημοσιογραφία ελκυστικότερη επαγγελματική δυνατότητα για τους νεαρούς μετανάστες.

Το CREAM είναι ένα ευρωπαϊκό σχέδιο, το οποίο περιλαμβάνει διάφορες δραστηριότητες εκπαίδευσης στα μέσα ενημέρωσης και εκδηλώσεις επαγγελματικού προσανατολισμού για τους νέους, και το οποίο υλοποιείται σε συνεργασία με τον κλάδο των μέσων ενημέρωσης. Αυτές οι δραστηριότητες και εκδηλώσεις προσφέρουν στους σπουδαστές, και ιδίως σε εκείνους που προέρχονται από εθνοτικές μειονότητες, την ευκαιρία μιας εργασιακής εμπειρίας στα μέσα ενημέρωσης και τους ενθαρρύνουν να επιλέξουν σπουδές που θα τους προετοιμάσουν για μια σταδιοδρομία στα μέσα ενημέρωσης.

www.olmcm.org/section.php?SectionID=10

Το σχέδιο Mundo της Φινλανδίας είναι ένα σχέδιο εκπαίδευσης στα μέσα ενημέρωσης και εργασίας-κατάρτισης, το οποίο απευθύνεται στους μετανάστες και στους πρόσφυγες. Το σχέδιο προσφέρει συνολική κατάρτιση στα μέσα ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένων τοποθετήσεων σε οργανισμούς μέσων ενημέρωσης για την απόκτηση εργασιακής πείρας, και στοχεύει επίσης στην κατάρτιση εκπαιδευτών για μεμονωμένους σπουδαστές στα μέσα ενημέρωσης, οι οποίοι έχουν μεταναστευτικές καταβολές ή προέρχονται από εθνοτικές μειονότητες.

www.yle.fi/mundo

Το DigiTales ενθαρρύνει τους μετανάστες να εξετάσουν το ενδεχόμενο μιας σταδιοδρομίας στα μέσα ενημέρωσης εμπλέκοντάς τους σε ένα σχέδιο αφήγησης ιστοριών με ψηφιακά μέσα, στο πλαίσιο του οποίου μπορούν να φτιάξουν μια σύντομη ταινία με θέμα τη ζωή τους. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, μπορούν να μάθουν πώς να γράφουν σενάριο, πώς να ηχογραφούν τη φωνή του αφηγητή και πώς να επεξεργάζονται φωτογραφίες, βίντεο και σχέδια σε μια ταινία.

www.digi-tales.org

Τα προγράμματα καθοδήγησης στην πολυμορφία και οι ευκαιρίες ανέλιξης χειραφετούν τον καθοδηγούμενο και του παρέχουν τη δυνατότητα να μεγιστοποιήσει τις δυνατότητές του. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί υλοποιώντας ρεαλιστικά και επιτεύξιμα προγράμματα επαγγελματικής ανέλιξης, παρέχοντας τη δυνατότητα στα άτομα να ξεπεράσουν τα οργανωσιακά εμπόδια στην προαγωγή και την πρόοδο, καθώς και αναπτύσσοντας τις ικανότητες και αυξάνοντας τα κίνητρα. Οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης με μεταναστευτικές καταβολές μπορούν επίσης να ενθαρρυνθούν να σχηματίσουν δίκτυα μέσω συνδικαλιστικών ενώσεων και ομάδων εργασίας για την παροχή αμοιβαίας επαγγελματικής υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένων συμβουλών σχετικά με την κατάρτιση, τις επαγγελματικές ευκαιρίες και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας.

Οι εθνοτικοί οργανισμοί μέσων ενημέρωσης μπορούν να προωθήσουν την ένταξη διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα την εθνοτική και πολιτισμική ταυτότητα. Αυτή η διττή προσέγγιση συμβάλλει στη δημιουργία ευκαιριών εναλλακτικού διαλόγου με τα ευρείας απήχησης μέσα ενημέρωσης, παρέχοντας ταυτόχρονα μια γέφυρα με τη χώρα και τον πολιτισμό καταγωγής. Τα εθνοτικά μέσα ενημέρωσης μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο όσον αφορά την αμφισβήτηση των αντιλήψεων του ευρύτερου κοινού. Δίνουν φωνή στις ομάδες μεταναστών, τους επιτρέπουν να παρουσιάσουν τον εαυτό τους με αντικειμενικό τρόπο, να ξεκινήσουν διάλογο με την κοινωνία υποδοχής και να διατυπώσουν παράπονα. Για τους λόγους αυτούς, οι οργανώσεις μέσων ενημέρωσης και οι ενδιαφερόμενοι στον τομέα της ένταξης πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο παροχής καθοδήγησης και ευκαιριών ανέλιξης σε επαγγελματίες που εργάζονται σε εθνοτικά μέσα ενημέρωσης.

Η καθοδήγηση και οι ευκαιρίες ανέλιξης τόσο για τους νέους όσο και για τους υφιστάμενους επαγγελματίες με μεταναστευτικές καταβολές είναι αποτελεσματικά εργαλεία για τη βελτίωση της πολιτικής για την ποικιλομορφία ενός οργανισμού μέσων ενημέρωσης όσον αφορά την πρόσληψη, την προώθηση και τη διατήρηση των εργαζομένων.

Το Mediam'Rad είναι ένα τριετές ευρωπαϊκό πρόγραμμα του Institut PANOS Paris με σκοπό την αύξηση της πολυφωνίας και την ενίσχυση της ποικιλομορφίας των απόψεων στα μέσα ενημέρωσης, υποστηρίζοντας διαρκείς συνεργασίες και συμπράξεις μεταξύ εθνοτικών μέσων ενημέρωσης και μέσων ενημέρωσης ευρύτερης απήχησης. Στις δραστηριότητές του περιλαμβάνονται ημερίδες ανταλλαγής γνώσεων σχετικά με επαγγελματικές πρακτικές και εμπειρίες, συσκέψεις ευρωπαϊκών μέσων ενημέρωσης, συγκριτική ανάλυση περιεχομένου των πληροφοριών των μέσων ενημέρωσης που δημοσιεύονται από τα εθνοτικά μέσα και τα μέσα ευρύτερης απήχησης, και ένα ταμείο για την ενθάρρυνση συμπράξεων —όλες αυτές οι δραστηριότητες παρέχουν ευκαιρίες ανέλιξης στους επαγγελματίες εθνοτικών μέσων ενημέρωσης.

www.mediamrad.org/

Δεδομένης της έλλειψης επαγγελματιών από εθνοτικές ομάδες στα μέσα ενημέρωσης, οι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης που έχουν εκπαιδευθεί στο εξωτερικό είναι ένας πόρος που μένει σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητος. Συχνά τα προσόντα και η πείρα τους δεν αναγνωρίζονται από εργοδότες ή συνδικαλιστικές ενώσεις. Επιπλέον, οι ευκαιρίες απασχόλησης στα μέσα ενημέρωσης γνωστοποιούνται συνήθως προφορικά, γεγονός που αποκλείει τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης που δεν σπουδάζουν ή δεν εργάζονται στον κλάδο τη δεδομένη στιγμή. Οι οργανισμοί μέσων ενημέρωσης, οι επαγγελματικές οργανώσεις, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και οι οργανώσεις εργοδοτών πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο να αναζητήσουν επαγγελματίες που έχουν εκπαιδευθεί στο εξωτερικό στο πλαίσιο των στρατηγικών πρόσληψης που εφαρμόζουν, και να οργανώσουν κατάρτιση η οποία θα παρέχει τις δεξιότητες και τις γνώσεις που απαιτούνται για τους επαγγελματίες που έχουν εκπαιδευθεί στο εξωτερικό ώστε να εργασθούν αποτελεσματικά στη χώρα υποδοχής.

Ξένοι δημοσιογράφοι οι οποίοι διώκονται επειδή ασκούν το επάγγελμά τους ενδέχεται να αυτοεξορισθούν και να αναγνωρίζονται για τους λόγους αυτούς ως πρόσφυγες σε μια ευρωπαϊκή χώρα. Τα προσόντα αυτών των επαγγελματιών μπορούν να αναγνωρισθούν και οι ίδιοι μπορούν να τύχουν υποστήριξης ώστε να συνεχίσουν να ασκούν το επάγγελμά τους στην Ευρώπη. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω ενός προγράμματος αξιολόγησης δεξιοτήτων και κατάρτισης, ενός προγράμματος τοποθέτησης σε θέσεις εργασίας, υποτροφιών σε εξόριστους δημοσιογράφους ώστε να διενεργήσουν έρευνες ή να παρακολουθήσουν μαθήματα κατάρτισης, καθώς και θεσπίζοντας δίκτυα για εξόριστους δημοσιογράφους με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών και την προώθηση ευκαιριών κατάρτισης και εργασίας.

Οι κρατικές αρχές και οι παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην παροχή διαύλων απασχόλησης και στην αναγνώριση των δεξιοτήτων και των προσόντων ενός πόρου που συχνά μένει αναξιοποίητος —των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης που έχουν εκπαιδευθεί στο εξωτερικό και, ειδικότερα, των εξόριστων δημοσιογράφων.

Το δίκτυο εξόριστων δημοσιογράφων (Ηνωμένο Βασίλειο), με την υποστήριξη της εθνικής συνδικαλιστικής ένωσης δημοσιογράφων και του MediaWise Trust, παρέχει συνδρομή σε δημοσιογράφους που διέφυγαν στο Ηνωμένο Βασίλειο για να αποφύγουν τις διώξεις λόγω του έργου τους στα μέσα ενημέρωσης. Βασίζεται στο σχέδιο RAM, το οποίο υποστήριξε εξόριστους δημοσιογράφους με τοποθετήσεις σε θέσεις εργασίας, παροχή κατάρτισης και πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον των μέσων ενημέρωσης στο Ηνωμένο Βασίλειο, συνδρομή για τη λειτουργία δικών τους μέσων ενημέρωσης, παροχή σημείων εισόδου στη σταδιοδρομία και παροχή κατάρτισης. Πρόσβαση σε εξειδικευμένα μαθήματα κατάρτισης παρέχεται επίσης από την εθνική συνδικαλιστική ένωση δημοσιογράφων. Επιπλέον, το σχέδιο RAM κατάρτισε έναν κατάλογο εξόριστων δημοσιογράφων με σκοπό να ενθαρρύνει τους εκδότες, τόσο στα έντυπα όσο και στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα ενημέρωσης, να προσφέρουν απασχόληση ή να αναθέσουν συγκεκριμένες εργασίες σε εξόριστους δημοσιογράφους.

www.exiledjournalists.net

Υλοποίηση στρατηγικών για την πολυμορφία

Οι αποτελεσματικές στρατηγικές για την πολυμορφία εμφανίζουν συνήθως τα ακόλουθα κοινά χαρακτηριστικά:

- Παρουσιάζονται ως αναγκαία απόκριση στη μεταβαλλόμενη δημογραφία του πληθυσμού και του εργατικού δυναμικού.
- Ενσωματώνονται σε όλες τις πτυχές του οργανισμού μέσω ενημέρωσης και είναι εμφανείς στις ενέργειες των γενικών διευθυντών και των ανώτατων στελεχών, στις στρατηγικές πρόσληψης, στον χώρο εργασίας, στην επιλογή θεμάτων και προγραμμάτων, στις σχέσεις με την κοινότητα καθώς και στο μάρκετινγκ και στις επικοινωνίες.

- Περιλαμβάνουν σθεναρές δεσμεύσεις και στόχους σε σχέση με τους οποίους η πρόοδος παρακολουθείται στενά και παρουσιάζεται αναλυτικά σε ετήσιες εκθέσεις.
- Συνοδεύονται από ειδικό προϋπολογισμό για την πολυμορφία.

Η ολλανδική κυβέρνηση έχει θεσπίσει μια πολιτική μέσων ενημέρωσης και πολυμορφίας από το 1996, η οποία συνοδεύεται από ειδικό προϋπολογισμό για τις πρωτοβουλίες που συνδέονται με ΜΚΟ, τον Τύπο και τη ραδιοτηλεόραση. Η ολλανδική δημόσια ραδιοτηλεόραση έχει συνάψει σύμβαση επιτευγμάτων με την κυβέρνηση, η οποία περιλαμβάνει στόχους πολυμορφίας. Για παράδειγμα, υποχρεούται εκ του νόμου να διαθέτει το 20 % του χρόνου τηλεοπτικών εκπομπών και το 25 % του χρόνου ραδιοφωνικών εκπομπών της σε πολυπολιτισμικά προγράμματα.

Η πολυμορφία και οι ευκαιρίες ίσης απασχόλησης περιλαμβάνονται στον Νόμο για τη ραδιοτηλεόραση του Ηνωμένου Βασιλείου, ενώ υπάρχουν επίσης ειδικές κρατικές πολιτικές για την πολυμορφία οι οποίες αφορούν διάφορες πτυχές και ενδιαφερομένους στα μέσα ενημέρωσης. Το BBC έχει δεσμευθεί να αντικατοπτρίζει την πολυμορφία του Ηνωμένου Βασιλείου και να καθιστά τις υπηρεσίες του προσιτές σε όλους τους πολίτες. Το Κέντρο Πολυμορφίας του BBC διενεργεί τακτικά έρευνες παρακολούθησης της παρουσίας, προκειμένου να αξιολογηθεί η εκπροσώπηση των μειονοτήτων σε προγράμματα/κάλυψη κατά τις ώρες υψηλής ακροαματικότητας/τηλεθέασης σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

www.bbc.co.uk/info/policies/diversity.shtml

Ο βελγικός ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός VRT θέσπισε το 2003 έναν Χάρτη για την Πολυμορφία, ο οποίος αποτέλεσε τη βάση για την εγκαθίδρυση της Μονάδας Πολυμορφίας. Δημιουργεί δίκτυα με οργανώσεις μειονοτήτων, οργανώσεις νέων και διαπολιτισμικά μέσα ενημέρωσης με τον διττό στόχο της αναζήτησης ταλέντων και της παροχής στοιχείων επικοινωνίας με ενδεχόμενους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα. Καλλιεργεί επίσης την ευαισθητοποίηση και προσφέρει κατάρτιση στην πολυμορφία με συναδέλφους, παρέχει στοιχεία επικοινωνίας με εμπειρογνώμονες σε θέματα μειονοτήτων καθώς και συμβουλές σχετικά με τη συμπερίληψη θεμάτων πολυμορφίας στα προγράμματα για το ευρύτερο κοινό.

www.vrt.be/vrt_master/over/vrt_overvrt_diversiteit_engagement_charter_bis/index.shtml

Η France Télévisions δρομολόγησε το 2004 ένα σχέδιο θετικής δράσης για την ένταξη. Σε συνεργασία με τη Radio France International, είναι υπεύθυνη για το σχέδιο PlurielMedia, το οποίο διενεργεί έρευνες σχετικά με την πολυμορφία εντός της France Télévisions, παρέχει κατάρτιση σε θέματα πολυμορφίας στα στελέχη, διαπολιτισμική κατάρτιση στους δημοσιογράφους και κατάρτιση σε νεαρούς επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης που προέρχονται από ομάδες εθνικών μειονοτήτων και εργάζονται στη γαλλική τηλεόραση.

www.francetelevisions.fr

Οι οργανισμοί μέσων ενημέρωσης μπορούν να οργανώσουν ανταλλαγές πληροφοριών και πρακτικών ώστε να διδαχθούν αμοιβαία από τις εμπειρίες τους.

Οι επιτυχημένες στρατηγικές για την πολυμορφία απαιτούν από τους οργανισμούς μέσων ενημέρωσης να σχεδιάσουν μηχανισμούς υλοποίησης και να παρακολουθούν την αποτελεσματικότητα των στρατηγικών.

Οι κορυφαίοι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί της Μεγάλης Βρετανίας δημιούργησαν το δίκτυο πολιτισμικής πολυμορφίας με σκοπό την αντικειμενική εκπροσώπηση του εθνικού πληθυσμού της χώρας μπροστά και πίσω από τις κάμερες. Τα μέλη του δικτύου υποστηρίζουν διακλαδικές πρωτοβουλίες και ανταλλάσσουν εμπειρογνωμοσύνη, πόρους και πρότυπα ορθής πρακτικής.

www.culturaldiversitynetwork.co.uk

Στοχοθέτηση του προϊόντος των μέσων ενημέρωσης στις ομάδες μεταναστών

Οι οργανισμοί μέσων ενημέρωσης μπορούν να διαμορφώσουν το πρόγραμμά τους έτσι ώστε να ανταποκρίνεται περισσότερο στις ανάγκες του ολοένα και πιο εθνοτικά πολύμορφου κοινού τους. Για τον σκοπό αυτό, τα μέσα ενημέρωσης μπορούν να κάνουν πλήρη χρήση της ποικιλομορφίας των πηγών πληροφόρησης και να δώσουν φωνή στις κοινότητες των μεταναστών και στα υποκείμενα των θεμάτων τους να παρουσιάσουν μέλη διαφορετικών κοινοτήτων και την καθημερινή ζωή τους να παρουσιάσουν την πολυμορφία ως φυσιολογικό χαρακτηριστικό της κοινωνίας σε δημοφιλή προγράμματα.

Η έκτη κοινή βασική αρχή για την ένταξη τονίζει τη σημασία της πρόσβασης των μεταναστών σε δημόσιες υπηρεσίες σε ίση βάση με τους πολίτες της χώρας και χωρίς διακρίσεις. Ως οργανισμοί που χρηματοδοτούνται με δημόσια κονδύλια, οι δημόσιοι φορείς ραδιοτηλεόρασης έχουν καθήκον να εξυπηρετούν τις ανάγκες των ποικιλόμορφων κοινών τους, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών και των εθνοτικών μειονοτήτων, και να προωθούν την κοινωνική συνοχή.

Οι μετανάστες πρέπει να ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε προγράμματα ως ηθοποιοί, υποκείμενα, συμμετέχοντες, μέλη του κοινού και εμπειρογνώμονες και να αναπτύσσουν τα δικά τους κωμικά και ψυχαγωγικά προγράμματα. Προκειμένου να διασφαλίζεται η ορθή παρουσίαση των μεταναστών τόσο σε σαπουνόπερες όσο και σοβαρές εκπομπές, πρέπει να χρησιμοποιούνται μετανάστες ηθοποιοί και σεναριογράφοι, εφόσον υπάρχουν διαπολιτισμικά στοιχεία στην πλοκή και μετανάστες ήρωες.

Στο πλαίσιο των στρατηγικών για την πολυμορφία, οι αποφάσεις για το περιεχόμενο και τα προγράμματα λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες, τις επιθυμίες και την εκπροσώπηση των μεταναστών σε άλλες ομάδες-στόχους του κοινού.

Η Ομάδα Διαπολιτισμικότητας και Πολυμορφίας της EBU (Ευρωπαϊκή Ραδιοτηλεοπτική Ένωση) διευκολύνει τη διαπολιτισμική ανταλλαγή τηλεοπτικών προγραμμάτων, γεγονός που παρέχει τη δυνατότητα στα μέλη της να ανταλλάσσουν ντοκιμαντέρ μικρής διάρκειας, τα οποία απηχούν τον πολυπολιτισμικό και πολύμορφο χαρακτήρα των ευρωπαϊκών κοινωνιών, και να τα προσαρμόζουν στις δικές τους ραδιοτηλεοπτικές ανάγκες.

www.eurovisiontvsummit.com/pdf/interculturaldiversity_va.pdf

Ο ολλανδικός δημόσιος φορέας ραδιοτηλεόρασης NOS χρησιμοποιεί το Monitor, το οποίο καταγράφει αναλυτικά το προϊόν της τηλεόρασης μέσω ποσοτικής ανάλυσης της εκπροσώπησης των διάφορων ομάδων (συμπεριλαμβανομένης της εθνότητας), ως μέσο χάραξης πολιτικής. Δίνει απαντήσεις στις ακόλουθες ερωτήσεις: παρέχει η ολλανδική τηλεόραση αντιπροσωπευτική εικόνα της κοινωνικής πολυμορφίας; υπάρχουν διαφορές μεταξύ των δημόσιων και των ιδιωτικών καναλιών όσον αφορά το ποσοστό μη μεταναστών/μεταναστών; τι σύνδεσμοι υπάρχουν μεταξύ των συνηθειών τηλεθέασης των διαφορετικών ομάδων και των ατόμων ή των ηρώων που εμφανίζονται σε συγκεκριμένα τηλεοπτικά προγράμματα;

Εξασφάλιση και προώθηση αποτελεσματικής ρύθμισης

Στους φορείς ελέγχου περιλαμβάνονται ανεξάρτητες ραδιοτηλεοπτικές αρχές, συμβούλια δημοσιογραφίας, δομές υποβολής καταγγελιών κατά του Τύπου, διαμεσολαβητές, κοινοβούλια και υπουργεία Τύπου. Η ρύθμιση των μέσων ενημέρωσης μπορεί να επιβάλλεται από την κυβέρνηση (όπως συμβαίνει συχνά στην περίπτωση της ραδιοτηλεόρασης) ή μπορεί να είναι εθελοντική στο πλαίσιο αυτορρύθμισης από τον κλάδο των μέσων ενημέρωσης (όπως συμβαίνει συχνά στα έντυπα μέσα ενημέρωσης). Τα μέσα ενημέρωσης ρυθμίζονται επίσης έμμεσα από τους νόμους που εμποδίζουν τις εκφράσεις μίσους καθώς και τη δυσφήμιση και τα υβριστικά δημοσιεύματα. Τα μέσα ενημέρωσης δεν ρυθμίζονται μόνον σε εθνικό επίπεδο, αλλά και σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο (UNESCO, ΕΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης, ΟΑΣΕ). Για παράδειγμα, η απόφαση-πλαίσιο της ΕΕ για τον ρατσισμό και την ξενοφοβία απαγορεύει την εκ προθέσεως συμπεριφορά η οποία υποκινεί δημόσια τη βία ή το μίσος που στρέφονται κατά ομάδας προσώπων βάσει της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, των γενεαλογικών καταβολών ή της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής τους. Η νέα οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων ενημέρωσης πρέπει να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο έως το τέλος του 2009. Όπως και η προκάτοχός της, η οδηγία για την τηλεόραση χωρίς σύνορα, απαιτεί από τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς να καταπολεμούν κάθε υποκίνηση μίσους λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας ή ιθαγένειας.

Υπάρχουν ήδη κανονισμοί για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την προώθηση της πολυμορφίας σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν πιο αποτελεσματικά από τα μέσα ενημέρωσης και τους ενδιαφερομένους στον τομέα της ένταξης.

Κύριο καθήκον του γερμανικού Συμβουλίου Τύπου και των επιτροπών καταγγελιών του είναι να διερευνούν και να κρίνουν τις μεμονωμένες καταγγελίες σχετικά με δημοσιεύσεις ή με τα όσα συμβαίνουν στον Τύπο. Καθώς το Συμβούλιο είναι ένα ιδιωτικού δικαίου θεσμοθετημένο όργανο των σημαντικότερων ενώσεων του Τύπου, διαθέτει εξουσίες ως όργανο εθελοντικής αυτο-παρακολούθησης, οι οποίες προκύπτουν από τη φήμη του ως αναγνωρισμένου ιδιωτικού φορέα άσκησης κριτικής στον οποίο μπορεί να προσφύγει ο καθένας. Σε αρκετές περιπτώσεις, πρόσφατα, οι κατευθυντήριες γραμμές επεκτάθηκαν και επικαιροποιήθηκαν: για παράδειγμα, σε σχέση με την απαγόρευση των διακρίσεων, τον εκθιασμό της βίας και το επιτρεπτό της αναφοράς του ονόματος των εμπλεκομένων στο αστυνομικό ρεπορτάζ.

www.presserat.info

Εάν δεν υπάρχει επαρκής ρύθμιση, τα κράτη μέλη μπορούν να καταφύγουν στη σύμβαση της UNESCO για την πολυμορφία της πολιτιστικής έκφρασης (2005), στη δήλωση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την αποστολή των μέσων ενημέρωσης δημόσιας υπηρεσίας στην κοινωνία της πληροφορίας (2006) και στη σύσταση της Επιτροπής Υπουργών στα κράτη μέλη σχετικά με την πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης και την πολυμορφία του περιεχομένου τους (2007).

Η αυτορρύθμιση από μόνη της δεν εμποδίζει τον μεροληπτικό και εισάγοντα διακρίσεις λόγο σχετικά με τους μετανάστες και τις ομάδες μεταναστών. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι:

- Οι καταγγελίες λόγω φυλής, εθνικότητας, ιθαγένειας, θρησκείας και πεποιθήσεων μπορούν συχνά να υποβληθούν μόνον από το (τα) πρόσωπο (-α) που αναφέρονται σε ένα θέμα, και όχι από άλλους που θεωρούν ότι θίγονται. Επιπλέον, ενδέχεται να μην υπάρχει καμία απαγόρευση των διακριτικών αναφορών σε ομάδες προσώπων, για παράδειγμα τους μετανάστες και τους αιτούντες άσυλο.
- Οι καταγγελίες που επικαλούνται ανακρίβειες πρέπει να αποδείξουν ότι η ανακρίβεια είναι σημαντική. Κάτι τέτοιο είναι πιθανό να αξιολογηθεί σε σχέση με τη σημασία της στο πλαίσιο ολόκληρου του θέματος και όχι σε σχέση με τη σημασία της για τον καταγγέλλοντα ή την κοινωνική συνοχή.
- Οι ποινές για τη μη τήρηση του κώδικα πρακτικής ενδέχεται να μην είναι αυστηρές. Για παράδειγμα, ο εκδότης ενδέχεται να υποχρεωθεί απλώς να δημοσιεύσει τις επικρίσεις του ρυθμιστικού οργάνου, πράγμα που συχνά γίνεται μήνες αργότερα, δηλαδή πολύ αργά ώστε να έχει αντίκτυπο ή να μειώσει τη βλάβη που προκλήθηκε.

Για την υπέρβαση των εμποδίων αυτών, ο κλάδος και οι οργανωσιακοί κώδικες πρακτικής πρέπει να εξετάσουν τα αίτια των στρεβλώσεων και της παραπληροφόρησης σε σχέση με τα θέματα που αφορούν τους μετανάστες.

Οι οργανισμοί μέσων ενημέρωσης μπορούν να συμφωνήσουν σε νέα εργαλεία αυτορρύθμισης, όπως ένας κώδικας συμπεριφοράς ή δεοντολογίας και κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις συντακτικές πολιτικές για την ανεκτικότητα.

Τα χαρακτηριστικά του περιεχομένου των ειδήσεων που πρέπει να εξετασθούν περιγράφονται σε επισκόπηση ερευνών το 2003 σχετικά με τον ρατσισμό και την πολιτισμική πολυμορφία στα ευρωπαϊκά μέσα ενημέρωσης. Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι τα ακόλουθα:

- Χρήση πηγών: Οι ίδιοι οι μετανάστες σπάνια αποτελούν πηγή, ακόμη και αν το θέμα τους αφορά άμεσα· η φωνή των μεταναστών προβάλλεται λιγότερο, δεν εμφανίζεται ως εξίσου αξιόπιστη και συχνά αναφέρεται επιλεκτικά σε συνδυασμό με αρνητικά θέματα, ή/και παρουσιάζεται σε στερεότυπους ρόλους· τα μέσα ενημέρωσης δεν αντικατοπτρίζουν το σύνολο της πολυμορφίας των απόψεων στηριζόμενα στις απόψεις περιορισμένου αριθμού εκπροσώπων· οι μετανάστες σπάνια περιλαμβάνονται ως πρωταγωνιστές ειδήσεων σε καλύψεις των μέσων ενημέρωσης που δεν σχετίζονται με τους μετανάστες.
- Έλλειψη ευρύτερων πληροφοριών: Σπάνια διεξάγεται ευρύτερο ρεπορτάζ με αποτέλεσμα οι πληροφορίες σχετικά με ζητήματα μετανάστευσης να μην εντάσσονται συχνά στο γενικότερο πλαίσιο τους. Ελάχιστη προσοχή δίνεται στην καθημερινή ζωή και στις συνθήκες ζωής των μεταναστών ή στους λόγους για αυτές. Για παράδειγμα, τα μέσα ενημέρωσης ενδέχεται να παρουσιάζουν τους αιτούντες άσυλο ως άτομα που εξαρτώνται οικονομικά από το κράτος, χωρίς να αναφέρουν ότι οι κυβερνητικές πολιτικές καθιστούν παράνομη την εργασία τους.
- Έμφαση σε αρνητικά στοιχεία: Τα θέματα των ειδήσεων ενδέχεται να περιλαμβάνουν ρεπορτάζ εντυπωσιασμού και επιλεκτικό ρεπορτάζ που υποδαυλίζουν τις προκαταλήψεις του ευρύτερου κοινού. Τα θέματα των ειδήσεων που υπερτονίζουν την εμπλοκή των μεταναστών σε εγκλήματα ενδέχεται να ενισχύουν την πεποίθηση ή την αντίληψη ότι η εγκληματική δραστηριότητα συνδέεται άρρηκτα με συγκεκριμένες ομάδες μεταναστών. Τα θετικά θέματα, ιδίως σχετικά με την οικονομική συμβολή των μεταναστών στην κοινωνία, είναι συνήθως πιο σπάνια.
- Σχέσεις μεταξύ μέσων ενημέρωσης και πολιτικής: Τα πολιτικά προγράμματα ασκούν ισχυρή επίδραση στην παρουσίαση των μεταναστών στα μέσα ενημέρωσης. Η μετανάστευση μπορεί να παρουσιάζεται από εξτρεμιστές ως απειλή για τον υφιστάμενο τρόπο ζωής —τους πολιτισμικούς κανόνες και τις αξίες, την εθνική ταυτότητα, το επίπεδο διαβίωσης, το κράτος πρόνοιας και τις ευκαιρίες απασχόλησης.

Επιπλέον, οι κώδικες συμπεριφοράς πρέπει να επιδιώκουν την αποφυγή της χρήσης εσφαλμένης (και εμπρηστικής) ορολογίας, όπως για παράδειγμα της έκφρασης «παράνομοι αιτούντες άσυλο».

Οι εκδότες μπορούν να ενθαρρύνουν τους δημοσιογράφους να προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση αναφέροντας τις αρνητικές ειδήσεις με ισορροπημένο και κριτικό τρόπο. Αυτό το είδος αναφοράς είναι απαλλαγμένο από εμπρηστικό λόγο και στερεότυπα. Η παροχή ευρύτερων πληροφοριών διασφαλίζει ότι τα θέματα βασίζονται σε γεγονότα και όχι σε υποθέσεις. Οι δημοσιογράφοι μπορούν επίσης να αντιμετωπίσουν τις προκαταλήψεις σχετικά με τους μετανάστες παίρνοντας συνεντεύξεις από μετανάστες για ειδήσεις που δεν αφορούν τους μετανάστες ή επεκτείνοντας τις ειδήσεις που αφορούν τους μετανάστες σε νέα θέματα, όπως η διατροφή, ο αθλητισμός, ο πολιτισμός, η μουσική, ο κινηματογράφος, η κουζίνα και η μόδα στις κοινότητες των μεταναστών.

Προκειμένου να διασφαλισθεί συνάφεια και ακρίβεια, μπορούν επίσης να αναπτυχθούν κατευθυντήριες γραμμές σε συνεργασία με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και ηγέτες της κοινότητας. Η καθοδήγηση μπορεί να περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τα εξής θέματα:

- την ορθή και κατάλληλη ορολογία για την ενημέρωση σε θέματα που αφορούν τους μετανάστες
- την εθνική σύνθεση της χώρας, της περιφέρειας ή της κοινότητας που εκπροσωπούν οι μετανάστες και τις πολιτισμικές και θρησκευτικές πρακτικές των συγκεκριμένων κοινοτήτων μεταναστών·
- πρόσωπα επαφής στην κοινότητα των μεταναστών και στα εθνικά μέσα ενημέρωσης.

Οι οργανισμοί μέσων ενημέρωσης μπορούν να διασφαλίσουν ότι οι παραβιάσεις του κώδικα συμπεριφοράς αντιμετωπίζονται όσο το δυνατόν ταχύτερα, για παράδειγμα, απαντώντας αμέσως με διορθώσεις ή προβλέποντας υπευθύνους για την παραλαβή καταγγελιών ή παραπόνων, οι οποίοι ενεργούν συχνά ως μεσολαβητές για την αποφυγή νομικής προσφυγής.

Τα συμβούλια καταγγελιών και οι διαμεσολαβητές των μέσων ενημέρωσης μπορούν να διαδραματίσουν εποικοδομητικό ρόλο στην αυτορρύθμιση του κλάδου, ενισχύοντας τα πρότυπα δεοντολογίας και υποστηρίζοντας την ένταξη μέσω:

- της παρακολούθησης του προϊόντος των μέσων ενημέρωσης σε σχέση με θέματα που αφορούν τους μετανάστες·
- της αύξησης της προβολής της αυτορρύθμισης στο κοινό·
- της παροχής ελεύθερων και διάφανων διαδικασιών υποβολής καταγγελιών·
- της εγγυημένα αξιόπιστης και ταχείας λήψης και εκτέλεσης των αποφάσεων·
- της ευαισθητοποίησης των δημοσιογράφων και των εκδοτών σχετικά με τους ισχύοντες κώδικες και τα πρότυπα δεοντολογίας.

Οι επιδόσεις μπορούν να παρακολουθούνται μέσω ανεξάρτητων παρατηρητηρίων, αξιόπιστων συμβουλίων Τύπου και άλλων ενδιαφερομένων στον τομέα της ένταξης.

Η αυτορρύθμιση μπορεί να αξιολογηθεί μέσω αποτελεσματικών διαδικασιών υποβολής καταγγελιών κατά των μέσων ενημέρωσης και μέσω της παρακολούθησης από ευρύ φάσμα αξιόπιστων ενδιαφερομένων.

Η πορτογαλική Ανώτατη Επιτροπή για τη μετανάστευση και τον διαπολιτισμικό διάλογο (ACIDI) παρακολουθεί την παρουσίαση των μεταναστών και της μετανάστευσης στα μέσα ενημέρωσης. Συζητά τα πορίσματά της με τα μέσα ενημέρωσης ώστε να ενημερώσει σχετικά με τις διαφορές ανάμεσα στα ρεπορτάζ τους και στην πραγματικότητα, και εκδίδει δημόσιες ανακοινώσεις με επίσημα δεδομένα για να αντικρούσει στερεότυπες αναφορές στις ειδήσεις.

www.acidi.gov.pt

Η ετήσια έκθεση παρακολούθησης *Συρρικνούμενη ιθαγένεια* της λετονικής ομάδας προβληματισμού PROVIDUS παρέχει ανάλυση της μεταχείρισης των νέων μεταναστών, των προσφύγων, των νέων πολιτών και άλλων εθνοτικών και μειονοτικών ομάδων από τα έντυπα μέσα ενημέρωσης, με στόχο την κινητοποίηση της υποστήριξης των ενδιαφερομένων για τις μειονότητες και τη συμμετοχή των ΜΚΟ σε συζητήσεις για τη δημόσια πολιτική.

www2.providus.lv/public/27124.html

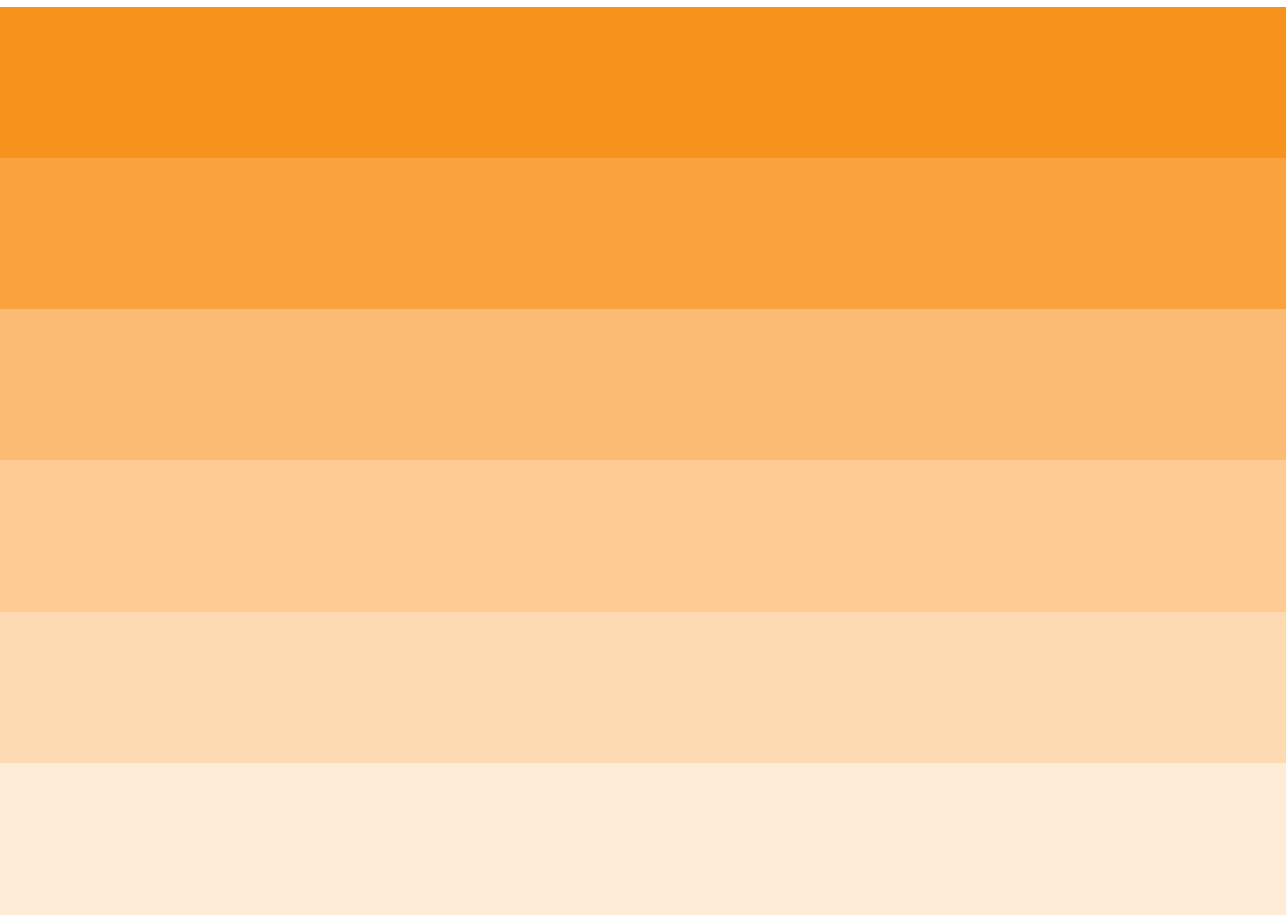
Συμπεράσματα

1. Η εξεύρεση χρόνου για τη χαρτογράφηση του περιβάλλοντος των μέσων ενημέρωσης —όσον αφορά τους βασικούς παράγοντες, το νομοθετικό πλαίσιο, τους χρήστες και την αγορά εργασίας— βοηθά τους παράγοντες στον τομέα της ένταξης να κατανοήσουν για ποιον λόγο, πώς και ποιοι οργανισμοί μέσων ενημέρωσης ενδιαφέρονται να συνεργασθούν μαζί τους για την ακριβέστερη και πιο ισορροπημένη παρουσίαση των μεταναστών και για ένα εργατικό δυναμικό με μεγαλύτερη εθνοτική πολυμορφία.
2. Οι παράγοντες στον τομέα της ένταξης μπορούν να αυξήσουν την παρουσία τους στα τοπικά μέσα ενημέρωσης περιλαμβάνοντας τις δημόσιες σχέσεις στον στρατηγικό σχεδιασμό τους και προσαρμόζοντας την προσέγγισή τους ώστε να ανταποκρίνεται στη συνολική αποστολή και στα πρότυπα ποιότητας των οργανισμών μέσων ενημέρωσης.
3. Οι παράγοντες στον τομέα της ένταξης πρέπει να αναζητήσουν στο τοπικό πλαίσιο και στις προηγούμενες εμπειρίες τους ιδέες σχετικά με τη στοχοθέτηση και τον προσδιορισμό του μηνύματός τους για το συγκεκριμένο κοινό στο οποίο απευθύνονται.
4. Οι στρατηγικές συμμαχίες μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών, της κυβέρνησης, ερευνητικών ιδρυμάτων και οργανώσεων επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη αντικτύπου σε έναν χώρο τόσο ευρύ και ποικιλόμορφο όπως είναι τα μέσα ενημέρωσης.
5. Η παροχή υλικού, κατάρτισης και πλατφορμών διαλόγου σχετικά με τη διαπολιτισμική ικανότητα είναι ένας εξαιρετικά πρακτικός τρόπος άμεσης συνεργασίας με τους επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης κατά τη διάρκεια των σπουδών και της επαγγελματικής εξέλιξης. Το πρώτο βήμα είναι η εξασφάλιση της δέσμευσης των εκπαιδευτών και των διαχειριστών στον τομέα των μέσων ενημέρωσης.
6. Οι ορθές πρακτικές στα μέσα ενημέρωσης μπορούν να ενθαρρυνθούν από οργανισμούς μέσων ενημέρωσης, κυβερνήσεις και την κοινωνία των πολιτών με την απονομή βραβείων αριστείας.
7. Οι παρατηρήσεις και τα σχόλια υποεκπροσωπούμενων ομάδων στα μέσα ενημέρωσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον σχεδιασμό στοχοθετημένων στρατηγικών πρόσληψης που καθιστούν τη δημοσιογραφία ελκυστικότερη επαγγελματική δυνατότητα για τους νεαρούς μετανάστες.
8. Η καθοδήγηση και οι ευκαιρίες εξέλιξης τόσο για τους νέους όσο και για τους υφιστάμενους επαγγελματίες με μεταναστευτικές καταβολές είναι αποτελεσματικά εργαλεία για τη βελτίωση της πολιτικής για την ποικιλομορφία ενός οργανισμού μέσων ενημέρωσης όσον αφορά την πρόσληψη, την προώθηση και τη διατήρηση των εργαζομένων.

9. Οι κρατικές αρχές και οι παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην παροχή διαύλων απασχόλησης και στην αναγνώριση των δεξιοτήτων και των προσόντων ενός πόρου που συχνά μένει αναξιοποίητος —των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης που έχουν εκπαιδευθεί στο εξωτερικό και, ειδικότερα, των εξόριστων δημοσιογράφων.
10. Οι επιτυχημένες στρατηγικές για την πολυμορφία απαιτούν από τους οργανισμούς μέσων ενημέρωσης να σχεδιάσουν μηχανισμούς υλοποίησης και να παρακολουθούν την αποτελεσματικότητα των στρατηγικών.
11. Στο πλαίσιο των στρατηγικών για την πολυμορφία, οι αποφάσεις για το περιεχόμενο και τα προγράμματα λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες, τις επιθυμίες και την εκπροσώπηση των μεταναστών σε άλλες ομάδες-στόχους του κοινού.
12. Υπάρχουν ήδη κανονισμοί για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την προώθηση της πολυμορφίας σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν πιο αποτελεσματικά από τα μέσα ενημέρωσης και τους ενδιαφερομένους στον τομέα της ένταξης.
13. Οι οργανισμοί μέσων ενημέρωσης μπορούν να συμφωνήσουν σε νέα εργαλεία αυτορρύθμισης, όπως ένας κώδικας συμπεριφοράς ή δεοντολογίας και κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις πολιτικές της σύνταξης για την ανεκτικότητα.
14. Η αυτορρύθμιση μπορεί να αξιολογηθεί μέσω αποτελεσματικών διαδικασιών υποβολής καταγγελιών κατά των μέσων ενημέρωσης και μέσω της παρακολούθησης από ευρύ φάσμα αξιόπιστων ενδιαφερομένων.

Κεφάλαιο 3

Ευαισθητοποίηση και χειραφέτηση των μεταναστών

Η ευαισθητοποίηση αυξάνει τις γνώσεις των ανθρώπων και την ευαισθησία τους απέναντι στην ένταξη. Επιτρέπει στις ενδιαφερόμενες ομάδες να αναπτύξουν πιο τεκμηριωμένη άποψη για την πολυμορφία και συμβάλλει στην ουσιαστική συμμετοχή στη διαδικασία ένταξης. Η χειραφέτηση αυξάνει τους πόρους και την ικανότητα των μεταναστών, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να προβούν σε πιο τεκμηριωμένες επιλογές και να αναλάβουν δράση για την επίτευξη της ένταξης.

Οι έννοιες της ευαισθητοποίησης και της χειραφέτησης περιλαμβάνονται στις κοινές βασικές αρχές 1, 6, 7 και 9, ενισχύοντας την ιδέα ότι η ένταξη είναι μια αμφίδρομη διαδικασία αμοιβαίας προσαρμογής των μεταναστών και της κοινωνίας υποδοχής. Οι δύο ομάδες μπορούν να έρθουν σε επαφή ως κάτοικοι μέσω της τακτικής αλληλεπίδρασης, ως εθελοντές μέσω της πρόσβασης σε θεσμούς ευρύτερης απήχησης και σε συμπράξεις οργανώσεων και ως τοπικοί πολίτες μέσω συμμετοχής στη χάραξη πολιτικής για την ένταξη.

Το παρόν κεφάλαιο υποδιαιρείται σε δύο ενότητες οι οποίες εξηγούν με ποιον τρόπο οι ειδικοί επαγγελματίες μπορούν να μετουσιώσουν τις προσεγγίσεις αυτές και τους στόχους τους στα διάφορα βήματα της ποιοτικής διαχείρισης έργου.

Η δυναμική μεταξύ ευαισθητοποίησης και χειραφέτησης των μεταναστών

Στην πρώτη ενότητα προσεγγίζεται, βήμα προς βήμα, η ευαισθητοποίηση. Συχνά με τη μορφή ενημερωτικών εκστρατειών και εκδηλώσεων, τα μέτρα αυτά παρέχουν σε μια συγκεκριμένη ομάδα-στόχο (το ευρύτερο κοινό, τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής, τους μετανάστες κ.λπ.) πληροφορίες σχετικά με γεγονότα και εμπειρίες σε ένα συγκεκριμένο θέμα ένταξης. Η αύξηση των γνώσεων και των ευαισθησιών της ομάδας-στόχου της παρέχει τη δυνατότητα να σχηματίσει πιο τεκμηριωμένη γνώμη σχετικά με την πολυμορφία και να συμμετάσχει πιο ενεργά στη διαδικασία ένταξης, έχοντας έτσι αντίκτυπο στην αμοιβαία προσαρμογή όλων των πολιτών.

Στη δεύτερη ενότητα εξετάζεται η χειραφέτηση. Συχνά με τη μορφή κατάρτισης, συμπράξεων και τοποθετήσεων σε θέσεις εργασίας, τα μέτρα αυτά παρέχουν σε μεμονωμένους μετανάστες και σε εκπροσώπους οργανώσεων μεταναστών την ευκαιρία να διατυπώσουν τις ανάγκες τους και να ενεργήσουν σχετικά με αυτές. Η αύξηση της ικανότητας και των πόρων των μεταναστών τους παρέχει τη δυνατότητα να λαμβάνουν οι ίδιοι τις αποφάσεις για την κατάσταση ένταξής τους και να αναλάβουν δράση για τη βελτίωσή της, επιτρέποντας έτσι μεγαλύτερη συμμετοχή και αντιπροσωπευτικότητα στη δημόσια ζωή.

Η ευαισθητοποίηση και η χειραφέτηση είναι ξεχωριστές αλλά αμοιβαία ενισχυόμενες δράσεις για την αντιμετώπιση των διακρίσεων και της περιθωριοποίησης. Τα μέτρα ευαισθητοποίησης που αξιοποιούν τις ιστορίες μεμονωμένων μεταναστών και την εμπειρογνώμοσύνη των οργανώσεων μεταναστών χειραφετούν, με τη σειρά τους, τους μετανάστες, ενισχύοντας τη δημόσια φωνή τους, επεκτείνοντας το πεδίο δράσης τους και δημιουργώντας ευκαιρίες

για οργανωσιακές συμπράξεις. Ομοίως, τα μέτρα χειραφέτησης αναβαθμίζουν την εικόνα των μεταναστών καθώς και τα ζητήματα της ένταξης στη δημόσια ατζέντα. Οι μετανάστες με τις μεγαλύτερες ικανότητες και τους περισσότερους πόρους είναι εξαιρετικοί παράγοντες ευαισθητοποίησης, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε πιο τεκμηριωμένες και πιο ισορροπημένες αντιλήψεις στο ευρύτερο κοινό σχετικά με τη μετανάστευση και την ένταξη.

3.1 Ευαισθητοποίηση: τεκμηριωμένες απόψεις και δραστηριοποίηση του κοινού

Οι παρανοήσεις του κοινού σχετικά με τις στάσεις των μεταναστών, τα χαρακτηριστικά και την παρουσία τους στη χώρα διαμονής (μεταναστευτική ροή, αριθμός απασχολούμενων μεταναστών στην αγορά εργασίας κ.λπ.) δημιουργούν τις προϋποθέσεις που ενθαρρύνουν τον εθνοκεντρισμό και τις διακρίσεις στον ευρύτερο πληθυσμό, τον διαχωρισμό και την περιθωριοποίηση στους μετανάστες, και την αδράνεια ή την οπισθοδρόμηση στην πολιτική. Για παράδειγμα, η έλλειψη ορθής πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης της κοινωνίας υποδοχής προσδιορίστηκε ως η σημαντικότερη πρόκληση για την αντιμετώπιση της πολυμορφίας στον χώρο εργασίας και την καταπολέμηση των διακρίσεων, σύμφωνα με τις σχεδόν 800 ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο του 2005 της ΓΔ Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων και Ισότητας των Ευκαιριών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Επιχειρηματική Προσέγγιση της Ποικιλομορφίας». Οι περισσότερες έκριναν ότι οι υφιστάμενες δραστηριότητες ευαισθητοποίησης στον τομέα είναι ανεπαρκείς και θεώρησαν ευπρόσδεκτη την παροχή περισσότερων πληροφοριών τόσο από τις οργανώσεις εργοδοτών όσο και από τις εθνικές κυβερνήσεις.

Οι εκστρατείες και οι εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης επιτρέπουν σε όλους τους πολίτες να πληροφορηθούν για τα πραγματικά στοιχεία σχετικά με τη μετανάστευση και την ένταξη και να ανακαλύψουν πώς μπορούν να συμμετάσχουν στη διαδικασία ένταξης. Μπορούν επίσης να δημιουργήσουν χώρους για τη συχνή αλληλεπίδραση μεταναστών και μη μεταναστών πολιτών της χώρας υποδοχής, γεγονός που αναπτύσσει τις διαπολιτισμικές ικανότητες όλων.

Στην έκθεση με τίτλο *Migration and Public Perception (Μετανάστευση και αντίληψη του κοινού)*, την οποία εκπόνησε το Σώμα συμβούλων ευρωπαϊκής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τα επιτυχημένα μέτρα ευαισθητοποίησης περιγράφονται ως προσαρμοσμένα και καλά στοχοθετημένα μέτρα, τα οποία λαμβάνουν υπόψη συγκεκριμένους κοινωνικούς παράγοντες, ιστορικές πραγματικότητες, καθώς και τοπικές, περιφερειακές και εθνικές ταυτότητες. Τα μέτρα μπορούν επίσης να συνδυάζονται με καλύτερη συλλογή δεδομένων και εμβριθή σχέδια κοινωνικής έρευνας. Τα αποτελέσματα της επιτυχημένης ευαισθητοποίησης είναι η καλύτερη κατανόηση της διαδικασίας ένταξης από το κοινό και η αύξηση των δυνατοτήτων του κοινού να συμβάλει στην εν λόγω διαδικασία.

Μια προσέγγιση βασισμένη σε στοιχεία για την αλλαγή των αντιλήψεων

Συγκρίσιμες πληροφορίες σχετικά με τις ομάδες μεταναστών και τον ευρύτερο πληθυσμό μπορούν να αναδείξουν αποκλίνοντα κενά πληροφόρησης σχετικά με ζητήματα ένταξης. Οι έρευνες και οι δημοσκοπήσεις ενδέχεται επίσης να εντοπίσουν τις συνέπειες της εθνικής πρακτικής στη διαμόρφωση των αντιλήψεων του κοινού (και το αντίστροφο). Οι διαχρονικές έρευνες και δημοσκοπήσεις μπορούν να βοηθήσουν τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής και τους ερευνητές να αξιολογήσουν τον αντίκτυπο των στρατηγικών που στοχεύουν στην αύξηση της ευαισθητοποίησης και στη βελτίωση της αντίληψης του κοινού.

Εάν στόχος των δράσεων ευαισθητοποίησης είναι η καταπολέμηση των εσφαλμένων αντιλήψεων, αυτές πρέπει να προσδιορισθούν, να μετρηθούν και να αναλυθούν μέσω ποικιλίας εργαλείων συγκέντρωσης πληροφοριών. Αυτοί που σχεδιάζουν τις δημοσκοπήσεις δεν πρέπει να αποφεύγουν να θέσουν μια ερώτηση στις έρευνες φοβούμενοι την απάντηση. Οι έρευνες μπορούν να χρησιμοποιηθούν αργότερα για να αντιμετωπισθούν οι πραγματικοί φόβοι, οι παρανοήσεις και οι προκαταλήψεις της κοινής γνώμης.

Οι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη σχεδίων έχουν στη διάθεσή τους διάφορες ερευνητικές μεθόδους. Οι πανευρωπαϊκές ποσοτικές έρευνες είναι ένα μέσο για να εξετασθεί η εμπειρία κάθε χώρας στο πλαίσιο μιας ευρύτερης οπτικής. Το Ευρωβαρόμετρο, η Eurostat και η έρευνα για το ευρωπαϊκό εργατικό δυναμικό παρέχουν συγκρίσιμα δεδομένα σχετικά με τη μετανάστευση και την ένταξη σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι ποσοτικές αντιπροσωπευτικές έρευνες σε επίπεδο κράτους μέλους μπορούν να προσαρμοσθούν με αποτελεσματικό τρόπο ώστε να εξετάζουν ένα συγκεκριμένο δημογραφικό σύνολο και συγκεκριμένα ζητήματα, τα οποία επιτρέπουν στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής και στους ενδιαφερομένους να λάβουν αποφάσεις στα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης μετά γνώσεως των πραγμάτων. Ποιοτικά εργαλεία μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν ως αφετηρία για την ευαισθητοποίηση και την προστασία των δικαιωμάτων των μεταναστών.

Η EU-MIDIS είναι η πρώτη έρευνα που διενεργήθηκε σε ολόκληρη την ΕΕ σχετικά με τις εμπειρίες διακρίσεων και θυματοποίησης των ομάδων μεταναστών και των εθνικών μειονοτήτων στην καθημερινή ζωή τους. Η έρευνα, την οποία παρήγγειλε ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ρωτά κατά πόσον ορισμένες ομάδες μεταναστών και εθνικών μειονοτήτων υπήρξαν θύματα διακρίσεων και ρατσιστικής βίας γιατί ανέφεραν ή δεν ανέφεραν τα εγκλήματα αυτά· κατά πόσον γνωρίζουν και εμπιστεύονται τους οργανισμούς και τους υπαλλήλους στους οποίους έχει ανατεθεί το καθήκον να τους βοηθούν. Η έρευνα EU-MIDIS περιέλαβε προσωπικές συνεντεύξεις με 23 500 άτομα από επιλεγμένες ομάδες μεταναστών και εθνικών ομάδων και στα 27 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ερωτήσεις υποβλήθηκαν επίσης σε 5 000 άτομα από τον κυρίως πληθυσμό, προκειμένου να συγκριθούν τα αποτελέσματα.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/eu-midis/eumidis_details_en.htm

Το δανικό γραφείο αναλύσεων Catinét Research διενεργεί τακτικές συνεντεύξεις με περίπου 1 000 μετανάστες και τους κατιόντες τους προκειμένου να παρακολουθεί τις εμπειρίες τους όσον αφορά τις διακρίσεις, τα υποκειμενικά αισθήματά τους σχετικά με την ένταξη, και τις σκέψεις τους σχετικά με τις πολιτικές προτάσεις και τις δημόσιες συζητήσεις. Πιστεύει ότι η διενέργεια ερευνών στους μετανάστες είναι πλέον μέρος της βασικής δραστηριότητάς του, επειδή οι απόψεις και οι εμπειρίες τους είναι ζωτικής σημασίας αλλά παραμένουν συχνά άγνωστες στους συμμετέχοντες στις συζητήσεις για την ένταξη.

www.catinet.dk/

Έρευνες σχετικά με την ένταξη διενεργούνται τακτικά στις κύριες ομάδες μεταναστών σε χώρες όπως οι Κάτω Χώρες και η Πορτογαλία. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες έρευνες, βλ.

www.prominstat.eu

Μια προσέγγιση βασισμένη σε στοιχεία μπορεί να συνεισφέρει σε έναν σημαντικό τομέα που απαιτεί βελτίωση στις εκστρατείες ενημέρωσης: την αξιολόγηση. Η συλλογή και η επικαιροποίηση βασικών δεδομένων επιτρέπει στα σχέδια να παρακολουθούν τις αλλαγές στις απόψεις και στις ενέργειες της ομάδας-στόχου βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Μπορούν να εντοπίσουν κάθε σχέση αιτιότητας μεταξύ των ειδήσεων που αφορούν την ένταξη, της κάλυψης των μέσων ενημέρωσης και κάθε επακόλουθης αλλαγής στις αντιλήψεις. Οι πληροφορίες αυτές χρησιμοποιούνται για τη συνεχή αναπροσαρμογή των καθηκόντων, της γλώσσας, του μηνύματος και της ομάδας-στόχου της εκστρατείας.

Ειδικές έρευνες του Ευρωβαρομέτρου σχετικά με τις Διακρίσεις στην ΕΕ παραγγέλθηκαν πριν από και μετά το Ευρωπαϊκό Έτος Ίσων Ευκαιριών για όλους το 2007. Η συγκριτική ανάλυση των Ειδικών Ευρωβαρομέτρων αριθ. 263 και αριθ. 296 επιτρέπει στους ευρωπαίους υπευθύνους χάραξης πολιτικής να παρακολουθήσουν με ποιον τρόπο άλλαξαν οι αντιλήψεις και οι απόψεις στη διάρκεια του έτους, κατά το οποίο πραγματοποιήθηκαν 430 εθνικές δράσεις και 600 εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης σχετικά με τις διακρίσεις.

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_296_sum_en.pdf

Από το 2002, η μακροπρόθεσμη εκστρατεία της Εκτελεστικής Αρχής της Σκοτίας με τίτλο «Μία Σκοτία, πολλοί πολιτισμοί» προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει σχετικά με τον αρνητικό αντίκτυπο των ρατσιστικών στάσεων και τη θετική συνεισφορά ατόμων διαφορετικών πολιτισμών στη σκοτική κοινωνία. Συχνά διενεργούνται ερευνητικά σχέδια για την παρακολούθηση των ρατσιστικών τάσεων και των εμπειριών ρατσισμού καθώς και για την αξιολόγηση του αντικτύπου και της αποτελεσματικότητας της εκστρατείας στο κοινό-στόχο. Οι αξιολογήσεις αυτές επιτρέπουν τις συγκρίσεις σε βάθος χρόνου της αυθόρμητης και της υποκινούμενης ευαισθητοποίησης, της ανάμνησης των μηνυμάτων και των αλλαγών στις

στάσεις. Δημόσια διαθέσιμες ετήσιες αξιολογήσεις εξετάζουν την εκστρατεία από άποψη προϋπολογισμού, διάδοσης στα μέσα ενημέρωσης, προβολής και αντικτύπου στα επίπεδα ευαισθητοποίησης.

www.scotland.gov.uk/News/Releases/2007/01/26113250

Στην Ισπανία, διενεργούνται τακτικά έρευνες προκειμένου να προσδιορισθούν οι βασικές τάσεις της κοινής γνώμης σχετικά με τη μετανάστευση και να παρακολουθείται η εξέλιξη των ξενοφοβικών και ρατσιστικών τάσεων. Για τις πρώτες, βλ. την εθνική έρευνα του Εθνικού Στατιστικού Ιδρύματος με τον τίτλο «Εθνική Έρευνα για τη Μετανάστευση» ενώ, για τις δεύτερες, το τελευταίο διαθέσιμο έγγραφο είναι η έρευνα του 2008 σχετικά με την εξέλιξη του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στην Ισπανία. Ειδικότερες έρευνες γνώμης παρακολουθούν την κατάσταση της «κοινότητας μεταναστών μουσουλμανικής καταγωγής στην Ισπανία» και τη γνώμη των νεαρών Ισπανών σχετικά με τη μετανάστευση.

www.oberaxe.es

Τα σχέδια που επικεντρώνονται σε μικρές ομάδες και άτομα πρέπει να γνωρίζουν ότι δεν έχουν πιθανότητες να αλλάξουν τις συνολικές στάσεις. Αντίθετα, ο αντίκτυπος μπορεί να μετρηθεί μέσω διεξοδικών συνεντεύξεων και στοχοθετημένων ερευνών στους συμμετέχοντες βραχυπρόθεσμα, και μέσω της παρακολούθησης των αλλαγών στα προγράμματα και στις συμπράξεις μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

Μια προσέγγιση της ευαισθητοποίησης βασισμένη σε στοιχεία ξεκινά από μια ειδική φάση χαρτογράφησης στην οποία οι έρευνες και οι δημοσκοπήσεις παρέχουν μια στέρεα βάση σχετικά με τις αντιλήψεις των μεταναστών και του ευρύτερου κοινού οι οποίες μπορούν να αξιολογούνται τακτικά.

Μετά τη φάση της χαρτογράφησης, απαιτείται μια χωριστή φάση ανάλυσης προκειμένου να εξετασθούν συμπληρωματικά αλλά αντικρουόμενα αποτελέσματα (για παράδειγμα, διαφορές στις αντιλήψεις των μεταναστών και του ευρύτερου κοινού), να ενταχθούν τα αποτελέσματα στις εθνικές συζητήσεις, να προσδιορισθούν οι ομάδες-στόχοι και να επιλεγούν οι πλέον κατάλληλες δράσεις. Οι έρευνες και οι δημοσκοπήσεις δεν μπορούν να εξηγήσουν από μόνες τους την κοινή γνώμη.

Η έρευνα στο κατάλληλο επίπεδο διακυβέρνησης βοηθά να εξηγηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν τη στάση ενός ατόμου ή μιας ομάδας απέναντι στους μετανάστες και στην ένταξή τους.

Έκθεση του 2005 με τίτλο *Majority Populations' Attitudes towards Migrants and Minorities* (Στάσεις της πλειονότητας του πληθυσμού απέναντι στους μετανάστες και στις μειονότητες), η οποία εκπονήθηκε από τον προκάτοχο του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρέχει επισκόπηση των τάσεων της κοινής γνώμης σχετικά με τη μετανάστευση και τις μειονότητες καθώς και των παραγόντων που συμβάλλουν στην επεξήγησή τους.

<http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/Report-1.pdf>

Υπάρχουν πολλοί ανεξήγητοι παράγοντες πίσω από τους λόγους για τους οποίους οι άνθρωποι σκέφτονται ή αντιλαμβάνονται τη μετανάστευση με έναν συγκεκριμένο τρόπο. Παρ' όλα αυτά, οι ειδικοί επαγγελματίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα αποτελέσματα της χαρτογράφησης τους για να προσδιορίσουν βασικούς παράγοντες και να καθορίσουν την κατάλληλη ομάδα-στόχο για το μέτρο ευαισθητοποίησης που σκοπεύουν να εφαρμόσουν. Για παράδειγμα, ορισμένες ερευνητικές μελέτες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι πλέον θετικές και ανεκτικές στάσεις συνδέονται με:

- τη νεολαία·
- το ανώτερο κοινωνικοοικονομικό καθεστώς·
- το ανώτερο μορφωτικό επίπεδο·
- τους μισθωτούς υπαλλήλους·
- τη μεγαλύτερη επαφή με μετανάστες.

Οι κοινωνικοί, γεωγραφικοί και ιστορικοί παράγοντες ασκούν επίσης επίδραση, καθώς η αντίληψη του κοινού για τους μετανάστες διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Επιπλέον των λειτουργιών χαρτογράφησης και ανάλυσης, οι προπαρασκευαστικές έρευνες διαδραματίζουν ρόλο ευαισθητοποίησης και επικοινωνίας. Για παράδειγμα, η ανάλυση του Ειδικού Ευρωβαρομέτρου αριθ. 263 σχετικά με τις Διακρίσεις στην ΕΕ δείχνει ότι οι χώρες με ισχυρή νομοθεσία απαγόρευσης των διακρίσεων έχουν περισσότερες πιθανότητες να έχουν πληθυσμό ενημερωμένο για τα δικαιώματά του ως ενδεχόμενου θύματος και που πιστεύει ότι οι διακρίσεις είναι διαδεδομένες.

Οι έρευνες της κοινής γνώμης που διενεργούνται σε κατάλληλο χρόνο μπορούν να προσελκύσουν την προσοχή του κοινού και των μέσων ενημέρωσης σε βασικά ζητήματα και να θέσουν τους όρους της συζήτησης σχετικά με μελλοντικές πρωτοβουλίες. Επομένως, ο χρόνος δημοσίευσης των μελετών αυτών στο κοινό είναι κρίσιμος για τα σχέδια ευαισθητοποίησης και τη διαδικασία χάραξης πολιτικής. Η ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με ζητήματα ένταξης σημαίνει επίσης αύξηση των προσδοκιών του κοινού για τις πολιτικές αποκρίσεις.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων των ερευνών αναδεικνύει τους παράγοντες πίσω από τις αντιλήψεις, συμβάλλοντας στον προσδιορισμό της κατάλληλης ομάδας-στόχου. Τα αποτελέσματα αυτά μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για να προσελκύσουν την προσοχή των μέσων ενημέρωσης και του κοινού στη δρομολόγηση μιας εκστρατείας ευαισθητοποίησης.

Η επίδραση του δημόσιου λόγου

Η μορφή και το περιεχόμενο του δημόσιου λόγου μπορούν να έχουν θετικό ή αρνητικό αντίκτυπο στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης απέναντι στους μετανάστες και στην ένταξή τους. Οι πολιτικές συζητήσεις και οι συζητήσεις στα μέσα ενημέρωσης μπορεί να επικεντρώνονται σε λιγότερο επείγοντα ζητήματα ένταξης και να συνδέουν ενίοτε με μη τεκμηριωμένο τρόπο τη μετανάστευση με άλλα κοινωνικά ζητήματα. Για παράδειγμα, οι μετανάστες συνδέονται συχνά με αισθήματα ανασφάλειας λόγω της ανησυχίας του ευρύτερου κοινού σχετικά με τον ανταγωνισμό για τις θέσεις εργασίας και τη στέγη, των αυξανόμενων απαιτήσεων από το κράτος πρόνοιας και τη γενική ανησυχία σχετικά με την εθνική ασφάλεια.

Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι η αντίληψη του κοινού για τους μετανάστες βελτιώνεται έμμεσα μέσω των πολιτικών μέτρων που έχουν ως αποτέλεσμα τη διαχείριση της μετανάστευσης, τον καλύτερο έλεγχο των εξωτερικών συνόρων, αξιόπιστα καθεστώτα ασύλου, μέτρα για την απαγόρευση των διακρίσεων και αποτελεσματική ένταξη. Τα στατιστικά δεδομένα σχετικά με τα φαινόμενα μετανάστευσης και ένταξης, τα οποία διευκολύνουν τις συγκρίσεις, αποτελούν επίσης χρήσιμη βάση πληροφοριών για τις δημόσιες συζητήσεις και τη χάραξη πολιτικής. Ως προς αυτό, τα μέτρα ευαισθητοποίησης παρέχουν μια σημαντική ευκαιρία σχολιασμού της πολιτικής αυξάνοντας τη βάση στήριξης διάφορων βελτιώσεων της μεταναστευτικής πολιτικής και της πολιτικής για την ένταξη.

Η συνεκτικότητα των πολιτικών και των μηνυμάτων της κυβέρνησης όσον αφορά την ένταξη μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στην αξιοπιστία και στην αποτελεσματικότητα της ευαισθητοποίησης, ιδίως για τις εκστρατείες που διεξάγονται ή χρηματοδοτούνται από την κυβέρνηση.

Το τοπικό επίπεδο ενδέχεται να είναι αποτελεσματικότερο για την ανάπτυξη συμπράξεων και να εμφανίζει περισσότερες δυνατότητες ευαισθητοποίησης σε συγκεκριμένα ζητήματα που απασχολούν τις πόλεις και τις γειτονιές.

Η ενημερωτική εκστρατεία της Αναπτυξιακής Σύμπραξης για την κοινή διαβίωση και εργασία στην πόλη Linz, στην Αυστρία, κατάφερε να κινήσει το ενδιαφέρον των εργοδοτών που αποτελούσαν τον στόχο της, και ιδίως των ΜΜΕ, και των τοπικών υπευθύνων χάραξης πολιτικής ώστε να εξερευνήσουν τα οφέλη μιας διασυνοριακής αγοράς εργασίας και να αναπτύξουν μαθήματα διαπολιτισμικής κατάρτισης για εκπροσώπους συνδικαλιστικών ενώσεων και εργαζομένους με μεταναστευτικές καταβολές.

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/data/document/etg1-suc-liv&work_en.pdf

Κατά τη διάρκεια των τοπικών εκλογών του Ιανουαρίου του 2008 στο Graz, στην Αυστρία, εμπειρογνώμονες στον τομέα της καταπολέμησης των διακρίσεων θέσπισαν ένα σύστημα παρακολούθησης των εκλογών με στόχο την ευαισθητοποίηση όσον αφορά τις διακρίσεις και τη βελτίωση των βασικών μηνυμάτων των συμμετεχόντων κομμάτων. Αξιολογήθηκαν

650 κείμενα βάσει ενός «μηχανισμού σηματοδότη» (κόκκινο/πορτοκαλί/πράσινο), ο οποίος παρουσιάστηκε στη συνέχεια σε τέσσερις συνεντεύξεις Τύπου και σε μια τελική πολιτική συζήτηση. Η παρακολούθηση έτυχε θετικής υποδοχής από τα περισσότερα κόμματα και μπορεί να προσαρμοσθεί εύκολα σε άλλες πόλεις και περιφέρειες.

<http://wahlkampfbarometer-graz.at>

Ομοίως, παράγοντες όπως οι εκπαιδευτικοί, οι αστυνομικοί και οι ιατροί, οι οποίοι είναι συνήθως αυτοί που παίρνουν τον λόγο στις συζητήσεις για την ένταξη, μπορεί να είναι πειστικότερες φωνές για την ευαισθητοποίηση στα συγκεκριμένα ζητήματα του τομέα τους.

Ο κλάδος της υγείας διεξάγει τακτικά εκστρατείες αιμοδοσίας του κοινού. Εδώ και δέκα χρόνια, η Ένωση Εθελοντών Αιμοδοτών στην Ιταλία (AVIS) διεξάγει στοχοθετημένες εκστρατείες για την αύξηση της συμμετοχής των μεταναστών στην αιμοδοσία, αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό την εκτίμηση του κοινού για τη συμβολή των μεταναστών καθώς και τις ευκαιρίες διαπολιτισμικού διαλόγου. Οι εμπειρίες αυτές αξιοποιήθηκαν για την ίδρυση του Παρατηρητηρίου της Φιλοσοφίας της Αιμοδοσίας, το οποίο υπέγραψε πρωτόκολλα συνεργασίας με άλλες ιατρικές οργανώσεις στις χώρες καταγωγής των μεταναστών.

www.avis.it/usr_view.php/ID=0

Η στενή συνεργασία με το τοπικό επίπεδο βοηθά σημαντικά τις δραστηριότητες ευαισθητοποίησης να εξασφαλίσουν την προσοχή του κοινού. Αντίθετα, οι εκστρατείες χωρίς τοπική επικέντρωση μπορεί να θεωρηθεί ότι καθοδηγούνται σε υπερβολικό βαθμό από πάνω προς τα κάτω και ότι στηρίζονται στη βασική πολιτική συνθηματολογία. Οι εταίροι σε τοπικό επίπεδο μπορούν επίσης να ενημερώνουν την εκστρατεία σχετικά με τις αλλαγές που διαπιστώνουν στις τοπικές αντιλήψεις. Εξασφαλίζουν έτσι ένα σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για τον εντοπισμό και την απόκριση στις αλλαγές αυτές.

Όταν δεν υπάρχει πολιτική συνεκτικότητα ή τα μηνύματα είναι συγκεχυμένα και αντιφατικά, η ευαισθητοποίηση του κοινού μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για την αναβάθμιση του πολιτικού προγράμματος.

Επειδή οι πολιτικές και τα μηνύματα της κυβέρνησης έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην αξιοπιστία και στην αποτελεσματικότητα μιας εκστρατείας, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι παράγοντες διαμόρφωσης γνώμης μπορεί να συγκαταλέγονται στις βασικές ομάδες στόχους της.

Στόχος του σχεδίου «Άνθρωποι όπως εμείς» στη Σλοβακική Δημοκρατία ήταν η αύξηση των γνώσεων και της ανεκτικότητας του κοινού καθώς και των επαγγελματιών που υλοποιούν τη μεταναστευτική πολιτική. Οι άνθρωποι στις νέες χώρες προορισμού μεταναστών με μικρούς πληθυσμούς μεταναστών πρέπει να εκτεθούν στις ιστορίες μεταναστών και στην καθημερινή και πραγματική συμβολή τους. Η εκστρατεία διαδόθηκε στην τηλεόραση και σε ημερίδες σε σχολεία, αρχές και συνοριακούς υπαλλήλους.

www.ludiaakomy.sk

Βάσει των νέων δεδομένων που συγκεντρώθηκαν για τους νεοαφιχθέντες μετανάστες στον νομό Haut-Rhin, στην Αλσατία, το Περιφερειακό Παρατηρητήριο ένταξης και αστικών πολιτικών (ORIV) οργάνωσε συσκέψεις με 160 τοπικούς αξιωματούχους και ενδιαφερομένους με σκοπό την ευαισθητοποίηση και τη συζήτηση συστάσεων σχετικά με τους συγκεκριμένους τρόπους και τις προϋποθέσεις υποδοχής μεταναστών σε κάθε πόλη.

www.oriv-alsace.org

Ένα από τα βασικά κίνητρα που ώθησαν το αυστριακό Ταμείο Ένταξης να δημοσιεύσει το δεύτερο ετήσιο Στατιστικό Δελτίο σχετικά με τη μετανάστευση και την ένταξη ήταν η παροχή τεκμηριωμένων πληροφοριών και η αφαίρεση μέρους της συναισθηματικής φόρτισης από τη συζήτηση σχετικά με την πολιτική για την ένταξη. Το Δελτίο εκδίδεται σε 10 000 αντίτυπα, τα οποία αποστέλλονται σε βασικούς φορείς επικοινωνίας σε ολόκληρη την Αυστρία, π.χ. σε δημοσιογράφους, πολιτικούς και δημάρχους.

www.integrationsfonds.at/wissen/zahlen_und_fakten_2009

Καθορισμός της κατάλληλης ομάδας-στόχου, τεκμηρίωση των απόψεων

Όσοι έχουν μεγάλες προσδοκίες για την ενημέρωση του ευρύτερου κοινού και τη βελτίωση της κοινής γνώμης πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι η εκστρατεία ευαισθητοποίησης θα είναι μια μακροχρόνια δέσμευση. Θα απαιτήσει πολλές διαφορετικές στρατηγικές και ενέργειες με την πάροδο του χρόνου: εκστρατείες στα μέσα ενημέρωσης, εκδηλώσεις, σχέδια υλοποίησης, αλλαγές πολιτικής κ.λπ.

Αντίθετα, όσοι διαθέτουν λιγότερα μέσα μπορεί να σκεφτούν να απευθυνθούν σε συγκεκριμένες ομάδες, ιδίως υπευθύνους λήψης αποφάσεων και παράγοντες διαμόρφωσης γνώμης. Εργοδότες, εκμισθωτές κατοικιών, τράπεζες, δημόσιοι υπάλληλοι και διάφορες κατηγορίες παρόχων υπηρεσιών μπορεί να μη γνωρίζουν το καθεστώς και τα δικαιώματα των διαφόρων κατηγοριών μεταναστών, όπως των προσφύγων και, επομένως να διστάζουν να παράσχουν την αναγκαία στήριξη λόγω άγνοιας.

Ο καθορισμός της κατάλληλης ομάδας-στόχου (δηλαδή η αλλαγή της γνώμης του ευρύτερου κοινού, των μεταναστών ή επιλεγμένων ενδιαφερομένων ή ομάδων του πληθυσμού) έχει μεγάλη σημασία για την επιτυχία της εκστρατείας.

Η ενημερωτική εκστρατεία του κρατιδίου του Βερολίνου το 2006 με τίτλο «Το Βερολίνο σε χρειάζεται!» στόχευε ταυτόχρονα τα χαμηλά ποσοστά απασχόλησης των νεαρών μεταναστών και την έλλειψη ανοικτού πνεύματος στον δημόσιο τομέα. Επομένως, έθεσε ως δείκτη της επιτυχίας της το ποσοστό των εκπαιδευόμενων με μεταναστευτικές καταβολές που απασχολούνται στον δημόσιο τομέα. Στο διάστημα από το 2006 έως το 2008, το εν λόγω ποσοστό αυξήθηκε από 8 σε 14,5 %. Οι έρευνες αξιολόγησης επισήμαναν αυξημένο ενδιαφέρον από τους νεαρούς μετανάστες που αποτελούσαν την ομάδα-στόχο και μεγαλύτερο άνοιγμα των δημοσίων συζητήσεων και των υπαλλήλων του δημόσιου τομέα στη διαπολιτισμικότητα.

www.berlin-braucht-dich.de

«OXLO – Oslo Extra Large» είναι η ονομασία μιας μακροπρόθεσμης εκστρατείας που δρομολόγησε το γραφείο του δημάρχου του Όσλο το 2001 ως απάντηση στις ρατσιστικές δολοφονίες. Οι στόχοι που αφορούν την ευαισθητοποίηση και το άνοιγμα των δημόσιων υπηρεσιών επικεντρώθηκαν κυρίως σε σχολεία, παιδικούς σταθμούς και νοσοκομεία. Έως το 2005, ο αριθμός των υπαλλήλων με ποικιλία καταβολών είχε αυξηθεί κατά σχεδόν 30 %.

www.oslo.kommune.no

Στην Ελλάδα, για παράδειγμα, το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής επικέντρωσε μέτρα για τους μαθητές στο πλαίσιο του σχεδίου «Inside Out» καθώς και για οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, όπως το Πανελλήνιο Αθλητικό Σωματείο Γυναικών.

www.imepo.gr/imepo-mission-en.html

Γνώση του σκοπού, εξεύρεση των κατάλληλων μέσων

Μεταξύ των διάφορων στρατηγικών, οι τέχνες και ο πολιτισμός ξεχωρίζουν ως χρήσιμο μέσο για την ανάπτυξη της ικανότητας της ομάδας-στόχου να προβαίνει σε τεκμηριωμένες επιλογές και να αναλαμβάνει δράση ευαισθητοποίησης. Δίνοντας φωνή σε εκείνους που συνήθως δεν ακούγονται και παρουσιάζοντας εικόνες άγνωστες στους πολλούς, οι τέχνες μπορούν να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για συζήτηση γύρω από τις πολλαπλές ταυτότητες και τη διαπραγμάτευση των διαφορών.

Πιστή εικόνα των μεταναστών και των πολύμορφων κοινοτήτων

Η απόσταση μεταξύ αντίληψης και πραγματικότητας όσον αφορά τις γνώσεις για την ένταξη είναι σημαντική. Για παράδειγμα, οι αντιλήψεις στρεβλώνονται από την εμμονή των μέσων ενημέρωσης ή των δημόσιων συζητήσεων σε συγκεκριμένες ομάδες, όπως οι αιτούντες άσυλο, οι μετανάστες χωρίς χαρτιά ή οι μετανάστες που διαφέρουν εμφανώς ή που έχουν διαφορετικές πολιτισμικές, γλωσσικές ή θρησκευτικές καταβολές. Η αντίληψη της κοινής γνώμης για το ποσοστό του πληθυσμού μιας χώρας που έχει γεννηθεί στο εξωτερικό είναι σε μεγάλο βαθμό υπερβολική σε ευρωπαϊκές χώρες στις οποίες διενεργήθηκε δειγματοληψία, από 60-70 % υπερβολική (στη Δανία, στη Νορβηγία, στη Γερμανία και στη Σουηδία) έως 150-200 % υπερβολική στη Γαλλία και στο Ηνωμένο Βασίλειο. Έρευνες στη Μεγάλη Βρετανία έδειξαν ότι, κατά μέσο όρο, οι άνθρωποι εκτιμούσαν ότι ο αριθμός των μεταναστών στη χώρα είναι περίπου τετραπλάσιος από τον πραγματικό. Επιπλέον, περισσότερο από το ένα τέταρτο των ερωτηθέντων εκτιμούσαν ότι οι μετανάστες αποτελούν περισσότερο από το ήμισυ του πληθυσμού του Ηνωμένου Βασιλείου. Επίσης, έρευνες στη Μεγάλη Βρετανία έδειξαν ότι οι άνθρωποι υπερεκτιμούσαν σε μεγάλο βαθμό την οικονομική βοήθεια που είναι διαθέσιμη στους αιτούντες άσυλο μέσω του συστήματος επιδομάτων και πίστευαν ότι το Ηνωμένο Βασίλειο επιφορτίζεται πολύ μεγαλύτερο ποσοστό των προσφύγων του πλανήτη (δεκαπλάσιο από το πραγματικό).

Οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης μπορούν να αναδείξουν τις πραγματικές εμπειρίες από τη μετανάστευση και τις συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών καθώς και τις κοινωνικές αλλαγές και τα οφέλη που συνεπάγεται η μετανάστευση για την πόλη, την περιφέρεια ή τη χώρα διαμονής. Μπορεί να δοθεί έμφαση στις συγκεκριμένες περιστάσεις μιας τοποθεσίας, επειδή το κοινό μπορεί να κατανοήσει καλύτερα αφηρημένα φαινόμενα όπως η μετανάστευση και η ένταξη, όταν μπορεί να αντιπαραβάλλει με τις υποθέσεις του δεδομένα και περιστατικά που αφορούν την κοινότητα που γνωρίζει καλύτερα.

Η «Πρωτοβουλία νέων ταλέντων» της Εκτελεστικής Αρχής της Σκοτίας βασίζεται εν μέρει στην υπόθεση ότι η Σκοτία μπορεί να γίνει ένας ελκυστικότερος τόπος διαβίωσης, εργασίας και σπουδών, εάν παρασχεθούν στους δυνητικούς ενδιαφερόμενους μετανάστες ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τις ευκαιρίες και τους όρους εγκατάστασης. Το σχέδιο αξιολογείται μέσω δημόσιων αξιολογήσεων κάθε έξι μήνες (2005 έως 2007) βάσει εθελοντικών ερωτηματολογίων που παρακολουθούν τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που συναντούν οι μετανάστες κάτοικοι που προσλήφθηκαν μέσω της Πρωτοβουλίας.

www.scotlandistheplace.com

Το 2007, η ισπανική κυβέρνηση δρομολόγησε μια μεγάλη εκστρατεία ευαισθητοποίησης μέσω τηλεοπτικών σποτ, ραδιοφωνικών μηνυμάτων και διαφημίσεων σε έντυπα μέσα και δημόσιους χώρους βασισμένων στις πολλές και διαφορετικές ανάγκες των μεταναστών, με

μήνυμα «Από την ένταξη των μεταναστών βγαίνουμε όλοι κερδισμένοι», και με υπότιτλο «Όλοι διαφορετικοί, όλοι αναγκαίοι».

www.tt.mtin.es/periodico/spot/inmigra.htm

Οι πρωτοβουλίες μπορούν να καταπολεμήσουν τα στερεότυπα, τη θυματοποίηση ή τον στιγματισμό των μεταναστών ως ομάδας και να αναδείξουν τις ιστορίες της ζωής των μεταναστών, των οικογενειών τους και των κοινοτήτων στις οποίες ζουν. Για τον επηρεασμό της κοινής γνώμης, η «ρεαλιστική» προσέγγιση περιλαμβάνει:

- ανάπτυξη και διατύπωση σαφών, συγκεκριμένων και ρεαλιστικών στόχων·
- εντοπισμό κοινού-στόχου και ανάπτυξη κατάλληλων μεθόδων ·
- θεμελίωση στόχων και μεθόδων σε στοιχεία ερευνών και θεωρίες σχετικά με την αλλαγή στάσης
- προσεκτική εξέταση του κατάλληλου χρονοδιαγράμματος και της γεωγραφικής εμβέλειας της πρωτοβουλίας
- ανάπτυξη καλών σχέσεων συνεργασίας με τα μέσα ενημέρωσης
- θέσπιση στρατηγικών και διάθεση επαρκών πόρων για την αξιολόγηση του αντικτύπου της πρωτοβουλίας.

Οι πρωτοβουλίες που καταρρίπτουν τους μύθους βελτιώνουν την κοινή γνώμη παρέχοντας μια ρεαλιστική εικόνα της μετανάστευσης βασισμένη σε γεγονότα και προσωπικές περιγραφές. Ευαισθητοποιούν την κοινωνία στα ειδικά χαρακτηριστικά και στις ανάγκες των διάφορων ομάδων μεταναστών, ιδίως των πλέον ευάλωτων και εκείνων που είναι θύματα στερεοτύπων, όπως είναι οι μετανάστες χωρίς χαρτιά, οι αιτούντες άσυλο και οι μετανάστριες.

Η Ιρλανδική Διαπολιτισμική Εβδομάδα κατά του Ρατσισμού, η οποία χρηματοδοτείται από το Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά του Ρατσισμού, συνέδεσε τη δημοσίευσή της *Challenging Myths and Misinformation on Migrant Workers & their Families* (Αμφισβήτηση των μύθων και της παραπληροφόρησης σχετικά με τους μετανάστες εργαζόμενους και τις οικογένειές τους) με τις εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης που διοργάνωσε για τη βελτίωση των υπηρεσιών προς τις μειονοτικές εθνικές ομάδες σε πολλούς τομείς της καθημερινής ζωής.

www.nccri.ie/pdf/MythsMigrantWorkers.pdf

Στόχος της εκστρατείας του 2008 με τίτλο «Είμαι μετανάστης;» του βελγικού κέντρου για τις ίσες ευκαιρίες ήταν η προώθηση της ευαισθητοποίησης για την καταγωγή καθενός. Η εκστρατεία παρουσίασε διάσημους ανθρώπους, τους οποίους ελάχιστοι θα αντιλαμβάνονταν ως

«μετανάστες», προκειμένου να φέρει τους θεατές αντιμέτωπους με τις στερεότυπες αντιλήψεις τους σχετικά με τη μετανάστευση και την ένταξη.

www.journeesmigrants.be/www.dagvandemigrant.be

Το 2002, το Ομοσπονδιακό Ίδρυμα Πολιτισμού της Γερμανίας δρομολόγησε το «Σχέδιο για τη μετανάστευση», το οποίο αποτέλεσε κεντρικό άξονα για περισσότερες από 120 εκδηλώσεις και σχέδια που παρουσίασαν τις κοινωνικές αλλαγές που επέφερε η μετανάστευση. Οι πληροφορίες παράχθηκαν με διεπιστημονικό τρόπο, αναδεικνύοντας τους δεσμούς μεταξύ κοινωνικών-επιστημονικών, ερευνητικών και καλλιτεχνικών πορισμάτων και μεταξύ διαφορετικών τύπων εταιρών στη Γερμανία και σε ολόκληρη την Ευρώπη. Το σχέδιο ενθάρρυνε ιδιαίτερα τα «σχέδια για τη μετανάστευση» ατόμων με μεταναστευτικές καταβολές.

www.projektmigration.de

Τα δημόσια μουσεία, και ιδίως αυτά που είναι αφιερωμένα στην πολυμορφία και στην ιστορία της μετανάστευσης από ή προς τη χώρα, προσφέρονται ιδιαίτερα για τη διοργάνωση εκθέσεων, εκδηλώσεων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων, έρευνας, συζητήσεων και διεθνών ανταλλαγών. Η ενσωμάτωση των συχνά περιθωριοποιημένων ιστοριών της μετανάστευσης στην ευρύτερη εθνική ιστορία είναι ένα πολύπλοκο και ενίοτε αμφιλεγόμενο καθήκον για το προσωπικό των μουσείων. Το συνέδριο του 2008 με τίτλο «Η μετανάστευση στα μουσεία: αφηγήσεις πολυμορφίας στην Ευρώπη» επισήμανε την αναγκαιότητα επέκτασης της ερευνητικής ικανότητας των μουσείων στην παγκόσμια ιστορία, εξεύρεσης καινοτόμων τεχνικών για την αναπαράσταση της πολιτισμικής αλλαγής, και συλλογής και τεκμηρίωσης της υποκειμενικής και πολύ προσωπικής διάστασης των μεταναστών και της ποικιλομορφίας στις κοινότητές τους. Η χρήση εξελισσόμενων αρχείων, εκθέσεων και μιας πολυεπιστημονικής προσέγγισης βελτιώνει τους δεσμούς των μουσείων με διάφορους ενδιαφερομένους στον τομέα της ένταξης και με τις χώρες καταγωγής.

Η *Cité nationale de l'histoire de l'immigration* στο Παρίσι παρουσιάζει την ιστορία της Γαλλίας ως μιας παραδοσιακής χώρας υποδοχής μεταναστών, η οποία οικοδομήθηκε και διαμορφώθηκε από την ενσωμάτωση διαφόρων κυμάτων μετανάστευσης. Η συλλογή αποτελείται σε μεγάλο βαθμό από ατομικές μαρτυρίες και τεχνουργήματα. Από τον Ιούνιο του 2007, η Cité έχει εξασφαλίσει σχετικά ικανοποιητική κάλυψη από τον Τύπο, επισκέψεις και συνδέσμους με σχολεία, ερευνητές και ΜΚΟ.

www.histoire-immigration.fr

Όταν δεν υπάρχουν ειδικά αφιερωμένοι χώροι, όπως μουσεία μετανάστευσης, οι εκθέσεις μπορούν να επιτελέσουν παρόμοια λειτουργία.

Καθώς η Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης για το 2007 στο Λουξεμβούργο βασίστηκε σε μια μοναδική διασυνοριακή συνεργασία με το Βέλγιο, τη Γαλλία και τη Γερμανία, η μετανάστευση έγινε κεντρικό θέμα του έτους. Ήταν το μόνο από τα πέντε θέματα που είχε απήχηση στους εταιρικούς χορηγούς. Τα εκθέματα σχετικά με τη μετανάστευση κρίθηκαν ενδιαφέροντα από το 80 % του πληθυσμού του Λουξεμβούργου και αύξησαν την κατανάλωση πολιτιστικών αγαθών ιδίως σε δύο νέα κοινά: τους νέους και τις ομάδες πρώην μεταναστών. Το 43 % των πορτογάλων υπηκόων που ζουν στο Δουκάτο επισκέφθηκαν περισσότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις το 2007 από ό,τι συνήθως.

www.mcesr.public.lu/presse/annee_culturelle_2007/portail_luxembourg_2007/Rapport_final_anglais.pdf

Το 2005, το Μουσείο Τοπικής Ιστορίας στη συνοικία Friedrichshain-Kreuzberg στο Βερολίνο πρόσθεσε μια νέα ενότητα στη μόνιμη έκθεσή του με τίτλο «Jeder nach seiner Façon? 300 Jahre Migrationsgeschichte in Kreuzberg». Η τοπική προσέγγισή του αυξάνει το ενδιαφέρον και την αποδοχή του θέματος από τους επισκέπτες και η χρονολογική προσέγγιση καταδεικνύει με ποιον τρόπο η ίδρυση και η ανάπτυξη του Kreuzberg συνδέεται με τη μετανάστευση.

www.kreuzbergmuseum.de

Οι βιβλιοθήκες διαδραματίζουν επίσης βασικό ρόλο ως πάροχοι πληροφοριών σχετικά με την πολιτισμική πολυμορφία και ως τοπικός χώρος συναντήσεων ενός ποικιλόμορφου πληθυσμού.

Από το 2002, η «Ποικιλομορφία στις βιβλιοθήκες» διένειμε συλλογές βιβλίων σχετικά με την ιστορία, τις παραδόσεις και την κατάσταση των τοπικών ομάδων μεταναστών και των εθνοτικών μειονοτικών ομάδων σε 500 βιβλιοθήκες στην Τσεχική Δημοκρατία, στη Δανία, στη Γερμανία και στις Κάτω Χώρες. Διαδραστικές ημερίδες πρόσφεραν μαθήματα κατάρτισης διαπολιτισμικών ικανοτήτων σε υπευθύνους βιβλιοθηκών. Στη δεύτερη φάση, το χρηματοδοτούμενο από το πρόγραμμα INTI σχέδιο «Οι βιβλιοθήκες ως πύλες», επικεντρώνεται στη διεύρυνση των στρατηγικών εφαρμογής και στην εκπόνηση περαιτέρω κατευθυντήριων γραμμών και δραστηριοτήτων προώθησης.

www.mkc.cz/en/libraries-for-all.html

Αιτούντες άσυλο

Η αντίληψη του κοινού είναι συχνά ότι το άσυλο είναι εκτός ελέγχου, παρά το γεγονός ότι οι αριθμοί των αιτήσεων ασύλου μειώνονται και βρίσκονται σήμερα στο χαμηλότερο επίπεδο εδώ και αρκετά χρόνια. Επικρατεί επίσης σύγχυση μεταξύ των αιτούντων άσυλο

και των παράνομων μεταναστών για σκοπούς απασχόλησης. Ένας τρόπος βελτίωσης της αντίληψης του κοινού σχετικά με τους αιτούντες άσυλο είναι η χρηματοδότηση σχεδίων που αναπτύσσουν και διαδίδουν ιστορίες που δίνουν ανθρώπινο πρόσωπο στους αιτούντες άσυλο και ταυτίζουν άμεσα τους πρόσφυγες με τις συγκρούσεις από τις οποίες διέφυγαν.

Το Κέντρο Πληροφοριών για το Άσυλο και τους Πρόσφυγες του Ηνωμένου Βασιλείου, στο *εγχειρίδιο για την κατανόηση των ξένων* με τίτλο *Understanding the Stranger: Building bridges community handbook*, εξετάζει 21 σχέδια τα οποία προσπάθησαν να μετριάσουν τις εντάσεις και να γεφυρώσουν τις αποστάσεις μεταξύ των τοπικών κοινοτήτων υποδοχής και των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων. Τα σχέδια δείχνουν ότι με προσεκτικό σχεδιασμό, τακτική πρόσβαση σε πληροφορίες και ευκαιρίες συνάντησης αιτούντων άσυλο, η τοπική κοινωνία μπορεί τελικά να αποδεχθεί και να υποδεχθεί τους νεοαφιχθέντες αιτούντες άσυλο, οι οποίοι μπορεί διαφορετικά να αντιμετωπίζονταν με εχθρότητα, προκατάληψη και φόβο.

www.icar.org.uk/uts

Το *Σχέδιο ιστοριών προσφύγων* του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προσφύγων και Εξορίστων (ECRE) συνέλεξε προσωπικές μαρτυρίες 120 ατόμων σε διάφορα στάδια της διαδικασίας ασύλου σε δώδεκα χώρες της ΕΕ. Οι ιστορίες μπορούν να αναζητηθούν με κριτήρια την περιοχή καταγωγής, τη χώρα προορισμού και το θέμα ζωής. Σκοπός των ιστοριών είναι η «επάνοδος στα βασικά στοιχεία» εστιάζοντας εκ νέου τις πολιτικές συζητήσεις στις προσδοκίες, στις ανάγκες και στις εμπειρίες των αιτούντων άσυλο που ζουν στην Ευρώπη.

www.ecre.org/refugeestories

Κατά τη διάρκεια του σχεδίου ευαισθητοποίησης για τους πρόσφυγες το 2005/8 στις πόλεις Bristol, Nottingham και Liverpool, 4 772 μέλη του κοινού έλαβαν μέρος σε 192 διαδραστικές, προσαρμοσμένες ημερίδες. Περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες είπαν ότι η κατανόησή τους όσον αφορά την κατάσταση των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο βελτιώθηκε σημαντικά. Πολλές από τις συμμετέχουσες ομάδες έλαβαν μέρος σε δραστηριότητες συνέχειας ώστε να κάνουν τους πρόσφυγες να αισθανθούν πιο άνετα στην κοινότητά τους.

www.refugee-action.org.uk

Το σχέδιο «Η καλύτερη ιστορία πρόσφυγα», στο οποίο συνεργάστηκαν η Υπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες στη Σλοβακία και η Σχολή Δημοσιογραφίας του Πανεπιστημίου Comenius, ενθάρρυνε την ευρύτερη και διεξοδικότερη κάλυψη των ανησυχιών των προσφύγων σε μια εποχή κατά την οποία τα προβλήματα αυτά ήταν μάλλον άγνωστα σε αυτή τη χώρα που έγινε πρόσφατα προορισμός προσφύγων. Απονεμήθηκαν βραβεία στις πλέον διακεκριμένες συνεισφορές, οι οποίες παρουσίασαν ιστορίες ζωής, τη διαδικασία ένταξης και τις συνθήκες διαβίωσης. Αυτές οι ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές και

τα άρθρα στον Τύπο όχι μόνον έφθασαν άμεσα στο ευρύτερο κοινό, αλλά στόχευαν επίσης στην ευαισθητοποίηση των κρατικών αξιωματούχων, οι οποίοι τα διάβασαν και τα συζήτησαν ως μέλη της κριτικής επιτροπής.

www.unhcr-budapest.org/slovakia/images/stories/pdf_new/bulletin2002_04.pdf

Αρκετοί διεθνείς οργανισμοί και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σχεδίασαν εκπαιδευτικό υλικό, βιβλία, παιχνίδια και φυλλάδια, τα οποία προορίζονται ειδικά για εκπαιδευτικά ιδρύματα. Περιλαμβάνουν ασκήσεις ρόλων που αναπαριστούν τις εμπειρίες των αιτούντων άσυλο, των προσφύγων και άλλων ομάδων μεταναστών.

Το «Περάσματα» της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες είναι ένα παιχνίδι προσομοίωσης σχεδιασμένο για την ανάπτυξη καλύτερης κατανόησης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες. Οι συμμετέχοντες διέρχονται από διάφορα στάδια, τα οποία προσομοιώνουν την εμπειρία των προσφύγων, από τη φυγή έως την άφιξη στον προσφυγικό καταυλισμό, καθώς και τις δυσκολίες ένταξης και επαναπατρισμού τους.

www.unrefugees.org/atf/cf/%7Bd2f991c5-a4fb-4767-921f-a9452b12d742%7D/Passages.pdf

Η εκστρατεία ευαισθητοποίησης με τίτλο «Enséñame, Africa», η οποία διήρκησε όλο το 2005 στα Κανάρια Νησιά, πέτυχε τους στόχους της: 1 000 σπουδαστές έλαβαν μέρος σε ημερίδες σχετικά με τα κίνητρα και τα βαθύτερα αίτια της μετανάστευσης από τη Σενεγάλη, οι σπουδαστές κατασκεύασαν το δικό τους υλικό ευαισθητοποίησης για χρήση από άλλους εκπαιδευτικούς στην Ισπανία, και πραγματοποιήθηκε δωρεά εκπαιδευτικού υλικού για σχολεία σε αγροτικές περιοχές στη Σενεγάλη.

www.aulaintercultural.org/breve.php3?id_breve=359

Μετανάστριες

Το στερεότυπο της μετανάστριας ως εξαρτημένης και καταπιεσμένης νοικοκυράς είναι μια αντίληψη η οποία όχι μόνον δεν ανταποκρίνεται στην παρούσα αύξηση της παρουσίας των γυναικών στις μεταναστευτικές ροές, αλλά μπορεί επιπλέον να δημιουργήσει εμπόδια στη συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας και στην κοινωνική ζωή.

Μπορούν να παραχθούν και να διαδοθούν πληροφορίες σχετικά με τις ποικίλες καταστάσεις και τα χαρακτηριστικά των μεταναστριών και τις μεταβαλλόμενες σχέσεις μεταξύ των φύλων στις κοινότητες των μεταναστών. Το πρώτο βήμα είναι η παροχή λεπτομερέστερων στατιστικών στοιχείων, λαμβάνοντας υπόψη τα ζητήματα που σχετίζονται με το φύλο. Το επόμενο βήμα είναι να δοθεί φωνή και πρόσωπο στις μετανάστριες, τόσο εκείνες που είναι αυτεξούσιες όσο και εκείνες που είναι θύματα εκμετάλλευσης.

Η εκστρατεία του Ευρωπαϊκού Λόμπι Γυναικών το 2001 σχετικά με τις γυναίκες που ζητούν άσυλο παρήγαγε 20 000 κάρτες και μια ειδική ιστοσελίδα για τη βελτίωση της κατανόησης του κοινού όσον αφορά την κατάσταση των γυναικών που ζητούν άσυλο, και ιδίως εκείνων που υπήρξαν θύματα ακραίας βίας που σχετίζεται με το φύλο, όπως βιασμό και εκμετάλλευση. Έκτοτε, υποστηρίζει την ίδρυση του ευρωπαϊκού δικτύου μεταναστριών, ένας από τους μακροπρόθεσμους στόχους του οποίου είναι η ανάδειξη των ζητημάτων που επηρεάζουν την ένταξη των γυναικών και η παρουσίασή τους στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο.

www.womenlobby.org/asylumcampaign/EN/CAM/why.html

Ευαισθητοποίηση μέσω της αύξησης της συμμετοχής της κοινωνίας υποδοχής

Οι ειδικοί επαγγελματίες πρέπει να έχουν επίγνωση των περιορισμών της χρήσης της ρεαλιστικής προσέγγισης ως πρωταρχικού μηχανισμού ευαισθητοποίησης. Η παροχή ορθών πληροφοριών στους πολίτες για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης δεν συνεπάγεται πάντοτε αλλαγή στάσεων. Τα γεγονότα μπορούν να αλλάξουν τις στάσεις ανθρώπων που είναι αρκετά αδιάφοροι απέναντι στα ζητήματα. Συνήθως δεν βελτιώνουν τις απόψεις εκείνων που διάκινται περισσότερο εχθρικά (μπορούν ακόμη και να σκληρύνουν περαιτέρω τις απόψεις τους). Για παράδειγμα, η «Πρωτοβουλία Μία Σκοτία» διαπίστωσε ότι, ύστερα από έξι χρόνια λειτουργίας, το κοινό ήταν περισσότερο ενημερωμένο, αλλά το ποσοστό των ανθρώπων που είχαν ρατσιστικές απόψεις είχε διατηρηθεί αμετάβλητο.

Ακόμη και ενημερωμένοι πολίτες μπορεί να τηρούν παθητική στάση απέναντι στη διαδικασία ένταξης, εάν δεν είναι ενήμεροι σχετικά με τις ευκαιρίες συμμετοχής σε μέτρα για την ένταξη και στον διαπολιτισμικό διάλογο ο οποίος λαμβάνει χώρα σε πολλούς τομείς της ζωής τους: στη δουλειά και στη γειτονιά τους, μέσω οργανώσεων ή θρησκευτικών ομάδων και ούτω καθεξής.

Οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης μπορούν να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή σε δράσεις που αναπτύσσουν ουσιαστική επαφή μεταξύ μεταναστών και κοινοτήτων υποδοχής. Ειδικές εκδηλώσεις και φεστιβάλ είναι ευκαιρίες για την επίδειξη της συμβολής των μεταναστών στη ζωή και στον πολιτισμό της χώρας διαμονής τους. Παρέχουν επίσης μια «αγορά εργασίας» για οργανισμούς που παρέχουν κατάρτιση και ευκαιρίες εθελοντισμού. Οι εκδηλώσεις αυτές μπορούν να βελτιώσουν την αντίληψη του κοινού για τους μετανάστες και να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διαπολιτισμικών ικανοτήτων.

Το 2009, το 26ο ετήσιο φεστιβάλ μεταναστεύσεων, πολιτισμών και ιθαγένειας που πραγματοποιήθηκε στο Λουξεμβούργο περιελάμβανε περίπτερα που αντιπροσώπευαν σχεδόν 250 οργανώσεις που εργάζονται στον τομέα της ένταξης.

www.restena.lu/clae/html/m2sm1.html

Το φεστιβάλ «Ουράνιο Τόξο» στην Κύπρο είναι ένα πολυπολιτισμικό φεστιβάλ, σκοπός του οποίου είναι η ευαισθητοποίηση της κυπριακής κοινωνίας απέναντι στον πλούτο της κουλτούρας και των πολιτισμών άλλων λαών και η προώθηση της πολυμορφίας και του σεβασμού των δικαιωμάτων των μεταναστών, των προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και όλων των μη Κυπρίων.

www.kisa.org.cy/EN/activities/cultural_events/586.html

Μετανάστες καλλιτέχνες και ερμηνευτές μπορούν να προσκληθούν για να συμβάλουν στη μεγαλύτερη προβολή των πολιτιστικών εκδηλώσεων στο ευρύτερο κοινό. Μπορούν να επιλέξουν να παρουσιάσουν τους παραδοσιακούς πολιτισμούς της χώρας καταγωγής τους ή νέες διαπολιτισμικές μορφές έκφρασης που ανέπτυξαν στη χώρα διαμονής τους.

Στην Ισπανία, το πολυετές σχέδιο «Entre 2 Orillas» του ιδρύματος Directa έχει σχεδιαστεί ως χώρος διαπολιτισμικών ανταλλαγών και περιλαμβάνει κατάλογο καλλιτεχνών με μεταναστευτικές καταβολές, οι οποίοι καλύπτουν τους τομείς της μουσικής, του θεάτρου, της ζωγραφικής, του κινηματογράφου, του χορού, της γλυπτικής, της φωτογραφίας και άλλους, συμβάλλοντας έτσι στη μεγαλύτερη προβολή της συνεισφοράς των μεταναστών καλλιτεχνών.

www.entredosorillas.org

Η πολυπολιτισμική καλλιτεχνική οργάνωση Kassandra, στο Ελσίνκι, χρησιμοποιεί καλλιτεχνικά εργαστήρια και το θέατρο για την ευαισθητοποίηση του κοινού και την παροχή ενός χώρου συνεργασίας και δικτύωσης μεταξύ μη μεταναστών και μεταναστών ηθοποιών καθώς και για την παρουσίαση του ταλέντου των δεύτερων στα μέσα ενημέρωσης.

www.kassand.net/english

Σκοπός του «Zakk — Zentrum für Action, Kommunikation und Kultur» είναι να γίνει ένας πόλος εκδηλώσεων σχετικών με την ένταξη στο Düsseldorf. Οι πολυπολιτισμικές εκδηλώσεις του αυξήθηκαν σημαντικά σε πλήθος και σε αριθμό θεατών. Αυξήθηκε επίσης του ενδιαφέρον των αλλοδαπών κατοίκων.

www.zakk.de

Οι εθνικές εορτές και τα αθλητικά γεγονότα μπορούν να περιλαμβάνουν περισσότερους μετανάστες και να εμφανίζουν μεγαλύτερη πολιτισμική πολυμορφία. Ο ΟΗΕ έχει θεσπίσει διεθνείς ημέρες, όπως η Παγκόσμια Ημέρα Προσφύγων και η Παγκόσμια Ημέρα Μεταναστών, για την ενθάρρυνση και τον συντονισμό εθνικών πλατφορμών και δράσεων.

Οι δημόσιες γιορτές και οι πολιτιστικές εκδηλώσεις προβάλλουν περισσότερο τη συμβολή των μεταναστών και τα οφέλη της πολυμορφίας στο ευρύτερο κοινό, παρέχοντας ταυτόχρονα μια αγορά εργασίας για τις οργανώσεις που εργάζονται σε θέματα ένταξης ώστε να προσλάβουν εθελοντές.

Πολλές τέτοιες εκδηλώσεις δρομολογήθηκαν σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Διαπολιτισμικού Διαλόγου 2008:

www.interculturaldialogue2008.eu

Η δικτυακή πύλη του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τον διαπολιτισμικό διάλογο παρέχει επίσης συνδέσμους προς αρκετές βάσεις δεδομένων που περιγράφουν παρόμοιες πρακτικές:

www.coe.int/t/dg4/intercultural/database_EN.asp

Η ενημερωτική εκστρατεία «Υπέρ της διαφορετικότητας. Κατά των διακρίσεων» διεξήχθη σε πανευρωπαϊκό επίπεδο επί πέντε έτη και ολοκληρώθηκε το 2007. Πρόσφερε στο ευρύ κοινό πληροφορίες σχετικά με τους νόμους για την καταπολέμηση των διακρίσεων και θετικά μηνύματα για την πολυμορφία. Χρησιμοποιήθηκαν ειδικές ομάδες επικέντρωσης σε κάθε χώρα για τον σχεδιασμό εθνικών και περιφερειακών μέτρων, τα οποία αναπτύχθηκαν περαιτέρω σε στενή συνεργασία με εθνικές κυβερνήσεις, κοινωνικούς εταίρους και ΜΚΟ.

www.stop-discrimination.info

Το 2008, η δεύτερη ετήσια Ημέρα Ένταξης στη φλαμανδική κοινότητα του Βελγίου τίμησε τους μετανάστες που ολοκλήρωσαν ένα πρόγραμμα ένταξης. Στόχος της ειδικής εκδήλωσης και της ευρείας εκστρατείας στα εθνικά και περιφερειακά μέσα ενημέρωσης ήταν να καταδειχθεί η εκτίμηση της κοινωνίας στη δέσμευση και στις προσπάθειες των νέων πολιτών της.

www.binnenland.vlaanderen.be/inburgering/dagvandeinburgeraar.htm

Το σχέδιο του προγράμματος INTI Ένταξη στον αθλητισμό διέδωσε ένα εγχειρίδιο βέλτιστων πρακτικών σε χιλιάδες αθλητικούς συλλόγους, ομάδες νεολαίας και σχολεία στην Αυστρία, στη Γερμανία, στις Κάτω Χώρες, στη Μεγάλη Βρετανία και τη Σλοβενία.

www.united-by-sports.net/en

Συλλογική δράση: μια προσέγγιση χειραφέτησης του κοινού

Τα αποτελεσματικότερα μέτρα ευαισθητοποίησης δημιουργούν χώρους για ουσιαστική και διαρκή επαφή μεταξύ ατόμων και οργανώσεων. Στις περιπτώσεις αυτές, ο σύνδεσμος με τη χειραφέτηση είναι ισχυρότερος. Η έκθεση με τίτλο «Αμφισβήτηση στάσεων, αντιλήψεων και μύθων», η οποία εκπονήθηκε για την Επιτροπή Ένταξης και Συνοχής του Ηνωμένου Βασιλείου, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύντομη ή επιφανειακή επαφή χωρίς πραγματική δέσμευση δεν αρκεί για την προώθηση του σεβασμού και μπορεί ακόμη και να εντείνει τις προκαταλήψεις.

Οι συλλογικές δράσεις μπορούν να βελτιώσουν τις αντιλήψεις του κοινού και να συμβάλουν στη διαδικασία ένταξης, εφόσον:

- ενισχύουν το αίσθημα ταυτότητας καθενός·
- προσδιορίζουν και αμφισβητούν συγκεκριμένες στάσεις και συμπεριφορές που βασίζονται σε προκαταλήψεις·
- παρέχουν πληροφορίες και δημιουργούν συναισθηματική ταύτιση με τις εμπειρίες των άλλων·
- συμβάλλουν στην κατανόηση της διαφοράς·
- καθιερώνουν κοινό έδαφος και κοινές αξίες και ενδιαφέροντα·
- ενθαρρύνουν και οικοδομούν φιλίες πέρα από τις διαιρέσεις, οι οποίες θα δημιουργήσουν μακροπρόθεσμες αμοιβαίες υποχρεώσεις.

Οι χώροι αυτοί μπορεί να είναι εικονικοί, όπως δημόσια φόρα στο διαδίκτυο, ή φυσικοί, όπως οι πρωτοβουλίες πολιτών. Τα σχέδια που βασίζονται σε κοινούς, πρακτικούς στόχους θεωρούνται αποτελεσματικότερα μέσα για την κατάρριψη των στερεοτύπων και ενθαρρύνουν μια πιο εποικοδομητική θεώρηση της διαδικασίας ένταξης.

Μια προσέγγιση χειραφέτησης του κοινού στην ευαισθητοποίηση σημαίνει ότι η παροχή πληροφοριών συνδέεται άμεσα με χώρους ουσιαστικής και διαρκούς αλληλεπίδρασης μεταξύ μεμονωμένων μεταναστών και μελών του κοινού.

Το σχέδιο «Τουρίστες στην πόλη μας» που υλοποιήθηκε στο Τορίνο το 2000/2 πρόσφερε καθοδήγηση σε 600 κατοίκους της πόλης ώστε να ανακαλύψουν την πολυμορφία των καταστημάτων και των εστιατορίων της πόλης τους. Διανεμήθηκαν 200 000 αντίγραφα χαρτών των πολυπολιτισμικών ενδιαφερόντων της γειτονιάς μέσω της τοπικής εφημερίδας. Το σχέδιο προώθησε την ανάπτυξη μιας περιοχής με υψηλή συγκέντρωση μεταναστών, λόγω της υψηλής συμμετοχής μεταναστών επιχειρηματιών της γειτονιάς οι οποίοι μπόρεσαν να διαφοροποιήσουν τη βάση της πελατείας τους.

Η «Βιβλιοθήκη μουσικών οργάνων» στο Leicester, στο Ηνωμένο Βασίλειο, είναι μια μοναδική δράση της κοινότητας, η οποία προώθησε την ανάπτυξη ενός νέου διαπολιτισμικού δικτύου

μουσικών. Το BBC οργανώνει δημόσιες προσκλήσεις δωρεάς μεταχειρισμένων μουσικών οργάνων. Στη συνέχεια, η τοπική βιβλιοθήκη τα δανείζει σε νεοαφιχθέντες αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες μουσικούς στην περιοχή. Το σχέδιο παρέχει χώρο εκδηλώσεων και κονδύλια που βοηθούν τους μουσικούς να κάνουν την είσοδό τους στην τοπική μουσική σκηνή.

www.interculturemap.org/upload/att/200612111049220.Instrument%20Library%20CASE%20STUDY_INFO.pdf

3.2 Ανάπτυξη ικανοτήτων και επιλογή δράσης

Στόχος των μέτρων προσωπικής και οργανωσιακής χειραφέτησης είναι η βελτίωση της ικανότητας των μεταναστών και των οργανώσεών τους να συνεργασθούν με καθιερωμένες οργανώσεις και να συμμετάσχουν στην κοινωνία και στα δημόσια πράγματα.

Οι νέοι μετανάστες φθάνουν με διαφορετικές ικανότητες και πολλοί ελπίζουν να αξιοποιήσουν το υπάρχον κεφάλαιο, τις γνώσεις και τους πόρους τους αποκτώντας πρόσθετες δεξιότητες κατά τη διαδικασία ένταξης. Οι μετανάστες κάτοικοι μπορεί επίσης να επιθυμούν να βελτιώσουν την κατάσταση της ζωής τους ξεπερνώντας τα προσωπικά ή θεσμικά εμπόδια στην πρόσβασή τους σε διαθέσιμους πόρους και δικαιώματα, στη συμμετοχή τους στα δημόσια πράγματα ή στη δυνατότητά τους να ζήσουν μια αυτόνομη αξιοπρεπή ζωή βάσει των επιλογών τους.

Ενεργός και ίση συμμετοχή από τη λήψη αποφάσεων έως την υλοποίηση

Η παροχή της δυνατότητας στους μεμονωμένους μετανάστες ή στους εκπροσώπους οργανώσεων μεταναστών να λάβουν τις αποφάσεις τους σχετικά με το πώς μπορούν να αλλάξουν την κατάσταση της ζωής τους ή να συμμετάσχουν στα δημόσια πράγματα συμβάλλει στην κατάρριψη των θεωρούμενων μοντέλων εξάρτησης και των προστατευτικών στάσεων.

Τα σχέδια που ακολουθούν μια προσέγγιση χειραφέτησης λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τη συμβολή των μεταναστών στις πολιτικές συζητήσεις. Ρητός στόχος πολλών μέτρων χειραφέτησης είναι συχνά η παροχή βοήθειας στους μετανάστες ώστε να αποκτήσουν φωνή και ενεργό ρόλο στην ανάπτυξη πολιτικής. Η ενημέρωση, η δικτύωση και οι πλατφόρμες είναι συχνά καθοριστικά εργαλεία για τη χειραφέτηση των μεταναστών. Οι συμμετέχοντες της ομάδας-στόχου ενημερώνονται σχετικά με τα καίρια ζητήματα και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, ενώ οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων ενημερώνονται σχετικά το πώς μπορούν να αποκομίσουν διδάγματα και να ενεργήσουν βάσει των εμπειριών των μεταναστών. Με τον τρόπο αυτό, τα μέτρα χειραφέτησης μπορούν να λάβουν υπόψη τις ανάγκες και τις προσδοκίες των τελικών χρηστών και να έχουν άμεσο αντίκτυπο στην κατάσταση της ζωής τους. Νομικά ζητήματα που αφορούν τις συμβάσεις, τη διάκριση μεταξύ εθελοντικής και

αμειβόμενης εργασίας και την εθελοντική φύση των δραστηριοτήτων αυτών θα πρέπει να εξετασθούν ώστε να διασφαλισθούν καλά αποτελέσματα για τον εθελοντισμό ως μηχανισμό διευκόλυνσης της κοινωνικής ένταξης.

Η αρχή «τίποτε για εμάς χωρίς εμάς» είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία οποιουδήποτε μέτρου χειραφέτησης. Απαιτείται οι τελικοί χρήστες να είναι οι πρωταγωνιστές στις φάσεις σχεδιασμού, υλοποίησης και παρακολούθησης.

Αξιολόγηση αναγκών και ανάλυση μεταναστών από τους μετανάστες

Η χειραφέτηση ξεκινά στο στάδιο της έρευνας και της αξιολόγησης των αναγκών, στο οποίο τα σχέδια επιβεβαιώνουν κατά πόσον και με ποιον τρόπο αντιμετωπίζουν οι μετανάστες τα προβλήματα της ζωής που συνδέονται αποκλειστικά με την κατάσταση τους. Η έρευνα αυτή ευαισθητοποιεί τα εμπλεκόμενα άτομα ή τις οργανώσεις απέναντι στους κύριους τομείς προβλημάτων και κατευθύνει τον τρόπο σκέψης τους σχετικά με το πώς μπορούν να μετουσιωθούν οι αξιολογήσεις σε δράση.

Το ολλανδικό σχέδιο του προγράμματος EQUAL με τον τίτλο «Vrijbaan» ανέπτυξε μια σειρά διαγνωστικών εργαλείων για τη διαχείριση της ένταξης από τους ίδιους τους μετανάστες. Οι αυτοαξιολογήσεις επιτρέπουν στα άτομα να δουν σε ποιον βαθμό πιστεύουν ότι καθορίζουν την πορεία τους στο περιβάλλον τους.

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/data/document/etg1-suc-vrijbaan_en.pdf

Το ιρλανδικό Κέντρο για τα δικαιώματα των μεταναστών διαπιστώνει ότι η προσέγγιση βάσει έργου κοινότητας που ακολουθεί είναι πιο επιτυχημένη όταν οι εμπλεκόμενοι μπορούν να προχωρήσουν πέρα από τις ατομικές περιπτώσεις και να αναλύσουν διαρθρωτικές ανισότητες, δυναμικές ισχύος και βαθύτερα αίτια. Έτσι δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για συλλογικά αποτελέσματα που ωφελούν όλα τα μέλη της κοινωνίας και ενθαρρύνεται η αλληλεγγύη μεταξύ ομάδων (για παράδειγμα, οικιακοί βοηθοί, συλλέκτες μανιταριών και μετανάστριες).

www.mrci.ie/activities/index.htm

Το σχέδιο του φόρουμ των κοινοτήτων μεταναστών και προσφύγων του Ηνωμένου Βασιλείου για τη χειραφέτηση των κοινοτήτων διενεργεί αξιολογήσεις των αναγκών των οργανώσεων μεταναστών. Ακολουθώντας, οι οργανώσεις προσαρμόζουν σε διαρκή βάση τις υπηρεσίες που παρέχουν ώστε να βελτιώσουν την παροχή των υπηρεσιών τους και την υποστήριξη προς τα μέλη τους.

www.mrcf.org.uk/#cep

Το «πρόγραμμα σύμπραξης για τη χειραφέτηση των νέων» (YEPP) στο Mannheim-Neckarstadt West, στη Γερμανία, χρησιμοποιεί μια παρόμοια προσέγγιση ευαισθητοποίησης απέναντι στα τοπικά διαρθρωτικά προβλήματα που εμποδίζουν την ένταξη και, στη συνέχεια, σχεδιάζει υποστήριξη προσανατολισμένη στις ανάγκες για μεμονωμένους νέους από μειονεκτικά περιβάλλοντα.

www.yepp-community.org/yepp/cms

Σαράντα επτά ομάδες μαύρων και εθνοτικών μειονοτήτων έλαβαν κατάρτιση και στη συνέχεια υλοποίησαν το σχέδιο του υπουργείου Υγείας του Ηνωμένου Βασιλείου το 2003 με τίτλο «Αξιολόγηση των αναγκών των μαύρων και των εθνικών μειονοτήτων όσον αφορά την κατάχρηση ναρκωτικών». Η έρευνα ανέδειξε χαμηλά επίπεδα επίγνωσης της κατάχρησης ναρκωτικών σε όλες τις κοινότητες (ιδίως μεταξύ των γενεών), γεγονός που οδήγησε τις ομάδες να διατυπώσουν τις δικές τους συγκεκριμένες προτάσεις για την ενσωμάτωση και την ποιότητα των υπηρεσιών. Το σχέδιο αύξησε τη συμμετοχή των συγκεκριμένων ομάδων στην τοπική χάραξη πολιτικής και οι συστάσεις τους επέφεραν απτές βελτιώσεις στην παροχή των υπηρεσιών.

www.uclan.ac.uk/old/facs/health/ethnicity/reports/documents/rep1comeng1.pdf

Ως καινοτόμος μέθοδος συμμετοχικής έρευνας, οι αξιολογήσεις αναγκών είναι ένας τρόπος συμμετοχής των ερευνητών σε σχέδια μαζί με ειδικούς επαγγελματίες και με τους ίδιους τους μετανάστες.

Η αξιολόγηση και η ανάλυση των αναγκών, η οποία διενεργείται από τους άμεσους δικαιούχους ενός μέτρου χειραφέτησης, παρέχει το πλαίσιο για την αξιολόγηση της προσωπικής ή της κοινοτικής/οργανωσιακής τους κατάστασης.

Στο ερευνητικό σχέδιο «POLITIS», 76 τελειόφοιτοι σπουδαστές από χώρες εκτός ΕΕ υπέβαλαν ερωτήσεις σε 176 ενεργούς μετανάστες ακτιβιστές. Η διαπίστωση ότι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που καθορίζουν τη συμμετοχή στα κοινά ήταν το απλό γεγονός της πρόσκλησης από μια οργάνωση οδήγησε σε ένα σχέδιο συνέχειας με τίτλο «WinAct: μετανάστες που γίνονται ενεργοί πολίτες». Ειδικοί επαγγελματίες στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, πολλοί εκ των οποίων είχαν μεταναστευτικές καταβολές, έλαβαν κατάρτιση ώστε να διοργανώσουν τοπικές ημερίδες για πολιτικά κόμματα και συνδικαλιστικές οργανώσεις σχετικά με την εφαρμογή επιτυχημένων στρατηγικών προσέγγισης και στρατολόγησης μεταναστών.

www.politis-europe.uni-oldenburg.de

Το φινλανδικό υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων και Υγείας χρηματοδότησε δύο ομάδες ερευνητικών σχεδίων για τη μεταναστευτική κοινότητα από το πανεπιστήμιο του Τάμπερε το

2003 και το 2005. Μετανάστες ερευνητές στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών καθόρισαν το εννοιολογικό πλαίσιο της μελέτης τους και τον στόχο της έρευνας. Επέλεξαν να επικεντρώσουν τις εκθέσεις τους σε ζητήματα όπως οι απόψεις των καταναλωτών σχετικά με τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας, οι αντιλήψεις της κοινότητας για τις υπηρεσίες πρωτοβάθμιας περίθαλψης και οι επαγγελματικές προσδοκίες της δεύτερης γενεάς.

www.uta.fi/laitokset/sospol/migrant/abstr/clarke.pdf

Καθορισμός της κατάλληλης ομάδας-στόχου, βελτίωση της κατάστασής της

Η συζήτηση με μετανάστες και οργανώσεις, μέσω συμμετοχικής έρευνας και αξιολόγησης των αναγκών, μπορεί να αναδείξει ένα πολύ διαφορετικό σύνολο αναγκών βασισμένο σε ποικιλία παραγόντων: ηλικία, φύλο, εκπαίδευση, νομικό καθεστώς, καθεστώς στην αγορά εργασίας, δεξιότητες και προσόντα, κίνητρα κ.λπ. Για παράδειγμα, οι συμβουλευτικές δομές στα κέντρα υποδοχής προσφύγων επιτρέπουν στους αιτούντες άσυλο και στους πρόσφυγες να σχολιάσουν τις διάφορες πτυχές της υποδοχής και της ένταξης και να εμπλακούν στη διαχείριση των εγκαταστάσεων. Τα επιτυχημένα μέτρα χειραφέτησης πρέπει συχνά να καθορίζουν μια πολύ συγκεκριμένη ομάδα-στόχο.

Το σχέδιο «Kommit — Χειραφέτηση οργανώσεων μεταναστών» στο Βρανδεμβούργο, στη Γερμανία, επικεντρώθηκε στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων που επιλέγηκαν από συμμετέχουσες οργανώσεις μεταναστών. 30 επικεφαλής οργανώσεων μεταναστών έλαβαν 80 ώρες άμεσης θεματικής κατάρτισης, ενώ 1 000 συμμετέχοντες έλαβαν μέρος σε κοινοτικές ημερίδες εργασίας και ευκαιρίες δικτύωσης. Ως δείκτες επιτυχίας του σχεδίου καθορίστηκαν η ικανοποίηση των συμμετεχόντων όσον αφορά τα θέματα, τις μεθόδους και την ποιότητα. Το εγχειρίδιο του σχεδίου δημοσίευσε εξαιρετικά θετικά αποτελέσματα αξιολόγησης καθώς και πρότυπα ποιότητας για μελλοντικά προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων για οργανώσεις μεταναστών.

www.integrationsbeauftragte.brandenburg.de

Η χειραφέτηση συγκεκριμένων ομάδων-στόχων μπορεί να είναι μια επιτυχημένη στρατηγική για τις δυσπρόσιτες ομάδες, όπως οι μετανάστριες. Τα σχέδια πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι αυτές μπορεί να επιλέξουν να συμμετέχουν με διαφορετικό ή λιγότερο ενεργό τρόπο. Ένας δυνητικός ρόλος για τις δημόσιες αρχές και άλλους χρηματοδότες είναι η κάλυψη των εξόδων και η μείωση των εμποδίων στη συμμετοχή.

Τα μέτρα που είναι ευέλικτα και προσαρμοσμένα στις ειδικές ανάγκες που έχουν εκφράσει οι δικαιούχοι ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των συμμετεχόντων και στον απώτερο στόχο της χειραφέτησης που είναι η βελτίωση της κατάστασής τους.

Τη διαχείριση του κέντρου γυναικών Delfshaven στο Ρότερνταμ έχουν αναλάβει αποκλειστικά μετανάστριες, δημιουργώντας μια ατμόσφαιρα στην οποία γυναίκες διάφορων ηλικιών και ιθαγενειών (συμπεριλαμβανομένων Ολλανδέζων) νιώθουν άνετα. Το κέντρο κατάφερε να βοηθήσει πολλές γυναίκες να βγουν από την απομόνωσή τους με άτυπο τρόπο και να παράσχει κατάρτιση σε εκατοντάδες ανθρώπους σε μαθήματα γλώσσας και δημιουργικότητας βασισμένα σε αξιολογήσεις της δυνατότητας εισόδου τους στην αγορά εργασίας.

www.eukn.org/eukn/themes/Urban_Policy/Social_inclusion_and_integration/Emancipation-centre-for-and-by-women-in-Delfshaven_2033.html

Όποτε η «Clientenbelang Utrecht» (ομάδα συμφερόντων ασθενών και πελατών) έχει ένα ερώτημα πολιτικής το οποίο αφορά τις μετανάστριες μητέρες, το απευθύνει απευθείας στο «Immigrant Wmo Watchers», ένα δίκτυο μεταναστριών μητέρων με παιδιά σχολικής ηλικίας. Οι γυναίκες αυτές συγκεντρώνουν τις αναγκαίες πληροφορίες από το διευρυμένο κοινωνικό τους δίκτυο και διατυπώνουν άτυπες προτάσεις με σκοπό τη βελτίωση της διαμόρφωσης πολιτικής.

www.senla.nl

Το πρόγραμμα E.L.S.A. χρησιμοποίησε έρευνα συμμετοχικής δράσης για να επηρεάσει τις τοπικές πολιτικές στον τομέα της πρόνοιας σε περιοχές της ιταλικής επαρχίας Forlì-Cesena. Το σχέδιο πρόσφερε στις μετανάστριες που παρέχουν φροντίδα τις πληροφορίες, την κατάρτιση και τις συμβουλές που ζήτησαν. Διευκόλυνε τις επαφές με τις τοπικές αρχές και με μια συνδικαλιστική ένωση-εταίρο. Ανέπτυξε επίσης πρωτοβουλίες υποστήριξης για εκείνους που δέχονταν φροντίδα και τις οικογένειές τους που διευκόλυναν τη συμμετοχή και τη νομιμοποίηση των φροντιστών τους.

www.palliative.lv/45/70

Επίγνωση των σκοπών, αναζήτηση του κατάλληλου μέσου χειραφέτησης

Οι διάφοροι τύποι μέτρων χειραφέτησης των μεταναστών και των οργανώσεών τους υιοθετούν μια δυναμική προσέγγιση προσανατολισμένη στα αποτελέσματα όσον αφορά την ισότητα ευκαιριών. Οι υπεύθυνοι των πρωτοβουλιών πρέπει να καθορίσουν τα κατάλληλα μέσα για την επίτευξη σαφώς επιθυμητών σκοπών για τη συγκεκριμένη ομάδα-στόχο, αφήνοντας ευρύ περιθώριο για διάφορες μορφές αποτελεσματικής δράσης. Έτσι, τα μέτρα χειραφέτησης αυξάνουν την ικανότητα αλλαγής στάσης των μεταναστών, ή των οργανώσεών τους, και τους παρέχουν έναν χώρο για να ασκήσουν την ικανότητα αυτή.

Ο χώρος αυτός μπορεί να βρίσκεται στο εσωτερικό οργανισμών/της κυβέρνησης, μέσω τοποθετήσεων σε θέσεις εργασίας ή λήψης αποφάσεων ή μέσω νέων στοχοθετημένων προγραμμάτων.

Οι χώροι για ανταλλαγές και η λήψη αποφάσεων μεταξύ μεταναστών και επίσημων οργανισμών είναι βασικές έννοιες οι οποίες διατρέχουν τα εν λόγω μέτρα. Ένα παράδειγμα είναι τα προγράμματα τοποθετήσεων σε θέσεις εργασίας στον τομέα των τεχνών και του πολιτισμού.

Το στοιχείο που διακρίνει ένα μέτρο χειραφέτησης από τα πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα που θεσπίζονται στον τομέα της ένταξης των μεταναστών είναι ο συνδυασμός εκπαίδευσης και δράσης, ο οποίος παρέχει στις ομάδες-στόχους τη μοναδική ευκαιρία να ενεργήσουν βάσει των γνώσεων που αποκτούν.

Η βασική ιδέα του σχεδίου του Βρετανικού Συμβουλίου με τίτλο «Ένταξη και πολυμορφία στην εκπαίδευση» είναι να δοθεί η ευκαιρία στους μαθητές από εθνοτικά και πολιτισμικά πολύμορφα σχολεία να αναλάβουν πρωτοβουλία καθορισμού της ατζέντας, διαπραγμάτευσης συμφωνιών και δημιουργίας ενός χάρτη των μαθητών για σχολεία χωρίς αποκλεισμούς. Ομάδες από επικεφαλής των μαθητών ηγούνται σχεδίων εφαρμογής για τη χειραφέτηση ευρύτερων ομάδων μαθητών και γονέων καθώς και της ευρύτερης κοινότητας.

www.britishcouncil.org/netherlands-youthprojects-indie-homepage.htm

Στόχος του προγράμματος τοποθετήσεων σε θέσεις εργασίας στον τομέα του πολιτισμού με τίτλο «Jump in!» είναι η καλύτερη εκπροσώπηση των νεαρών καλλιτεχνών και σπουδαστών μελών εθνοτικών μειονοτήτων στις ολλανδικές πολιτιστικές οργανώσεις. Με το τοπικό αυτό εργαλείο διαπολιτισμικού διαλόγου, οι οργανώσεις υποδοχής δημιουργούν άμεσους διαύλους επικοινωνίας με καλλιτέχνες από πολύμορφες κοινότητες, ενώ οι καλλιτέχνες αποκτούν πείρα από πρώτο χέρι για να συνεχίσουν την επαγγελματική εξέλιξή τους. Το πρόγραμμα αξιοποιεί πιλοτικά σχέδια, όπως η διαπολιτισμική επιτροπή του Theater Zuidplein του Ρότερνταμ, η οποία από το 1998 έχει επιδράσει αισθητά στην πολυμορφία του κοινού που μπορεί να προσελκύσει το θέατρο.

www.eurocult.org/we-focus-on/jump-in

Ένας ιδανικός χώρος στον οποίο οι μετανάστες και οι οργανώσεις τους μπορούν να προβούν σε ανταλλαγές και να αναλάβουν δράσεις είναι η ευαισθητοποίηση.

Το «Commedia.Net», ραδιοφωνικό σχέδιο χρηματοδοτούμενο από το πρόγραμμα EQUAL, επέτρεψε σε μετανάστες, πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα, οι οποίοι ενδιαφέρονταν για τα μέσα ενημέρωσης, να προβούν σε επιλογές προγράμματος, να κατανοήσουν καλύτερα τη δική τους κοινότητα και άλλες κοινότητες και να αναμεταδώσουν από το ραδιόφωνο τις γνώσεις που απέκτησαν. Η παροχή επαγγελματικής κατάρτισης και οι τοποθετήσεις σε θέσεις εργασίας έδωσαν στα άτομα αυτά βασικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση και στην αλλαγή του τρόπου παροχής πληροφοριών στο ευρύ κοινό σχετικά με τη μετανάστευση.

www.commedia.net.gr/default.en.asp

Από το 2003 έως το 2008, το σχέδιο «MiMi — Με τους μετανάστες για τους μετανάστες» εκπαιδευσε 600 «διαπολιτισμικούς μεσολαβητές» μεταναστών σε 35 γερμανικές πόλεις. Τα άτομα αυτά οργάνωσαν 900 εκδηλώσεις σε 32 γλώσσες εξηγώντας το γερμανικό σύστημα υγείας και συναφή θέματα σε περίπου 10 000 άτομα με μεταναστευτικές καταβολές, ενώ προσέγγισαν άλλα 100 000 άτομα μέσω φυλλαδίων και ενός οδηγού για την υγεία.

www.aids-migration.de

Το σχέδιο «SEIS — Η Φινλανδία μπροστά χωρίς διακρίσεις (STOP)» εκπαιδευσε μετανάστες και μέλη εθνικών μειονοτήτων και διοργάνωσε ημερίδες ευαισθητοποίησης σε σχολεία και εθνικές δημόσιες αρχές. Η συμμετοχή των μεταναστών διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην πιλοτική συντονιστική επιτροπή, στη φάση του σχεδιασμού, στην υλοποίηση και στην αξιολόγηση του σχεδίου. Τα θετικά σχόλια και η δημοσιότητα είχαν ως αποτέλεσμα την επέκταση σε μαθήματα κατάρτισης στον τομέα της απαγόρευσης των διακρίσεων για μελλοντικούς εκπαιδευτικούς και αστυνομικούς.

www.stop-discrimination.info/134.0.html

Ένταξη των μεταναστών και των οργανώσεών τους στις επίσημες οργανώσεις: μια κατάσταση επωφελής για όλους

Τα μέτρα χειραφέτησης δρομολογούνται ενίοτε σε επίπεδο βάσης από τους ίδιους τους μετανάστες και χρηματοδοτούνται αργότερα από επίσημες οργανώσεις, δημόσιες αρχές, κοινωνικούς εταίρους, τον ιδιωτικό τομέα ή την κοινωνία των πολιτών. Σε άλλες περιπτώσεις, επίσημες οργανώσεις δρομολογούν τα μέτρα αυτά και συμπράττουν αργότερα με μετανάστες (η αρχή «Μην το κάνετε για εμάς, κάντε το με εμάς»). Μπορεί να επιδιώξουν τη χειραφέτηση μεμονωμένων μεταναστών μέσω της παροχής υπηρεσιών, τη διαφοροποίηση της βάσης των μελών τους μέσω προγραμμάτων προσέγγισης ή την παροχή μιας πλατφόρμας για τη συμμετοχή των μεταναστών στα δημόσια πράγματα.

Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι τόσο οι οργανώσεις μεταναστών όσο και οι επίσημες οργανώσεις επωφελούνται με συμπληρωματικό τρόπο από τα μέτρα χειραφέτησης, τα οποία αφορούν τόσο την προσαρμογή στην κοινωνία υποδοχής όσο και τη συμμετοχή των μεταναστών. Οι επίσημες οργανώσεις αναμένουν από τις συμπράξεις αυτές να αντιμετωπίσουν μια συγκεκριμένη πρόκληση στον τομέα της ένταξης ή να βελτιώσουν τη διακυβέρνησή τους σε θέματα ένταξης. Τα δυνητικά αυτά οφέλη σημαίνουν ότι έχουν ισχυρό συμφέρον να μεριμνήσουν για τη χειραφέτηση των μεταναστών και να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για την εξασφάλιση των οφελών αυτών. Μπορούν να αναπτυχθούν πρότυπα ποιότητας για να αξιολογηθεί κατά πόσον οι επίσημες οργανώσεις εφαρμόζουν διαδικασίες για τη χειραφέτηση των μεταναστών δικαιούχων και του προσωπικού και κατά πόσον οι διαδικασίες αυτές έχουν μεταβάλει αισθητά τις πολιτικές και την αποστολή των οργανώσεων.

Οι επίσημες οργανώσεις χειραφετούνται επίσης από τα μέτρα χειραφέτησης των μεταναστών που θεσπίζουν. Η βελτίωση των ικανοτήτων, των πόρων και των διαπολιτισμικών προσόντων τους βελτιώνουν την ποιότητα της λήψης αποφάσεων και της παροχής υπηρεσιών χωρίς αποκλεισμούς.

Στόχος του «Φεστιβάλ Ξένων» του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Ιδρύματος είναι η δημιουργία αυτής της επωφελούς για όλους κατάστασης με βάση την ιδέα ότι η βελτίωση των ικανοτήτων νεαρών ατόμων από πολύμορφα περιβάλλοντα στη χρήση νέων μέσων ενημέρωσης βασισμένων στο διαδίκτυο θα βελτιώσει αργότερα την ικανότητα του κοινού τους (ευρωπαϊκές ΜΚΟ, πολιτιστικά ιδρύματα, μέσα ενημέρωσης και κυβέρνηση) να συνεργασθεί με τους νέους σε σχέδια διαπολιτισμικού διαλόγου.

www.eurocult.org/we-focus-on/strangerfestival

Το «INVOLVE» ήταν ένα συμμετοχικό ερευνητικό σχέδιο που χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα INTI με αντικείμενο την ενθάρρυνση του εθελοντισμού στην αμφίδρομη διαδικασία της ένταξης. Διατυπώθηκαν 16 συγκεκριμένες συστάσεις για υπευθύνους χάραξης πολιτικής σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης και για ειδικούς επαγγελματίες σε επίσημες οργανώσεις και οργανώσεις μεταναστών.

www.cev.be/data/File/INVOLVEreportEN.pdf

Στόχος της δημοσίευσης του υπουργείου Κοινοτήτων και Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Ηνωμένου Βασιλείου το 2005 με τίτλο *Ethnicity Monitoring Guidance: Involvement* (Καθοδήγηση παρακολούθησης των εθνοτήτων: συμμετοχή) είναι η προώθηση της συμμετοχής των μαύρων και των κοινοτήτων εθνοτικών μειονοτήτων στις δραστηριότητες Ανανέωσης της Γειτονιάς ενθαρρύνοντας τις τοπικές συμπράξεις με οργανώσεις της κοινότητας.

www.neighbourhood.gov.uk/page.asp?id=771

Η σύμπραξη ανάπτυξης Pangea στην ισπανική περιφέρεια Castilla — La Mancha αποτελείται από οργανώσεις μεταναστών, ΜΚΟ και τοπικές και περιφερειακές δημόσιες αρχές. Οι «διαπολιτισμικοί σύνδεσμοι», ή μεσολαβητές, μπόρεσαν να προσεγγίσουν περισσότερους από τους μισούς μετανάστες που ζουν στην αγροτική αυτή περιοχή. Τους έφεραν σε επαφή με ολοκληρωμένες και εξειδικευμένες υπηρεσίες κατάρτισης και παροχής συμβουλών και με προγράμματα συνεχούς στήριξης στον χώρο εργασίας. Τα μέτρα ευαισθητοποίησης συνδυάζονται με έρευνες «διαπολιτισμικού βαρομέτρου» σε θέματα όπως η κοινωνικοοικονομική και η πολιτισμική συνεισφορά του πληθυσμού των μεταναστών σε έναν συγκεκριμένο δήμο.

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/practical-examples/employ-06-pangea_en.cfm

Συμπεράσματα

1. Οι εκστρατείες και οι εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης επιτρέπουν σε όλους τους πολίτες να πληροφορηθούν για τα πραγματικά στοιχεία σχετικά με τη μετανάστευση και την ένταξη και να ανακαλύψουν πώς μπορούν να συμμετάσχουν στη διαδικασία ένταξης. Μπορούν επίσης να δημιουργήσουν χώρους για τη συχνή αλληλεπίδραση μεταναστών και μη μεταναστών πολιτών της χώρας υποδοχής, γεγονός που αναπτύσσει τις διαπολιτισμικές ικανότητες όλων.
2. Μια προσέγγιση της ευαισθητοποίησης βασισμένη σε στοιχεία ξεκινά από μια ειδική φάση χαρτογράφησης, στην οποία οι έρευνες και οι δημοσκοπήσεις παρέχουν μια στέρεα βάση σχετικά με τις αντιλήψεις των μεταναστών και του ευρύτερου κοινού οι οποίες μπορούν να αξιολογούνται τακτικά.
3. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων των ερευνών αναδεικνύει τους παράγοντες πίσω από τις αντιλήψεις, συμβάλλοντας στον προσδιορισμό της κατάλληλης ομάδας-στόχου. Τα αποτελέσματα αυτά μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για να προσελκύσουν την προσοχή των μέσων ενημέρωσης και του κοινού στη δρομολόγηση μιας εκστρατείας ευαισθητοποίησης.
4. Επειδή οι πολιτικές και τα μηνύματα της κυβέρνησης έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην αξιοπιστία και στην αποτελεσματικότητα μιας εκστρατείας, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι παράγοντες διαμόρφωσης γνώμης μπορεί να συγκαταλέγονται στις βασικές ομάδες-στόχους της.
5. Ο καθορισμός της κατάλληλης ομάδας-στόχου (δηλαδή η αλλαγή της γνώμης του ευρύτερου κοινού, των μεταναστών ή επιλεγμένων ενδιαφερομένων ή ομάδων του πληθυσμού) έχει μεγάλη σημασία για την επιτυχία της εκστρατείας.

6. Οι πρωτοβουλίες που καταρρίπτουν τους μύθους βελτιώνουν την κοινή γνώμη παρέχοντας μια ρεαλιστική εικόνα της μετανάστευσης βασισμένη σε γεγονότα και προσωπικές περιγραφές. Ευαισθητοποιούν την κοινωνία στα ειδικά χαρακτηριστικά και στις ανάγκες των διάφορων ομάδων μεταναστών, ιδίως των πλέον ευάλωτων και εκείνων που είναι θύματα στερεοτύπων, όπως είναι οι μετανάστες χωρίς χαρτιά, οι αιτούντες άσυλο και οι μετανάστριες.
7. Οι δημόσιες γιορτές και οι πολιτιστικές εκδηλώσεις προβάλλουν περισσότερο τη συμβολή των μεταναστών και τα οφέλη της πολυμορφίας στο ευρύτερο κοινό, παρέχοντας ταυτόχρονα μια αγορά εργασίας για τις οργανώσεις που εργάζονται σε θέματα ένταξης ώστε να προσλάβουν εθελοντές.
8. Μια προσέγγιση χειραφέτησης του κοινού στην ευαισθητοποίηση σημαίνει ότι η παροχή πληροφοριών συνδέεται άμεσα με χώρους ουσιαστικής και διαρκούς αλληλεπίδρασης μεταξύ μεμονωμένων μεταναστών και μελών του κοινού.
9. Η αρχή «τίποτε για εμάς χωρίς εμάς» είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία οποιουδήποτε μέτρου χειραφέτησης. Απαιτεί οι τελικοί χρήστες να είναι οι πρωταγωνιστές στις φάσεις σχεδιασμού, υλοποίησης και παρακολούθησης.
10. Η αξιολόγηση και η ανάλυση των αναγκών, η οποία διενεργείται από τους άμεσους δικαιούχους, παρέχει το πλαίσιο για την αξιολόγηση της προσωπικής ή της κοινοτικής/οργανωσιακής τους κατάστασης από τους ίδιους.
11. Τα μέτρα που είναι ευέλικτα και προσαρμοσμένα στις ειδικές ανάγκες που έχουν εκφράσει οι δικαιούχοι ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των συμμετεχόντων και στον απώτερο στόχο της χειραφέτησης που είναι η βελτίωση της κατάστασής τους.
12. Το στοιχείο που διακρίνει ένα μέτρο χειραφέτησης από τα πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα που θεσπίζονται στον τομέα της ένταξης των μεταναστών είναι ο συνδυασμός εκπαίδευσης και δράσης, ο οποίος παρέχει στις ομάδες-στόχους τη μοναδική ευκαιρία να ενεργήσουν βάσει των γνώσεων που αποκτούν.
13. Οι επίσημες οργανώσεις χειραφετούνται επίσης από τα μέτρα χειραφέτησης των μεταναστών που θεσπίζουν. Η βελτίωση των ικανοτήτων, των πόρων και των διαπολιτισμικών προσόντων τους βελτιώνουν την ποιότητα της λήψης αποφάσεων και της παροχής υπηρεσιών χωρίς αποκλεισμούς.

Κεφάλαιο 4

Πλατφόρμες διαλόγου

Ο διάλογος μεταξύ πολιτισμικών παραδόσεων χρησιμοποιείται για την προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης και εμπιστοσύνης και την πρόληψη και την επίλυση συγκρούσεων. Ειδικές και μόνιμες πλατφόρμες διαλόγου μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διαπραγμάτευση της ένταξης θεραπεύοντας την έλλειψη αμοιβαίας κατανόησης και εμπιστοσύνης που ενδέχεται να υπάρχει μεταξύ μεταναστών, κατοίκων, πολιτών με μεταναστευτικές και μη μεταναστευτικές καταβολές και μεταξύ των ποικιλόμορφων αυτών ομάδων και της κυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα.

Μια επιτυχημένη πλατφόρμα παράγει ανοικτή ανταλλαγή απόψεων σε πνεύμα σεβασμού και, εφόσον λειτουργεί σωστά, βοηθά τους συμμετέχοντες να βρουν κοινό έδαφος συνεργασίας. Είναι ένας χώρος για τη διεξαγωγή διαπραγμάτευσης σχετικά με αντικρουόμενα συμφέροντα και την εξεύρεση κοινών λύσεων. Οι δραστηριότητες συνέχειας παίρνουν ακολούθως τη σκυτάλη από την πλατφόρμα διαλόγου, πράγμα που μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την ενίσχυση των κοινωνικών και οργανωσιακών δικτύων στην κοινότητα και την ανάπτυξη ενός κοινού αισθήματος ταυτότητας σε μια πολύμορφη κοινωνία.

Το παρόν κεφάλαιο βασίζεται στην πρώτη κοινή βασική αρχή, η οποία ορίζει την ένταξη ως αμφίδρομη διαδικασία αμοιβαίας προσαρμογής από όλους τους μετανάστες και τους κατοίκους των κρατών μελών. Οι κυβερνήσεις ενθαρρύνονται να εμπλέκουν και τα δύο μέρη στην πολιτική ένταξης και να γνωστοποιούν με σαφήνεια τα αμοιβαία δικαιώματα και τις αμοιβαίες υποχρεώσεις. Ένας θεμελιώδης μηχανισμός, σύμφωνα με την έβδομη κοινή βασική αρχή, είναι η συχνή και ουσιαστική αλληλεπίδραση σε τοπικό επίπεδο μεταξύ τοπικών κατοίκων με και χωρίς μεταναστευτικές καταβολές.

Το κεφάλαιο περιγράφει κάθε στάδιο της διαδικασίας εγκαθίδρυσης και θέσης σε λειτουργία μιας πλατφόρμας διαλόγου και τα πρακτικά εμπόδια που συχνά πρέπει να ξεπεραστούν. Εξετάζει πρώτα το κατάλληλο νομικό πλαίσιο, τα πρόσωπα που αντιμετωπίζουν τα προβλήματα και τις ανάγκες στα οποία επικεντρώνεται η πλατφόρμα, τους συμμετέχοντες, τις βασικές απαιτούμενες δεξιότητες, τους κανόνες του παιχνιδιού. Εξετάζει με ποιον τρόπο η αμοιβαία κατανόηση και εμπιστοσύνη στον διάλογο μπορεί να μετουσιωθεί σε μεγαλύτερη συνεργασία στην κοινότητα. Μια δημόσια αρχή ή ένας παράγοντας της κοινωνίας των πολιτών με ηγετικό ρόλο μπορεί να ενθαρρύνει τη δημιουργία μιας πλατφόρμας διαλόγου αναλαμβάνοντας διάφορους ρόλους, ώστε οι πλατφόρμες να αποκτήσουν αποτελεσματικότερες μεθόδους εργασίας, ουσιαστικότερη συνέχεια και μεγαλύτερο αντίκτυπο στην κοινότητα. Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται οι ρόλοι που μπορούν να διαδραματίσουν η δημόσια αρχή ή ο παράγοντας της κοινωνίας των πολιτών που συστήνει μια πλατφόρμα σε κάθε φάση της πλατφόρμας διαλόγου. Τα διδάγματα που αποκομίζονται μπορούν να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης για πλατφόρμες σε επίπεδο γειτονιάς, δήμου, περιφέρειας και κράτους, ακόμη και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπου τον Απρίλιο του 2009 δρομολογήθηκε το ευρωπαϊκό φόρουμ για την ένταξη.

Η διεθνής μετανάστευση ενίσχυσε την υπάρχουσα εθνοτική, πολιτισμική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία της Ευρώπης, και αυτό θα συνεχισθεί. Η πλειονότητα των πολιτών της ΕΕ ανέφεραν ότι είχαν πρόσφατες και θετικές επαφές με ανθρώπους διαφορετικών εθνοτήτων, θρησκειών και ιθαγενειών, σύμφωνα με την έρευνα του Έκτακτου Ευρωβαρομέτρου 217 του 2007. Παρότι οι ερωτηθέντες δυσκολεύονται να ορίσουν τον «διαπολιτισμικό διάλογο», συνδέουν με αυτόν πολλές θετικές έννοιες, από την επικοινωνία μεταξύ διαφορετικών κοινοτήτων έως τη διεθνική κινητικότητα, την πρόσβαση στον πολιτισμό και τη γλωσσική πολυμορφία. Μακροπρόθεσμα, η Ευρώπη μπορεί να διαπιστώσει τα πλήρη οφέλη της πολυμορφίας αυτής για την οικονομική ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα, τη δημιουργικότητα και τη θέση της στον κόσμο.

Η αυξανόμενη πολυμορφία του πληθυσμού απαιτεί την προσαρμογή των δημόσιων υπηρεσιών και άλλων κοινωνικών ρυθμίσεων στη νέα ποικιλόμορφη πραγματικότητα. Ο τρόπος με τον οποίο ένας τόπος —είτε είναι μια χώρα είτε είναι μια γειτονιά— προσαρμόζεται στην πολυμορφία αυτή βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, μπορεί να προκαλέσει αυξομειώσεις στα συνολικά επίπεδα αμοιβαίας εμπιστοσύνης και κατανόησης στην κοινωνία. Για παράδειγμα, πρόσφατες έρευνες ανέδειξαν το ενδεχόμενο τα υψηλά επίπεδα πολυμορφίας (δηλαδή διαφορετικές ομάδες ανθρώπων που ζουν μαζί σε μια κοινότητα) να προκαλούν «αυτο-απομόνωση» και «κοινωνική απόσταση» μεταξύ των ανθρώπων. Σε σύγκριση με τον μέσο άνθρωπο, αυτοί που ζουν σε πολύ ανομοιογενείς γειτονιές τείνουν:

- να γνωρίζουν και να εμπιστεύονται λιγότερο τους γείτονές τους, ανεξάρτητα από το κατά πόσον οι γνώσεις τους προέρχονται από το ίδιο ή διαφορετικό υπόβαθρο·
- να εμπιστεύονται λιγότερο την τοπική πολιτική, τους ηγέτες και τα μέσα ενημέρωσης (χωρίς αυτό να σημαίνει κατ' ανάγκη ότι έχουν λιγότερες γνώσεις για αυτά)·
- να συμμετέχουν πολιτικά με διαφορετικούς τρόπους, όπως διαμαρτυρίες στους δρόμους και ομάδες κοινωνικής μεταρρύθμισης·
- να έχουν μειωμένο αίσθημα ευημερίας·
- να αναμένουν ότι επηρεάζουν λιγότερο τις πολιτικές αποφάσεις και ότι οι κοινότητές τους έχουν λιγότερες πιθανότητες να συνεργασθούν μεταξύ τους για την επίλυση ενός κοινού προβλήματος.

Τα πορίσματα αυτά δείχνουν ότι οι κοινότητες σε μεταβατικό στάδιο μπορούν, εάν δεν υποστηριχθούν, να εμφανίσουν προσωρινά χαμηλότερα επίπεδα αμοιβαίας κατανόησης και εμπιστοσύνης τόσο στην πλειονότητα του πληθυσμού όσο και στις μειονοτικές ομάδες, μεταξύ πλειονότητας και μειονότητας και απέναντι στην τοπική κυβέρνηση.

Τα χαμηλότερα επίπεδα αμοιβαίας κατανόησης και εμπιστοσύνης αποδίδονται συχνά σε χαμηλότερα επίπεδα κοινωνικού κεφαλαίου (δηλαδή λιγότερα κοινωνικά και οργανωσιακά δίκτυα). Οι φιλίες και η κοινωνία των πολιτών παρέχουν στα άτομα τοπικές ευκαιρίες για ουσιαστική αλληλεπίδραση και σχέσεις. Η δύναμη των κοινωνικών και οργανωσιακών δικτύων επηρεάζει το επίπεδο εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης στην κοινότητα καθώς και

την προσωπική και οικονομική ευημερία των κατοίκων της. Η αύξηση της πολυμορφίας είναι ένας μόνον παράγοντας στη γενικότερη παρακμή του κοινωνικού κεφαλαίου σε πολλές δυτικές κοινωνίες, όπου οι άνθρωποι δεν είναι πλέον τόσο κοινωνικά και πολιτικά ενεργοί όσο παλαιότερα.

Η κοινωνική ένταξη επηρεάζεται αρνητικά από την αποδυνάμωση των κοινωνικών και οργανωσιακών δικτύων, πράγμα το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε ακραίο ατομικισμό και αδιαφορία για την ευημερία των άλλων, αμοιβαία ανάπτυξη στερεοτύπων και αναζήτηση αποδιοπομπαίων τράγων, απώλεια φωνής για τις ευάλωτες ομάδες, αδράνεια απέναντι στα πραγματικά προβλήματα της κοινότητας, συγκρούσεις σχετικά με τη διανομή των πόρων και πολλαπλές μορφές διακρίσεων και εξτρεμισμού σε ολόκληρο το φάσμα.

Η αποδυνάμωση αυτή έχει επίσης αντίκτυπο στην ένταξη των νεοαφιχθέντων μεταναστών, οι οποίοι πλήττονται εντονότερα. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εγκατάστασης, οι νέοι μετανάστες τείνουν να στηρίζονται στα υπάρχοντα κοινωνικά και οργανωσιακά δίκτυα, περισσότερο από ό,τι οι αυτόχθονες ή οι εγκαταστημένες ομάδες, προκειμένου να αντισταθμίσουν την έλλειψη κοινωνικού κεφαλαίου τους στη χώρα.

Οι διαρκείς, ουσιαστικές διαπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις βοηθούν τους τοπικούς κατοίκους να κατανοήσουν με ποιον τρόπο άλλοι κάτοικοι και άτομα με διαφορετικές καταβολές αλλάζουν σε μια ολοένα και πιο πολύμορφη κοινωνία. Κατανοούν και εμπιστεύονται περισσότερο ο ένας τον άλλο, καθώς αρχίζουν να αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως πλήρη μέλη μιας κοινότητας με κοινή ταυτότητα και ενδιαφέρον για την ευημερία του άλλου.

4.1 **Εγκαθίδρυση και θέση σε λειτουργία πλατφόρμας: υπέρβαση των εμποδίων**

Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής στρέφονται συχνά στον διάλογο για να καθησυχάσουν τον πληθυσμό ανταποκρινόμενοι σε σημαντικά γεγονότα που αφορούν κοινωνικές συγκρούσεις. Οι συγκρούσεις αυτές μπορεί να αποτελούν ενδείξεις σημαντικότερων προβλημάτων ανισότητας και μειονεξίας σε μια ποικιλόμορφη κοινωνία (δηλαδή αποκλεισμός από την αγορά εργασίας, υποβαθμισμένες αστικές περιοχές, ρατσισμός). Υπό την έννοια αυτή, οι εντάσεις αυτές θα απαιτήσουν τελικά τη διαπραγμάτευση κατάλληλης απάντησης όσον αφορά μια πολιτική ένταξης για την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου προβλήματος.

Μια πλατφόρμα διαλόγου μπορεί να θεωρηθεί αφετηρία για τη διαπραγμάτευση αυτής της κατάλληλης πολιτικής απόφασης. Μπορεί να είναι ένα σημείο πρώτης επαφής για την υπέρβαση της έλλειψης κατανόησης και εμπιστοσύνης. Δρομολογεί τη συζήτηση σχετικά με ένα συγκεκριμένο πρόβλημα παρέχοντας στους πολίτες έναν χώρο για ανοικτή ανταλλαγή απόψεων σε πνεύμα σεβασμού. Ανάλογα με το πού βρίσκεται η έλλειψη κατανόησης και εμπιστοσύνης, η ανταλλαγή αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί μεταξύ μεταναστών, με κατοίκους της περιοχής ή με την κυβέρνηση. Οι συμμετέχοντες λαμβάνουν μέρος σε

μια διαδικασία αμοιβαίας μάθησης. Ενοποιούν τις διαφορετικές οπτικές τους σε μια κοινή κατανόηση του προβλήματος, αναπτύσσουν θεμελιώδη εμπιστοσύνη και βρίσκουν κοινό έδαφος για να συνεργασθούν για την επίλυση του προβλήματος.

Μια πλατφόρμα διαλόγου παρέχει στους πολίτες έναν χώρο στον οποίο μπορούν να ξεκινήσουν μια ανοικτή ανταλλαγή απόψεων σε πνεύμα σεβασμού μεταξύ μεταναστών, με τους κατοίκους της περιοχής ή με την κυβέρνηση. Στόχος είναι να αναπτύξουν οι συμμετέχοντες κοινή κατανόηση και εμπιστοσύνη σε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα και να βρουν κοινό έδαφος για να συνεργασθούν για την επίλυσή του.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα και αντίκτυπος της πλατφόρμας διαλόγου

Οι επιτυχημένες πλατφόρμες διαλόγου οδηγούν στη διαμόρφωση σχέσεων εργασίας μεταξύ των συμμετεχόντων αναπτύσσοντας κοινές δημόσιες δραστηριότητες, συμπράξεις και νέους διαρκείς μηχανισμούς διαβούλευσης. Η συνέχεια αυτή παρέχει νέους χώρους για ουσιαστική αλληλεπίδραση, αυτή τη φορά με ένα ευρύτερο κοινό. Μεσοπρόθεσμα, καλλιεργεί νέα και ισχυρότερα κοινωνικά και οργανωσιακά δίκτυα και δίκτυα διαβούλευσης με την κυβέρνηση. Οι εταίροι σχηματίζουν μια νέα οργάνωση ή εντάσσουν τη συνεργασία στις βασικές δραστηριότητες της οργάνωσής τους. Σε κάθε περίπτωση, η συνεργασία αυτή πρέπει να μπορεί να υπάρξει αυτοτελώς χωρίς να χρειάζεται την υποστήριξη μιας πλατφόρμας διαλόγου.

Μακροπρόθεσμα, η διαδικασία που ξεκινά από μια πλατφόρμα διαλόγου μπορεί να μειώσει την κοινωνική απόσταση και να ενισχύσει αμοιβαία το κοινωνικό κεφάλαιο και την ευημερία όλων των κατοίκων. Μπορεί να συμβάλει στην επαφή και στην αλλαγή ταυτοτήτων στη γειτονιά, στην πόλη και ,ενδεχομένως, ακόμη και σε περιφερειακό, εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι πολιτικοί ηγέτες και οι ηγέτες της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτούς τους χώρους επαφής των πολιτών για να εντάξουν την πολυμορφία σε ένα ισχυρότερο αίσθημα ταυτότητας που συμμερίζονται περισσότεροι άνθρωποι και να αναπτύξουν μια γλώσσα με λιγότερους αποκλεισμούς για τη συζήτηση κοινών προβλημάτων.

Η μετανάστευση μπορεί να εγείρει ερωτήματα στην εσωτερική και στην εξωτερική πολιτική όσον αφορά τις κοινές αξίες μιας ολόενα και πιο ποικιλόμορφης Ευρώπης. Η ΕΕ απαντά στα ερωτήματα αυτά με το σύνθημά της «Ενωμένοι στην πολυμορφία», το οποίο ορίζεται στο προοίμιο της συνθήκης για την ΕΕ με τη φράση «επιθυμώντας βαθύτερες σχέσεις αλληλεγγύης μεταξύ των λαών τους και ταυτόχρονα σεβόμενοι την ιστορία, τον πολιτισμό και τις παραδόσεις τους». Η Λευκή Βίβλος του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τον διαπολιτισμικό διάλογο χρησιμοποιεί την ιδέα αυτή και αναδεικνύει τη σημασία της για την ένταξη των μεταναστών όπως και για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση: «η απουσία διαλόγου δεν λαμβάνει υπόψη τα διδάγματα της πολιτισμικής και πολιτικής κληρονομιάς της Ευρώπης. Η ευρωπαϊκή ιστορία υπήρξε ειρηνική και παραγωγική όποτε επικράτησε πραγματική θέληση συνομιλίας και συνεργασίας με τον γείτονά μας πέρα από τις διαχωριστικές γραμμές... Μόνον ο διάλογος επιτρέπει στους ανθρώπους να ζήσουν ενωμένοι στην πολυμορφία».

Περισσότερες ιδέες και παραδείγματα διαπολιτισμικού διαλόγου και πρακτικών πλατφορμών είναι διαθέσιμα στους ακόλουθους δικτυακούς τόπους:

Δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Έτους Διαπολιτισμικού Διαλόγου το 2008:

www.interculturaldialogue2008.eu

The Rainbow Paper: Intercultural Dialogue: From Practice to Policy and Back (Ουράνιο Τόξο: έγγραφο για τον διαπολιτισμικό διάλογο: από την πρακτική στην πολιτική και το αντίστροφο), της πλατφόρμας για τη διαπολιτισμική Ευρώπη:

<http://rainbowpaper.labforculture.org/signup/public/read>

White Paper on Intercultural Dialogue: Living Together as Equals in Dignity (Λευκή Βίβλος για τον διαπολιτισμικό διάλογο: Ζώντας μαζί ίσοι και με αξιοπρέπεια) του Συμβουλίου της Ευρώπης:

www.coe.int/t/dg4/intercultural/default_en.asp

Το νομικό πλαίσιο ως παράγοντας διευκόλυνσης του διαλόγου

Μια πλατφόρμα διαλόγου μπορεί να τοποθετηθεί σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο: στον χώρο εργασίας, στο σχολείο, στον πολιτιστικό χώρο, στις δημόσιες υπηρεσίες, στη θρησκευτική ζωή, στις σχέσεις της γειτονιάς, στις διεθνείς σχέσεις και ούτω καθεξής. Καθένα από τα πλαίσια αυτά παρέχει τις δικές του ευκαιρίες για ανταλλαγή απόψεων και από κοινού λήψη αποφάσεων. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι πολίτες και οι υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν παρόμοιες ευκαιρίες συμμετοχής σε τέτοια πλαίσια. Ανάλογα με τις διαθέσιμες πολιτικές για πολιτική συμμετοχή, κάτι τέτοιο περιλαμβάνει το δικαίωμα ίδρυσης οργανώσεων, πολιτικών κομμάτων ή οργάνων σχετικών με την εργασία, λήψης χρηματοδότησης για την ανάπτυξη ικανοτήτων, ψήφου σε εκλογές ή συνεχούς διαβούλευσης με την κυβέρνηση.

Οι πολιτικές αυτές επιτρέπουν στους διάφορους αιρετούς εκπροσώπους και άλλους παράγοντες να αναδειχθούν και να συμμετάσχουν εν συνεχεία στις πλατφόρμες. Η ύπαρξη αυτής της πολιτικής κοινότητας μπορεί να θεωρηθεί ως η υποδομή η οποία καθιστά εφικτές τις πλατφόρμες διαλόγου σε μια δεδομένη κοινωνία.

Το 2006, το τσεχικό υπουργείο Εσωτερικών υιοθέτησε μια ερμηνεία του νόμου 83/1990 με λιγότερους αποκλεισμούς, έτσι ώστε κάθε φυσικό πρόσωπο —και όχι μόνον οι πολίτες— να μπορεί να ιδρύσει μια οργάνωση. Προηγουμένως, οι μη υπήκοοι μπορούσαν να ιδρύσουν μια οργάνωση μόνον εάν σε αυτήν συμμετείχαν τουλάχιστον τρεις τσέχοι υπήκοοι. Στην Ισπανία, το Συνταγματικό Δικαστήριο όρισε στην απόφασή του αριθ. 236/2007 ότι

υπάρχουν ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα τα οποία ανήκουν σε κάθε πρόσωπο, ανεξάρτητα από το διοικητικό καθεστώς του, και σε αυτά συγκαταλέγονται το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, του συνέρχεσθαι, της διαδήλωσης και της εκπαίδευσης.

Στην Αυστρία, ο νόμος του 2006 σχετικά με το Επιμελητήριο Εργασίας και ο νόμος σχετικά με τα θεσμικά πλαίσια στον χώρο εργασίας επέκτειναν σε όλους τους εργαζομένους υπηκόους τρίτων χωρών το δικαίωμα του εκλέγεσθαι στη θέση του εκπροσώπου των εργαζομένων στις συναλλαγές με τη διεύθυνση της επιχείρησης και του αντιπροσώπου στο Επιμελητήριο Εργασίας (πλατφόρμα η οποία εκπροσωπεί όλους τους ιδιωτικούς υπαλλήλους).

Τα εθνικά προγράμματα του ευρωπαϊκού ταμείου ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση εθνικών, περιφερειακών και τοπικών συμβουλευτικών οργάνων και προγραμμάτων ανάπτυξης ικανοτήτων για υπηκόους τρίτων χωρών και τις οργανώσεις τους ώστε να συμμετάσχουν στη δημοκρατική διαδικασία.

http://ec.europa.eu/justice_home/funding/integration/funding_integration_en.htm

Μια εθνική ή τοπική αρχή η οποία έχει επιδείξει ανοικτό πνεύμα σε διαρθρωτική, συνεχή διαβούλευση και έχει αναπτύξει εμπιστοσύνη και κατανόηση μπορεί να χρησιμοποιήσει τις δεξιότητες αυτές για να μεσολαβήσει για τη δημιουργία μιας νέας πλατφόρμας διαλόγου και να προχωρήσει σε πιο ευαίσθητα θέματα.

Η άρση των εμποδίων στο νομικό πλαίσιο για τη συμμετοχή των μεταναστών στα κοινά δημιουργεί ευκαιρίες για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών και συμβουλευτικών οργάνων, τα οποία θα διαδραματίσουν αργότερα καίριο ρόλο σε μια πλατφόρμα διαλόγου.

Το Συμβούλιο για τις εθνοτικές μειονότητες στη Δανία είναι το εθνικό συμβουλευτικό όργανο και απαρτίζεται από τοπικά εκλεγμένα συμβούλια για την ένταξη. Όταν μια έρευνα στην τηλεόραση διαπίστωσε ότι τα τοπικά συμβούλια αξιολογούνταν με χαμηλούς βαθμούς ικανοποίησης από τα μέλη τους και με χαμηλή εμπιστοσύνη από τους τοπικούς πολιτικούς, το Συμβούλιο χρησιμοποίησε την υπάρχουσα δομή του για να διευκολύνει τη σύσταση πέντε περιφερειακών πλατφορμών διαλόγου σχετικά με τον βέλτιστο τρόπο διεξαγωγής διαλόγου στο μέλλον. Τα μέλη των τοπικών συμβουλίων ενήργησαν ως βασικοί παράγοντες της διευκόλυνσης, οι οποίοι μπόρεσαν να κινητοποιήσουν διεθνικά δίκτυα και να επιτύχουν τη συμμετοχή εκπροσώπων του δήμου και των μέσων ενημέρωσης.

www.rem.dk

Το φόρουμ Minderheden είναι μια ανεξάρτητη κεντρική οργάνωση 15 ομοσπονδιών άνω των 1 000 τοπικών οργανώσεων μεταναστών στη Φλάνδρα και στις Βρυξέλλες. Η χρηματοδότησή του και η επίσημη αναγνώρισή του από τη φλαμανδική κοινότητα παρέχει στο φόρουμ την ικανότητα να συμμετέχει εξωτερικά σε νέους διαλόγους με την κυβέρνηση και να καθορίζει την ατζέντα. Εσωτερικά, οργανώνει ομάδες εργασίας και πλατφόρμες

για τα μέλη του. Η κυβέρνηση διαθέτει μια σύντομη οδό πρόσβασης σε διάφορες μειονοτικές ομάδες χωρίς να διατρέχει τον κίνδυνο να επιλέξει μία από αυτές ως «αυθαίρετο εκπρόσωπο». Τα μέλη μπορούν να εκφράσουν τις απόψεις τους μέσω του φόρουμ και να χρησιμοποιήσουν τις δομές του για να αναπτύξουν την ικανότητα της οργάνωσής τους.

www.minderhedenforum.be

Επικέντρωση σε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα βάσει των αναγκών της κοινότητας

Οι πλατφόρμες πρέπει να αποφεύγουν να έχουν ένα ευρύ αντικείμενο το οποίο καλύπτει ολόκληρη την έννοια της ένταξης και πρέπει, αντίθετα, να επιλέγουν να επικεντρώνονται σε συγκεκριμένες ανάγκες και προβλήματα, για παράδειγμα την υγεία, την απασχόληση, την εκπαίδευση, την παρενόχληση και ούτω καθεξής. Μια πλατφόρμα βασισμένη στις ανάγκες βασίζεται στα προβλήματα που έχουν μεγαλύτερη σημασία για έναν συγκεκριμένο τομέα—τόσο για τους μετανάστες όσο και για τους μη μετανάστες. Η εκ νέου επικέντρωση σε ανάγκες και προβλήματα, ως κοινό σημείο αναφοράς, μπορεί ενίοτε να συμβάλει στην αποφυγή περιττών διαφοροποιήσεων βασισμένων, για παράδειγμα, στις διαφορετικές κοινότητες. Κρίσιμος παράγοντας για την επιτυχία μιας πλατφόρμας βασισμένης σε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα ένταξης είναι η ακρόαση της κοινότητας υποδοχής και της κοινότητας των μεταναστών. Η ακρόαση λαμβάνει χώρα όχι μόνον στη φάση του σχεδιασμού, αλλά και καθ' όλη την υλοποίηση της πλατφόρμας. Αυτό απαιτεί μια σημαντική χρονική περίοδο αφιερωμένη στη διαβούλευση, στην απόκριση και σε παρατηρήσεις και τα σχόλια.

Η αναγκαιότητα μιας πλατφόρμας αξιολογείται ζητώντας από την επηρεαζόμενη κοινότητα να προσδιορίσει τα βασικά προβλήματά της, κατά πόσον πιστεύει ότι άλλοι γνωρίζουν τα προβλήματά της, και κατά πόσον εμπιστεύεται άλλους ώστε να συνεργασθεί μαζί τους για την επίλυση των προβλημάτων.

Το φόρουμ προσφύγων και μεταναστών του Manchester επιδιώκει να παράσχει τη δυνατότητα στους πρόσφυγες και στους αιτούντες άσυλο να εκφράσουν τις συγκεκριμένες ανάγκες και φιλοδοξίες τους ώστε να ενημερώσουν τους υπευθύνους λήψης αποφάσεων σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Καλλιεργεί τον σεβασμό και τη συνεργασία στον πληθυσμό προσφύγων και μεταναστών του Manchester και παρέχει έναν χώρο για την ανταλλαγή δεξιοτήτων, πληροφοριών και πόρων. Το φόρουμ δρομολογήθηκε το 2006 βάσει του Χάρτη για τους πρόσφυγες του Manchester, μιας δήλωσης δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που συντάχθηκε από πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο και εγκρίθηκε από 100 υπευθύνους χάραξης πολιτικής και παράγοντες διαμόρφωσης της κοινής γνώμης στο Manchester, συμπεριλαμβανομένου του Δημοτικού Συμβουλίου.

www.mrsn.org.uk/forum

Μια διαδικασία διαβούλευσης πριν από την εγκαθίδρυση μιας πλατφόρμας αναδεικνύει τα κύρια ζητήματα που δημιουργούν τις διαφορές απόψεων και την καχυποψία που δυσχεραίνει τη συνεργασία στην κοινότητα. Αυτή περιλαμβάνει την προσέγγιση διεθνотικών δικτύων, ρόλους για ανεξάρτητους παράγοντες διαμεσολάβησης και τη σύνδεση με τις νέες τεχνολογίες για την υποστήριξη συνεχούς διαλόγου εκτός της πλατφόρμας.

Το πρόγραμμα-πλαίσιο «Νέοι γείτονες» είναι μια δημοτική πλατφόρμα παρόχων υπηρεσιών, δημόσιων αρχών και ΜΚΟ της Βαρκελόνης, οι οποίοι εργάζονται για τη διευκόλυνση της οικογενειακής επανένωσης. Στη φάση σχεδιασμού προσδιορίστηκαν οι ειδικές ανάγκες, η επικέντρωση δε της πλατφόρμας προσαρμόστηκε μέσω τηλεφωνικής έρευνας στους υφιστάμενους αιτούντες οικογενειακή επανένωση, συγκρότησης ομάδων επικέντρωσης με παλαιότερους αιτούντες και τις οικογένειές τους, καθώς και μέσω πραγματοποίησης συναντήσεων με το Γραφείο Εγγραφής στο Σχολείο σχετικά με τις δυσκολίες που προκύπτουν στο σχολικό σύστημα.

Το σχέδιο «Ανταλλαγή ένταξης» του προγράμματος INTI, υπό την καθοδήγηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Περιοχών Ανάπλασης Quartiers en Crise (Συνοικίες σε κρίση), σύστησε οκτώ ομάδες τοπικής δράσης με τοπικούς ενδιαφερομένους και πολύγλωσσες επιγραμμικές πλατφόρμες, προκειμένου να συγκεντρώσει τοπική και περιφερειακή εμπειρογνωμοσύνη για διεθνικές αξιολογήσεις από ομοτίμους σχετικά με την τοπική εφαρμογή και την επίγνωση των κοινών βασικών αρχών. Η αμοιβαία μάθηση και ανταλλαγή εντός των ομάδων θα αναπτύξει τις ικανότητες και τις σχέσεις εργασίας μεταξύ των συμμετεχουσών δημόσιων υπηρεσιών, των οργανώσεων των κοινοτήτων, των τοπικών οργανώσεων για την καταπολέμηση των διακρίσεων, των εργοδοτών, των συνδικαλιστικών ενώσεων και των ερευνητών.

www.qec-eran.org

Οι ανάγκες πρέπει να εξηγούνται με ευκολονόητους όρους, οι οποίοι μπορούν να εξασφαλίσουν ευρεία υποστήριξη από όλα τα μέρη. Είναι ευκολότερο να βρεθεί κοινό έδαφος όταν τα ζητήματα περιγράφονται με όρους όπως η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού για διάφορες μειονοτικές ομάδες ή η βελτίωση των συνθηκών εργασίας ή των σχέσεων γονέων-εκπαιδευτικών. Οι ανάγκες πρέπει επίσης να προσαρμόζονται ώστε να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες περιστάσεις επί τόπου, γεγονός που επιτρέπει τη διεύρυνση του τρέχοντος πολιτικού τρόπου σκέψης.

Όταν αποφασισθεί η επικέντρωση της πλατφόρμας, θα είναι ευκολότερο για τους συμμετέχοντες σε αυτήν να βρουν κοινό έδαφος εάν τα προβλήματα παρουσιάζονται με όρους χωρίς αποκλεισμούς που ισχύουν για όλους τους κατοίκους.

Όσον αφορά το ποια πρέπει να είναι τα μέλη μιας πλατφόρμας διαλόγου, οι υπεύθυνοι για τη σύγκλησή της μπορούν να χρησιμοποιήσουν είτε μια δημοκρατική προσέγγιση για την εκλογή «εκπροσώπων» είτε μια πιο τεχνική προσέγγιση για την επιλογή «συμμετεχόντων». Η πρόκληση έγκειται στην επιλογή μιας μεθόδου που θα είναι κατάλληλη για το υπό εξέταση

ζήτημα και αξιόπιστη για τους ενδιαφερομένους, και θα λαμβάνει υπόψη τις δυναμικές ασύμμετρης ισχύος μεταξύ κρατικών αρχών, υπηκόων του κράτους και μη υπηκόων του κράτους με περιορισμένες πολιτικές ευκαιρίες — και ιδίως νεοαφιχθέντων μεταναστών.

Για να είναι αντιπροσωπευτική μια πλατφόρμα διαλόγου απαιτείται η εφαρμογή μιας δημοκρατικής διαδικασίας. Αυτή η διαδικασία ακολουθείται επίσης στην περίπτωση των επίσημων συμβουλευτικών οργάνων. Τα τοπικά συμβουλευτικά όργανα σε χώρες όπως η Αυστρία, η Γερμανία, η Δανία, το Λουξεμβούργο, η Πορτογαλία και η Σουηδία που ακολουθούν τη σύσταση αυτή μπορούν να ισχυρίζονται ότι τα μέλη τους αντιπροσωπεύουν τον πληθυσμό των υπηκόων τρίτων χωρών, σε όλη την πολυμορφία του.

Το άρθρο 5 παράγραφος 2 της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη συμμετοχή των αλλοδαπών στη δημόσια ζωή σε τοπικό επίπεδο του 1992 συνιστά στα διαρθρωτικά συμβουλευτικά όργανα να διασφαλίζουν: «ότι οι εκπρόσωποι αλλοδαπών κατοίκων ... εκλέγονται από τους αλλοδαπούς κατοίκους στην περιοχή της τοπικής αρχής ή διορίζονται από επιμέρους ενώσεις αλλοδαπών κατοίκων».

<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/144.htm>

Οι περισσότερες πλατφόρμες διαλόγου με μετανάστες στην Ευρώπη επιλέγουν μια πιο τεχνική προσέγγιση. Αυτοί που τη συγκαλούν θέλουν η πλατφόρμα τους να περιλαμβάνει πλέον συναφείς και αποτελεσματικούς συμμετέχοντες. Η συνάφεια καθορίζεται από την εμπειρογνωμοσύνη των συμμετεχόντων στο υπό εξέταση πρόβλημα, το γενικότερο άνοιγμά τους στον διάλογο και τη μεταξύ τους σύνδεση. Η αποτελεσματικότητα καθορίζεται από την ικανότητά τους να ενεργήσουν ως δυνητικοί παράγοντες αλλαγής. Με την προσέγγιση αυτή, το κατάλληλο ερώτημα δεν είναι κατά πόσον η προκύπτουσα πλατφόρμα θα είναι αντιπροσωπευτική, αλλά μάλλον κατά πόσον θα περιλαμβάνει τα πλέον συναφή και αποτελεσματικά άτομα και οργανώσεις.

Η σύνθεση ενός φόρουμ μπορεί επίσης να είναι μεικτή. Οι άμεσα εκλεγμένοι εκπρόσωποι συνεισφέρουν τη φωνή των εκλογέων τους και αναλαμβάνουν ηγετικό ρόλο στον διάλογο και στη λήψη αποφάσεων, ενώ οι συμμετέχοντες ad hoc συνεισφέρουν την εμπειρογνωμοσύνη και την ικανότητά τους να προωθούν δράσεις συνέχειας.

Τα μέλη μιας πλατφόρμας είναι «εκπρόσωποι» όταν είναι ελεύθερα εκλεγμένοι και «συμμετέχοντες» όταν επιλέγονται για τη συνάφεια και την αποτελεσματικότητά τους σε ένα δεδομένο πρόβλημα. Οι υπεύθυνοι για τη σύγκληση της πλατφόρμας πρέπει να αξιολογήσουν κατά πόσον θα απαιτηθεί μια δημοκρατική ή μια τεχνική προσέγγιση ώστε η πλατφόρμα τους να γίνει αντιληπτή ως ένας αξιόπιστος πολιτικός χώρος από την κοινότητα.

Τα κριτήρια συμμετοχής πρέπει να είναι αντικειμενικά, διάφανα και να εφαρμόζονται με καθολικό τρόπο σε όλους τους ενδιαφερομένους συμμετέχοντες. Οι αρχές του διαλόγου απαιτούν η συμμετοχή να είναι εθελοντική και όχι αναγκαστική. Οι ειδικοί διορισμοί ή οι παρεμβάσεις εκ μέρους των υπευθύνων για τη σύγκληση της πλατφόρμας (ιδίως στην

περίπτωση των αρχών) είναι πιθανό να υπονομεύσουν την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα της πλατφόρμας, και τα αποτελέσματά της μπορεί να θεωρηθούν προκατειλημμένα ή προσαρμοσμένα έτσι ώστε να ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένα συμφέροντα.

Μπορεί να είναι σκόπιμο να διατηρηθεί η πλατφόρμα ανοικτή, χωρίς κριτήρια επιλεξιμότητας και διαδικασία επιλογής. Πολλές πλατφόρμες περιορίζονται σε πολύ συγκεκριμένους χώρους και τομείς (π.χ. διαχειριστές νοσοκομείων σε μια συγκεκριμένη πόλη) ή από χρονική άποψη (π.χ. εφάπαξ, βραχυπρόθεσμη, ad hoc). Οι πλέον συναφείς συμμετέχοντες θα επιλεγούν από μόνοι τους βάσει του αντικειμένου και των στόχων της πλατφόρμας.

Η πλατφόρμα ΜΚΟ σχετικά με την πολιτική της ΕΕ για το άσυλο και τη μετανάστευση είναι ανοικτή σε όλες τις ΜΚΟ που εδρεύουν στις Βρυξέλλες με ευρωπαϊκό δίκτυο οι οποίες δραστηριοποιούνται στη συζήτηση σχετικά με την ανάπτυξη της πολιτικής για το άσυλο, τους πρόσφυγες και τη μετανάστευση στην ΕΕ. Δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες, της Διεθνούς Αμνηστίας και Ένωσης των Εκκλησιών για τους μετανάστες στην Ευρώπη και ενεργεί ως ένας ανοικτός, ανεπίσημος και πολιτικά ουδέτερος χώρος για την ανταλλαγή πληροφοριών σε διάφορους τομείς εμπειρογνωμοσύνης καθώς και για τον συντονισμό στρατηγικών υποστήριξης και τη συνεργασία με εθνικές οργανώσεις μέλη που επικεντρώνονται στους μετανάστες, τους αιτούντες άσυλο ή τις κοινότητες μεταναστών ή δραστηριοποιούνται στις χώρες καταγωγής.

www.caritas-europa.org/module/FileLib/NGOPlatformfactsheetlayout.pdf

Το Φόρουμ της διασποράς για την ανάπτυξη (DFD) στις Κάτω Χώρες συγκεντρώνει 21 εθνικές οργανώσεις διασποράς οι οποίες εκπροσωπούν μετανάστες και πρόσφυγες από 16 χώρες καταγωγής. Λειτουργεί ως συντονιστικό όργανο διευρύνοντας την εμβέλεια των οργανώσεων αυτών, αναπτύσσοντας τις στρατηγικές οριζόντιες συμμαχίες τους και δυνάμυνοντας τη φωνή τους στη χάραξη πολιτικής σε θέματα μετανάστευσης και ανάπτυξης. Η συμμετοχή των ηγετών των μεταναστών κρίθηκε συναφής ανάλογα με την ικανότητά τους να μετουσιώνουν τις πρακτικές εμπειρίες σε μοντέλα ως εργαλεία διαμόρφωσης πολιτικής. Οι συσκέψεις οργανώθηκαν με τρόπο που να ενθαρρύνει τις συζητήσεις χωρίς αναστολές μεταξύ ανθρώπων με ποικίλες καταβολές.

www.basug.nl/activities/DiasporaForumforDevelopment.pdf

Μερικές πλατφόρμες υιοθετούν κριτήρια επιλεξιμότητας τα οποία σχετίζονται με τη σύνθεση. Οι περισσότερες επιθυμούν την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ των ομάδων μεταναστών και των ομάδων της κοινωνίας υποδοχής. Άλλες προχωρούν περισσότερο ώστε να συμπεριλάβουν ποικιλία οπτικών από το εσωτερικό των ομάδων μεταναστών καθώς και των ομάδων της κοινωνίας υποδοχής. Η ισορροπία των φύλων αναφέρεται συχνά σε χώρες με σχετικές νομικές υποχρεώσεις ή με ισχυρή παράδοση ισότητας των φύλων στη λήψη αποφάσεων. Για την κοινωνία υποδοχής, η ηλικία είναι σημαντικός παράγοντας προκειμένου να ληφθούν υπόψη διάφορες απόψεις. Για τους μετανάστες, η γενεά (δηλαδή πρώτη,

δεύτερη, τρίτη) μπορεί να είναι σημαντικό κριτήριο. Ανάλογα με το ζήτημα, οι διοργανωτές μπορεί να επιθυμούν μια ισορροπία θρησκευτικών, πολιτιστικών ή εθνοτικών οργανώσεων. Κάτι τέτοιο διασφαλίζει ότι ακούγεται η φωνή και των νεότερων, των μικρότερων ή των πιο κατακερματισμένων ομάδων.

Από το 1997, η εθνική δομή διαλόγου για τις ομάδες εθνοτικών μειονοτήτων παρέχει στην ολλανδική κυβέρνηση μια στέρεα νομική και οικονομική βάση για τη διαβούλευση με εθνοτικές μειονότητες, η οποία συμπληρώνει τις ισχύουσες δημοκρατικές αρχές. Κάθε διαφορά μεταξύ των συμμετεχόντων στον διάλογο και της κυβέρνησης επιλύεται από το ολλανδικό κοινοβούλιο. Ένας από τους τέσσερις επίσημους στόχους της δομής είναι να αποτελεί διάυλο συζητήσεων σε περιόδους κοινωνικής έντασης. Η νομοθεσία θεσπίζει τα κριτήρια χρηματοδότησης και συμμετοχής. Οι μειονοτικές οργανώσεις πρέπει να έχουν εθνική εμβέλεια, να περιλαμβάνουν γυναίκες και μέλη της δεύτερης γενεάς σε ηγετικές θέσεις, και να διαθέτουν ένα συμβούλιο με δεξιότητες και εμπειρογνωμοσύνη σε διάφορους ζωτικής σημασίας τομείς πολιτικής, όπως η στέγαση, η αγορά εργασίας και η εκπαίδευση. Η αντιπροσωπευτικότητα των οργανώσεων μειονοτήτων αξιολογήθηκε το 2004 και το 2005 για καθένα από τα κριτήρια και οδήγησε στον αποκλεισμό μιας οργάνωσης που δεν πληρούσε τα κριτήρια.

www.minderheden.org/lom.html

Τα εθνικά προγράμματα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για την προώθηση της συμμετοχής στα κοινά συγκεκριμένων δυσπρόσιτων ή παραδοσιακά αποκλεισμένων ομάδων, όπως συντηρούμενα πρόσωπα ατόμων που επιλέχθηκαν για συμμετοχή σε προγράμματα υποδοχής, παιδιά, γυναίκες, ηλικιωμένοι, αναλφάβητοι ή άτομα με αναπηρίες.

http://ec.europa.eu/justice_home/funding/integration/funding_integration_en.htm

Τα διάφορα αυτά κριτήρια σημαίνουν ότι μια πλατφόρμα δεν αδιαφορεί για τις εσωτερικές αντιφάσεις και συγκρούσεις στον πληθυσμό των μεταναστών και της κοινωνίας υποδοχής. Παρέχει ευκαιρίες στις εν λόγω κοινότητες να έρθουν σε επαφή, οδηγώντας σε μεγαλύτερη δικτύωση και συνεργασία.

Οι βραχυπρόθεσμες πλατφόρμες που αφορούν έναν συγκεκριμένο τομέα μπορεί να έχουν ανοικτή, διαφοροποιημένη σύνθεση. Άλλες μπορεί να θεσπίσουν κριτήρια επιλεξιμότητας τα οποία σχετίζονται με τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα και την ισορροπημένη σύνθεση. Στόχος των κριτηρίων είναι να συμπεριλάβουν ενδιαφερομένους με τη μεγαλύτερη εμπειρογνωμοσύνη και τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στα διάφορα τμήματα της κοινότητας.

Κανόνες συμμετοχής: ισότητα και αμοιβαίος σεβασμός μεταξύ συμμετεχόντων

Όλοι οι συμμετέχοντες πρέπει να συμφωνήσουν στις αρχές της ισότητας και του σεβασμού και πρέπει να δεσμευθούν όσον αφορά τα οικουμενικά ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου. Κανένας μεμονωμένος συμμετέχων (π.χ. η κοινωνία υποδοχής, οι μετανάστες ή οι κυβέρνηση) δεν μπορεί να ισχυρισθεί ότι είναι ο αποκλειστικός εκφραστής ή θεματοφύλακας των βασικών αυτών αρχών. Η δέσμευση αυτή αποδεικνύεται από τον ανοικτό τρόπο με τον οποίο οι συμμετέχοντες προσεγγίζουν ο ένας τον άλλο.

Στην πράξη, η αρχή της ίσης μεταχείρισης σημαίνει ότι όλοι οι συμμετέχοντες έχουν το δικαίωμα να διαμορφώσουν το πρόγραμμα της πλατφόρμας και να λάβουν τον λόγο σε ισότιμη βάση. Οι συμμετέχοντες δεν πρέπει να ελπίζουν ότι θα κυριαρχήσουν στον διάλογο ή ότι θα βγουν από αυτόν νικητές, ωσάν να πρόκειται για συζήτηση αντιπαράθεσης, καθώς στόχος είναι η ανάπτυξη μιας γραμμής αναφοράς αμοιβαίας κατανόησης και εμπιστοσύνης η οποία θα διευκολύνει την ανάπτυξη συμπράξεων και την πρακτική συνεργασία.

Μια διαδικασία που σέβεται την ίση μεταχείριση των συμμετεχόντων πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις εγγενείς ανισότητες στις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και ΜΚΟ και στην ισορροπία δυνάμεων πλειοψηφίας/μειοψηφίας. Οι ΜΚΟ της κοινωνίας υποδοχής ενδέχεται να έχουν επίσημα κρατικά καθήκοντα και ευκολότερη πρόσβαση σε πόρους, γεγονός που τους παρέχει μεγαλύτερες δυνατότητες συμμετοχής από ό,τι οι μικρότερες ΜΚΟ μεταναστών. Πράγματι, η πρόσβαση σε πόρους και η θρησκευτική και πολιτισμική αναγνώριση μπορεί να είναι η πηγή εντάσεων που ο διάλογος προσπαθεί να αντιμετωπίσει. Εάν δεν λάβουν υπόψη τις ενδεχόμενες ανισορροπίες δυνάμεων, οι πλατφόρμες διαλόγου μπορεί να γίνουν σύμπτωμα του προβλήματος το οποίο επιδιώκουν να επιλύσουν. Οι συμμετέχοντες μπορούν να δείξουν ευαισθησία απέναντι στις δυναμικές αυτές εξετάζοντας μέτρα τα οποία επιτρέπουν στους εκπροσώπους των μεταναστών να προσφέρουν εξίσου πολύτιμες και αξιόλογες συνεισφορές.

Η «πρωτοβουλία Minderheiten», γνωστή επίσης και ως «πλατφόρμα για τις μειονότητες στην Αυστρία», προασπίζει την ίση μεταχείριση και τα δικαιώματα των μειονοτήτων, οι οποίες ορίζονται ως οι ομάδες που υφίστανται διακρίσεις λόγω εθνοτικής, κοινωνικής ή θρησκευτικής καταγωγής, γενετήσιου προσανατολισμού ή αναπηρίας. Ο ορισμός δεν βασίζεται στο πλήθος των μελών μιας ομάδας, αλλά στην αδυναμία τους να ζήσουν τη ζωή τους όπως την αντιλαμβάνονται υπό συνθήκες δικαιοσύνης και ισότητας. Στόχος της μη κυβερνητικής οργάνωσης είναι η δημιουργία συμμαχιών μεταξύ ενώσεων, οργανώσεων και ατόμων από τις διάφορες αυτές ομάδες με σκοπό την υποστήριξη συγκεκριμένων κοινωνικοπολιτικών εκκλήσεων.

www.initiative.minderheiten.at

Χρηματοδότηση: μια προσέγγιση της ισότητας και του σεβασμού σε πλαίσιο σύμπραξης

Δεδομένου ότι πολλές ΜΚΟ και οργανώσεις μεταναστών διευθύνονται από εθελοντές και εργάζονται με δυσπρόσιτες και πολύμορφες κοινότητες, οι πλατφόρμες μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο της «σύμπραξης» για την αντιμετώπιση σημαντικών λειτουργικών εμποδίων, όπως η χρηματοδότηση. Η σύμπραξη μπορεί να ταιριάζει περισσότερο σε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και οργανώσεις μειονοτήτων, οι οποίες εφαρμόζουν διαφορετικά πρότυπα συμμετοχής και αντιμετωπίζουν διαφορετική οικονομική πραγματικότητα από ό,τι οι κρατικοί παράγοντες, οι κοινωνικοί εταίροι ή άλλοι καθιερωμένοι ενδιαφερόμενοι. Η λήψη αποφάσεων σχετικά με τη διάθεση πόρων δεν επηρεάζει τη διαδικασία διαλόγου όταν είναι αποκεντρωμένη, τεκμηριωμένη και απολύτως διάφανη. Με τον τρόπο αυτό, οι οργανώσεις μπορούν να λάβουν τα τεχνικά μέσα που θα τους επιτρέψουν να συμμετάσχουν στον διάλογο ως εταίροι χωρίς να απαρνηθούν, ή να φανεί ότι απαρνούνται, τις θεμελιώδεις ευθύνες τους ως δημοκρατικών εκπροσώπων των κοινοτήτων ή των μελών τους.

Εφαρμόζοντας την προσέγγιση της σύμπραξης, οι υπεύθυνοι για τη σύγκληση της πλατφόρμας χρηματοδοτούν τη συμμετοχή ΜΚΟ και εθελοντικών οργανώσεων με αντάλλαγμα την εμπειρογνωμοσύνη και τις επαφές τους.

Το Γραφείο Τεχνικής Υποστήριξης Οργανώσεων Μεταναστών (GATAI) στην Πορτογαλία συνεργάζεται με τη Συμβουλευτική Επιτροπή σε θέματα μετανάστευσης για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την αναγνώριση οργανώσεων μεταναστών και την παροχή στήριξης σε ένα δίκτυο διαφορετικών κοινοτήτων μεταναστών. Το σκεπτικό είναι ότι οι αναγνωρισμένες οργανώσεις μεταναστών είναι οι νόμιμοι εκπρόσωποι που βρίσκονται σε καλύτερη θέση για να συνεργασθούν σε πολιτιστικές δραστηριότητες. Το GATAI παρέχει χώρους, εγκαταστάσεις και τεχνική εμπειρογνωμοσύνη, συμμετέχει, αξιολογεί και παρακολουθεί τα σχέδια, και διοργανώνει τακτικές συσκέψεις με οργανώσεις μεταναστών. Στο διάστημα μεταξύ του Ιουλίου του 2002 και του Φεβρουαρίου του 2005, εγκρίθηκαν 88 αιτήσεις χρηματοδοτικής υποστήριξης ύψους περίπου 962 000 ευρώ.

www.acidi.gov.pt/modules.php?name=News&file=article&sid=2674

Το CAISA είναι ένα διεθνές πολιτιστικό κέντρο, το οποίο ιδρύθηκε το 1996 και υποστηρίζεται από το Γραφείο Πολιτισμού του Δήμου του Ελσίνκι. Υποστηρίζει τις πολιτικές δραστηριότητες εθνικών ομάδων σε επίπεδο δήμου ως μέσο για τη διευκόλυνση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των μεταναστών και του λοιπού πληθυσμού του Ελσίνκι. Πρόσφατη αξιολόγηση διαπίστωσε ότι οι οργανώσεις μεταναστών επωφελήθηκαν σημαντικά από υλική στήριξη και στήριξη σε είδος, καθώς δεν μπορούσαν να εξασφαλίσουν αρκετούς πόρους για να οργανώσουν τις δραστηριότητές τους και να απευθυνθούν στους Φινλανδούς.

www.caisa.fi

Ο Οίκος Εθνικών Μειονοτήτων στην Πράγα, στην Τσεχική Δημοκρατία, παρέχει χώρους γραφείου και επιδοτήσεις σε οργανώσεις πολιτών που ανήκουν σε μειονότητες. Ο Οίκος αποτελεί σημείο επαφής για συνεργασία και συσκέψεις μεταξύ εθνικών μειονοτήτων και ενδιαφερομένων από το ευρύτερο κοινό.

www.dnm-praha.cz

Ανάπτυξη βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων

Τα μαθήματα κατάρτισης και οι συναντήσεις ενημέρωσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν ώστε όλοι οι εταίροι να γνωρίσουν τους κανόνες του παιχνιδιού και να προετοιμασθούν αποκτώντας βασικές γνώσεις και διαπολιτισμικές ικανότητες. Παρέχουν επίσης μια εργαλειοθήκη δεξιοτήτων και στρατηγικών. Η κατάρτιση σε ηγετικές ικανότητες και ικανότητες διαμεσολάβησης μπορεί επίσης να βελτιώσει την ικανότητα του υπευθύνου για τη σύγκληση της πλατφόρμας να ηγηθεί της πλατφόρμας διαλόγου. Έτσι, οι πλατφόρμες διαλόγου μπορούν να αποτελέσουν στοιχείο της στρατηγικής διαπολιτισμικής εκπαίδευσης των οργανώσεων.

Στόχος της πλατφόρμας «Generation» στην Amadora, κοντά στη Λισαβόνα, στην Πορτογαλία, ήταν η ανάπτυξη καλύτερης κατανόησης της δυναμικής που τροφοδοτεί τα αισθήματα κοινωνικού αποκλεισμού, την απουσία από τα μαθήματα και την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου από τους νεαρούς μετανάστες σε αυτή την υποβαθμισμένη αστική γειτονιά. Ένα συνέδριο καθώς και ημερίδες με τους νέους οργανώθηκαν από την περιφερειακή κυβέρνηση, εθελοντικές οργανώσεις, κρατικά σχολεία και ένα τοπικό ενοριακό συμβούλιο. Πέντε νεαροί κάτοικοι εκπαιδεύθηκαν σε καθήκοντα διαμεσολαβητή ώστε να λειτουργήσουν ως γέφυρες μεταξύ της γειτονιάς και των εξωτερικών κοινοτήτων.

www.eukn.org/binaries/portugal/bulk/practice/2008/3/generation.pdf

Η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικάτων (ΕΣΣ) παρέχει στα μέλη της μια έκθεση έρευνας και ένα σχέδιο δράσης σχετικά με τις συλλογικές διαπραγματεύσεις σε θέματα που ενδιαφέρουν τους μετανάστες εργαζόμενους και τους εργαζόμενους μέλη εθνοτικών μειονοτήτων, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία διαλόγου σχετικά με την ένταξη στον χώρο εργασίας. Στα έγγραφα αυτά παρουσιάζονται τα κύρια σημεία που πρέπει να καλύπτουν οι πολιτικές συλλογικών διαπραγματεύσεων και αναδεικνύονται οι διάφορες επιτυχίες των εθνικών συνομοσπονδιών ή των οργανώσεων-μελών.

www.etuc.org/r/113

Η ένωση «Μετανάστευση, αλληλεγγύη και ανταλλαγές για την ανάπτυξη» (Migration, Solidarité et Echanges pour le Développement, AMSEAD) στο Στρασβούργο, στη Γαλλία, οργάνωσε ανταλλαγή διάρκειας δύο εβδομάδων με τίτλο «Συνάντηση πολιτισμών» για 36 νέους από τρεις ευρωπαϊκές χώρες υποδοχής (Γερμανία, Σουηδία και Γαλλία) και τρεις μεσογειακές χώρες προέλευσης μεταναστών (Τουρκία, Λίβανος, Αλγερία). Σεμινάρια διάρκειας μισής ημέρας, πολιτιστικές ημερίδες και επισκέψεις είχαν ως αντικείμενο τη μετανάστευση και τις ανισότητες μεταξύ Βορρά και Νότου, την ταυτότητα και την πολιτισμική πολυμορφία των μειονοτήτων, τον ρόλο της θρησκείας στην ένταξη, και τον τρόπο με τον οποίο η Ευρώπη πρέπει να χειρισθεί τα δικαιώματα των μεταναστών.

<http://amsed.fr/echanges.php>

Μια πρακτική προσέγγιση

Οι αποφάσεις σχετικά με την υλοποίηση και τη λειτουργία μιας πλατφόρμας (δηλαδή τη δομή, τον τόπο και τον χρόνο πραγματοποίησής της) μπορούν να υιοθετήσουν μια πρακτική προσέγγιση βασισμένη στην αρχή της ενεργούς ένταξης. Η προσέγγιση αυτή συνεπάγεται δημιουργικές και ευέλικτες λύσεις, όπως πραγματοποίηση διαβουλεύσεων με τους εργαζομένους τις βραδινές ώρες, υπηρεσίες φροντίδας παιδιών για τους γονείς, και κάλυψη των εξόδων μεταφοράς για όσους δεν μπορούσαν να τα πληρώσουν. Δεδομένου ότι τα πραγματικά επίπεδα γνώσης της γλώσσας και άνεσης των ανθρώπων μπορεί, στην πράξη, να είναι κατώτερα από εκείνα που αναφέρουν, η διαθεσιμότητα διερμηνέων μπορεί να εξασφαλίσει ότι η γλωσσική ανεπάρκεια δεν θα σταθεί εμπόδιο στην ανάπτυξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης και κατανόησης μέσω του διαλόγου. Τέλος, η ημερήσια διάταξη και το πρόγραμμα πρέπει να προβλέψουν χρόνο για τα νέα ζητήματα που θα ανακύψουν αναπόφευκτα όταν πραγματοποιηθεί η σύγκληση των εταίρων και ξεκινήσει η διαδικασία.

Όταν οι αποφάσεις σχετικά με τους τρόπους υλοποίησης της πλατφόρμας (δηλαδή δομή, τόπος και χρόνος πραγματοποίησής της) βασίζονται στις αρχές της ενεργούς ένταξης, κάθε μικρό πρακτικό βήμα συμβάλλει στην ανάπτυξη μιας φιλοσοφίας ανοικτού διαλόγου σε πνεύμα σεβασμού.

Βασική προτεραιότητα της εθνικής διαπολιτισμικής στρατηγικής υγείας της Κεντρικής Υπηρεσίας Υγείας της Ιρλανδίας είναι η υλοποίηση της παρακολούθησης της εθνοτικής ισότητας. Ένα στοιχείο για την καλύτερη ανταπόκριση και την τεκμηρίωση του προγραμματισμού και της αξιολόγησης είναι η γνώση σχετικά με τις υγειονομικές ανάγκες και τα αποτελέσματα των χρηστών υπηρεσιών με πολλές διαφορετικές καταβολές. Η διαδικασία διαβούλευσης της στρατηγικής χρησιμοποίησε πολλούς ευέλικτους και επινοητικούς τρόπους ανταπόκρισης για την ενεργό συμμετοχή δυσπρόσιτων ομάδων, όπως οι μετανάστες εργαζόμενοι, οι μετανάστες χωρίς χαρτιά και οι γυναίκες με συντηρητικές καταβολές οι οποίες δεν νιώθουν

άνετα σε δημόσιες συναντήσεις. Οι συντονιστές οργάνωσαν βραδινές διαβουλεύσεις, χρησιμοποίησαν διάφορα πρότυπα, από μεγάλες ημερίδες και έρευνες έως μικρές ομάδες επικέντρωσης και ατομικές συνεντεύξεις, παρείχαν στήριξη για τις μεταφορές και τη φροντίδα των παιδιών και εξασφάλισαν την παρουσία διερμηνέων όπου απαιτούνταν.

www.lenus.ie/hse/bitstream/10147/45775/1/9101.pdf

Εξασφάλιση συνεκτικότητας μεταξύ τομέων και επιπέδων διακυβέρνησης

Σε ολόκληρη την Ευρώπη, πλατφόρμες διαλόγου έχουν κάνει την εμφάνισή τους με μη προγραμματισμένο και ανομοιόμορφο τρόπο σε πολλούς διαφορετικούς τομείς. Κρατικά όργανα διαβούλευσης ή κατευθυντήριες γραμμές για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις σε θέματα ένταξης υπάρχουν στη βορειοδυτική Ευρώπη από τη μεταπολεμική περίοδο, ενώ οι εθνικοί διαθρησκευτικοί διάλογοι είναι πιο πρόσφατο φαινόμενο. Διάφορα σχέδια έκαναν την εμφάνισή τους στον πολιτισμικό και εκπαιδευτικό τομέα την τελευταία δεκαετία και με ακόμη ταχύτερους ρυθμούς κατά τη διάρκεια του 2008, Ευρωπαϊκού Έτους Διαπολιτισμικού Διαλόγου.

Οι πλατφόρμες διαλόγου μπορεί να κληθούν να εξετάσουν θέματα που τέμνονται μεταξύ τους, όπως, για παράδειγμα, την πρόσβαση σε στέγη, υγειονομική περίθαλψη και εκπαίδευση. Η ανάληψη του ρόλου του υπευθύνου για τη σύγκληση μιας πλατφόρμας διαλόγου υποχρεώνει τη δημόσια αρχή να διασφαλίσει τη συνεκτικότητα της πολιτικής και του διαλόγου.

Οι συμπράξεις ισότητας στο Ηνωμένο Βασίλειο φέρνουν σε επαφή τοπικά συμβούλια και βασικούς δημόσιους φορείς, όπως την αστυνομία, ταμεία πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης και εθελοντικές υπηρεσίες, προκειμένου να συζητήσουν και να συντονίσουν το έργο τους στον τομέα της ισότητας και της πολυμορφίας στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών στην κοινότητα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η σύμπραξη ισότητας του Sefton.

www.sbp.sefton.gov.uk/Default.aspx?page=357

Από τον ad hoc στον συνεχή διάλογο και τη δράση

Η δρομολόγηση μιας πλατφόρμας δημιουργεί προσδοκίες στο ευρύτερο κοινό και στους συμμετέχοντες ότι τα υφιστάμενα ζητήματα θα αντιμετωπισθούν με επιτυχία. Επομένως, ο προγραμματισμός για την επίτευξη αποτελεσμάτων απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή. Οι υπεύθυνοι για τη σύγκληση της πλατφόρμας θα αφιερώσουν μεγάλο μέρος από τον χρόνο τους στη διατήρηση της επικέντρωσης της πλατφόρμας και στη διαχείριση των πολλαπλών ενδιαφερόντων των συμμετεχόντων σε αυτήν. Δεν πρέπει να αγνοήσουν την ευκαιρία να έχουν γύρω από το τραπέζι ενδιαφερομένους που έχουν την ικανότητα να επιτύχουν τους στόχους της

πλατφόρμας. Διαφορετικά, οι πλατφόρμες καταλήγουν να είναι απλώς βήματα συζήτησης. Αυτό μπορεί να προκαλέσει αδιαφορία για τις διαβουλεύσεις, με αποτέλεσμα οι ενδιαφερόμενοι να χάσουν το ενδιαφέρον τους για συμμετοχή στην επόμενη πλατφόρμα, εάν τίποτε από τα όσα ειπώθηκαν στην προηγούμενη πλατφόρμα δεν πήρε σάρκα και οστά.

Οι πλατφόρμες διαλόγου δεν πρέπει να αναμένεται ότι θα επιλύσουν αμέσως τα προβλήματα. Η μετουσίωση του διαλόγου σε πράξη απαιτεί από τους συμμετέχοντες να αντιλαμβάνονται εξαρχής την πλατφόρμα όχι ως ένα εφάπαξ γεγονός, αλλά ως μέρος μιας διαδικασίας στην οποία μπορούν να έχουν «κρίσιμη συμμετοχή». Η υποχρέωση να δοθεί συνέχεια στην πλατφόρμα βαρύνει κυρίως τους ίδιους τους διοργανωτές, ιδίως εάν η πλατφόρμα συγκαλείται από δημόσια αρχή.

Ανάλογα με τον βαθμό αμοιβαίας κατανόησης και εμπιστοσύνης που επιτυγχάνεται μεταξύ των συμμετεχόντων, η πλατφόρμα μπορεί να αναμένεται ότι θα έχει διαφορετικά αποτελέσματα και διαφορετικές συνέπειες για τους συμμετέχοντες και την κοινότητα.

Για παράδειγμα, ο διάλογος μπορεί να λάβει τη μορφή αμοιβαίας ανταλλαγής πληροφοριών. Οι συμμετέχοντες εκφράζουν την ερμηνεία και τις θέσεις τους σε μια συγκεκριμένη κατάσταση. Το γεγονός ότι διάφορα μέρη ανταλλάσσουν απόψεις με ανοικτό τρόπο και σε πνεύμα σεβασμού μπορεί να καθυστερήσει το κοινό, έστω συμβολικά ή προσωρινά.

Οι συμμετέχοντες εξέρχονται από τον διάλογο έχοντας αποκτήσει μια νέα ευαισθησία για τις διαφορετικές απόψεις. Ως ένδειξη εμπιστοσύνης, ενσωματώνουν τις διαφορές αυτές σε ρητορικό επίπεδο. Αυτές οι μικρές προσαρμογές μεταφέρονται στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι σκέφτονται και συζητούν σχετικά με το ζήτημα. Στο συγκεκριμένο σενάριο, οι συμμετέχοντες λαμβάνουν περισσότερο υπόψη ο ένας τον άλλον χρησιμοποιώντας δημόσιο λόγο, ο οποίος είναι λιγότερο απόλυτος και τείνει λιγότερο στον αποκλεισμό των άλλων.

Προχωρώντας ένα βήμα παραπέρα, οι συμμετέχοντες συμφωνούν σε μια κοινή, πιο πολύπλοκη κατανόηση του ζητήματος και εντοπίζουν κοινό έδαφος και τα οφέλη της πολυμορφίας. Οι εταίροι ολοκληρώνουν τον διάλογο με εκφράσεις αμοιβαίας εμπιστοσύνης και ανοικτές εκκλήσεις για κοινωνική δράση με σκοπό να εμπνεύσουν τη συνέχιση του διαλόγου από άλλους στον δημόσιο χώρο και στην κοινωνία των πολιτών. Τα αποτελέσματα αυτά μπορεί να έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι σκέφτονται και εκφράζονται. Οι εκκλήσεις μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα ειδικές κοινοτικές δράσεις, οι οποίες ενισχύουν, τουλάχιστον προσωρινά, τα κοινωνικά δίκτυα και τα δίκτυα οργανώσεων μιας κοινότητας.

Η «Γερμανική Ισλαμική Διάσκεψη» (DIK) είναι η συνεχής διαδικασία διαλόγου του υπουργείου Εσωτερικών με τους κατοίκους και τους πολίτες της Γερμανίας με ισλαμικές καταβολές σε θέματα όπως η ένταξη, ο εξτρεμισμός και οι αρχές της κοινωνικής και θρησκευτικής πολιτικής. Ως αποτέλεσμα των συνόδων ολομέλειας το 2007/8, οι 15 συμμετέχοντες από διαφορετικά επίπεδα διακυβέρνησης και οι 15 συμμετέχοντες από τις γερμανικές ισλαμικές κοινότητες συμφώνησαν σε μια προσωρινή σύνοψη των συμπερασμάτων των τεσσάρων ομάδων εργασίας της DIK, στα οποία καθορίζεται κοινή αντίληψη της ένταξης, υποστηρίζεται η χρηματοδότηση έρευνας για τη συγκέντρωση περισσότερων εμπειρικών δεδομένων σχετικά με την κατάσταση της ζωής των Μουσουλμάνων στη Γερμανία, περιγράφονται τρόποι για την επιτάχυνση της εισαγωγής της ισλαμικής θρησκευτικής εκπαίδευσης στα δημόσια σχολεία, την αύξηση της ευαισθητοποίησης των μέσων ενημέρωσης και την παροχή ενός διαύλου για περαιτέρω συνεργασία. Ένας νέος δικτυακός τόπος επιχειρεί να αυξήσει τη διαφάνεια σχετικά με τις διαβουλεύσεις και τις συστάσεις, να βελτιώσει την αποδοχή του διαλόγου δημιουργώντας μεγαλύτερες ευκαιρίες συμμετοχής, και να αυξήσει την αντικειμενικότητα των γερμανικών συζητήσεων σχετικά με τις ισλαμικές θρησκευτικές πρακτικές.

www.deutsche-islam-konferenz.de

Στην πορεία του διαλόγου, οι συμμετέχοντες καταλήγουν επίσης σε συγκεκριμένα πλαίσια για την ανάληψη δράσης συνέχειας.

Μπορούν να αποφασίσουν να προσδώσουν μονιμότητα στον διάλογο θεσμοθετώντας την πλατφόρμα. Εάν ο υπεύθυνος σύγκλησης της πλατφόρμας είναι δημόσια αρχή, μπορεί να την εντάξει στην υποδομή διαβουλεύσεων των σχετικών κρατικών υπηρεσιών. Στα αποτελέσματα που προκύπτουν από τη θεσμική αυτή αλλαγή περιλαμβάνονται ισχυρότερα δίκτυα οργανώσεων και ένα αίσθημα κοινού σκοπού στις οργανώσεις που εργάζονται στο ίδιο ζήτημα.

Η «Στρογγυλή Τράπεζα Μουσουλμάνων» και το Ισλαμικό Συμβούλιο θεσπίστηκαν για τη δημιουργία επαφής μεταξύ εκπροσώπων των μουσουλμανικών οργανώσεων και του γραφείου του αντιδημάρχου του Μονάχου. Οι πλατφόρμες έχουν γίνει καθιερωμένα δίκτυα, γεγονός που οδήγησε στην έγκριση πρότασης για ισλαμικές κηδείες από το Δημοτικό Συμβούλιο και στην εισαγωγή ισλαμικής θρησκευτικής εκπαίδευσης σε στενή συνεργασία με τα σχολεία του Μονάχου και τη στρογγυλή τράπεζα.

www.muenchen.de/interkult

Η Εθνική Συμβουλευτική Επιτροπή της Ιρλανδίας για τον ρατσισμό και τη διαπολιτισμικότητα (NCCRI) λειτούργησε ως πλατφόρμα διαπολιτισμικού διαλόγου με στόχο την ανάπτυξη συναίνεσης και την ενημέρωση της ανάπτυξης πολιτικής από το 1997 έως το 2008, οπότε ενσωματώθηκε στο κυβερνητικό έργο.

www.nccri.ie

Οι συμμετέχοντες μπορούν επίσης να αποφασίσουν να συστήσουν νέες πλατφόρμες σχετικά με άλλα προβληματικά ζητήματα. Η συμμετοχή σε αυτές μπορεί να ανοίξει εκ νέου και να αναπροσαρμοσθεί, ενώ ο ρόλος του υπευθύνου σύγκλησης μεταφέρεται σε άλλον φορέα. Το αποτέλεσμα είναι ότι οι συμμετέχοντες αξιοποιούν την αμοιβαία κατανόηση και εμπιστοσύνη που αναπτύχθηκε σε έναν τομέα για να αντιμετωπίσουν έναν άλλο, με την ελπίδα θετικών δευτερογενών συνεπειών.

Οι συμμετέχοντες αναλαμβάνουν βραχυπρόθεσμες δεσμεύσεις στα προγράμματα ο ένας του άλλου ώστε να πραγματοποιήσουν κοινές δραστηριότητες. Οι δημόσιες αυτές δράσεις χρησιμοποιούν το νέο αίσθημα αμοιβαίας κατανόησης και εμπιστοσύνης των συμμετεχόντων ως αφετηρία για την αύξηση της κατανόησης και της εμπιστοσύνης στις περιφέρειές τους και στο ευρύτερο κοινό. Το αποτέλεσμα είναι η δημιουργία προσωρινά ισχυρότερων δικτύων οργανώσεων και κοινωνικών δικτύων. Θεσπίζονται μηχανισμοί συντονισμού και εκτέλεσης ώστε να διασφαλισθεί η συλλογική υλοποίηση δραστηριοτήτων εντός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος και με δομημένο τρόπο.

Προκειμένου να μετουσιωθεί ο διάλογος σε δράση μετά την πρώτη σύνοδο κορυφής για την ένταξη που πραγματοποιήθηκε στη Γερμανία τον Ιούλιο του 2006, το «εθνικό σχέδιο για την ένταξη» καθόρισε σαφείς στόχους καθώς και περισσότερα από 400 μέτρα και εθελοντικές δεσμεύσεις από κρατικούς και μη κρατικούς παράγοντες στα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης. Η πρώτη έκθεση προόδου υποβλήθηκε τον Νοέμβριο του 2008.

www.bundesregierung.de/nn_6516/Content/EN/StatischeSeiten/Schwerpunkte/Integration/kasten1-der-nationale-integrationsplan.html

Οι υπεύθυνοι σύγκλησης της πλατφόρμας πρέπει να αποφεύγουν να είναι υπερβολικά περιοριστικοί όταν συζητούν ενδεχόμενες δράσεις. Οι πλατφόρμες έχουν περισσότερες πιθανότητες να δημιουργήσουν ενδιαφέρον για συνέχεια όταν κάτι τέτοιο αφορά δικές τους ιδέες. Για παράδειγμα, οι «κριτικές συμμετοχές» περιλαμβάνουν το δικαίωμα διαμαρτυρίας, υποβολής αιτημάτων, υποστήριξης ιδεών και εκπροσώπησης διαφόρων συμφερόντων. Οι συμμετέχοντες και το ευρύτερο κοινό αναμένουν επίσης από την κυβέρνηση να ενσωματώσει τις αποκρίσεις τους στο μελλοντικό πρόγραμμα εργασίας της.

Το πρόγραμμα δράσης για «κοινωνική συνοχή στη γειτονιά» του ομοσπονδιακού κρατιδίου του Βερολίνου διέθεσε μισό εκατομμύριο ευρώ το 2007 και ένα εκατομμύριο ευρώ το 2008/9 σε «σχέδια σύνδεσης» για την ανάπτυξη διαρκών συνεργασιών μεταξύ οργανώσεων μεταναστών και της κοινωνίας υποδοχής/των δημόσιων οργανισμών. Υλοποιούνται κοινά σχέδια σχετικά με την εκπαίδευση των νέων, την απαγόρευση των διακρίσεων και την εκπαίδευση ενηλίκων με βραχυπρόθεσμο στόχο τη μεταφορά γνώσεων και την ανάπτυξη των ικανοτήτων των ενώσεων των μεταναστών.

www.berlin.de/lb/intmig/index.html

Το Συμβούλιο Θρησκειών στη Γένοβα πραγματοποιεί τακτικές συναντήσεις διαλόγου μεταξύ των 16 θρησκευτικών κοινοτήτων και δύο οικουμενικών οργανώσεων, με στόχο την ενθάρρυνση της καλύτερης μεταφοράς γνώσεων και επικοινωνίας με τη δημόσια διοίκηση. Κάθε χρόνο το Συμβούλιο θέτει ως στόχο την ανάπτυξη μιας τουλάχιστον κοινής δημοσίευσης και κοινής δραστηριότητας με τη συμμετοχή πολιτών διαφορετικών πολιτισμών και θρησκειών.

www.comune.genova.it

Οι συμμετέχοντες αναλαμβάνουν πιο μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις συνεργασίας με την ελπίδα διατήρησης των βραχυπρόθεσμων οφελών, ακόμη και όταν η πλατφόρμα διαλόγου δεν υπάρχει πλέον και το ενδιαφέρον του κοινού και των πολιτικών προγραμμάτων έχει στραφεί σε άλλα θέματα. Για τον σκοπό αυτό, ενσωματώνουν αξιολόγηση από το κοινό και μηχανισμούς παροχής σχολίων σχετικά με τις επιδόσεις και τα αποτελέσματα των κοινών δραστηριοτήτων τους.

Η «Ημέρα Διαλόγου» στο Ρότερνταμ διευθύνεται επί του παρόντος από μια πλατφόρμα εκπροσώπων από 74 διαφορετικές οργανώσεις. Τα μέλη εκπαιδεύουν τους συντονιστές της Ημέρας Διαλόγου, στους οποίους ανατίθεται το καθήκον της δημιουργίας ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για τους συμμετέχοντες κατοίκους του Ρότερνταμ ώστε να διδαχθούν ο ένας από τον άλλο σε κεντρικά θέματα, όπως η συνύπαρξη σε μια πολυπολιτισμική πόλη, το αίσθημα του ανήκειν και η ταυτότητα. Τα μέλη χρησιμοποιούν επίσης τα αντίστοιχα δίκτυά τους ώστε η Ημέρα Διαλόγου να γίνει γνωστή σε ευρύ φάσμα κατοίκων της πόλης χωρίς να απαιτηθεί μεγάλος προϋπολογισμός δημόσιων σχέσεων. Τα μέλη ισχυρίζονται ότι η συνεργασία στο πλαίσιο της πλατφόρμας έχει γίνει αυτοσκοπός για τις οργανώσεις τους. 1 700 κάτοικοι του Ρότερνταμ έλαβαν μέρος στην Ημέρα Διαλόγου το 2007. Οι αξιολογήσεις δείχνουν ότι οι συμμετέχοντες τρέφουν μεγάλο ζήλο για τη διαδικασία. Οι οργανωτές σημειώνουν ότι την ιδέα τους υιοθέτησαν 20 πόλεις στις Κάτω Χώρες καθώς και το Βερολίνο και οι Βρυξέλλες.

www.dagvandedialoog.nl

Η Ομάδα Ειρήνης Γυναικών του Birmingham (1993–2006) ήταν μια μικρή ομάδα προσευχής, η οποία σχηματίστηκε στο πλαίσιο μιας αλυσίδας προσευχόμενων γυναικών σε απάντηση στους πολέμους στη Βοσνία. Εξελίχθηκε από οικουμενική ομάδα σύνδεσης σε διαθρησκευτική ομάδα προσέγγισης, η οποία περιελάμβανε στο απόγειό της 80–100 γυναίκες σε κάθε συνάντηση από 30 ιθαγένειες και διαφορετικές θρησκείες, φυλές, ηλικίες και κοινωνικές καταβολές. Οι συμμετέχουσες βελτίωσαν αμοιβαία την κατανόησή τους για τη θρησκεία, την εργασία και τις εμπειρίες ζωής των άλλων μέσω ανοικτών συζητήσεων. Ο διάλογός τους οδήγησε σε αυξημένο αριθμό σχεδίων κοινοτικών υπηρεσιών, ομαδικά ταξίδια, δικτύωση με άλλους παράγοντες στον τομέα της ένταξης και προσπάθειες άντλησης πόρων για την παροχή αρωγής σε περιπτώσεις καταστροφών, στις γυναίκες πρόσφυγες και στις

οργανώσεις παροχής υπηρεσιών στους μετανάστες. Ένα από τα σημαντικά αποτελέσματα ήταν η πρόσληψη μουσουλμάνων, σιχ και ινδουιστών γυναικών εφημέριων σε νοσοκομεία του Birmingham.

Η πρωτοβουλία «Μετανάστες πατέρες κάνουν την κοινότητα ασφαλέστερη» ξεκίνησε το 1997 στη συνοικία Nørrebro της Κοπεγχάγης, στη Δανία. Για την αντιμετώπιση των βίαιων συγκρούσεων μεταξύ της αστυνομίας και νεαρών μεταναστών δεύτερης γενεάς, μια ομάδα 70 πατέρων και ο τοπικός ιμάμης οργάνωσαν διάλογο με ομάδα αγοριών με θέμα την προσωπική και την κοινοτική ευθύνη. Το τοπικό συμβούλιο και εθελοντές από τον Ερυθρό Σταυρό υποστήριξαν αργότερα τις δραστηριότητες αυτές, οι οποίες επεκτάθηκαν ώστε να περιλάβουν τα κορίτσια δεύτερης γενεάς καθώς και μαθήματα δανικής και αραβικής γλώσσας. Σύμφωνα με την αξιολόγηση, το σχέδιο αύξησε την εμπιστοσύνη μεταξύ των πατέρων, των νέων και του τοπικού συμβουλίου.

www.idebanken.no/english/Goodexamples/bibliotek_engelsk/ProjektID.asp?ProjektID=256

4.2 Ρόλοι για την επικεφαλής δημόσια αρχή ή την οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών

Αναγνωρισμένες δημόσιες προσωπικότητες θα πρέπει να προσφέρουν τη στήριξή τους στην πλατφόρμα, προκειμένου να την εντάξουν στη διαδικασία διαμόρφωσης πολιτικής σχετικά με την ένταξη και ανάπτυξης διαπολιτισμικών ικανοτήτων για όλους. Η πολιτική διαμορφώνει το πλαίσιο εντός του οποίου η κοινωνία των πολιτών πραγματοποιεί διάλογο. Οι δημόσιες αρχές μπορούν να εντάξουν τον διάλογο στο έργο τους και να μεγιστοποιήσουν τον αντίκτυπο του συνδέοντάς τον με διάφορα επίπεδα και τομείς. Ωστόσο, εκείνοι που βρίσκονται σε καλύτερη θέση για να στηρίξουν μια πλατφόρμα ενδέχεται να μην έχουν την ικανότητα να ηγηθούν ή να την οργανώσουν.

Οι αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας καθιστούν τις αρχές που βρίσκονται στα κατώτερα επίπεδα διακυβέρνησης και πιο κοντά στους κατοίκους ιδιαίτερα αξιόπιστες και τις φέρνουν σε πλεονεκτική θέση για να ενεργήσουν ως υπεύθυνοι φορείς για τη σύγκληση και την ανάληψη της προεδρίας της πλατφόρμας. Το έργο μιας πόλης με μεμονωμένες ομάδες μεταναστών, με την κοινότητα των μεταναστών, με τις τοπικές γειτονικές και με ολόκληρο τον δήμο μπορεί να συντονιστεί καλύτερα μέσω μιας πλατφόρμας, η οποία καθίσταται με τη σειρά της εμφανής ένδειξη της πολλαπλής συμμετοχής της κοινότητας.

Οι πλατφόρμες μπορούν επίσης να προκύψουν ως πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών, μεταξύ παρεμφερών πολιτιστικών, εκπαιδευτικών και θρησκευτικών οργανώσεων. Ιδρύματα, κοινωνικοί εταίροι και άλλοι παράγοντες του ιδιωτικού τομέα μπορούν επίσης να υποκινήσουν τη δημιουργία πλατφορμών.

Τέσσερις φάσεις εντοπίζονται σε κάθε πλατφόρμα διαλόγου, και συγκεκριμένα: συμφωνία και προετοιμασία, διάλογος και ανταλλαγές, προβληματισμός και εκπόνηση εκθέσεων, και αξιολόγηση και δράση. Οι δημόσιες αρχές και οι ηγέτες της κοινωνίας των πολιτών αναλαμβάνουν διάφορους ρόλους στις φάσεις αυτές.

Συμφωνία και προετοιμασία

Οι αρχές σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο μπορούν να λειτουργήσουν ως χρηματοδότες και να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη πλατφορμών διαλόγου μέσω των προτεραιοτήτων και των όρων αναφοράς των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων που δημοσιεύουν. Για τον σκοπό αυτό μπορεί επίσης να δημιουργηθεί ένα ειδικό ταμείο. Σε άλλες περιπτώσεις, οι αρχές μπορούν να βοηθήσουν στην εξασφάλιση χρηματοδότησης δημιουργώντας συνδέσμους με άλλους ενδεχόμενους χορηγούς βοήθειας και διαχειριζόμενες τις προσδοκίες τους.

Ο διάλογος που προκύπτει από τις πλατφόρμες είναι αποτέλεσμα εκτενούς προετοιμασίας και συζήτησης μεταξύ των εταίρων και των αντίστοιχων βάσεων τους. Για την καλύτερη ενημέρωση της συμφωνίας επί των στόχων, οι δημόσιες αρχές μπορούν να υποστηρίξουν μια διερευνητική αποστολή, η οποία θα αξιολογήσει την παρούσα κατάσταση, τις προσδοκίες των διάφορων μερών και τις απαιτούμενες μεθόδους διαλόγου. Μπορούν να χρηματοδοτήσουν ή να παράσχουν κατάρτιση, έρευνα και ενημερώσεις σχετικά με την κατάσταση διαβίωσης των μεταναστών κατοίκων και σχετικά με τις συναφείς κοινωνικοοικονομικές πολιτικές και τις πολιτικές για την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων. Μπορούν επίσης να συνδράμουν στη διοργάνωση συσκέψεων μεταξύ των εταίρων του διαλόγου και των οργανώσεων, μελών ή κατοίκων που εκπροσωπούν. Οι αρχές ενδέχεται να πρέπει να εξετάσουν μέτρα ή πολιτικές χρηματοδότησης για την αντιμετώπιση ενδεχόμενων φόβων αφομοίωσης, ιδίως οργανώσεων της κοινότητας των μεταναστών.

Οι δημόσιες αρχές και οι ηγέτες της κοινωνίας των πολιτών καθιστούν εφικτή μια πλατφόρμα διαλόγου χρηματοδοτώντας την προπαρασκευαστική αξιολόγηση αναγκών και τη διαβούλευση με την κοινότητα, τη γραμματεία και τη συμμετοχή και την κατάρτιση των μελών της.

Για παράδειγμα, στην Ισπανία, το Ίδρυμα Luis Vives έχει αναλάβει αυτόν τον ρόλο βελτίωσης της ικανότητας των ΜΚΟ, και ιδίως των ΜΚΟ μεταναστών, μέσω της παροχής ειδικής τεχνικής συνδρομής και συνεισφορών.

www.fundacionluisvives.org

Διάλογος και ανταλλαγές

Ο λιγότερο ενεργός ρόλος που μπορούν να αναλάβουν οι δημόσιες αρχές είναι εκείνος του παρατηρητή, ώστε να ακούσουν και να διδαχθούν από τις ανταλλαγές της πλατφόρμας. Μπορεί επίσης να κληθούν να λάβουν τον λόγο ως εμπειρογνώμονες σε έναν συγκεκριμένο τομέα πολιτικής. Στις δημόσιες αρχές μπορεί να ανατεθεί ο πιο επίσημος ρόλος του υπευθύνου για τη σύγκληση της πλατφόρμας. Τον ρόλο αυτό μπορούν να μοιραστούν με παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών, ιδρύματα και κοινωνικούς εταίρους, οι οποίοι βρίσκονται συχνά πίσω από τις πλατφόρμες διαλόγου. Ο ρόλος αυτός περιλαμβάνει τη φιλοξενία της πλατφόρμας και την προετοιμασία της σκηνής με εισαγωγικά ή συμπερασματικά σχόλια. Μπορεί να κληθούν να αναλάβουν τον πιο ενεργό ρόλο του συντονιστή, έχοντας την ευθύνη της προεδρίας της σύσκεψης και του συντονισμού του προγράμματος εργασιών με τους εταίρους. Η συμμετοχή τους μπορεί να αυξηθεί, εάν επικρατεί υψηλός βαθμός επιφυλακτικότητας μεταξύ των εταίρων, ο οποίος απαιτεί τη διαμεσολάβησή τους. Τέλος, οι δημόσιες αρχές μπορούν να συμμετέχουν άμεσα στον διάλογο ως ο πλέον συναφής και αντιπροσωπευτικός εταίρος για την εξέταση ενός ζητήματος γεφύρωσης, ιδίως ως απόκριση σε δραματικά πολιτικά ή κοινωνικά γεγονότα.

Οι αρχές ή οι παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να αναλάβουν διάφορους ρόλους: τον ρόλο του ουδέτερου διαμεσολαβητή που διευκολύνει την ανοικτή ανταλλαγή απόψεων σε πνεύμα σεβασμού, του υπεύθυνου για τη σύγκληση της πλατφόρμας ή του συντονιστή, του απλού συμμετέχοντος, του εμπειρογνώμονα που συνεισφέρει τις απόψεις του ή του ενδιαφερόμενου παρατηρητή.

Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δουβλίνου προωθεί την ένταξη μέσω της πολιτικής συμμετοχής με το σχέδιο «Μετανάστες ψηφοφόροι». Νεαροί αξιόπιστοι ηγέτες των μεταναστών, ιδίως από νεοαφιχθείσες ομάδες, υποβάλλονται σε εκπαίδευση και τους παρέχονται υλικό προώθησης σε διάφορες γλώσσες καθώς και πόροι, ώστε να οργανώσουν στοχοθετημένες συσκέψεις στις κοινότητές τους με σκοπό να ενθαρρύνουν τους μετανάστες να ψηφίζουν.

www.dublin.ie/arts-culture/migrant-voters-campaign.htm

Στην Ισπανία, το δημόσιο ίδρυμα «Pluralismo y Convivencia» (Πολυφωνία και συνύπαρξη) λειτουργεί ως πλατφόρμα διαλόγου με εκπροσώπους διάφορων μειονοτικών θρησκευτικών κοινοτήτων, και στη συνέχεια υποστηρίζει τα σχέδια που αναπτύσσουν στον πολιτιστικό και τον εκπαιδευτικό τομέα καθώς και στον τομέα της κοινωνικής ένταξης. Μια άλλη δράση συνίσταται στη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις εν λόγω θρησκευτικές κοινότητες στην ισπανική κοινωνία, με στόχο την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων στο ευρύτερο κοινό.

www.pluralismoyconvivencia.es

Προβληματισμός και εκπόνηση εκθέσεων

Ο διάλογος δεν τελειώνει με τις ανταλλαγές αυτές καθαυτές. Αντίθετα, είναι μια συνεχής διαδικασία απάντησης και επανεξέτασης, συμφωνίας και διαφωνίας, ομοιοτήτων και διαφορών, πρωτοκόλλου και πειραματισμού. Η διαδικασία πραγματοποιείται μέσω περαιτέρω συζητήσεων, διμερών συναντήσεων, έρευνας, συσκέψεων διαβούλευσης και ούτω καθεξής.

Ο ρόλος του υπευθύνου για τη σύγκληση ή του συντονιστή της πλατφόρμας μπορεί να συνοδεύεται από καθήκοντα γραμματείας. Η ευθύνη αυτή διευκολύνει την επικοινωνία και την κατάλληλη λειτουργία στο εσωτερικό της πλατφόρμας. Η καταγραφή και η διατήρηση των αποτελεσμάτων της πλατφόρμας μπορεί επίσης να λειτουργήσει ως δίαυλος επικοινωνίας. Στα αποτελέσματα περιλαμβάνονται εσωτερικά κείμενα, όπως πρακτικά, κανονισμοί, αρχεία και εκθέσεις αξιολόγησης. Υπάρχουν διάφορα ενδεχόμενα εξωτερικά αποτελέσματα, από συμφωνίες-πλαίσια σχετικά με τα ελάχιστα πρότυπα του διαλόγου ως πλαίσια για κοινή δράση, κατευθυντήριες γραμμές και κώδικες δεοντολογίας για τις οργανώσεις, κοινές πολιτικές προτεραιότητες, κοινές απόψεις, δηλώσεις, εργαλειοθήκες και ούτω καθεξής. Τα αποτελέσματα τίθενται στη διάθεση του ευρύτερου κοινού, το οποίο μπορεί να αντλήσει στοιχεία από το υλικό για περαιτέρω διάλογο και για πρωτοβουλίες ανάπτυξης.

Η συνδρομή των δημόσιων αρχών στη διάδοση μπορεί επίσης να είναι θεμελιώδες στοιχείο των στρατηγικών προσέγγισης μιας πλατφόρμας διαλόγου. Η υποστήριξη της ανάπτυξης μιας στρατηγικής επικοινωνίας μπορεί να αυξήσει την ικανότητα των πλατφορμών διαλόγου να υποκινήσουν το ενδιαφέρον του Τύπου και να αναπτύξουν επαφές με εκπαιδευτικά ιδρύματα, με την κοινωνία των πολιτών και με πολιτικούς παράγοντες σε άλλα κράτη μέλη και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Μπορούν να παρακολουθούν τη διαδικασία ώστε να εξασφαλίσουν ότι οι πληροφορίες φτάνουν στις διάφορες ομάδες της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων των ευάλωτων ομάδων. Μπορούν επίσης να προβαίνουν σε δηλώσεις που τοποθετούν τον διάλογο σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο και να διαχειρίζονται τις προσδοκίες των διαφόρων παραγόντων και του ευρύτερου κοινού.

Το 2008, το Συμβούλιο Ανάπτυξης του Δημοτικού Συμβουλίου του Δουβλίνου δρομολόγησε ένα νέο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ κράτους, τοπικής αυτοδιοίκησης, επιχειρήσεων και κοινωνικών εταίρων με τίτλο «Προς την ένταξη: ένα δημοτικό πλαίσιο». Οι ενδιαφερόμενοι στην πλατφόρμα ενθαρρύνονται να προωθήσουν συμπράξεις για την εφαρμογή της πολιτικής για την ένταξη. Για παράδειγμα, επανεξετάζουν και προσαρμόζουν τις πολιτικές και τις προτεραιότητές τους βάσει ενός κοινού Χάρτη Δέσμευσης δέκα σημείων. Σκοπός της πλατφόρμας είναι να λειτουργήσει ως αφετηρία για διαβούλευση με τις κοινότητες μεταναστών για τον προσδιορισμό κοινών προβληματικών τομέων, ως εστιακό σημείο για δίκτυα και έρευνα και ως μεσολαβητής για έναν Ετήσιο Διάλογο για την Ένταξη και για φόρα με θέμα την ένταξη σε τοπικό επίπεδο.

www.dublin.ie/uploadedFiles/Culture/Towards%20Integration%20Final.pdf

Αξιολόγηση και δράση

Στο πλαίσιο του ρόλου τους ως υπευθύνων για τη σύγκληση της πλατφόρμας, συντονιστών και συχνά χρηματοδοτών, οι δημόσιες αρχές ενδέχεται να κληθούν να διενεργήσουν την αξιολόγηση. Η αξιολόγηση των πλατφορμών διαλόγου είναι ένας προβληματικός τομέας, τον οποίο έχουν επισημάνει οι ειδικοί επαγγελματίες ζητώντας περαιτέρω συζήτηση σχετικά. Παρά τη θετική αξιολόγηση του διαλόγου από τους εταίρους, ο καθένας μπορεί να αντλήσει διαφορετικά διδάγματα και να αποκομίσει συγκρουόμενες απόψεις από την ανταλλαγή, ενώ τα υποκείμενα κοινωνικά προβλήματα είναι πιθανό να παραμένουν άλυτα. Στον ρόλο τους ως αξιολογητών, οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να βρουν διάφορους τρόπους για τη μέτρηση των αποτελεσμάτων των πλατφορμών διαλόγου. Θα πρέπει να παρουσιάσουν τα συμφέροντα και τις απόψεις των εμπλεκόμενων εταίρων μέσω διάφορων ποιοτικών και ποσοτικών τρόπων, όπως έρευνες και συνεντεύξεις. Μια δεύτερη φάση μπορεί να περιλαμβάνει συζητήσεις πριν από τη διατύπωση τυχόν τελικών συμπερασμάτων.

Το 2007/8, το ομοσπονδιακό υπουργείο Εσωτερικών της Αυστρίας και το Ταμείο για την ένταξη της Αυστρίας οργάνωσαν την «πλατφόρμα για την ένταξη», στην οποία προσκλήθηκαν μέλη της κυβέρνησης, των ομοσπονδιακών κρατιδίων, θρησκευτικών κοινοτήτων, οργανώσεων μεταναστών και ειδικών ΜΚΟ. Το εθνικό σχέδιο δράσης του υπουργείου Εσωτερικών αποτέλεσε τη βάση για μια πανεθνική συζήτηση, η οποία συνέδεσε τα πορίσματα εμπειρογνομόνων με τις ιδέες των πολιτών και τις πρωτοβουλίες των κοινοτήτων. Ο δικτυακός τόπος δέχθηκε 40 000 επισκέψεις και 6 000 άτομα έλαβαν μέρος σε ταξιδιωτική ενημερωτική εκστρατεία σε 20 πόλεις, η οποία είχε ως αποτέλεσμα περισσότερες από χίλιες προτάσεις. Τα αποτελέσματα της «πλατφόρμας για την ένταξη», συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων των εμπειρογνομόνων, χρησιμοποιήθηκαν για την ανάπτυξη ενός εθνικού σχεδίου δράσης για την ένταξη στην Αυστρία.

www.integration.at

Τέλος, οι δημόσιες αρχές μπορεί να επιλέξουν να μετουσιώσουν τα αποτελέσματα του διαλόγου σε δράση από τους διάφορους εταίρους του διαλόγου. Οι πλατφόρμες μπορεί να παραγάγουν νέες πλατφόρμες διαλόγου, ενημερωτικές εκστρατείες, αιτήματα, δημοψηφίσματα, μαθήματα, δημόσιες υπηρεσίες, εγχειρίδια, φεστιβάλ, σχέδια εθελοντών, φυλλάδια, ερευνητικές μελέτες, βιβλία, δικτυακούς τόπους, καλλιτεχνικά σχέδια και ούτω καθεξής. Οι δημόσιες αρχές ή άλλοι τρίτοι μπορούν να χρηματοδοτήσουν ή να επιβλέψουν την εφαρμογή τυχόν συμφωνιών σχετικά με κοινές δράσεις οι οποίες προκύπτουν από τις πλατφόρμες διαλόγου. Μπορούν επίσης να εξασφαλίσουν τη μακροπρόθεσμη συνέχεια δημιουργώντας διαύλους παροχής σχολίων και παρατηρήσεων με άλλους διαλόγους ή εντάσσοντας τον διάλογο στις διαδικασίες διαβούλευσης που διαθέτουν. Με τον τρόπο αυτό, οι δημόσιες αρχές συμβάλλουν στην παγίωση της συνεργασίας της εμπιστοσύνης που παρήγαγε ο διάλογος.

Τα τοπικά συμβούλια στο Ηνωμένο Βασίλειο μπορούν να χρησιμοποιούν τους εθνικούς «δείκτες επιδόσεων βέλτιστης αξίας» σχετικά με το επίπεδο του προτύπου ισότητας στην τοπική αυτοδιοίκηση για να αυτοαξιολογούν την ποιότητα και την πρόοδο του έργου τους στον τομέα της ισότητας και της πολυμορφίας. Το επίπεδο 2 εξετάζει κατά πόσον οι τοπικές αρχές διαθέτουν πλατφόρμες αξιολόγησης των εξελίξεων ανάπτυξης και διαβούλευσης, οι οποίες να φέρνουν σε επαφή τα διάφορα τμήματα της κυβέρνησης.

www.communities.gov.uk/localgovernment/performanceframeworkpartnerships/bestvalue/bestvalueperformance

Το ίδρυμα για την αξία των δημόσιων υπηρεσιών της οργάνωσης Accenture οργάνωσε οκτώ «παγκόσμια φόρα» (μεταξύ άλλων στο Λονδίνο, στο Βερολίνο, στο Παρίσι και στη Μαδρίτη), τα οποία έφεραν σε επαφή ομάδες επικέντρωσης 60–85 τοπικών κατοίκων αντιπροσωπευτικών της δημογραφικής σύνθεσης της πόλης. Οι παρατηρήσεις και τα σχόλιά τους χρησιμοποιήθηκαν για την ανάπτυξη του «Πλαισίου διαχείρισης της αξίας των δημόσιων υπηρεσιών», ενός μοντέλου διακυβέρνησης με μεγαλύτερη συμμετοχή του ευρύτερου κοινού για τη συνεργασία των πολιτών με τους εκλεγμένους αξιωματούχους με σκοπό τη διαμόρφωση και την καθοδήγηση των δημόσιων υπηρεσιών.

www.accenture.com/NR/rdonlyres/468CFD7A-73CC-4047-B56D-D647DF271D45/0/ExecutiveOverview_051508.pdf

Συμπεράσματα

1. Μια πλατφόρμα διαλόγου παρέχει στους πολίτες έναν χώρο στον οποίο μπορούν να ξεκινήσουν μια ανοικτή ανταλλαγή απόψεων σε πνεύμα σεβασμού μεταξύ μεταναστών, με τους κατοίκους της περιοχής ή με την κυβέρνηση. Στόχος είναι να αναπτύξουν οι συμμετέχοντες κοινή κατανόηση και εμπιστοσύνη σε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα και να βρουν κοινό έδαφος για να συνεργασθούν για την επίλυσή του.
2. Η άρση των εμποδίων στο νομικό πλαίσιο για τη συμμετοχή των μεταναστών στα κοινά δημιουργεί ευκαιρίες για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών και συμβουλευτικών οργάνων, τα οποία θα διαδραματίσουν αργότερα καίριο ρόλο σε μια πλατφόρμα διαλόγου.
3. Η αναγκαιότητα μιας πλατφόρμας αξιολογείται ζητώντας από την επηρεαζόμενη κοινότητα να προσδιορίσει τα βασικά προβλήματά της, το κατά πόσον πιστεύει ότι άλλοι γνωρίζουν τα προβλήματά της και κατά πόσον εμπιστεύεται άλλους ώστε να συνεργασθεί μαζί τους για την επίλυση των προβλημάτων.
4. Όταν αποφασισθεί η επικέντρωση της πλατφόρμας, θα είναι ευκολότερο για τους συμμετέχοντες σε αυτήν να βρουν κοινό έδαφος εάν τα προβλήματα παρουσιάζονται με όρους χωρίς αποκλεισμούς που ισχύουν για όλους τους κατοίκους.
5. Τα μέλη μιας πλατφόρμας είναι «εκπρόσωποι» όταν είναι ελεύθερα εκλεγμένοι και «συμμετέχοντες» όταν επιλέγονται για τη συνάφεια και την αποτελεσματικότητά τους σε ένα δεδομένο πρόβλημα. Οι υπεύθυνοι για τη σύγκληση της πλατφόρμας πρέπει να αξιολογήσουν κατά πόσον θα απαιτηθεί μια δημοκρατική ή μια τεχνική προσέγγιση ώστε η πλατφόρμα τους να γίνει αντιληπτή ως ένας αξιόπιστος πολιτικός χώρος από την κοινότητα.
6. Οι βραχυπρόθεσμες πλατφόρμες που αφορούν έναν συγκεκριμένο τομέα μπορεί να έχουν ανοικτή, διαφοροποιημένη σύνθεση. Άλλες μπορεί να θεσπίσουν κριτήρια επιλεξιμότητας τα οποία σχετίζονται με τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα και την ισορροπημένη σύνθεση. Στόχος των κριτηρίων είναι να συμπεριλάβουν ενδιαφερομένους με τη μεγαλύτερη εμπειρογνωμοσύνη και τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στα διάφορα τμήματα της κοινότητας.
7. Εφαρμόζοντας την προσέγγιση της σύμπραξης, οι υπεύθυνοι για τη σύγκληση της πλατφόρμας χρηματοδοτούν τη συμμετοχή ΜΚΟ και εθελοντικών οργανώσεων με αντάλλαγμα την εμπειρογνωμοσύνη και τις επαφές τους.
8. Όταν οι αποφάσεις σχετικά με τους τρόπους υλοποίησης της πλατφόρμας (δηλαδή δομή, τόπος και χρόνος πραγματοποίησής της) βασίζονται στις αρχές της ενεργούς ένταξης, κάθε μικρό πρακτικό βήμα συμβάλλει στην ανάπτυξη μιας φιλοσοφίας ανοικτού διαλόγου σε πνεύμα σεβασμού.

9. Οι δημόσιες αρχές και οι ηγέτες της κοινωνίας των πολιτών καθιστούν εφικτή μια πλατφόρμα διαλόγου χρηματοδοτώντας την προπαρασκευαστική αξιολόγηση αναγκών και τη διαβούλευση με την κοινότητα, τη γραμματεία και τη συμμετοχή και την κατάρτιση των μελών της.
10. Οι αρχές ή οι παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να αναλάβουν διάφορους ρόλους: τον ρόλο του ουδέτερου διαμεσολαβητή που διευκολύνει την ανοικτή ανταλλαγή απόψεων σε πνεύμα σεβασμού, του υπεύθυνου για τη σύγκληση της πλατφόρμας ή του συντονιστή, του απλού συμμετέχοντος, του εμπειρογνώμονα που συνεισφέρει τις απόψεις του ή του ενδιαφερόμενου παρατηρητή.

Κεφάλαιο 5

Απόκτηση ιθαγένειας και ενεργός συμμετοχή των πολιτών στα κοινά

Οι ιθαγένειες υποδηλώνουν τους νομικούς δεσμούς των ανθρώπων με κράτη. Οι υπήκοοι και το κράτος έχουν ορισμένα καθήκοντα και ορισμένα δικαιώματα ο ένας απέναντι στον άλλον. Η ιθαγένεια αποκτάται μέσω πολλών νομικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένων της πολιτογράφησης και της κτήσης μέσω του *jus soli* (γέννηση στη συγκεκριμένη χώρα). Παρότι στον σημερινό κόσμο υπάρχουν διάφοροι τύποι ιθαγένειας, η βασική έννοια αφορά την άσκηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που συνεπάγεται η ιδιότητα του μέλους μιας φιλελεύθερης δημοκρατικής κοινότητας (ως υπηκόου, πολίτη της ΕΕ, τοπικού κατοίκου, οικονομικού, κοινωνικού και πολιτιστικού παράγοντα και ούτω καθεξής). Η ενεργός συμμετοχή του πολίτη στα κοινά συνδέει μεταξύ τους τις πολλαπλές ταυτότητες των μελών της κοινότητας και τους επιτρέπει να συνεισφέρουν στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική, συμμετοχική και πολιτική ζωή των κοινωνιών.

Το παρόν κεφάλαιο επικεντρώνεται στις διττές στρατηγικές για την προώθηση της ένταξης των μεταναστών μέσω της κτήσης της ιθαγένειας. Μια προσέγγιση της ένταξης επικεντρωμένη στους πολίτες συνεπάγεται το άνοιγμα πολλαπλών διαύλων συμμετοχής του πολίτη που οδηγούν στην κτήση της ιθαγένειας. Ορισμένα νομικά και πολιτικά εμπόδια, τα οποία διαπιστώνεται ότι εμποδίζουν ή αποθαρρύνουν έμμεσα τους μετανάστες από την υποβολή αίτησης κτήσης ιθαγένειας, μπορούν να αρθούν αυξάνοντας την ευρύτητα πνεύματος στο ευρύτερο κοινό και τα ποσοστά κτήσης της ιθαγένειας στους μετανάστες. Τα στοιχεία της διοικητικής διαδικασίας τα οποία έχουν περισσότερες πιθανότητες να επιταχύνουν τη διαδικασία μπορούν να βελτιωθούν, με αποτέλεσμα μεγαλύτερη ικανοποίηση από τις υπηρεσίες στους νέους πολίτες και μεγαλύτερη αποδοτικότητα στην εφαρμογή μέτρων, όπως οι γλωσσικές αξιολογήσεις. Ένα στοιχείο διευκόλυνσης των διαδικασιών στο οποίο έχει δοθεί υψηλότερη προτεραιότητα σε αρκετά κράτη μέλη είναι η ευρύτερη συμμετοχή του κοινού, για παράδειγμα μέσω τελετών πολιτογράφησης. Η ενθάρρυνση της ενεργούς συμμετοχής των νέων και των παλαιών πολιτών στα κοινά τους επιτρέπει να διαμορφώσουν το κοινό μέλλον μιας πολύμορφης κοινωνίας.

Η κτήση της ιθαγένειας, και κατ' επέκταση της ιθαγένειας της ΕΕ, ρυθμίζεται αποκλειστικά από τους νόμους και τις πολιτικές των κρατών μελών. Ωστόσο, το θέμα της ιθαγένειας έχει εξετασθεί σε αρκετές υπουργικές συνόδους και συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου καθώς και σε ανακοινώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει επίσης εξετάσει επανειλημμένως υποθέσεις που αφορούν το δίκαιο ιθαγένειας κρατών μελών.

Το 1999, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε ενέκρινε τον στόχο παροχής της δυνατότητας στους επί μακρόν νόμιμα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών να αποκτήσουν την ιθαγένεια του κράτους μέλους στο οποίο διαμένουν.

Σύμφωνα με την κοινή ατζέντα για την ένταξη του 2005, η εφαρμογή της κοινής βασικής αρχής αριθ. 9 (συμμετοχή των μεταναστών στη δημοκρατική διαδικασία) ενισχύεται σε

εθνικό επίπεδο μέσω της επεξεργασίας εθνικών προγραμμάτων προετοιμασίας για την κτήση της ιθαγένειας και την πολιτογράφηση.

Η άτυπη σύνοδος των αρμόδιων για την ένταξη υπουργών της ΕΕ, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2007 στο Πότσδαμ, ζήτησε από την ευρωπαϊκή συνεργασία να διερευνήσει και να αποσαφηνίσει τις διάφορες αντιλήψεις και προσεγγίσεις των ιδεών περί συμμετοχής και τις διάφορες αντιλήψεις περί ιθαγένειας που τελούν υπό συζήτηση, λαμβάνοντας υπόψη το σχετικό κεκτημένο της ΕΚ που σχετίζεται με την ένταξη των μεταναστών και τη συνταγματική και έννομη τάξη των κρατών μελών καθώς και την ανταλλαγή απόψεων και τις εμπειρίες σχετικά με τα συστήματα πολιτογράφησης που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη.

5.1 Έννοιες και πολλαπλά συμφέροντα στο κοινό μέλλον μιας πολύμορφης κοινωνίας

Οι έννοιες «ιθαγένεια» και «υπηκοότητα» χρησιμοποιούνται εναλλακτικά στον καθημερινό λόγο. Σε ορισμένες ευρωπαϊκές γλώσσες, η διάκριση μεταξύ των δύο εννοιών είναι δύσκολη.

Η ευρωπαϊκή σύμβαση περί ιθαγενείας υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 6 Νοεμβρίου 1997 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαρτίου 2000. Η γενική αυτή σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης ενσωματώνει τις βασικές αρχές και τους κανόνες που ισχύουν σε όλες τις πτυχές της ιθαγένειας, όπως η αποφυγή της ανιθαγένειας, η απαγόρευση των διακρίσεων και ο σεβασμός των δικαιωμάτων των προσώπων που έχουν τη συνήθη διαμονή τους στα οικεία εδάφη. Έως τώρα, η σύμβαση έχει υπογραφεί από 18 κράτη μέλη της ΕΕ και κυρωθεί από 11.

<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=166&CM=1&DF=7/5/2007&CL=ENG>

Η «ιθαγένεια» ορίζεται από την ευρωπαϊκή σύμβαση περί ιθαγενείας ως ο «νομικός δεσμός μεταξύ ενός προσώπου και ενός κράτους και δεν υποδηλώνει την εθνοτική καταγωγή του προσώπου». Ο εν λόγω δεσμός καθορίζει τα δικαιώματα (πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά κ.λπ.) και τις ευθύνες που απονέμονται στους υπηκόους ενός κράτους. Ως πολυϊθαγένεια ορίζεται η ταυτόχρονη κατοχή δύο ή περισσότερων ιθαγενειών από το ίδιο πρόσωπο. Το άρθρο 15 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1948) ορίζει ότι κάθε πρόσωπο δικαιούται μια ιθαγένεια, την οποία το κράτος δεν μπορεί να του στερήσει αυθαίρετα. Ομοίως, κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να αλλάξει ιθαγένεια μέσω της αποποίησης της ιθαγένειάς του ή/και της κτήσης άλλης ιθαγένειας. Η πολιτογράφηση είναι μια νομική διαδικασία μέσω της οποίας υπήκοοι τρίτων κρατών μπορούν να αποκτήσουν την ιθαγένεια ενός άλλου κράτους.

Η «υπηκοότητα» αφορά την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που συνοδεύουν την αρχική ή επίκτητη ιδιότητα του μέλους μιας συγκεκριμένης οντότητας (δηλαδή ενός κράτους, μιας περιφέρειας, μιας πόλης, καθώς και επαγγελματικών οργανώσεων, πολιτικών κομμάτων, κοινωνικών κινημάτων και θρησκευτικών οργανώσεων). Είναι λιγότερο νομική έννοια και περισσότερο έννοια πολιτικής φιλοσοφίας. Η οντότητα δεσμεύεται να δέχεται νέα μέλη προσαρμόζοντας τους κανόνες εισόδου, ώστε να ενθαρρύνονται τα δυνητικά νέα μέλη, και παρέχοντάς τους τις προϋποθέσεις να συμμετάσχουν ως ενεργά μέλη. Τα νέα μέλη, τα οποία προέρχονται από διάφορες κοινότητες, δεσμεύονται επίσης να ενδιαφέρονται για το μέλλον της οντότητας και να αξιοποιούν τις ευκαιρίες για άσκηση της ιδιότητας του μέλους και ενεργό συμμετοχή. Τα υφιστάμενα μέλη δεσμεύονται να υποδέχονται θετικά τα νέα μέλη, να τα μεταχειρίζονται ως ίσα και να μοιραστούν μαζί τους το μέλλον της οντότητας.

Η «εθνική υπηκοότητα», ο κλασικός σύνδεσμος μεταξύ της νομικής έννοιας και της έννοιας της πολιτικής φιλοσοφίας, μπορεί να ορισθεί ως η ανάληψη και η άσκηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που προορίζονται για τους υπηκόους.

Παρ' όλα αυτά, ως έννοιες, η υπηκοότητα και η ιθαγένεια διαχωρίστηκαν επίσης και απέκτησαν πολλαπλές σημασίες στη σύγχρονη πολιτική. Δημιουργήθηκαν νέες νομικές μορφές υπερεθνικής και υποεθνικής ιθαγένειας μέσω της ευρωπαϊκής και της διεθνούς συνεργασίας. Οι δυνατότητες και οι προϋποθέσεις συμμετοχής σε αυτές τις μορφές ιθαγένειας παρακολουθούνται τακτικά σε διεθνές επίπεδο.

Η «αστική ιθαγένεια» προέκυψε από την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της ένταξης ως έννοια για την προώθηση της αλληλεγγύης και ενός κοινού αισθήματος ανήκειν στους υπηκόους, στους πολίτες της ΕΕ και στους νόμιμα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών. Το κράτος δεσμεύεται να παραχωρήσει στους νόμιμα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών αυξημένα δικαιώματα και υποχρεώσεις, βάσει της διάρκειας της διαμονής τους.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52000DC0757:EL:HTML>

Η «ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης» βασίζεται στην ιθαγένεια του κράτους μέλους της ΕΕ. Οι υπήκοοι της ΕΕ που διαμένουν οπουδήποτε στην Ένωση πρέπει να διαθέτουν το ίδιο σύνολο θεμελιωδών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Για παράδειγμα, έχουν το δικαίωμα να κυκλοφορούν ελεύθερα και να διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, να ζουν με την οικογένειά τους και να ασκούν το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στην κοινότητά τους και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Από το 1974, η υποκειμενική πλευρά της ιθαγένειας της ΕΕ παρακολουθείται τακτικά από το Τακτικό Ευρωβαρόμετρο όσον αφορά το αίσθημα του ανήκειν των πολιτών της ΕΕ, τις αντιλήψεις για τους κύριους πολιτικούς προβληματισμούς, την υποστήριξη της ιδιότητας του μέλους, την εικόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εμπιστοσύνη στα θεσμικά της όργανα.

Υπάρχουν επίσης διαθέσιμα δεδομένα σχετικά με την άσκηση των δικαιωμάτων που συνεπάγεται η ιθαγένεια της ΕΕ.

http://ec.europa.eu/public_opinion/standard_en.htm

www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2006/59/en/1/ef0659en.pdf

Επιπλέον, νέες, μη νομικές μορφές ιθαγένειας έχουν αναπτυχθεί σχετικά με την ενεργό άσκηση των δικαιωμάτων και την ανάληψη των υποχρεώσεων σε κοινότητες που λειτουργούν σε υπερεθνικό και υποεθνικό επίπεδο.

Η ενεργός συμμετοχή του πολίτη στα κοινά έχει μετρηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε σχέση με τη συμμετοχή στην πολιτική ζωή, στην κοινωνία των πολιτών, στη ζωή της κοινότητας καθώς και σε σχέση με τις κοινές αξίες που απαιτούνται για ενεργό συμμετοχή στα κοινά (δηλαδή ανθρώπινα δικαιώματα, δημοκρατία, διαπολιτισμική κατανόηση).

<http://active-citizenship.jrc.it/Documents/active%20citizenship/Measuring%20Active%20Citizenship%20across%20Europe.pdf>

Άνοιγμα διαύλων συμμετοχής στα κοινά

Καθώς οι μετανάστες της πρώτης γενεάς αποκτούν ρίζες στη χώρα διαμονής τους, επιλέγουν να συμμετάσχουν με διάφορες μορφές στα κοινά. Τα κράτη, οι περιφέρειες, οι δήμοι, οι εργοδότες και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα —όλοι έχουν συμφέρον από το άνοιγμα και την προώθηση διαύλων συμμετοχής στα κοινά που οδηγούν στην κτήση ιθαγένειας. Αυτή η επικεντρωμένη στους πολίτες προσέγγιση της ένταξης μπορεί να περιγραφεί ως ένα σύνολο μέτρων για την εξάλειψη των εμποδίων στη συμμετοχή και την υποστήριξη οργανώσεων που προσφέρουν νέες μορφές συμμετοχής στα κοινά ανοικτές στους μετανάστες και μη μετανάστες κατοίκους. Τα μέτρα αυτά εκτείνονται από την αγωγή του πολίτη στα σχολεία έως μαθήματα εκπαίδευσης σχετικά με την κοινότητα, δικαιώματα ψήφου σε τοπικές εκλογές και προσέγγιση, καθώς και προγράμματα από κοινού ανάπτυξης με τις χώρες καταγωγής. Οι δίαυλοι που προωθούν την ενεργό, εθελοντική συμμετοχή μπορούν να σχεδιασθούν έτσι ώστε να είναι:

- βιώσιμοι (εύκολη προσχώρηση και συμμετοχή)·
- ποικίλοι (λαμβάνοντας υπόψη τις ικανότητες και τις φιλοδοξίες των ίδιων των μεταναστών)·
- ανοικτοί σε όλους τους κατοίκους (προωθώντας τη συχνή αλληλεπίδραση και την ίση μεταχείριση)·

- καλά οργανωμένοι (ευθυγραμμισμένοι με πρότυπα ποιότητας για την ενεργό συμμετοχή στα κοινά και τη διά βίου μάθηση).

Το συμφέρον των πολιτών και των δυνάμει πολιτών

Οι μετανάστες που σχεδιάζουν να εγκατασταθούν μόνιμα στη χώρα διαμονής τους έχουν συμφέρον να λάβουν την ιθαγένεια και το πλήρες σύνολο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που αυτή συνεπάγεται, συμπεριλαμβανομένων του δικαιώματος πρόσβασης στην απασχόληση σε πολλούς τομείς του δημόσιου τομέα, δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας και πλήρων επίσημων δημοκρατικών δικαιωμάτων. Διεθνική μελέτη σχετικά με ΜΚΟ που παρέχουν υποστήριξη σε αιτούντες πολιτογράφηση εντόπισε άλλα κίνητρα ανάλογα με το εθνικό πλαίσιο: εξασφάλιση δικαιωμάτων διαμονής, ίσων κοινωνικών δικαιωμάτων και απαλλαγή από διοικητικές δυσκολίες.

Ο αιτών δεν αντιλαμβάνεται κατ' ανάγκη την πολιτογράφηση ως απώτατο στόχο της ένταξής του. Η κτήση του νόμιμου καθεστώτος του υπηκόου ενός κράτους δεν προστατεύει κατά του αποκλεισμού ή των διακρίσεων λόγω εθνοτικής, θρησκευτικής ή εθνικής καταγωγής, κατάσταση που μπορεί να επανορθωθεί μέσω της πολιτικής συμμετοχής και της απαγόρευσης των διακρίσεων.

Οι μετανάστες που οραματίζονται το μέλλον τους σε μια χώρα έχουν συμφέρον να ζήσουν εκεί μόνιμα ως πλήρη μέλη της εθνικής κοινότητας.

Η ιθαγένεια και η υπηκοότητα είναι δύο θέματα στα οποία δίνεται μεγαλύτερη προτεραιότητα εντός των πολιτικών κύκλων και της κοινωνίας των πολιτών. Η μετανάστευση και η ένταξη μπορούν να είναι παράγοντες που συνδέουν μεταξύ τους διάφορα επίπεδα ταυτότητας. Το τοπικό στοιχείο αποκτά πιο διεθνή χαρακτηριστικά, οι εθνικές ιστορίες γίνονται πιο παγκόσμιες και πιο συναφείς σε έναν αλληλένδετο κόσμο. Τα διάφορα επίπεδα ταυτότητας συμπληρώνουν περισσότερο το ένα το άλλο, και έτσι ένας κάτοικος του Κάρντιφ μπορεί να νιώθει ταυτόχρονα Ουαλός, Βρετανός, Ευρωπαίος, πολίτης της Κοινοπολιτείας και πολίτης του κόσμου.

Παρότι η ιθαγένεια αλλάζει μέσω του νόμου, οι ταυτότητες εξελίσσονται και γίνονται πιο δυναμικές μέσω της ενεργούς συμμετοχής στα κοινά. Οι κοινωνίες υποδοχής έχουν συμφέρον να ενθαρρύνουν τους μετανάστες να αποκτήσουν την ιθαγένεια, επιτρέποντας στους παλαιούς και στους νέους πολίτες να διαμορφώσουν ένα κοινό μέλλον σε μια πολύμορφη κοινωνία.

Τα συμφέροντα των πολιτών και των δυνητικών πολιτών συγκλίνουν συχνά στη νέα γενεά. Τα παιδιά και τα εγγόνια των μεταναστών, τα οποία γεννιούνται και αναπτύσσονται κοινωνικά στη χώρα όπως τα παιδιά των υπηκόων της χώρας, αποτελούν σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού σε πολλές παραδοσιακές χώρες υποδοχής μεταναστών. Η λεγόμενη δεύτερη και τρίτη γενεά αντιλαμβάνεται πολύ συχνά τη χώρα στην οποία γεννήθηκε ως σημαντικό στοιχείο της ταυτότητάς της και δεν γνωρίζει άλλη πατρίδα.

Το συμφέρον της χώρας υποδοχής μεταναστών

Το κράτος έχει δημοκρατικό, κοινωνικό και οικονομικό συμφέρον να διευκολύνει την κτήση της ιθαγένειας από τους επί μακρόν διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών, και ιδίως από τα παιδιά που έχουν γεννηθεί στη χώρα.

Η κτήση της ιθαγένειας εμποδίζει την εμφάνιση των μακροχρόνιων δημοκρατικών ελλειμμάτων που παρατηρούνται όταν υπήκοοι τρίτων χωρών βρίσκονται εκτός των δημοκρατικών διαδικασιών στη χώρα καταγωγής τους και σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ. Δεν μπορεί να αναμένεται ότι η χώρα καταγωγής θα επεμβαίνει στις υποθέσεις της χώρας διαμονής για λογαριασμό πολιτών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες στο εξωτερικό ή βρίσκονται μακριά από τη χώρα τους εδώ και γενεές. Εφαρμόζεται η αρχή της αναγνώρισης πολιτικών δικαιωμάτων, βάσει της οποίας όσοι ζουν σύμφωνα με τους νόμους μιας χώρας έχουν ισότιμο δικαίωμα συμμετοχής στη διαμόρφωσή τους.

Μακροχρόνια ελλείμματα κοινωνικής και οικονομικής ένταξης μπορούν να αντιμετωπισθούν μέσω της κτήσης της ιθαγένειας και της ενεργούς συμμετοχής στα κοινά. Εκτός από τα πολυάριθμα απτά οφέλη που συνεπάγεται προφανώς η ιθαγένεια, η συγκριτική έρευνα αναδεικνύει ένα άυλο επιπλέον όφελος της ιθαγένειας. Οι εργοδότες έχουν την τάση να προτιμούν να προσλαμβάνουν κατοίκους που έχουν την ιθαγένεια της χώρας παρά κατοίκους που δεν την έχουν. Ο δημόσιος τομέας εκφράζει την ίδια προτίμηση για τους υπηκόους της χώρας στις απαιτήσεις του όσον αφορά τις προσλήψεις. Η ιδέα ενός επιπλέον οφέλους της ιθαγένειας εξηγείται, επομένως, από τη μεγαλύτερη απόδοση της επένδυσης, η οποία προκύπτει από τις αυξημένες ευκαιρίες συμμετοχής και το μεγαλύτερο άνοιγμα της κοινωνίας υποδοχής στους πολιτογραφημένους πολίτες.

Η άρση αυτών των εμποδίων στην απασχόληση είναι μια από τις σημαντικότερες συνέπειες της πολιτογράφησης που έχουν παρατηρηθεί. Διαχρονικές έρευνες δείχνουν ότι, στα χρόνια που ακολουθούν την πολιτογράφηση, οι νέοι πολίτες, και ιδίως οι πρώην υπήκοοι τρίτων χωρών, εμφανίζουν μεγαλύτερη επαγγελματική κινητικότητα και ταχεία αύξηση των αμοιβών τους, καλύπτοντας την υστέρησή τους σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο. Τα οφέλη της πολιτογράφησης είναι διαφορετικής κλίμακας, ανάλογα με διαρθρωτικούς παράγοντες (το επιπλέον όφελος που το κράτος και η κοινωνία υποδοχής προσδίδουν στην εθνική υπηκοότητα) και προσωπικούς παράγοντες (όπως η ηλικία). Η κτήση της ιθαγένειας εμφανίζεται ως ένα ακόμη εργαλείο για την προώθηση των ίσων ευκαιριών εντάσσοντας τους μόνιμους κατοίκους υπηκόους τρίτων χωρών στο πεδίο εφαρμογής της εθνικής και της κοινοτικής νομοθεσίας για την απαγόρευση των διακρίσεων.

Οι χώρες υποδοχής μεταναστών έχουν συμφέρον να εξασφαλίσουν την πλήρη κοινωνικο-οικονομική και πολιτική ένταξη μέσω της αναγνώρισης της πλήρους ιθαγένειας των εγκαταστημένων κατοίκων.

Αντιμετώπιση των χαμηλών ποσοστών πολιτογράφησης

Το γεγονός ότι ο πληθυσμός των εγκαταστημένων μεταναστών της Ευρώπης αυξήθηκε τα τελευταία 25 χρόνια δείχνει ότι περισσότεροι υποψήφιοι είναι επιλέξιμοι για την κτήση των ιθαγενειών της ΕΕ. Τα ποσοστά κτήσης της ιθαγένειας εμφανίζουν αυξητική τάση στις περισσότερες χώρες, αλλά εμφανίζουν αποκλίσεις και διακυμάνσεις στο σύνολο της ΕΕ. Από το 1996 έως το 2005, παρέμειναν σχετικά στάσιμα σε χώρες όπως η Ιταλία και η Ισπανία, ενώ εμφάνισαν σημαντικές διακυμάνσεις από έτος σε έτος στη Δανία και την Ουγγαρία. Ορισμένα αυξήθηκαν με την πάροδο του χρόνου, όπως στη Φινλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Άλλα κορυφώθηκαν και αργότερα μειώθηκαν, όπως στην Αυστρία και το Βέλγιο. Άλλα μειώθηκαν, ενίοτε δραστικά, όπως στις Κάτω Χώρες.

Παρά τη γενική αύξηση του αριθμού των νέων πολιτών, τα ποσοστά παραμένουν χαμηλά στο σύνολο της ΕΕ, ιδίως σε σύγκριση με παραδοσιακές χώρες υποδοχής μεταναστών, όπως η Αυστραλία και ο Καναδάς, οι οποίες τονίζουν τη σημασία της κτήσης της ιθαγένειας από τις ομάδες μεταναστών. Για παράδειγμα, στην ΕΕ-27 το 2006, καταγράφηκαν μόνον 25 περιπτώσεις πολιτογράφησης ανά 1 000 αλλοδαπούς κατοίκους. Μόνον μικρό ποσοστό από τους υπηκόους τρίτων χωρών που είναι επιλέξιμοι για την κτήση της ιθαγένειας υποβάλλουν πραγματικά αίτηση. Οι υπόλοιποι παραμένουν «αστικοί πολίτες» για την υπόλοιπη ζωή τους στη χώρα, είτε γιατί το επιλέγουν είτε λόγω των περιστάσεων είτε λόγω περιπλοκών στη διαδικασία πολιτογράφησης.

Υπάρχουν πολλές εξηγήσεις για τα επίμονα χαμηλά και αποκλίνοντα ποσοστά κτήσης της ιθαγένειας στην ΕΕ. Μία εξήγηση είναι ότι το κίνητρο για την κτήση ιθαγένειας είναι λιγότερο ισχυρό για τους επί μακρόν διαμένοντες και τους πολίτες της ΕΕ που ζουν σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ. Για παράδειγμα, οι επί μακρόν διαμένοντες έχουν εξασφαλίσει σχετική ασφάλεια διαμονής και τυγχάνουν ήδη ίσης μεταχείρισης με τους πολίτες της χώρας στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της συμμετοχής στις τοπικές εκλογές. Πολλές άλλες πτυχές των πολιτικών και των διαδικασιών που σχετίζονται με την ιθαγένεια έχουν συνέπειες στις δυνατότητές τους να ενταχθούν και να συμμετάσχουν αργότερα ως πολίτες της χώρας.

Τα επίμονα χαμηλά ποσοστά κτήσης της ιθαγένειας μπορούν να αυξηθούν, εάν καταργηθούν ορισμένα στοιχεία στο δίκαιο της ιθαγένειας τα οποία δημιουργούν ακούσια σημαντικά εμπόδια που αποθαρρύνουν τις αιτήσεις εγκαταστημένων υπηκόων τρίτων κρατών.

Καταγραφές των εθνικών πολιτικών για την κτήση της ιθαγένειας και της σύνδεσής με τη μετανάστευση, σε ολόκληρη την ΕΕ, είναι διαθέσιμες στις ακόλουθες διευθύνσεις:

Acquisition and Loss of nationality: policies and trends in 15 European Countries (Κτήση και απώλεια της ιθαγένειας: πολιτικές και τάσεις σε ευρωπαϊκές χώρες), εκπονήθηκε από το σχέδιο NATAC.

www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569498

Citizenship policies in the new Europe (Πολιτικές ιθαγένειας στη νέα Ευρώπη), εκπονήθηκε από το σχέδιο CPNEU.

www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569221&l=2

5.2 Η κτήση της ιθαγένειας

Απαιτήσεις διαμονής ρεαλιστικές για τους νεοαφιχθέντες

Δύο σημαντικές απαιτήσεις που καθορίζουν την επιλεξιμότητα για πολιτογράφηση είναι η νόμιμη συνήθης διαμονή και ένας ορισμένος αριθμός ετών διαμονής. Η ευρωπαϊκή σύμβαση περί ιθαγένειας καθορίζει μέγιστο διάστημα διαμονής δέκα ετών. Κάτι τέτοιο δεν λαμβάνει υπόψη τις κρατικές προτεραιότητες για τη διευκόλυνση της ένταξης των μεταναστών. Στο πλαίσιο της πολιτογράφησης, η διευκόλυνση, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση της ευρωπαϊκής σύμβασης περί ιθαγένειας, μπορεί να περιλαμβάνει μείωση της διάρκειας της απαιτούμενης διαμονής, λιγότερο αυστηρές γλωσσικές απαιτήσεις, απλούστερη διαδικασία και χαμηλότερα διαδικαστικά έξοδα.

Πολλοί μετανάστες πρώτης γενεάς αποκτούν γνήσιους και πραγματικούς δεσμούς και πρακτικές γνώσεις για τη χώρα ύστερα από λίγα μόλις έτη διαμονής. Μπορεί να πληρούν τις προϋποθέσεις ένταξης και να επιθυμούν να δεσμευθούν σε σχέση με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της εθνικής υπηκοότητας. Οι μετανάστες σε αρκετές χώρες καθίστανται επιλέξιμοι για την υποβολή αίτησης πολιτογράφησης περίπου την ίδια χρονική στιγμή που καθίστανται επιλέξιμοι για επί μακρόν διαμονή, όπως ορίζεται στην οδηγία της ΕΚ. Μπορούν τότε να επιλέξουν εάν θέλουν να γίνουν πλήρεις πολίτες της χώρας ή «αστικοί πολίτες».

Τα κριτήρια επιλεξιμότητας για πολιτογράφηση μπορούν να απηχούν το γεγονός ότι απλοί νεοαφιχθέντες μετανάστες ενδέχεται να πληρούν τις προϋποθέσεις και να θέλουν να γίνουν πολίτες της χώρας ύστερα από λίγα χρόνια διαμονής.

Όπως αναμενόταν, οι μεταρρυθμίσεις του βελγικού κώδικα ιθαγένειας το 1984, το 1991 και το 2000 ήταν οι βασικοί παράγοντες διευκόλυνσης της ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών μέσω αυξημένης κτήσης της ιθαγένειας. Η μεταρρύθμιση του 2000 μείωσε την απαίτηση της νόμιμης διαμονής για τη διακριτική κοινοβουλευτική διαδικασία από πέντε σε τρία έτη για τους μετανάστες της πρώτης γενεάς. Η μεταρρύθμιση του 2000 διευκόλυνε επίσης το χωρίς όρους δικαίωμα κτήσης της ιθαγένειας μέσω δήλωσης ύστερα από επτά έτη. Εντός διαστήματος δέκα ετών, ο αριθμός του πληθυσμού μεταναστών χωρίς βελγική ιθαγένεια

μειώθηκε από τα δύο τρίτα το 1995 σε περίπου το ήμισυ. Από το 2003, τα ποσοστά κτήσης της ιθαγένειας μειώθηκαν και παρέμειναν σταθερά στα επίπεδα του 1997.

www.diplomatie.be/en/services/nationalitydetail.asp?TEXTID=42519

Στο πλαίσιο της νέας συνολικής στρατηγικής για τη μετανάστευση, η μεταρρύθμιση του γερμανικού νόμου για την ιθαγένεια το 1999/2000 αναγνώρισε ότι η κτήση της ιθαγένειας ήταν ένα επιθυμητό αποτέλεσμα για το καθεστώς της Γερμανίας ως χώρας υποδοχής μεταναστών. Η διευκόλυνση της απαίτησης διαμονής, η οποία μειώθηκε από 15 σε οκτώ έτη, αύξησε σημαντικά την επιθυμία των αλλοδαπών να γίνουν γερμανοί πολίτες. Τα ποσοστά πολιτογράφησης εξακολουθούν να είναι υψηλότερα από εκείνα που καταγράφονται προ του 1998.

www.bundesregierung.de/Webs/Breg/DE/Bundesregierung/BeauftragtefuerIntegration/Einbuergerung/einbuergerung.html

Μεγαλύτερη διευκόλυνση για συγκεκριμένες ομάδες

Η συντομότερη απαιτούμενη περίοδος διαμονής αφορά τις ομάδες πρώτης γενεάς με συγκεκριμένους γνήσιους και πραγματικούς δεσμούς, οι οποίοι περιγράφονται στην ευρωπαϊκή σύμβαση περί ιθαγενείας. Για παράδειγμα, υπάρχουν διάφορα διεθνή νομικά έγγραφα, τα οποία προσδιορίζουν δεσμούς που βασίζονται σε ατομικές ανάγκες προστασίας, όπως για τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες, τους ανιθαγενείς και τα ανιθαγενή παιδιά που έχουν γεννηθεί στην επικράτεια. Το άρθρο 34 της σύμβασης για τους πρόσφυγες ορίζει ότι τα κράτη οφείλουν να διευκολύνουν όσο το δυνατόν περισσότερο την πολιτογράφηση προσφύγων επιταχύνοντας κατά το δυνατόν τις διαδικασίες πολιτογράφησης και μειώνοντας τα έξοδα και το κόστος.

Πολλά κράτη μέλη της ΕΕ διευκολύνουν την πολιτογράφηση προσφύγων και ανιθαγενών. Μετά τη μεταρρύθμιση που πραγματοποιήθηκε στο Βέλγιο το 2000, η απαίτηση διαμονής για τις εν λόγω ομάδες μειώθηκε σε δύο έτη. Στο Λουξεμβούργο και την Ιρλανδία, για παράδειγμα, οι διαδικασίες πολιτογράφησης ανταποκρίνονται στην ανάγκη παροχής διεθνούς προστασίας απαλλάσσοντας περαιτέρω τους πρόσφυγες από αρκετές πρακτικές προϋποθέσεις, όπως τη γνώση της γλώσσας.

Με τον νόμο του 2002 για την τροποποίηση του νόμου περί ιθαγενείας, η Σλοβενία ανταποκρίθηκε στα διεθνή νομικά πρότυπα χαλάρωσης των προϋποθέσεων πολιτογράφησης για τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες και τους ανιθαγενείς, μεταξύ άλλων. Η μεταρρύθμιση είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της εξάρτησης από την έκτακτη διαδικασία και τη σημαντική αύξηση της χρήσης της απλουστευμένης μεθόδου.

Οι χώρες αναγνωρίζουν συχνά στους/στις συζύγους ή συντρόφους υπηκόων ένα ανεξάρτητο καθεστώς στο δίκαιο ιθαγένειας. Αυτή η ευαισθητοποιημένη προς τη διάσταση του φύλου προσέγγιση εγγυάται την ισότητα ανδρών και γυναικών και την ενότητα της οικογένειας όσον αφορά την ιθαγένεια.

Οι σύζυγοι υπηκόων μπορούν να υποβάλουν αίτηση ύστερα από ένα έτος διαμονής και γάμου στην Ισπανία ή ύστερα από έξι μήνες στην Ιταλία, εάν ο/η σύζυγος ήταν ήδη κάτοικος. Οι σύντροφοι ή οι συμβιούντες υπηκόων περιλαμβάνονται στη ρύθμιση σε χώρες όπως το Βέλγιο και η Πορτογαλία.

Μερικές χώρες εξακολουθούν να διευκολύνουν την πολιτογράφηση «προνομιούχων» εθνοτικών ή εθνικών ομάδων, βάσει των ιστορικών δεσμών τους με τη χώρα τους. Η ιθαγένεια ή η εθνική καταγωγή ενός μετανάστη μπορεί να είναι ενδεικτική κάποιων γνήσιων και πραγματικών δεσμών (δηλαδή γνώση της γλώσσας και οικογενειακοί δεσμοί). Όμως, καθώς οι μεταναστευτικές ροές προσλαμβάνουν παγκόσμια διάσταση, οι πληθυσμοί μεταναστών σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες διαφοροποιούνται ολοένα και περισσότερο όσον αφορά την εθνική και την εθνική καταγωγή. Η ένταξη των νέων αυτών πληθυσμών μπορεί να διευκολυνθεί ανοίγοντας την προνομιακή διαδικασία σε μετανάστες κάθε ιθαγένειας και εθνικής καταγωγής που πληρούν τις υποκείμενες προϋποθέσεις.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου από το 1996 έως το 2005, το ποσοστό πολιτογραφήσεων στην Πορτογαλία ήταν ένα από τα χαμηλότερα του ΟΟΣΑ, δηλαδή περίπου 0,5 % του πληθυσμού που είχε γεννηθεί στο εξωτερικό. Μεγάλοι αριθμοί μολδαβών, ρουμάνων και κινέζων μεταναστών διαφοροποίησαν τις παραδοσιακές μετααποικιοκρατικές ροές. Στην πραγματικότητα, οι Ουκρανοί αποτελούν σήμερα μια από τις μεγαλύτερες ομάδες μεταναστών της χώρας. Στόχος του νέου νόμου για την ιθαγένεια της Πορτογαλίας, της 17ης Απριλίου 2006, ήταν η καταπολέμηση των παραγόντων που οδηγούν στον κοινωνικό αποκλεισμό, η μείωση της πολυπλοκότητας των διαδικασιών για την κτήση της ιθαγένειας, και η προώθηση της ένταξης σε μια νέα χώρα υποδοχής μεταναστών. Ο νέος νόμος επέκτεινε τη συντομότερη περίοδο διαμονής (έξι έτη), η οποία προοριζόταν παλαιότερα για τους υπηκόους πορτογαλόφωνων χωρών, σε όλους τους μετανάστες πρώτης γενεάς που διαθέτουν βασική γνώση της πορτογαλικής γλώσσας και λευκό ποινικό μητρώο. Η επιτυχία του νόμου οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη συμφωνία των βασικών πολιτικών κομμάτων να μη δώσουν πολιτική διάσταση στο ζήτημα της ιθαγένειας. Η συναίνεση αυτή είχε ως αποτέλεσμα την ομόφωνη έγκριση του νόμου από το Κοινοβούλιο.

www.acidi.gov.pt/modules.php?name=FAQ&myfaq=yes&id_cat=32&categories=Nacionalidade

Προσέγγιση της νέας γενεάς

Πολλά κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει μια προσέγγιση βασισμένη στη γενεά για την επίτευξη των στόχων ένταξης στο δίκαιο ιθαγένειας.

Η θέσπιση της αρχής του *jus soli* για τους κατιόντες των μεταναστών σημαίνει ότι η γέννηση είναι επαρκές βασικό κριτήριο επιλεξιμότητας για την κτήση της ιθαγένειας. Το επιπλέον όφελος της ιθαγένειας υποδηλώνει ότι τα οφέλη από την κτήση της ιθαγένειας είναι μεγαλύτερα για τους νεότερους. Όσο πιο νέος είναι ο νέος πολίτης τόσο μεγαλύτερη είναι η απόδοση της επένδυσης, καθώς θα συσσωρεύσει οφέλη στη διάρκεια μιας ολόκληρης ζωής προσωπικής και επαγγελματικής εξέλιξης. Αντίθετα, όσο περισσότερο περιμένει ένα παιδί για να γίνει πλήρης πολίτης τόσο πιθανότερο είναι ότι το καθεστώς του ως υπηκόου τρίτου κράτους θα συνοδεύεται από μειονεκτήματα στο στάδιο διαμόρφωσης της εξέλιξής του, από τα οποία θα είναι δύσκολο να απαλλαγεί σε επόμενα στάδια της ζωής του.

Η δεύτερη γενεά έχει αυτομάτως δικαίωμα στην ιθαγένεια από τη γέννηση, όπως συμβαίνει σε παραδοσιακές χώρες υποδοχής μεταναστών, όπως ο Καναδάς ή οι Ηνωμένες Πολιτείες. Μεταξύ των πρακτικών που εντοπίστηκαν στα κράτη μέλη της ΕΕ, παρόμοιο δικαίωμα μπορεί να διεκδικηθεί από την τρίτη γενεά, από τη δεύτερη γενεά για σύντομο διάστημα μετά τη γέννηση ή/και μόνον από τα τέκνα νόμιμου κατοίκου.

Μέσω της θέσπισης του *jus soli* για τους κατιόντες της πρώτης γενεάς, ο νόμος μπορεί να διαδραματίσει έναν ρόλο παρέχοντας ίσα δικαιώματα στα παιδιά που γεννήθηκαν στη χώρα και ένα καλύτερο σημείο αφετηρίας για τη σχολική και επαγγελματική σταδιοδρομία τους.

Η Ιρλανδία επιτρέπει στα παιδιά μεταναστών που γεννιούνται στη χώρα να γίνουν ιρλανδοί πολίτες από τη γέννησή τους, εάν οι γονείς τους είναι νόμιμοι κάτοικοι κατά τα τρία από τα τελευταία τέσσερα χρόνια. Παρόμοιες διατάξεις βασισμένες στο καθεστώς των γονέων ισχύουν σε χώρες όπως το Βέλγιο, η Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Όλα τα παιδιά της τρίτης γενεάς γίνονται αυτομάτως πολίτες της χώρας από τη γέννησή τους στο Βέλγιο, στην Ιρλανδία, στις Κάτω Χώρες, στην Πορτογαλία και, από την 1η Ιανουαρίου 2009, στο Λουξεμβούργο.

Η κατάσταση της ένταξης της «γενεάς 1,5» λαμβάνεται επίσης υπόψη σε αρκετές μεταρρυθμίσεις του δικαίου της ιθαγένειας. Η γενεά αυτή αποτελείται από τα φυσικά ή υιοθετημένα παιδιά των μεταναστών που φτάνουν στη χώρα με άδειες οικογενειακής επανένωσης. Ένας λόγος για το δικαίωμα στην ιθαγένεια είναι η ενότητα της οικογένειας: τα παιδιά αυτά γίνονται αυτομάτως πολίτες όταν γίνεται δεκτή η αίτηση πολιτογράφησης των γονέων τους. Ένας άλλος λόγος είναι η κοινωνικοποίηση: μπορούν να γίνουν πολίτες αυτοτελώς ύστερα από μερικά χρόνια συμμετοχής στο εκπαιδευτικό σύστημα. Συνήθως, οι γονείς τους υποβάλλουν αίτηση για λογαριασμό τους, αλλά έχουν επίσης το δικαίωμα να εκφράσουν την άποψή τους σε αποφάσεις περί ιθαγένειας που τα αφορούν, βάσει της ερμηνείας του άρθρου 12 της σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού.

Στη Σουηδία, ύστερα από πέντε έτη διαμονής, τα ανήλικα παιδιά μεταναστών γίνονται σουηδοί πολίτες με απλή κοινοποίηση από τους γονείς τους. Από την ηλικία των 12 ετών στις βόρειες χώρες και των 14 ετών στην Αυστρία, τα παιδιά των μεταναστών έχουν το δικαίωμα να εκφράσουν τις απόψεις τους ή να υποβάλουν αίτηση πολιτογράφησης τα ίδια.

Το εισόδημα ως κατώφλι για την εθνική ιθαγένεια

Δεδομένου ότι οι αιτούντες υπήκοοι τρίτων κρατών δεν απολαμβάνουν ακόμη το πρόσθετο όφελος της ιθαγένειας που αυξάνει τις αμοιβές τους, οι προϋποθέσεις που αφορούν το εισόδημα ή τα υψηλά τέλη μπορεί να έχουν ως ακούσια συνέπεια την ενίσχυση της μειονεκτικής θέσης όσον αφορά την ένταξη στην αγορά εργασίας αντί της ενθάρρυνσης της εισόδου στο εργατικό δυναμικό. Αξίζει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι το εισόδημα καταργήθηκε στο παρελθόν ως ταξικό κατώφλι για την κτήση της πλήρους εθνικής ιθαγένειας και δικαιωμάτων ψήφου. Καθώς πολλοί αιτούντες είναι επί μακρόν διαμένοντες που διαθέτουν ήδη ίδια πρόσβαση με τους πολίτες της χώρας στην κοινωνική πρόνοια και στην κοινωνική προστασία, η κτήση της ιθαγένειας μπορεί να είναι περισσότερο ζήτημα πρόσβασης σε δημοκρατική συμμετοχή παρά ζήτημα πρόσβασης σε επιδόματα πρόνοιας ή ανεργίας.

Ο έλεγχος των μέσων συντήρησης και τα τέλη μπορούν να αξιολογηθούν όσον αφορά την αποτελεσματικότητά τους για την οικονομική ένταξη και τις συνέπειες τους για τη δημοκρατική διακυβέρνηση.

Οι έλεγχοι των «μέσων συντήρησης» καταργήθηκαν από τις διαδικασίες πολιτογράφησης στη Σουηδία το 1976, στις Κάτω Χώρες το 1977, στο Βέλγιο το 2000 και στην Πορτογαλία το 2006. Επιπλέον στην Πορτογαλία, κάθε εγγραφή ή δήλωση σχετική με την ιθαγένεια καθώς και κάθε απαιτούμενο πιστοποιητικό πραγματοποιείται/χορηγείται δωρεάν για εκείνους των οποίων το εισόδημα είναι ίσο ή κατώτερο του εθνικού ελάχιστου μισθού.

Η διαδικασία πολιτογράφησης είναι ανέξοδη στο Βέλγιο, στη Γαλλία, στο Λουξεμβούργο και την Ισπανία. Διάταγμα της κυβέρνησης της Εσθονίας της 6ης Φεβρουαρίου 2006 αύξησε την αποζημίωση για γλωσσική κατάρτιση ενόψει της πολιτογράφησης στο 100 % του συνόλου των εξόδων.

Η υποχρέωση αποποίησης προηγούμενης ιθαγένειας

Η ιδέα της πολυϊθαγένειας τείνει να γεννά δύο κατηγορίες προβληματισμών για το κράτος. Η πρώτη αφορά τη σχέση του κράτους με άλλα κράτη και βασίζεται στην υπόθεση ότι η παροχή της δυνατότητας στους υποψηφίους για πολιτογράφηση να διατηρήσουν την προηγούμενη ιθαγένειά τους θα δημιουργήσει συγκρούσεις μεταξύ κρατών σε τομείς όπως η στρατιωτική θητεία, η στρατολόγηση και η φορολογία. Η δεύτερη αφορά τη σχέση του κράτους με τους πολίτες του. Υπάρχουν ανοικτά ζητήματα σχετικά με την αφοσίωση (με ποιον τρόπο εκφράζουν οι πολίτες την αφοσίωσή τους στο κράτος;), τη διαμονή

στο εξωτερικό (οι πολίτες που εγκαθίστανται εκτός της χώρας διατηρούν πραγματικούς δεσμούς και δικαιούνται τα ίδια δικαιώματα, π.χ. προξενική προστασία;) και τις πολιτισμικές επιρροές (αυτοί που αποκτούν την ιθαγένεια της χώρας διαμονής τους πρέπει να υιοθετούν έναν συγκεκριμένο πολιτισμό, όπως αυτός ορίζεται από το κράτος, εγκαταλείποντας τον πολιτισμό της καταγωγής τους;).

Παρά τους μακροχρόνιους αυτούς προβληματισμούς, η πολυϊθαγένεια είναι πλέον νομική πραγματικότητα. Από τα τέλη του 20ού αιώνα, η τάση σε πολλές χώρες της Ευρώπης είναι η άρση των νομικών εμποδίων στην πολυϊθαγένεια, τα οποία είχαν θεσπισθεί στις αρχές και στα μέσα του αιώνα. Οι λόγοι που υπαγορεύουν τις αλλαγές στη στάση ορισμένων κρατών μελών απέναντι στην πολυϊθαγένεια είναι ότι οι ίδιοι οι πολίτες τους έχουν αποκτήσει μεγαλύτερη κινητικότητα και έχουν συνδέσμους σε ολόκληρο τον κόσμο, ο πληθυσμός των μεταναστών έχει αυξηθεί και είναι περισσότερο μόνιμος, και οι νόμοι τους περί ιθαγένειας έχουν θεσπίσει την αρχή του *jus soli*. Πολλές χώρες αποδέχονται την πολυϊθαγένεια *de jure* ή *de facto* για τους υπηκόους τους, τους νέους πολίτες και τα παιδιά τους. Άλλες την ανέχονται μόνον για ορισμένες ομάδες ή σε ορισμένες περιπτώσεις. Προκύπτουν τότε νέα ερωτήματα σε εθνικό επίπεδο σχετικά με τη συνεπή εφαρμογή της πολυϊθαγένειας.

Η πολυϊθαγένεια είναι επίσης μια δημογραφική πραγματικότητα, καθώς η ανοχή απέναντι στην πολυϊθαγένεια έχει αυξήσει τον αριθμό των υπηκόων διπλής ιθαγένειας. Οι υπήκοοι κρατών μελών μεταναστεύουν και παντρεύονται υπηκόους άλλων χωρών. Επιπλέον, η κατάργηση της υποχρέωσης αποποίησης μιας προηγούμενης ιθαγένειας αύξησε τα ποσοστά πολιτογράφησης των υπηκόων τρίτων κρατών από το 1996 έως το 2005 στις περισσότερες χώρες της ΕΕ.

Οι λόγοι για τους οποίους οι νεοαφιχθέντες εμφανίζουν περισσότερες πιθανότητες να πολιτογραφηθούν σε χώρες που ανέχονται την πολυϊθαγένεια συνδέονται συχνά περισσότερο με προσωπικούς ή υλικούς συνδέσμους με τη χώρα καταγωγής τους παρά με την κατάσταση της ένταξης στη χώρα διαμονής τους. Οι μετανάστες που διαμένουν σε χώρα που ανέχεται την πολυϊθαγένεια μπορούν να πολιτογραφηθούν, χωρίς συνέπειες για την ευρύτερη οικογένεια ή για τους κοινωνικούς δεσμούς τους εκτός της χώρας. Εκείνοι που μπορούν να διατηρήσουν την προηγούμενη ιθαγένειά τους διατηρούν σημαντικά δικαιώματα κινητικότητας και δεν υπόκεινται σε νέους, συχνά δαπανηρούς, περιορισμούς όσον αφορά τις θεωρήσεις και τα ταξίδια. Πράγματι, μια ομάδα που εμφανίζει περισσότερες πιθανότητες να επιλέξει την πολυϊθαγένεια, όταν αυτή επιτρέπεται, είναι τα άτομα με υψηλότερο ανθρώπινο κεφάλαιο, για παράδειγμα μετανάστες επιχειρηματίες και επιχειρηματίες που εργάζονται σε σχέδια κοινής ανάπτυξης. Η επιθυμία διατήρησης της προηγούμενης ιθαγένειας μπορεί επίσης να εξαρτάται από τη συγκεκριμένη χώρα γέννησης. Για παράδειγμα, σε πολλές χώρες στα Βαλκάνια, στη βόρεια Αφρική και στη Μέση Ανατολή η αποποίηση είτε είναι παράνομη είτε συνεπάγεται υψηλά τέλη και την απώλεια κληρονομικών και περιουσιακών δικαιωμάτων.

Λαμβάνοντας υπόψη τις τάσεις αυτές προς την ανοχή, τα κράτη προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τις παραδοσιακές ανησυχίες τους μέσω άλλων εργαλείων πολιτικής. Διεθνείς νομικές κατευθυντήριες γραμμές που αναπτύχθηκαν πρόσφατα έδωσαν απάντηση στις ανησυχίες σχετικά με ενδεχόμενες συγκρούσεις μεταξύ κρατών, δίνοντας προτεραιότητα στη χώρα διαμονής. Τα ανοικτά ζητήματα που αφορούν την αφοσίωση σε μια φιλελεύθερη δημοκρατία, τα δικαιώματα των νέων και των παλαιών πολιτών που αποφασίζουν να μεταναστεύσουν και οι πολιτισμικές διαφορές μπορούν να απαντηθούν μέσω της εκπαίδευσης σε θέματα ιθαγένειας και της μεγαλύτερης αλληλεπίδρασης μεταξύ πολιτών πολυίθαγενών και μη.

Ένα από τα πλεονεκτήματα της νομικής και της δημογραφικής τάσης προς την αποδοχή της πολυίθαγένειας είναι η αύξηση των ποσοστών πολιτογράφησης σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ. Στις χώρες αυτές, η απόφαση ενός μετανάστη να πολιτογραφηθεί δεν έχει αρνητικές συνέπειες στους οικογενειακούς, στους κοινωνικούς και στους οικονομικούς δεσμούς του.

Ευρύ φάσμα χωρών, από την Κύπρο και τη Γαλλία έως την Ουγγαρία και τη Σλοβακία, δεν απαιτούν από τους πολίτες που πολιτογραφούνται να αποποιηθούν την προηγούμενη ιθαγένειά τους. Το Βέλγιο, η Γαλλία, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο επιτρέπουν στα παιδιά της πρώτης γενεάς μεταναστών που γεννιούνται στη χώρα να έχουν διπλή ιθαγένεια.

Το 2003, υπήρξε γενική συμφωνία μεταξύ των πολιτικών κομμάτων στη Φινλανδία ότι η αποδοχή της πολυίθαγένειας θα διατηρήσει τη χώρα ανταγωνιστική και καλά συνδεδεμένη σε διεθνές επίπεδο και θα έχει θετικές συνέπειες στις νεοαφιχθείσες κοινότητες μεταναστών στη Φινλανδία. Κάτι τέτοιο θα ακολουθούσε επίσης τις τάσεις σε άλλες χώρες της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένης της αποδοχής της Σουηδίας το 2001). Η μεταρρύθμιση αυτή διπλασίασε το ενδιαφέρον για την κτήση της φινλανδικής ιθαγένειας, με αποτέλεσμα η χώρα να εμφανίσει το υψηλότερο ποσοστό πολιτογράφησης στην ΕΕ το 2004 (6,4 %).

www.migri.fi/netcomm/content.asp?path=8,2477,2652

Δηλωμένος στόχος του Λουξεμβούργου στον νόμο της 28ης Οκτωβρίου 2008 ήταν η προσαρμογή του δικαίου της ιθαγένειας στη μεταβαλλόμενη πραγματικότητα της κοινωνίας του και η παγίωση της ένταξης των αλλοδαπών οι οποίοι αποφάσισαν να εγκατασταθούν οριστικά στη χώρα. Το γεγονός ότι οι αιτούντες θα έχουν διπλή ιθαγένεια αποτελεί ένδειξη της προσήλωσής τους στο Λουξεμβούργο, της επιθυμίας τους να ενταχθούν και των δεσμών τους με τη χώρα και τον πολιτισμό καταγωγής τους.

www.luxembourg.public.lu/fr/actualites/2009/01/01-droit-nationalite/index.html

5.3 Διοικητικές διαδικασίες ενθαρρυντικές για τους δυνητικούς πολίτες

Όταν η πολιτογράφηση περιλαμβάνει διάφορα κριτήρια επιλεξιμότητας και προϋποθέσεις, το πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπισθεί είναι η ευρεία διακριτική ευχέρεια της διοίκησης. Οι μετανάστες αιτούντες και η διοίκηση δεσμεύονται αμφότεροι να εκπληρώσουν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τον νόμο. Οι σαφείς, αναλυτικές και δεσμευτικές κατευθυντήριες αρχές χρηστής διακυβέρνησης εξασφαλίζουν ότι τα δημόσια κριτήρια για την πολιτογράφηση είναι τα πραγματικά κριτήρια που εφαρμόζονται με διάφανες, ταχείες, διαχειρίσιμες διαδικασίες εύλογου κόστους. Για παράδειγμα, η νομοθεσία για την απαγόρευση των διακρίσεων μπορεί να διασφαλίζει ρητά την ίση μεταχείριση όλων των αιτούντων πολιτογράφηση.

Τα κράτη μπορούν να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν τις πολιτικές τους διευκολύνοντας τις διαδικασίες που υποδέχονται τους αιτούντες πολιτογράφηση μετανάστες ως δυνάμει πολίτες.

Όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, ως συμβαλλόμενα μέρη στη διεθνή σύμβαση για την εξάλειψη κάθε μορφής φυλετικής διάκρισης (1965), συμφωνούν στο άρθρο 1 παράγραφος 3 ότι, όποια και αν είναι η νομοθεσία και η πολιτική τους σε θέματα ιθαγένειας, οι διατάξεις τους δεν θα εφαρμόζονται με τρόπο που εισάγει διακρίσεις κατά συγκεκριμένων ιθαγενειών.

www.unhchr.ch/html/menu3/b/d_icerd.htm

Μέρος μιας προσέγγισης χρηστής διακυβέρνησης είναι η αναγνώριση στη νοοτροπία της διοίκησης ότι οι αιτούντες είναι μελλοντικοί πολίτες της χώρας. Οι κώδικες συμπεριφοράς για τη διοικητική πρακτική, η παρακολούθηση της συμμόρφωσης, οι μηχανισμοί αξιολόγησης και η συγκριτική αξιολόγηση καθώς και τα προγράμματα αξιολόγησης από ομοτίμους είναι μερικά εργαλεία τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν από κοινού σε πολλά επίπεδα διακυβέρνησης.

Η κατάργηση της ευρείας διακριτικής ευχέρειας της διοίκησης και η παροχή κατάλληλης καθοδήγησης και εποπτείας βελτιώνουν τον σεβασμό του κράτους δικαίου και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών πολιτογράφησης.

Στις περισσότερες χώρες, η πολιτογράφηση είναι μια διακριτική διαδικασία. Η μεταρρύθμιση του 2000 στη Γερμανία αντικατέστησε τις διακριτικές πρακτικές με το δικαίωμα κτήσης της ιθαγένειας το οποίο βασίζεται στην αναγνώριση ότι η πολιτογράφηση είναι συμφέρουσα για τη χώρα. Το ομοσπονδιακό επίπεδο και το επίπεδο των Länder συμφώνησαν σε κοινές διοικητικές κατευθυντήριες γραμμές και πραγματοποίησαν επανειλημμένες διαπραγματεύσεις για την επίλυση της έλλειψης συνεκτικότητας σε περιφερειακές ερμηνείες και πρακτικές. Στην Αυστρία, επίσης, ασαφή νομικά κριτήρια διορθώθηκαν μέσω τακτικών συσκέψεων μεταξύ ομοσπονδιακών και επαρχιακών εκπροσώπων και αποφάσεων του διοικητικού δικαστηρίου.

Στην Ουγγαρία, η αύξηση των ποσοστών πολιτογράφησης από το 1990 εξηγείται εν μέρει από τις συνταγματικές μεταρρυθμίσεις που ελέγχουν τις διακριτικές εξουσίες του

υπουργείου Εσωτερικών σε θέματα ιθαγένειας. Το υπουργείο πρέπει να διασφαλίζει ότι οι αποφάσεις του προέδρου σχετικά με την πολιτογράφηση είναι υπέρ των αιτούντων που πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τον νόμο.

Έγγραφα

Οι διοικητικές διαδικασίες μπορούν να λαμβάνουν υπόψη την κατάσταση στη χώρα καταγωγής και να μειώνουν τον αριθμό των απαιτούμενων εγγράφων. Για παράδειγμα, η εξασφάλιση εγγράφων από τη χώρα καταγωγής μπορεί να είναι μια δύσκολη διαδικασία με απαγορευτικό κόστος, η οποία συνεπάγεται επανειλημμένα ταξίδια και απαιτεί μετάφραση και πιστοποίηση από προξενικούς υπαλλήλους. Λόγοι ασφάλειας μπορεί να καθιστούν αδύνατη την εξασφάλιση εγγράφων για πρόσωπα από ορισμένες χώρες ή για τους ανιθαγενείς. Η ευελιξία και οι σαφείς κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με εξαιρέσεις μπορούν να συμβάλουν επιτυχώς στην αποφυγή των πολλαπλών αιτήσεων για έγγραφα και στην κακή συνεννόηση μεταξύ υπηρεσιών, οι οποίες καθυστερούν τις διαδικασίες και οδηγούν στη λήξη εγγράφων περιορισμένης ισχύος πριν από τη λήψη της απόφασης.

Όταν η εξασφάλιση ορισμένων εγγράφων είναι αδύνατη, η Διεύθυνση Μετανάστευσης στη Φινλανδία δέχεται δήλωση από τον αιτούντα, υπό τον όρο ότι είναι αξιόπιστη και συνεκτική. Η ευέλικτη αυτή προσέγγιση όσον αφορά τα έγγραφα, σε συνδυασμό με τις μειώσεις στο επίπεδο της λήψης αποφάσεων, έχει επιτρέψει την άμεση έναρξη της διαδικασίας και τη λήψη αποφάσεων εντός μερικών μηνών. Εάν απαιτούνται διευκρινίσεις, ο μέσος χρόνος διεκπεραίωσης μειώθηκε από τρία έτη το 2003 σε δύο το 2009.

www.migri.fi/download.asp?id=kansalaisuus%5Fhakemuksesta%5Ffeng%2C+kansalaisuus%5Fhakemuksesta%5Ffeng;1080;{A73BFF7B-BDFC-481E-8B45-90C365CBA821}

Στις Κάτω Χώρες, τα ενδεχόμενα προβλήματα προσκόμισης εγγράφων, κυρίως πιστοποιητικών γέννησης και γάμου, εξετάζονται εξαρχής, όταν οι μετανάστες εγγράφονται για πρώτη φορά στον δήμο. Σε πολλές περιπτώσεις, το διαβατήριο και η άδεια διαμονής αρκούν για την υποβολή αίτησης πολιτογράφησης.

Η Υπηρεσία Ελέγχου της Ιθαγένειας (Nationality Checking Service, NCS) είναι μια σύμπραξη μεταξύ της Ομάδας Ιθαγένειας του υπουργείου Εσωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου και διάφορων τοπικών συμβουλίων στην Αγγλία και την Ουαλία. Μειώνει τις περιττές καθυστερήσεις στη διαδικασία υποβολής της αίτησης για την κτήση της βρετανικής ιθαγένειας. Έναντι αμοιβής ανάκτησης του κόστους, κατώτερης από εκείνη που ζητούν οι ιδιώτες δικηγόροι, τα τοπικά συμβούλια ελέγχουν ότι οι αιτήσεις συμπληρώθηκαν ορθά και ότι περιλαμβάνουν τα αναγκαία δικαιολογητικά έγγραφα.

www.ukba.homeoffice.gov.uk/britishcitizenship/applying/checkingservice/#header1

Μέγιστες προθεσμίες για την εξέταση των αιτήσεων

Η ευρωπαϊκή σύμβαση περί ιθαγένειας ορίζει ότι η εξέταση πρέπει να ολοκληρώνεται εντός εύλογου χρόνου. Μια τάση αφορά τη θέσπιση μέγιστων προθεσμιών για την επεξεργασία ως σημείο αναφοράς για τη διοικητική πρακτική και ως εγγύηση για τους αιτούντες. Στη συνέχεια, οι διοικήσεις μπορούν να διαθέσουν περισσότερους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους στις προκλήσεις των επόμενων σταδίων, όπως την κάλυψη των καθυστερήσεων και την ενημέρωση των αιτούντων σχετικά με την κατάσταση της αίτησής τους και την παροχή έγγραφων αιτιολογήσεων για κάθε αρνητική απόφαση.

Από το 2003, ο επιθεωρητής πληροφόρησης της Ιρλανδίας έχει ζητήσει τη συμμόρφωση της διαδικασίας πολιτογράφησης προς τον νόμο για την ελευθερία πληροφόρησης μέσω της παροχής αιτιολογημένης απόφασης σε περίπτωση άρνησης.

www.foi.gov.ie

Το 2006, οι κατευθυντήριες γραμμές του σουηδικού Συμβουλίου Μετανάστευσης όρισαν μέγιστη προθεσμία οκτώ μηνών για την ολοκλήρωση της διαδικασίας πολιτογράφησης. Σήμερα ο χρόνος αναμονής για την έκδοση απόφασης κυμαίνεται κατά μέσο όρο από έναν έως έξι μήνες. Η Αυστρία, το Βέλγιο και οι Κάτω Χώρες έχουν επίσης θεσπίσει μέγιστες προθεσμίες κατώτερες του έτους για τις διαδικασίες τους.

www.migrationsverket.se/english.jsp?english/estudier/estuduniv.jsp

Περίοδοι αναμονής για την αποδοχή αιτούντων που υποβλήθηκαν σε σωφρονισμό

Τα κράτη έχουν θεμιτό συμφέρον να διασφαλίζουν ότι οι διαδικασίες πολιτογράφησης εντοπίζουν τους υποψηφίους που έχουν καταδικασθεί για σοβαρά αδικήματα. Ωστόσο, πολλές διαδικασίες πολιτογράφησης χρησιμοποιούν μια παλαιά καταδίκη για σοβαρό αδίκημα ως λόγο αυτόματης απόρριψης της αίτησης, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τις αρχές του σωφρονισμού. Μία λύση υπήρξε η θέσπιση «περιόδου αναμονής» δίνοντας μια δεύτερη ευκαιρία σε εκείνους που καταδικάστηκαν για ορισμένα αδικήματα. Τα άτομα αυτά εκτίουν την ποινή τους όπως κάθε άλλος κατάδικος και έπειτα, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις, γίνονται δεκτοί για τη χορήγηση ιθαγένειας μετά την παρέλευση κάποιου χρονικού διαστήματος. Η διακριτική ευχέρεια της διοίκησης μπορεί να μειωθεί μέσω αντικειμενικών, διάφανων και σαφών κριτηρίων που προσδιορίζονται στον νόμο και μεθόδων υπολογισμού που συνδέονται με συγκεκριμένα αδικήματα και ποινές.

Οι αιτούντες πολιτογράφηση στη Σουηδία οι οποίοι έχουν διαπράξει ποινικό αδίκημα είναι επιλέξιμοι μετά την παρέλευση περιόδου αναμονής. Η διάρκεια της εξαρτάται από τη σοβαρότητα του αδικήματος και την ποινή. Ο χρόνος αρχίζει να υπολογίζεται από την ημερομηνία τέλεσης του αδικήματος ή, σε περιπτώσεις μακροχρόνιων ποινών, από την ημερομηνία αποφυλάκισης. Η περίοδος αυτή επιτρέπει στις αρχές να εξετάσουν την παρούσα συμπεριφορά του μεμονωμένου αιτούντος. Στοιχεία ενός συστήματος διαβαθμισμένης περιόδου αναμονής παρατηρούνται στη Δανία, στη Φινλανδία και τη Νορβηγία.

www.migrationsverket.se/english.jsp?english/evisum/index.jsp

Προϋποθέσεις γλώσσας και ένταξης που ενθαρρύνουν πραγματικά και επιτρέπουν στους αιτούντες να πετύχουν

Οι περισσότερες διαδικασίες πολιτογράφησης θεωρούν αυτονόητο να αναμένεται από τους περισσότερους αιτούντες πρώτης γενεάς, οι οποίοι είναι επιλέξιμοι μόνον ύστερα από αρκετά χρόνια διαμονής, να έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις μιας από τις κοινές γλώσσες επικοινωνίας της χώρας. Τα πρότυπα και οι συνέπειες αρκετών προϋποθέσεων γλώσσας ή/και ένταξης/ιθαγένειας, συμπεριλαμβανομένων μαθημάτων και δοκιμασιών, που θεσπίστηκαν πρόσφατα πρέπει να υποβληθούν σε εξωτερική αξιολόγηση όσον αφορά την αποδοτικότητα και την τελική αποτελεσματικότητά τους προτού επιβεβαιωθούν ως κίνητρα για την ένταξη. Ορισμένα κράτη μέλη θέσπισαν τέτοιες προϋποθέσεις με το σκεπτικό ότι οι μακροχρόνιοι μετανάστες θα ενθαρρυνθούν να βελτιώσουν τις γλωσσικές δεξιότητές τους και τις γνώσεις τους σχετικά με τους δημόσιους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα. Ταυτόχρονα, άλλα κατάρτησαν ή ελαχιστοποίησαν τις ίδιες αυτές προϋποθέσεις θεωρώντας τις αντικίνητρα για την πολιτογράφηση, τα οποία εξυπηρετούν άλλους σκοπούς πολιτικής και έχουν δυσανάλογο αντίκτυπο σε ορισμένες ομάδες, όπως εκείνες με χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο ή κοινωνικοοικονομικό καθεστώς.

Σε πρώτη φάση, οι προϋποθέσεις ή οι δοκιμασίες γλώσσας ή ένταξης μπορούν να εφαρμοσθούν αποδοτικά με τρόπους που έχουν αντίκτυπο στη μείωση της διακριτικής ευχέρειας της διοίκησης. Η συμμετοχή σε ένα μάθημα, η υποβολή πιστοποιητικών ή άλλων εκπαιδευτικών αποδείξεων επιτυχίας σε μια δοκιμασία συνιστούν αποδείξεις πιο τυποποιημένες και συγκρίσιμες, πιο ανεξάρτητες από τη διοικητική παρέμβαση και πιο αποδοτικές για την ενθάρρυνση μεγάλου αριθμού αιτήσεων. Εμφανίζουν μικρότερο κίνδυνο αυθαίρετης, ασυνεπούς ή δυνητικά διακριτικής εφαρμογής του νόμου από ό,τι άλλες πιο προσωπικές ή υποκειμενικές μορφές διοικητικής αξιολόγησης. Έτσι, τα ασαφή κριτήρια μπορούν να καταργηθούν ή να αντικατασταθούν με σαφέστερα μέσα αξιολόγησης που πρέπει να αναλυθούν και να συζητηθούν.

Ο νόμος του Λουξεμβούργου της 24ης Ιουλίου 2001 αντικατέστησε διατύπωση που χρονολογούνταν από το 1940 σύμφωνα με την οποία οι αλλοδαποί πρέπει «να δικαιολογούν επαρκή αφομοίωση» με τη φράση «να αποδεικνύουν επαρκή ένταξη». Οι γλωσσικές δοκιμασίες και τα μαθήματα αγωγής του πολίτη τυποποιήθηκαν και διάφορα εργαλεία διευκολύνουν την πρόσβαση του κοινού στις πληροφορίες αυτές, όπως μια τηλεφωνική γραμμή παροχής πληροφοριών.

Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων για τη μεταρρύθμιση του βελγικού κώδικα ιθαγένειας το 2000, διαπιστώθηκε ότι η παλαιά δοκιμασία ένταξης είχε ελάχιστη πρακτική χρησιμότητα για την πολιτογράφηση. Η απόδειξη του κατά πόσον ένας αιτών ήταν «πρόθυμος να ενταχθεί» προέκυπτε μέσω ερευνών από την τοπική αστυνομία, γεγονός που οδηγούσε σε εξαιρετικά υποκειμενικές και ασυνεπείς αξιολογήσεις. Σήμερα οι μετανάστες αποδεικνύουν την προθυμία τους να ενταχθούν μέσω της πράξης υποβολής αίτησης πολιτογράφησης και της δήλωσης της επιθυμίας τους να γίνουν Βέλγοι και να συμμορφώνονται με το σύνταγμα και τους νόμους της χώρας καθώς και την ευρωπαϊκή σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Οι γλωσσικές αξιολογήσεις δεν υπήρξαν ποτέ νομική απαίτηση στους νόμους της Σουηδίας περί ιθαγένειας, και οι αυθαίρετες αξιολογήσεις στην πράξη απαγορεύθηκαν από τα τέλη της δεκαετίας του 1970. Η ιδέα θέσπισης της πρακτικής απορρίφθηκε επανειλημμένα λόγω ευρύτερων ανησυχιών σχετικά με την ένταξη και τη δικαιοσύνη καθώς και λόγω διαφωνιών σχετικά με τον σκοπό και τα πρότυπα μιας τέτοιας αξιολόγησης.

Σε δεύτερη φάση, η δομή των προϋποθέσεων γλώσσας ή ιθαγένειας μπορεί να θεσπισθεί με τρόπο που θα έχει ως συνέπεια την αύξηση ή τη διατήρηση του αριθμού των αιτήσεων με την πάροδο του χρόνου και θα διασφαλίζει πολύ υψηλό ποσοστό επιτυχίας, γεγονός που οδηγεί σε παρόμοια ή υψηλότερα ποσοστά αποδοχής. Η επικέντρωση στα ποσοστά αιτήσεων, επιτυχίας και αποδοχής μπορεί να καταστήσει τις διαδικασίες πιο αποδοτικές και να αυξήσει την αξιοπιστία της πολιτικής. Τα ποσοστά αυτά μπορούν να αποτελέσουν δείκτη αναφοράς για το διαρκές ενδιαφέρον, την επένδυση και τη θετική στάση των μεταναστών απέναντι στην πολιτογράφηση ως δίαυλο για την ένταξη.

Οι μετανάστες έχουν περισσότερες πιθανότητες να υποβάλουν αιτήσεις ή να συνεχίσουν να υποβάλουν αιτήσεις στα ίδια ποσοστά, εάν υπάρχουν δωρεάν προπαρασκευαστικά μαθήματα πιστοποιημένης ποιότητας, τα οποία είναι αρκετά ευέλικτα ώστε να ανταποκρίνονται στις μαθησιακές και πρακτικές ανάγκες των αιτούντων. Ο ρόλος του κράτους μπορεί να είναι ρόλος εγγυητή της ποιότητας, είτε παρέχοντας μαθήματα είτε εγκρίνοντας επίσημα επαγγελματικά πιστοποιημένες ΜΚΟ και εκπαιδευτικούς οργανισμούς. Το κράτος μπορεί επίσης να παρέχει πληροφορίες και ατομικά κουπόνια μάθησης ή φορολογικές εκπτώσεις, ώστε οι υπηρεσίες να παρέχονται δωρεάν ή με μικρή συμβολική χρέωση. Τα επαγγελματικά πιστοποιητικά είναι σε ορισμένες περιπτώσεις φθηνότερα και πιο αποδοτικά τόσο για τους αιτούντες όσο και για τις αρχές.

Πολύ υψηλό ποσοστό επιτυχίας μπορεί επίσης να επιτευχθεί μέσω δωρεάν και προσιτών διαδικασιών και υλικού προετοιμασίας αυτοκατευθυνόμενης μάθησης, όπως οδηγοί μελέτης και αντίγραφα εξετάσεων. Επιπλέον, οι σχεδιαστές των δοκιμασιών και των μαθημάτων μπορούν να αξιοποιήσουν κοινά συμφωνηθέντα πρότυπα, όπως το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τα γλωσσικά προσόντα. Κατευθυντήριες γραμμές, πρότυπα αναφοράς και σχετικές περιπτωσιολογικές μελέτες έχουν αναπτυχθεί από το Τμήμα Γλωσσικής Πολιτικής του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο σχετικά με τους νόμους και τις πολιτικές για την υπηκοότητα (EUCITAC) χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης. Εκτός από την παροχή πληροφοριών σχετικά με τους κανόνες της ιθαγένειας, τους νόμους, την πολιτική και αναλύσεις, ο δικτυακός τόπος θα παρουσιάζει διαθέσιμα και επικαιροποιημένα επίσημα στατιστικά στοιχεία σχετικά με την κτήση και την απώλεια ιθαγένειας στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ και στις γειτονικές χώρες. Θα επεκτείνει τα στατιστικά στοιχεία που είναι ήδη διαθέσιμα από το σχέδιο NATAC προσδιορίζοντας τις εθνικές τάσεις με αριθμητικά στοιχεία και συγκριτικά.

Στην Ουγγαρία, ένας κατάλογος ερωτήσεων δοκιμασίας και ένας οδηγός μελέτης είναι διαθέσιμα για την προετοιμασία στην προφορική εξέταση στις βασικές πολιτικές και ιστορικές γνώσεις. Αντίγραφα μπορούν να τυπωθούν με ελάχιστο κόστος ή να μεταφορτωθούν επιγραμματικά δωρεάν. Οδηγοί μελέτης που παρέχονται από την κυβέρνηση είναι επίσης διαθέσιμοι σε χώρες όπως η Αυστρία, η Δανία, η Εσθονία, η Λετονία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

www.bmbah.hu

Οι αιτούντες πολιτογράφηση στην Πορτογαλία πρέπει να προσκομίσουν έγγραφα που αποδεικνύουν τις βασικές γνώσεις τους στην πορτογαλική γλώσσα, τα οποία μπορούν να αποκτηθούν μέσω πιστοποιητικού εξετάσεων. Οποιοδήποτε επίσημο εκπαιδευτικό ίδρυμα της Πορτογαλίας μπορεί να εκδώσει το εν λόγω πιστοποιητικό εξετάσεων. Διατίθενται επίσης δωρεάν στο κοινό υποδείγματα δοκιμασιών για την εξέταση γλώσσας.

www.acidi.gov.pt/modules.php?name=FAQ&myfaq=yes&id_cat=32&categories=Nacionalidade

Ο φινλανδικός νόμος σχετικά με την ένταξη των μεταναστών και την υποδοχή των αιτούντων άσυλο ορίζει ότι κάθε μετανάστης που είναι άνεργος ή λαμβάνει κοινωνικά επιδόματα δικαιούται να συμμετάσχει σε προσωπικό πρόγραμμα ένταξης, το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει μαθήματα γλώσσας, μαθήματα πολυπολιτισμικότητας, εισαγωγή στον τρόπο ζωής στη Φινλανδία και επαγγελματική κατάρτιση. Οι αιτούντες πολιτογράφηση αποδεικνύουν

της γλωσσικές δεξιότητές τους με διάφορους τρόπους, όπως πιστοποιητικό ολοκλήρωσης της φοίτησης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στη Φινλανδία.

www.suomi.fi/suomifi/english/subjects/migration/guidance_for_immigrants_and_integration/index.html

Στις δοκιμασίες, υψηλό ποσοστό επιτυχίας μπορεί να εξασφαλισθεί μέσω της δοκιμής στη φάση του σχεδιασμού ή στο πλαίσιο πιλοτικού σχεδίου. Περιθώρια σφάλματος υπάρχουν σε όλες τις ασκήσεις δοκιμασιών, επομένως κάθε δύσκολη ή εσφαλμένη ερώτηση θα πρέπει να καταργηθεί πριν από την ευρεία χρήση της. Σε μεταγενέστερο στάδιο, η συχνή, δημόσια επανεξέταση και η επακόλουθη μεγαλύτερη πολιτικοποίηση θα αποδείξουν στο κοινό τη δυσκολία και την υποκειμενικότητα προσδιορισμού και αιτιολόγησης ενός προτύπου για τις βασικές ή τις επαρκείς γνώσεις.

Είναι επίσης σκόπιμο να λαμβάνονται υπόψη οι προσωπικές συνθήκες κάθε μετανάστη. Οι μεγάλης κλίμακας και συχνά μηχανογραφημένες δοκιμασίες μπορεί να υποτιμήσουν τις πραγματικές τους ικανότητες. Ορισμένες χώρες προβλέπουν εξαιρέσεις για μειονεκτούντα και ευάλωτα άτομα, όπως οι ανήλικοι και οι ηλικιωμένοι, οι αναλφάβητοι, εκείνοι που δεν έχουν ολοκληρώσει τη βασική εκπαίδευση ή εμφανίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας. Πολλοί άνθρωποι μπορεί να μη διαθέτουν επαρκείς ικανότητες για να επιτύχουν καλές επιδόσεις σε μια δοκιμασία, ανεξάρτητα από την προθυμία τους να μάθουν και να αποκτήσουν την εθνική υπηκοότητα.

Όσοι υποβάλλουν αίτηση πολιτογράφησης στις Κάτω Χώρες δεν χρειάζεται να υποβληθούν στη σχετική εξέταση, εάν έζησαν στη χώρα επί οκτώ έτη σε ηλικία υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης, εάν αποφοίτησαν από πανεπιστήμια στις Κάτω Χώρες ή εάν κατάγονται από το Σουρινάμ και το Βέλγιο και μιλούν ολλανδικά. Άλλοι απαλλάσσονται τουλάχιστον μερικώς, εάν εμφανίζουν ιατρικά προβλήματα ή προβλήματα γλώσσας/αλφαριθμητισμού. Επίσης, η Εσθονία έχει προβλέψει εξαιρέσεις στη δοκιμασία για τη χορήγηση ιθαγένειας για τα άτομα με περιορισμένη ενεργό δικαιοπρακτική ικανότητα και απαλλακτικές καταστάσεις υγείας. Στην Αυστρία, εξαιρέσεις είναι επίσης δυνατές για επιζήσαντες του Ολοκαυτώματος, ανήλικα παιδιά εγγεγραμμένα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ηλικιωμένους καθώς και για ιατρικούς λόγους.

Εκτός των συνόρων της ΕΕ, η κυβέρνηση της Αυστραλίας αντικατέστησε το προηγούμενο υποκειμενικό πρότυπο συνέντευξης με την πρώτη δοκιμασία κτήσης της ιθαγένειας, τον Οκτώβριο του 2007. Η σημαντική μείωση του αριθμού των αιτήσεων και το υψηλό ποσοστό αποτυχίας, ιδίως στους ανθρωπιστικούς μετανάστες, ανάγκασαν την κυβέρνηση να δρομολογήσει τον Ιανουάριο του 2008 την επανεξέταση της δοκιμασίας για την κτήση ιθαγένειας και δημόσια διαβούλευση. Η κυβέρνηση και οι οργανώσεις των μεταναστών ενέκριναν τις συστάσεις της επανεξέτασης, σύμφωνα με τις οποίες στόχος της δοκιμασίας για την κτήση ιθαγένειας είναι να καθορισθεί κατά πόσον ένα άτομο πληροί τις απαιτήσεις του νόμου. Αυτό

επιτυγχάνεται μέσω της γνώσης, όχι ασήμαντων πληροφοριών σχετικά με την Αυστραλία, αλλά της σημασίας της ιδιότητας του πολίτη —με λίγα λόγια, της «υπόσχεσης προσήλωσης» που δίνουν οι αιτούντες όταν γίνονται Αυστραλοί. Οι ερωτήσεις των δοκιμασιών και το υλικό μελέτης θα γράφονται σε πιο απλά και σαφή αγγλικά. Ο εξορθολογισμός της διαδικασίας θα δημιουργήσει ένα ευρύ φάσμα μεθόδων δοκιμασίας και εξαιρέσεις, ώστε να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες των μειονεκτούντων και ευάλωτων ατόμων. Θα θεσπισθεί επίσης ένα σχολικό πρόγραμμα σχετικά με την ιθαγένεια στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, το οποίο θα είναι ομοιόμορφο σε ολόκληρη τη χώρα.

www.citizenshiptestreview.gov.au

Από τη στιγμή που οι μετρήσεις αποδοτικότητας αποδείξουν ότι οποιαδήποτε προϋπόθεση γλώσσας ή ιθαγένειας συνεχίζει να ενθαρρύνει και να επιτρέπει στον πληθυσμό των μεταναστών να υποβάλλει αιτήσεις και να αποκτά την ιθαγένεια στα ίδια ποσοστά, μπορεί να διενεργηθεί μια τελική μέτρηση αποτελεσματικότητας. Στη φάση του σχεδιασμού, μπορεί να διενεργηθεί διαχρονική έρευνα με ομάδες αναφοράς. Τα αποτελέσματα θα δείξουν κατά πόσον η ομάδα που εκπλήρωσε την προϋπόθεση αυτή εμφάνισε ποσοτικοποιήσιμες βελτιώσεις στα ποσοστά συμμετοχής της (κοινωνική, οικονομική, πολιτική κ.λπ.) και στην αυτοαξιολόγηση της ευημερίας της και του αισθήματος του ανήκειν. Στη συνέχεια, τα πορίσματα αυτά μπορούν να καθοδηγήσουν τις δημόσιες συζητήσεις σχετικά με το σημείο στο οποίο τέμνονται η εθνική υπηκοότητα και η μακροπρόθεσμη ένταξη.

Μια αποδοτική προϋπόθεση γλώσσας ή ιθαγένειας θεσπίζεται για την πολιτογράφηση με τρόπο που συνεχίζει να ενθαρρύνει την υποβολή αιτήσεων και εφαρμόζεται με τρόπο που επιτρέπει στους αιτούντες να επιτύχουν. Η αποτελεσματικότητά της αποδεικνύεται όταν τα άτομα που πληρούν την προϋπόθεση συμμετέχουν περισσότερο στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή και αναφέρουν εντονότερο αίσθημα ανήκειν από ό,τι προηγούμενως.

Το 2007 ένα φυλλάδιο της Επιθεώρησης Ιθαγένειας του λόρδου Goldsmith QC στο Ηνωμένο Βασίλειο συνέστησε τη διενέργεια διαχρονικής αξιολόγησης του αντικτύπου των νέων δοκιμασιών και απαιτήσεων για την πολιτογράφηση στην πορεία των μεταναστών προς την κτήση της ιθαγένειας. Το 2005, η τότε Επιτροπή για τη Φυλετική Ισότητα δημοσίευσε την έκθεση με τίτλο *Citizenship and Belonging: what is Britishness? (Ιθαγένεια και Αίσθημα του Ανήκειν: τι είναι η «βρετανικότητα»;*), στην οποία Βρετανοί με πολλές και ποικίλες καταβολές κλήθηκαν να εκφράσουν τις σκέψεις τους σχετικά με έναν κοινό ορισμό της «βρετανικότητας».

www.justice.gov.uk/reviews/citizenship.htm

www.ethnos.co.uk/what_is_britishness_CRE.pdf

5.4 Από την κτήση της ιθαγένειας έως την ενεργό συμμετοχή στα κοινά στους παλαιούς και στους νέους πολίτες

Μια ενεργός πολιτική ενημέρωσης του κοινού

Όλοι οι πολίτες επωφελούνται από τις πληροφορίες σχετικά με τα πλεονεκτήματα της ιθαγένειας και τις προϋποθέσεις και τις διατάξεις περί επιλεξιμότητας. Οι μετανάστες και το κοινό επιδεικνύουν συχνά άγνοια σχετικά με τη διαδικασία πολιτογράφησης, αναφέροντας ότι είναι μάλλον εύκολη σε χώρες στις οποίες είναι στην πραγματικότητα δύσκολη, και το αντίστροφο. Η κακή πληροφόρηση είναι η αιτία πολλών από τις καταγγελίες που υποβάλλουν οι αιτούντες σε υποστηρικτικές ΜΚΟ. Οι αρχές παραπονούνται, με τη σειρά τους, όταν λαμβάνουν μη επιλέξιμες ή μη πλήρεις αιτήσεις, οι οποίες δημιουργούν πρόσθετες καθυστερήσεις. Οι παρανοήσεις του ευρύτερου κοινού όσον αφορά την πολιτική πολιτογράφησης και τους στόχους της σε μια χώρα υποδοχής μεταναστών υποδαυλίζουν επίσης αισθήματα κατά των μεταναστών τα οποία μπορεί να περιορίσουν τη διαμόρφωση πολιτικής.

Μια ενεργός στρατηγική επικοινωνίας βοηθά και ενθαρρύνει τους μετανάστες αιτούντες, ενημερώνοντας ταυτόχρονα την κοινή γνώμη για τα οφέλη της πολιτογράφησης για μια χώρα υποδοχής μεταναστών.

Η συνεχιζόμενη εκστρατεία με τίτλο «Passt mir!» του επιτρόπου για την ένταξη του Βερολίνου πέτυχε ήδη τον κύριο στόχο της το πρώτο έτος το 2006: την αύξηση του ποσοστού πολιτογραφήσεων στο Βερολίνο για πρώτη φορά ύστερα από έξι χρόνια. Κύριο προϊόν της εκστρατείας είναι ένα βιβλιάριο, το οποίο μοιάζει με γερμανικό διαβατήριο, στο οποίο «διασημότητες» του Βερολίνου, όπως ο πρωταθλητής πυγμαχίας Oktay Urkal, εξηγούν τα οφέλη κοινωνικής και πολιτικής ένταξης της πολιτογράφησης καθώς και τη σχετική διαδικασία. Το βιβλιάριο υποστηρίζεται από εκστρατεία ευαισθητοποίησης, η οποία περιλαμβάνει συζητήσεις και δημοσιότητα σε δημόσιες υπηρεσίες, σχολεία και μέσα ενημέρωσης εθνοτικών μειονοτήτων.

www.berlin.de/lb/intmig/passt_mir.html

Μπορούν να δημιουργηθούν δικτυακοί τόποι δωρεάν αυτοαξιολόγησης των οποίων η ποιότητα θα ελέγχεται από τις αρχές ή από ΜΚΟ. Απαντώντας σε απλές ερωτήσεις, ο δυνητικός αιτών πληροφορείται όλα τα στάδια της νομοθεσίας και μαθαίνει κατά πόσον πληροί τις προϋποθέσεις καθώς και τι μπορεί να αναμένει και τι πρέπει να προσέχει κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

www.migri.fi/kansalaiseksi/eng/en-intro-2.html

www.allrights.be/index.php?option=com_wrapper&Itemid=494

Τα εθνικά κέντρα υποστήριξης της μετανάστευσης (CNAI) στην Πορτογαλία είναι κέντρα ενιαίας εξυπηρέτησης των οποίων οι υπηρεσίες εξελίσσονται συνεχώς ώστε να ανταποκρίνονται στις αλλαγές της πολιτικής και στις ανάγκες του ολοένα αυξανόμενου πληθυσμού εγκαταστημένων μεταναστών στη χώρα, καθώς και των πολιτών της. Πράγματι, ολοένα και περισσότεροι πορτογάλοι υπήκοοι χρησιμοποιούν την υπηρεσία, η οποία δεν περιορίζεται σε ένα συγκεκριμένο νομικό καθεστώς. Με τον νέο νόμο περί ιθαγένειας του 2006, συστάθηκε στα κέντρα παράρτημα του Κεντρικού Μητρώου για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων των μεταναστών και των κατιόντων τους που έχουν γεννηθεί στην Πορτογαλία. Γραφεία νομικής αρωγής από δικηγόρους παρέχουν ποιοτικές νομικές υπηρεσίες βασισμένες στις ανάγκες των αιτούντων.

www.oss.inti.acidi.gov.pt

Η εξέλιξη των αντιλήψεων περί ιθαγένειας των υπηκόων του κράτους και των υπηκόων τρίτων κρατών μπορεί να αποτελεί μέρος της παρακολούθησης της ένταξης. Η παρακολούθηση της ένταξης στην Εσθονία κατέδειξε το 2000 ότι οι μη εσθονοί πολίτες προσανατολίζονται σε μεγάλο βαθμό στην κτήση της ιθαγένειας και τη θεωρούν σημαντικότερη για τα παιδιά, τον/τη σύζυγο και τους γονείς τους. Η παρακολούθηση του 2005 έδειξε ότι η αύξηση των επιπέδων ανεκτικότητας βελτίωσε τη γνώμη του ευρύτερου κοινού στην Εσθονία, καθώς 54 % των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι υποστηρίζουν μια απλοποιημένη διαδικασία για την κτήση της ιθαγένειας από τους ρωσόφωνους που έχουν γεννηθεί στην Εσθονία.

www.meis.ee/eng/raamatukogu/?k=monitoring&a=&t=&y=&view=search

Οι τελετές ως σημεία συγκέντρωσης

Στο παρελθόν, η πράξη απονομής της ιθαγένειας ήταν μια μάλλον χαμηλού επιπέδου γραφειοκρατική υπόθεση, η οποία περιελάμβανε την παράδοση εγγράφων εθνικής υπηκοότητας. Οι δημόσιες απονομές ιθαγένειας μπορούν να συνδέσουν μεταξύ τους πολλαπλά επίπεδα ταυτότητας: τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, διεθνές. Παρότι οι τελετές αυτές θεσπίζονται συχνά στο πλαίσιο συζητήσεων σχετικά με τις εξελισσόμενες εθνικές ταυτότητες, πραγματοποιούνται σε τοπικούς δημοτικούς χώρους, γεγονός που τους προσδίδει ποικιλία αποχρώσεων και σημασιών που βρίσκονται πιο κοντά στην καθημερινή πραγματικότητα των μεταναστών και του ευρύτερου κοινού. Αξιοποιούν τις εμπειρίες από τη δημοκρατική ιστορία της χώρας ή κάνουν παραλληλισμούς με άλλες τελετές που αφορούν τους πολίτες, όπως εκείνες στις οποίες απονέμεται στους νέους το δικαίωμα ψήφου.

Στις τελετές πρέπει να συμμετέχουν μέλη του ευρύτερου κοινού, πολιτικοί και τα μέσα ενημέρωσης. Η συμμετοχή τους μετατρέπει τις τελετές σε πλατφόρμα ευαισθητοποίησης και, ειδικότερα, παροχής φωνής στους νέους πολίτες. Όλοι οι παράγοντες που εμπλέκονται στην ενεργό συμμετοχή στα κοινά και στην πολυμορφία πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο

χρησιμοποίησής τους ως σημεία συγκέντρωσης για τη στρατολόγηση νέων εθελοντών ή την εγγραφή νέων ψηφοφόρων στους εκλογικούς καταλόγους.

Οι δημόσιες ορκωμοσίες και τελετές, οι οποίες σπανίζουν ακόμη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αποτελούν δυναμικό στοιχείο των τρεχουσών πολιτικών περί ιθαγένειας. Οι χώρες με ιστορικό δημόσιων τελετών επανέφεραν την παράδοση αυτή (η Νορβηγία ύστερα από διακοπή 30 ετών). Άλλες την εφαρμόζουν για πρώτη φορά, εμπνευσμένες από τα πρότυπα της Βόρειας Αμερικής, τα οποία εξετάζονται και σχεδιάζονται εκ νέου επί του παρόντος. Τελετές οργανώνονται πλέον στην Εσθονία, στη Γαλλία, στο Ηνωμένο Βασίλειο, σε ορισμένες επαρχίες της Αυστρίας, στις Κάτω Χώρες κατά την «ημέρα πολιτογράφησης» (24 Αυγούστου), και στη Δανία (στο εθνικό κοινοβούλιο).

Το κύριο ζήτημα που πρέπει να εξετασθεί είναι οποιαδήποτε απαίτηση, η οποία μπορεί να αποκλείει τους επιτυχημένους αιτούντες από τη συμμετοχή ή τη λήψη της εθνικής υπηκοότητας. Οι διοργανωτές πρέπει επίσης να μεριμνήσουν για την αύξηση των ποσοστών συμμετοχής, δίνοντας συνέχεια σε προσκλήσεις και στην προσέγγιση του κοινού και διαθέτοντας επαρκείς δημόσιους πόρους.

Η χρήση τελετών απονομής της ιθαγένειας παρέχει μια πλατφόρμα ευαισθητοποίησης και ενεργούς συμμετοχής στα κοινά στους νέους και στους παλαιούς πολίτες.

Από το 2006, οι νομαρχίες στη Γαλλία υποχρεούνται να οργανώνουν εθελοντικές «τελετές υποδοχής στη γαλλική ιθαγένεια» για τους μετανάστες που αποκτούν τη γαλλική ιθαγένεια. Τα αναγκαία έγγραφα χορηγούνται ανεξάρτητα από την τελετή. Σκοπός της εκδήλωσης είναι να αποτελέσει τόσο πανηγυρική όσο και εορταστική στιγμή με τη συμμετοχή αξιωματούχων και πολιτικών. Σύμφωνα με ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του 2008, σχεδόν όλες οι νομαρχίες θεωρούσαν ότι οι τελετές λειτουργούν καλά και τυγχάνουν θετικής υποδοχής από το προσκεκλημένο κοινό.

<http://vosdroits.service-public.fr/particuliers/F15868.xhtml>

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, το 2002, μια διαδικασία διαβούλευσης δρομολόγησε την οργάνωση τελετών απονομής της ιθαγένειας για την υποδοχή των νέων πολιτών στον κοινό πολιτικό χώρο. Οι τοπικές αρχές έχουν τη δυνατότητα να καθορίζουν τον τύπο των τοπικών τελετών τους, χρησιμοποιώντας εθνικά και τοπικά σύμβολα, έναν όρκο/διαβεβαίωση προς τη βασίλισσα και την υπόσχεση τήρησης των δημοκρατικών αξιών και των υποχρεώσεων της ιθαγένειας. Από την 1η Ιουνίου 2007, οι νέοι πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ουαλία μπορούν να δίνουν τον όρκο και την υπόσχεση στα ουαλικά. Από τον Φεβρουάριο του 2004 έως τον Ιούλιο του 2005, 77 900 ενήλικοι έλαβαν μέρος σε τελετές απονομής ιθαγένειας.

<http://ukba.homeoffice.gov.uk/britishcitizenship/applying/ceremony>

Η υπηρεσία μετανάστευσης και πολιτογράφησης του υπουργείου Δικαιοσύνης των Κάτω Χωρών έδωσε εντολή στις δημοτικές αρχές να επικεντρώνουν την ομιλία τους στις τελετές απονομής της ιθαγένειας στα θέματα των θεμελιωδών δικαιωμάτων που αποκτούν οι νέοι πολίτες, στο δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στην Κάτω Βουλή, στο επαρχιακό συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και στην επιλεξιμότητά τους για διορισμό σε όλες τις θέσεις δημόσιας υπηρεσίας, όπως υπουργός, δικαστής, πρέσβης ή αστυνομικός.

www.justitie.nl/onderwerpen/immigratie_en_integratie/naturalisatieceremonie

Εξετάζοντας τι συμβαίνει σε χώρες εκτός της ΕΕ με μακροχρόνια πείρα τελετών, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, βλέπουμε ότι οι τελετές αυτές κατείχαν κεντρική θέση στο «σχέδιο δημοκρατίας για τους νέους Αμερικανούς», το οποίο συντόνισε ο Συνασπισμός για τα δικαιώματα των μεταναστών και των προσφύγων στην πολιτεία του Illinois. Από το 2004 έως το 2006, 42 000 νέοι μετανάστες ψηφοφόροι εγγράφηκαν στους εκλογικούς καταλόγους. Το 2008 μόνον, 20 επιτόπιοι οργανωτές σε ολόκληρη την περιοχή του Σικάγο ενέγραψαν περίπου 20 000 άτομα και κινητοποίησαν περίπου 50 000 άτομα για τις προεδρικές εκλογές του Νοεμβρίου του 2008.

<http://icirr.org/en/nadp>

Σχέδια ιθαγένειας και εκπαίδευση για τους νέους και τους παλαιούς πολίτες

Η ενεργός συμμετοχή στα κοινά αφορά τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα μπορούν να συμμετάσχουν στην κοινωνία των πολιτών, στην κοινότητα και στην πολιτική ζωή σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης με τρόπο που να αναπτύσσει το συλλογικό κοινωνικό τους κεφάλαιο. Οι κανόνες εμπλοκής στην ενεργό συμμετοχή στα κοινά καθορίζονται από τα σύγχρονα πολιτικά πρότυπα και το κράτος δικαίου: κοινές αξίες, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, δημοκρατία, και διαπολιτισμική κατανόηση.

Οργανώσεις ενήλικων εθελοντισμού και συμμετοχής στα κοινά προσελκύουν νέους και παλαιούς πολίτες ως ίσους σε συγκεκριμένες καθημερινές καταστάσεις οι οποίες συμβάλουν στη διαμόρφωση των μελλοντικών πολιτικών περί ιθαγένειας και συνεισφέρουν στις συζητήσεις περί ταυτότητας.

Οι πρωτοβουλίες ενεργούς συμμετοχής στα κοινά και η υποχρεωτική σχολική εκπαίδευση ενθαρρύνουν την άσκηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που συνοδεύουν την ιθαγένεια, καλλιεργώντας ένα κοινό αίσθημα ανήκειν σε μια ποικιλόμορφη κοινωνία.

Το ολλανδικό Κέντρο Πολιτικής Συμμετοχής είναι μια ανεξάρτητη, ουδέτερη πολιτικά οργάνωση, η οποία ανέπτυξε αρκετά ειδικά μαθήματα, συναντήσεις συζητήσεων, ερευνητικά σχέδια και δραστηριότητες δικτύου για τη βελτίωση της πολιτικής συμμετοχής των πολιτών με μεταναστευτικές καταβολές και την αύξηση του ποσοστού τους στα δημοτικά και περιφερειακά συμβούλια.

www.publiek-politiek.nl/English

Η Φωνή των Νέων Πολιτών είναι μια μη κερδοσκοπική οργάνωση, η οποία εργάζεται από το 2003 για την αναβάθμιση του καθεστώτος και της προβολής των πολιτογραφημένων βρετανών πολιτών και των πολιτών της Κοινοπολιτείας που έχουν δικαίωμα ψήφου. Στόχος είναι να τους δοθεί η δυνατότητα να συμμετάσχουν ισότιμα στην ανάπτυξη του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν ομάδες επικέντρωσης στους μετανάστες, ημερίδες, περιηγήσεις πολιτών και ένα Ραδιόφωνο Νέων Πολιτών. Η οργάνωση αναφέρει αύξηση της υπερηφάνειας και της αυτοεκτίμησης στους συμμετέχοντες και αύξηση της συμμετοχής στην τοπική κοινότητα και σε πολιτικούς ρόλους όπως αυτοί των διαχειριστών σχολείων, των συμβούλων ακόμη και των βουλευτών.

www.newcitizensvoice.com

Ο «Χάρτης αξιών της ιθαγένειας και της ένταξης» θεσπίσθηκε στην Ιταλία το 2006 και εξηγεί τις αξίες και τις αρχές που ισχύουν για όλα τα μέλη της ιταλικής κοινωνίας. Καλύπτει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, τα κοινωνικά δικαιώματα, την οικογενειακή ζωή, την κοσμικότητα και την ανεξιθρησκία και τη διεθνή δέσμευση της Ιταλίας. Ο χάρτης και τα 44 πρώτα άρθρα του ιταλικού Συντάγματος είναι διαθέσιμα επιγραμμικά σε πολλές από τις μητρικές γλώσσες των μεταναστών κατοίκων της Ιταλίας.

www.interno.it/mininterno/export/sites/default/it/assets/files/14/0919_charter_of_values_of_citizenship_and_integration.pdf

Η εκπαίδευση σχετικά με την ιθαγένεια στο πλαίσιο της υποχρεωτικής σχολικής εκπαίδευσης μπορεί να θεωρηθεί αφετηρία για την ενεργό συμμετοχή στα κοινά σε μια ποικιλόμορφη κοινωνία.

Η έρευνα για την αγωγή του πολίτη του 1999 της Διεθνούς Ένωσης για την αξιολόγηση των μαθητικών επιδόσεων εξέτασε 90 000 14χρονους μαθητές σε 28 χώρες, συμπεριλαμβανομένων της Αγγλίας, της Σουηδίας, της Γερμανίας, της Ελβετίας και της γαλλόφωνης κοινότητας του Βελγίου. Οι κοινωνικά μειονεκτούσες εθνοτικές μειονότητες είχαν περισσότερες πιθανότητες να αναφέρουν ότι έμαθαν κάτι από την αγωγή του πολίτη στο πλαίσιο της υποχρεωτικής σχολικής εκπαίδευσης. Διαπιστώθηκε ότι υποστηρίζουν εξίσου τις πολιτικές αξίες (όπως ο πατριωτισμός, η εμπιστοσύνη και η ισότητα των φύλων) όπως και οι μη μετανάστες νέοι από το ίδιο κοινωνικό περιβάλλον, θεωρώντας τις εν λόγω αξίες οικουμενικές μάλλον παρά χαρακτηριστικές ενός πολιτισμού ή μιας ταυτότητας. Εξέφρασαν επίσης υψηλά επίπεδα αλληλεγγύης και ανεκτικότητας απέναντι στους μετανάστες, καθώς και επίπεδα συμμετοχής στη σχολική και πολιτική ζωή.

<http://nces.ed.gov/surveys/CivEd>

Στην Αυστρία, και ειδικότερα στη Βιέννη, έχουν θεσπισθεί μαθήματα ηθικής από το 1997 στο πλαίσιο της απόκρισης στην αυξανόμενη θρησκευτική πολυμορφία. Το πρόγραμμα σπουδών βοηθά τους μαθητές να αποκτήσουν κοινές γνώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, να μελετήσουν συγκριτικά τις θρησκείες και να γνωρίσουν τις βασικές αξίες της ιθαγένειας. Η αξιολόγηση έδειξε αυξημένο επίπεδο γνώσεων και διαλόγου σχετικά με τις συγκριτικές θρησκευτικές και πολιτισμικές πεποιθήσεις μεταξύ των μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί, από την άλλη πλευρά, εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για το πρόγραμμα σπουδών, το οποίο συμπληρώνει τη θρησκευτική εκπαίδευση και λειτουργεί ως γέφυρα που διευκολύνει τον διάλογο.

Η «Δικτύωση της εκπαίδευσης σχετικά με την ευρωπαϊκή ιθαγένεια» είναι μια διεθνική πρωτοβουλία του γερμανικού ομοσπονδιακού οργανισμού για την αγωγή του πολίτη, η οποία διευκολύνει τη μεταβίβαση δεξιοτήτων και δίνει νέα ευρωπαϊκή διάσταση στις υφιστάμενες εθνικές πρωτοβουλίες. Αντικείμενο των διαλέξεων της πρωτοβουλίας υπήρξε η επανεξέταση της αγωγής του πολίτη στις ευρωπαϊκές κοινωνίες υποδοχής μεταναστών.

[www.bpb.de/themen/NL4E3C,0,0,Networking_European_Citizenship_Education_\(NECE\).html](http://www.bpb.de/themen/NL4E3C,0,0,Networking_European_Citizenship_Education_(NECE).html)

Συμπεράσματα

1. Οι μετανάστες που οραματίζονται το μέλλον τους σε μια χώρα έχουν συμφέρον να ζήσουν εκεί μόνιμα ως πλήρη μέλη της εθνικής κοινότητας.
2. Παρότι η ιθαγένεια αλλάζει μέσω του νόμου, οι ταυτότητες εξελίσσονται και γίνονται πιο δυναμικές μέσω της ενεργούς συμμετοχής στα κοινά. Οι κοινωνίες υποδοχής έχουν συμφέρον να ενθαρρύνουν τους μετανάστες να αποκτήσουν την ιθαγένεια, επιτρέποντας στους παλαιούς και στους νέους πολίτες να διαμορφώσουν ένα κοινό μέλλον σε μια πολύμορφη κοινωνία.
3. Οι χώρες υποδοχής μεταναστών έχουν συμφέρον να εξασφαλίσουν την πλήρη κοινωνικοοικονομική και πολιτική ένταξη μέσω της αναγνώρισης της πλήρους ιθαγένειας των εγκαταστημένων κατοίκων.
4. Τα επίμονα χαμηλά ποσοστά κτήσης της ιθαγένειας μπορούν να αυξηθούν, εάν καταργηθούν ορισμένα στοιχεία στο δίκαιο της ιθαγένειας τα οποία δημιουργούν ακούσια σημαντικά εμπόδια που αποθαρρύνουν τις αιτήσεις εγκαταστημένων υπηκόων τρίτων κρατών.
5. Τα κριτήρια επιλεξιμότητας για πολιτογράφηση μπορούν να απλοχούν το γεγονός ότι απλοί νεοαφιχθέντες μετανάστες ενδέχεται να πληρούν τις προϋποθέσεις και να θέλουν να γίνουν πολίτες της χώρας ύστερα από λίγα χρόνια διαμονής.
6. Μέσω της θέσπισης του *jus soli* για τους κατιόντες της πρώτης γενεάς, ο νόμος μπορεί να διαδραματίσει έναν ρόλο παρέχοντας ίσα δικαιώματα στα παιδιά που γεννήθηκαν στη χώρα και ένα καλύτερο σημείο αφετηρίας για τη σχολική και επαγγελματική σταδιοδρομία τους.
7. Ο έλεγχος των μέσων συντήρησης και τα τέλη μπορούν να αξιολογηθούν όσον αφορά την αποτελεσματικότητά τους για την οικονομική ένταξη και τις συνέπειες τους για τη δημοκρατική διακυβέρνηση.
8. Ένα από τα πλεονεκτήματα της νομικής και της δημογραφικής τάσης προς την αποδοχή της πολυϊθαγένειας είναι η αύξηση των ποσοστών πολιτογράφησης σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ. Στις χώρες αυτές, η απόφαση ενός μετανάστη να πολιτογραφηθεί δεν έχει αρνητικές συνέπειες στους οικογενειακούς, στους κοινωνικούς και στους οικονομικούς δεσμούς του.
9. Τα κράτη μπορούν να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν τις πολιτικές τους διευκολύνοντας τις διαδικασίες που υποδέχονται τους αιτούντες πολιτογράφηση μετανάστες ως δυνάμει πολίτες.
10. Η κατάργηση της ευρείας διακριτικής ευχέρειας της διοίκησης και η παροχή κατάλληλης καθοδήγησης και εποπτείας βελτιώνουν τον σεβασμό του κράτους δικαίου και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών πολιτογράφησης.

11. Μια αποδοτική προϋπόθεση γλώσσας ή ιθαγένειας θεσπίζεται για την πολιτογράφηση με τρόπο που συνεχίζει να ενθαρρύνει την υποβολή αιτήσεων και εφαρμόζεται με τρόπο που επιτρέπει στους αιτούντες να επιτύχουν. Η αποτελεσματικότητά της αποδεικνύεται όταν οι νέοι πολίτες αναφέρουν βαθύτερο αίσθημα ανήκειν και συμμετέχουν περισσότερο στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή από ό,τι συμμετείχαν προηγουμένως οι νέοι πολίτες.
12. Μια ενεργός στρατηγική επικοινωνίας βοηθά και ενθαρρύνει τους μετανάστες αιτούντες, ενημερώνοντας ταυτόχρονα την κοινή γνώμη για τα οφέλη της πολιτογράφησης για μια χώρα υποδοχής μεταναστών.
13. Η χρήση τελετών απονομής της ιθαγένειας παρέχει μια πλατφόρμα ευαισθητοποίησης και ενεργούς συμμετοχής στα κοινά στους νέους και στους παλαιούς πολίτες.
14. Οι πρωτοβουλίες ενεργούς συμμετοχής στα κοινά και η υποχρεωτική σχολική εκπαίδευση ενθαρρύνουν την άσκηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που συνοδεύουν την ιθαγένεια, καλλιεργώντας ένα κοινό αίσθημα ανήκειν σε μια ποικιλόμορφη κοινωνία.

Κεφάλαιο 6

Νεαροί μετανάστες, εκπαίδευση και αγορά εργασίας

Η βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και η παροχή στους μετανάστες της δυνατότητας πρόσβασης σε αυτές δημιουργούν περισσότερες και καλύτερες ευκαιρίες σταδιοδρομίας. Έτσι διευκολύνεται η μετάβασή τους στην αγορά εργασίας, γεγονός που συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή.

Οι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες και η γνώση της γλώσσας έχουν σημαντικό αντίτυπο στις ευκαιρίες και στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες σε κάθε στάδιο της εκπαίδευσής τους, από την παιδική έως τη νεαρή ενήλικη ζωή τους. Η λήψη μέτρων μπορεί να αναπτύξει τις ικανότητες των ίδιων των νεαρών μεταναστών καθώς και των κεντρικών υπηρεσιών που είναι υπεύθυνες να ανταποκριθούν στις μαθησιακές ανάγκες τους.

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται στρατηγικές για την αναβάθμιση των μαθητικών επιδόσεων των μεταναστών μαθητών μέσω της βελτίωσης του σχολικού συστήματος, της βελτίωσης της ανάπτυξης ικανοτήτων των εκπαιδευτικών και των διαχειριστών, και της ενεργούς ανάμειξης των νεαρών μεταναστών και των γονέων τους.

Το παρόν κεφάλαιο βασίζεται στην κοινή βασική αρχή αριθ. 5, η οποία τονίζει ότι «τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης των κρατών μελών διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ένταξη των νέων νεαρών μεταναστών και εξακολουθούν να διαδραματίζουν τον ρόλο αυτό σε σχέση με τη δεύτερη και την τρίτη γενεά, ιδίως όσον αφορά τη διδασκαλία της γλώσσας».

6.1 Βελτίωση του σχολικού συστήματος

Το κατά πόσον οι λιγότερο θετικές μαθητικές επιδόσεις της πρώτης και της δεύτερης γενεάς αποδίδονται στις γλωσσικές ικανότητες και στις συνθήκες μετανάστευσης και εγκατάστασης των οικογενειών τους —ή σε άλλους παράγοντες— είναι ένα στοιχείο που μεταβάλλεται ανάλογα με το σχολικό σύστημα και με την πάροδο του χρόνου. Οι επιδόσεις ενός παιδιού μετανάστη στο σχολείο συνδέονται συνήθως με το κοινωνικοοικονομικό καθεστώς του, αλλά αυτό δεν εξηγεί πλήρως τη μειονεκτική θέση του. Σε ορισμένες χώρες, τα παιδιά μετανάστες είναι πιθανό να εμφανίζουν χειρότερα —ή καλύτερα— σχολικά αποτελέσματα από ό,τι άλλα παιδιά με παρόμοιο κοινωνικοοικονομικό καθεστώς. Τα διαφορετικά στάδια του εκπαιδευτικού συστήματος δημιουργούν για τους μετανάστες μαθητές διαφορετικές ευκαιρίες και εμπόδια. Τα εμπόδια που δεν αντιμετωπίζονται εγκαίρως μπορεί να δημιουργήσουν δυσκολίες σε επόμενα στάδια της ζωής, ενώ οι ευκαιρίες που αξιοποιούνται νωρίς μπορούν να οδηγήσουν σε νέες και καλύτερες ευκαιρίες μάθησης και εργασίας.

Η βαρύτητα των διάφορων αυτών παραγόντων σε διαφορετικά στάδια και σε διαφορετικά σχολικά συστήματα καθορίζει το καταλληλότερο μείγμα πολιτικών αποκρίσεων. Η έρευνα δείχνει ότι, σε ορισμένες χώρες ή στάδια στο σχολικό σύστημα, οι επιδόσεις ενός μαθητή επηρεάζονται περισσότερο από το κοινωνικοοικονομικό του καθεστώς. Στις περιπτώσεις

αυτές, η πολιτική θα είναι πιο αποτελεσματική, εάν χρησιμοποιεί μέτρα ενσωμάτωσης με ευρεία ομάδα-στόχο, η οποία να περιλαμβάνει τόσο μετανάστες όσο και μη μετανάστες μαθητές. Αυτή η ομάδα-στόχος μπορεί να είναι μαθητές με χαμηλές επιδόσεις, μαθητές σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις ή σε συγκεκριμένα σημεία μετάβασης, ή μαθητές από οικογένειες με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο. Εναλλακτικά, η έρευνα μπορεί να διαπιστώσει ότι οι επιδόσεις ενός μαθητή επηρεάζονται περισσότερο από τις γλωσσικές δεξιότητές του ή το κατά πόσον έχει μεταναστευτικές καταβολές. Σε αυτές τις χώρες και σε αυτά τα στάδια στο σχολικό σύστημα, η πολιτική θα είναι πιο αποτελεσματική εάν χρησιμοποιεί στοχοθετημένα μέτρα που ωφελούν ειδικά συγκεκριμένες κατηγορίες μεταναστών και τους κατιόντες τους. Η ομάδα-στόχος μπορεί να είναι νεοαφιχθέντες μετανάστες, μετανάστες της δεύτερης ή της τρίτης γενεάς ή οι μαθητές από νοικοκυριά στα οποία δεν υπάρχει φυσικός ομιλητής της γλώσσας της χώρας. Επομένως, τόσο η στοχοθέτηση όσο και η ενσωμάτωση χρησιμοποιούνται στο σχολικό σύστημα, ανάλογα με το κατά πόσον η έρευνα υποδεικνύει ότι η μία ή η άλλη μέθοδος θα είναι πιο αποτελεσματική για τη βελτίωση των επιδόσεων.

Το 2008, η Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δρομολόγησε συζήτηση στην ΕΕ σχετικά με τα θέματα αυτά με την Πράσινη Βίβλο της με τίτλο «Μετανάστευση και κινητικότητα: προκλήσεις και ευκαιρίες για τα εκπαιδευτικά συστήματα της ΕΕ».

Για περισσότερη ανάλυση και παραδείγματα πρακτικών, βλέπε:

Τη συνοδευτική μελέτη της Πράσινης Βίβλου, *Education and the Integration of Migrants* (Εκπαίδευση και ένταξη των μεταναστών):

www.efms.uni-bamberg.de/pdf/NESEducationIntegrationMigrants.pdf

Integrating Immigrant Children into Schools in Europe (Ένταξη των παιδιών μεταναστών στα σχολεία στην Ευρώπη), εκπονήθηκε από το δίκτυο πληροφοριών για την εκπαίδευση στην Ευρώπη Eurydice της ΓΔ Εκπαίδευσης και Πολιτισμού:

http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/pdf/0_integral/045EN.pdf

What Works in Migrant Education? A Review of Evidence and Policy Options (Τι είναι αποτελεσματικό στην εκπαίδευση των μεταναστών; Επισκόπηση των στοιχείων και των επιλογών πολιτικής), εκπονήθηκε για τη θεματική ανασκόπηση του ΟΟΣΑ σχετικά με την εκπαίδευση των μεταναστών:

[www.oecd.org/olis/2009doc.nsf/NEWRMSFREDAT/NT00000B0A/\\$FILE/JT03259280.PDF](http://www.oecd.org/olis/2009doc.nsf/NEWRMSFREDAT/NT00000B0A/$FILE/JT03259280.PDF)

Where Immigrant Students Succeed: A Comparative Review of Performance and Engagement in PISA 2003 [Τομείς επιτυχίας των μεταναστών μαθητών: συγκριτική επισκόπηση των επιδόσεων και της εμπλοκής στο πρόγραμμα διεθνούς αξιολόγησης μαθητών (PISA) 2003], εκπονήθηκε από τον ΟΟΣΑ:

www.oecd.org/dataoecd/2/38/36664934.pdf

Ποιος είναι ο ρόλος των υπεύθυνων για τη χάραξη πολιτικής στην εκπαίδευση, στην ένταξη και σε άλλους τομείς πολιτικής;

Η βελτίωση των μαθητικών επιδόσεων της πρώτης και της δεύτερης γενεάς είναι στόχος πολλών υπηρεσιών της κυβέρνησης και πολλών επιπέδων διακυβέρνησης. Οι περισσότεροι παράγοντες που φέρνουν τους μετανάστες μαθητές σε μειονεκτική θέση στο σχολικό σύστημα και στη μετάβασή τους στην αγορά εργασίας εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Τα υπουργεία παιδείας αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία λήψης της απόφασης μεταξύ στόχων ενσωμάτωσης και στοχοθέτησης. Ακολουθώντας μπορούν να διευκολύνουν τον οριζόντιο συντονισμό και τα διυπηρεσιακά σχέδια με άλλα υπουργεία, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ασχολούνται με την ένταξη. Τα στοχοθετημένα προγράμματα για τους νέους που θεσπίζονται από τα αρμόδια για τη μετανάστευση ή την ένταξη υπουργεία μπορεί να βασίζονται στην εμπειρογνωμοσύνη, στις αρχές και στα πρότυπα που θεσπίζονται στην εκπαιδευτική πολιτική. Άλλα υπουργεία μπορεί να εμπλακούν σε συγκεκριμένα ζητήματα: τα υπουργεία που έχουν ως αντικείμενο τη στέγαση και την αστική ανάπτυξη όσον αφορά τον διαχωρισμό στα σχολεία, τα υπουργεία που ασχολούνται με την οικογένεια και τις κοινωνικές υποθέσεις όσον αφορά την προσχολική εκπαίδευση, και τα υπουργεία απασχόλησης και ίσων ευκαιριών όσον αφορά την επεξεργασία προγραμμάτων ένταξης στην αγορά εργασίας. Τα όργανα κάθετου συντονισμού είναι εξίσου σημαντικά για την ανάπτυξη επιχειρησιακών συμπράξεων για την εφαρμογή αυτών των στόχων πολιτικής στο κατάλληλο επίπεδο διακυβέρνησης. Τα εν λόγω όργανα μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη στρατηγικών συμπράξεων, για παράδειγμα για τοπικές πρωτοβουλίες για την απόκτηση επιρροής και την εξασφάλιση του ενδιαφέροντος ενδιαφερομένων ή χρηματοδοτών σε υψηλότερο επίπεδο.

Οι γενικότερες κοινωνικές συνθήκες που ρυθμίζονται από διαφορετικές πολιτικές, όπως η μετανάστευση, η στέγαση, οι κοινωνικές υποθέσεις και η απασχόληση, μπορούν να λειτουργήσουν ως παράγοντες διευκόλυνσης ή ως εμπόδια για την αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Πρόσβαση στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για όλους

Τα περισσότερα κράτη μέλη παρέχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση σε όλα τα παιδιά ηλικίας φοίτησης στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς τους ή τη διάρκεια της διαμονής τους. Το δικαίωμα αυτό διατυπώνεται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ και στη σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού. Ελάχιστα είναι εκείνα τα κράτη μέλη που δεν διαθέτουν ασφαλιστικές δικλίδες που υποχρεώνουν τα σχολεία να εγγράφουν τα παιδιά των οποίων το καθεστώς δεν είναι τακτοποιημένο, ή τα οποία βρίσκονται, ή αναμένεται να παραμείνουν, στη χώρα για σύντομο χρονικό διάστημα. Για παράδειγμα, οι ρυθμίσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο μπορούν να επανεξετασθούν ώστε να εξασφαλισθεί κατάλληλη αξιολόγηση των αναγκών και εγγραφή των παιδιών των αιτούντων άσυλο όσο το δυνατόν συντομότερα μετά την άφιξη ή την υποβολή αίτησης.

Ο ενδεχόμενος διαχωρισμός στο σχολείο είναι εν μέρει αποτέλεσμα του διαχωρισμού στη στέγαση. Οι μετανάστες με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο μπορεί να μην μπορούν να εγκατασταθούν λόγω κόστους σε (ή, σε περίπτωση διακρίσεων, να διατηρούνται μακριά από) γειτονίες με ποιοτικά σχολεία, ενώ οι οικογένειες του τοπικού πληθυσμού μπορεί να εγκαταλείπουν τις γειτονίες στις οποίες αυξάνει ο πληθυσμός των μεταναστών (η λεγόμενη «φυγή των λευκών»). Ορισμένοι μαθητές μπόρεσαν να αποκτήσουν πρόσβαση σε ποιοτικά σχολεία εκτός της γειτονιάς τους μέσω προγραμμάτων «επιλογής σχολείου», τα οποία παρέχουν στους γονείς μεγαλύτερες δυνατότητες επιλογής του σχολείου στο οποίο θα φοιτήσουν τα παιδιά τους. Ωστόσο, πολλά από αυτά τα προγράμματα «επιλογής σχολείου» δεν ευνοούν τις οικογένειες με μεταναστευτικές καταβολές ή με χαμηλότερο κοινωνικοοικονομικό καθεστώς. Διαπιστώνεται ότι οι οικογένειες του τοπικού πληθυσμού έχουν περισσότερες πιθανότητες να χρησιμοποιήσουν την επιλογή σχολείου και να εγκαταλείψουν σχολεία με υψηλές συγκεντρώσεις μεταναστών. Ο ΟΟΣΑ εισηγείται να χρησιμοποιούν τα προγράμματα «επιλογής σχολείου» απλούς μηχανισμούς κλήρωσης για την ελαχιστοποίηση της μειονεκτικής θέσης του «παρείσακτου» των μεταναστών.

Μια στρατηγική για την κατάργηση της σχέσης μεταξύ συγκεντρώσεως μεταναστών σε μια περιοχή και κακών μαθητικών επιδόσεων είναι η επικέντρωση στη βελτίωση των σχολείων και της ποιότητας της διδασκαλίας σχολείων με υψηλά ποσοστά μεταναστών.

Το πρόγραμμα «Ποιότητα σε πολυεθνικά σχολεία (QUIMS)» στην Ελβετία αναβαθμίζει τα εκπαιδευτικά πρότυπα και παρέχει διασφάλιση της ποιότητας για σχολεία με ποσοστό μαθητών με μεταναστευτικές καταβολές τουλάχιστον 40 %, με στόχο την προσέλκυση περισσότερων ελβετών υπηκόων και μαθητών της μεσαίας τάξης. Τα εν λόγω σχολεία επωφελούνται επιπλέον πόρων και επαγγελματικής υποστήριξης σε συγκεκριμένους τομείς, όπως η γλωσσική εκπαίδευση, η αξιολόγηση των αναγκών για συνεχή υποστήριξη και για την ανάπτυξη μιας φιλοσοφίας χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις σε ολόκληρο το σχολείο.

www.quims.ch

Μια άλλη στρατηγική συνίσταται στην ανάμειξη σχολείων των οποίων οι μαθητές προέρχονται κυρίως από τον τοπικό πληθυσμό με σχολεία μεταναστών. Για παράδειγμα, σχολεία των οποίων οι μαθητές προέρχονται κυρίως από τον τοπικό πληθυσμό παρέχουν οικονομικά κίνητρα για την προσέλκυση μεταναστών. Ορισμένα οφέλη ενδέχεται να προκύψουν από την ανάπτυξη ισχυρών σχολικών και εξωσχολικών συμπράξεων μεταξύ γειτονικών σχολείων των οποίων οι μαθητές προέρχονται κυρίως από τον τοπικό πληθυσμό ή κυρίως από τον πληθυσμό των μεταναστών αντίστοιχα.

Μια ιδέα είναι η μείωση του διαχωρισμού τόσο στα σχολεία των μεταναστών όσο και στα σχολεία με μαθητές που προέρχονται από τον τοπικό πληθυσμό, όπως προτείνεται στο μοντέλο ένταξης της Κοπεγχάγης του 2006. Τα σχολεία με μαθητές που προέρχονται κυρίως από τον πληθυσμό των μεταναστών θα χρησιμοποιήσουν διάφορες στρατηγικές προσέγγισης για την προσέλκυση οικογενειών δανών υπηκόων, ενώ τα σχολεία με μαθητές που προέρχονται κυρίως από τον τοπικό πληθυσμό θα προσλάβουν λειτουργούς ένταξης και μεταφραστές προκειμένου να προσελκύσουν τις οικογένειες μεταναστών. Πρέπει να σημειωθεί ότι περίπου 15 % της διαφοράς στις επιδόσεις μεταξύ μεταναστών και μη μεταναστών μαθητών αποδίδεται στη συγκέντρωση των μεταναστών σε συγκεκριμένες περιοχές και στο μορφωτικό επίπεδο των γονέων τους.

www.kk.dk

Κατάργηση της μεροληψίας από την επιλογή και την ομαδοποίηση στο σχολικό σύστημα

Η συγκέντρωση των μεταναστών σε ορισμένες περιοχές μπορεί επίσης να είναι αποτέλεσμα μεροληψιών ενσωματωμένων στο εκπαιδευτικό σύστημα. Η αρχική ομαδοποίηση και ο διαχωρισμός των μαθητών ανάλογα με τις «υψηλότερες» ή τις «χαμηλότερες» ικανότητές τους είναι συνηθισμένη εκπαιδευτική πρακτική. Ωστόσο, η έρευνα δείχνει ότι, εάν ένα παιδί έχει χαμηλότερο κοινωνικοοικονομικό καθεστώς ή μεταναστευτικές καταβολές, έχει περισσότερες πιθανότητες να τοποθετηθεί σε ομάδα χαμηλότερων ικανοτήτων από ό,τι ένας συμμαθητής του με παρόμοια βαθμολογία σε μια τυποποιημένη δοκιμασία. Οι προκαταλήψεις που εξηγούν το μειονέκτημα αυτό είναι η χρήση υποκειμενικών συστάσεων των εκπαιδευτικών, ο διαχωρισμός των μαθητών από πολύ νεαρή ηλικία, το πλήθος των διαφορετικών τύπων σχολείου και ο ενδεχόμενος εσφαλμένος χαρακτηρισμός μαθητών μεταναστών ή μελών εθνοτικών μειονοτήτων ως μαθητών με «ειδικές ανάγκες».

Σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ δρομολογήθηκαν πρόσφατα εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις. Η επιλογή για τον διαχωρισμό με βάση τις ικανότητες μπορεί να γίνεται σχετικά αργά, ώστε οι νέοι να έχουν αρκετό χρόνο να ξεπεράσουν τις ανισότητες που τους χαρακτηρίζουν στο ξεκίνημά τους. Διάφοροι τύποι σχολείων μπορούν να συνδυασθούν σε έναν, ώστε οι μαθητές της ίδιας ηλικίας να μπορούν να επωφεληθούν από ένα απαιτητικό, υψηλής

ποιότητας πρόγραμμα σπουδών. Στη συνέχεια, οι αξιολογήσεις μπορούν να βασίζονται σε πιο αντικειμενικά κριτήρια, ώστε να ελαχιστοποιείται η επίδραση των στερεοτύπων και των εσφαλμένων αντιλήψεων. Οι ειδικοί που διενεργούν τις αξιολογήσεις για «ειδικές ανάγκες» μπορούν να εκπαιδευθούν ώστε να αναγνωρίζουν τις γλωσσικές δυσκολίες, την πολιτισμικά διαφορετική συμπεριφορά και τα αρνητικά στερεότυπα στους μετανάστες μαθητές. Η ιδέα της «επιπλέον τάξης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση» επιτρέπει στα παιδιά με κίνητρα και δυνατότητες να παρακολουθήσουν ένα επιπλέον έτος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ώστε να μπορέσουν να περάσουν με επιτυχία τις εξετάσεις εισόδου σε έναν εκπαιδευτικό κλάδο με μεγαλύτερο κύρος. Είναι ακόμη πολύ νωρίς για να ξέρουμε κατά πόσον οι διάφορες αυτές ελπιδοφόρες προσπάθειες θα καταφέρουν να παράσχουν πιο ακριβείς αξιολογήσεις και πιο κατάλληλες εκπαιδευτικές επιλογές βάσει των ικανοτήτων.

Οι μετανάστες μαθητές τείνουν να σημειώνουν επιτυχίες σε σχολικά συστήματα με λιγότερους τύπους σχολείων, επιλογή για ομαδοποίηση βάσει ικανοτήτων σε μεταγενέστερο στάδιο, και αντικειμενικά μέσα αξιολόγησης, μεταξύ άλλων για τις περιπτώσεις με ειδικές ανάγκες.

Ορθή αξιολόγηση της προηγούμενης εκπαίδευσης σε άλλη χώρα των νεοαφιχθέντων

Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα πρέπει να αξιολογούν ορθά το επίπεδο προηγούμενης εκπαίδευσης των νεοαφιχθέντων στη χώρα καταγωγής τους. Οι αρχές μπορούν να αναθέσουν τις κατά περίπτωση αξιολογήσεις στο προσωπικό του σχολείου. Τα σχολεία συχνά δεν διαθέτουν την ικανότητα ή τους πόρους για να καθορίσουν την έκταση της εκπαίδευσης και την αντιστοιχία του σχολικού συστήματος στη χώρα καταγωγής με εκείνα στη χώρα υποδοχής. Επιπλέον, εάν η αξιολόγηση δεν πραγματοποιηθεί στο σύνολό της ή εν μέρει στη μητρική γλώσσα του μαθητή, ο μαθητής έχει περισσότερες πιθανότητες να τοποθετηθεί σε μια τάξη κατώτερη της ηλικιακής ομάδας του, πράγμα το οποίο έχει αρνητικές συνέπειες για την εκπαιδευτική και κοινωνική του εξέλιξη. Η απουσία ομοιόμορφων κριτηρίων είναι πιθανό να οδηγήσει σε μη συνεπή εφαρμογή στο σύνολο της χώρας. Η εσφαλμένη αξιολόγηση του επιπέδου ή τοποθέτησης σε τάξη και η επακόλουθη αναντιστοιχία της υποστήριξης προς τους νεοαφιχθέντες μαθητές μπορεί να περάσει απαρατήρητη, εάν δεν υπάρξει επανεξέταση της τοποθέτησης του μαθητή.

Οι αρχές πρέπει να θεσπίσουν κριτήρια ομοιόμορφης εφαρμογής βασισμένα σε ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής για την αξιολόγηση της προηγούμενης εκπαίδευσης. Ταυτόχρονα, μπορούν να χρησιμοποιηθούν εργαλεία για την αξιολόγηση της επάρκειάς τους στη γλώσσα εκπαίδευσης, με σκοπό τον σχεδιασμό κατάλληλων προγραμμάτων γλωσσικής υποστήριξης. Τα μέτρα που θεσπίστηκαν πρόσφατα για την αξιολόγηση της προηγούμενης εκπαίδευσης σε διάφορες χώρες συχνά υποχρησιμοποιούνται λόγω άγνοιας των εν λόγω μέτρων από τους μετανάστες και από τις διοικήσεις που τα παρέχουν.

Αξιολογήσεις των προηγούμενων μαθητικών επιδόσεων στο εξωτερικό για την εγγραφή στην υποχρεωτική εκπαίδευση πλήρους φοίτησης πραγματοποιούνται βάσει εξωτερικών κριτηρίων σε χώρες όπως το Βέλγιο, η Ουγγαρία, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα, η Πορτογαλία και η Ρουμανία.

Στο Βέλγιο, οι αιτούντες άσυλο ή οι πρόσφυγες που δεν μπορούν να παράσχουν τα αναγκαία έγγραφα για τις διαδικασίες αναγνώρισης αλλοδαπών διπλωμάτων ή πιστοποιητικών πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να προβούν σε υπεύθυνη δήλωση.

Στη Γαλλία, η αξιολόγηση του σχολικού επιπέδου και της γλωσσικής ικανότητας πραγματοποιείται κατά την άφιξη από ειδικευμένη υπηρεσία του υπουργείου Εθνικής Παιδείας σε γλώσσα την οποία ο μαθητής κατανοεί.

Οι νεοαφichθέντες μαθητές, και ιδίως εκείνοι που δεν μιλούν τη γλώσσα, επωφελούνται προγραμμάτων καθοδήγησης για την υπέρβαση των αρχικών εμποδίων που συνδέονται με τη διακοπή της εκπαίδευσής τους και τις συνθήκες εγκατάστασης των γονέων τους. Απώτατος στόχος είναι να βοηθηθεί κάθε μαθητής ώστε η μετάβαση να είναι όσο το δυνατόν πιο αδιατάρακτη και γρήγορη. Τα εν λόγω προγράμματα είναι εντατικά, συχνά έχουν διάρκεια μόνον μερικών μηνών και ακολουθούν το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών της χώρας και του σχολικού συστήματος. Το Συμβούλιο της Ευρώπης συνιστά στις εκπαιδευτικές αρχές να εξετάσουν το ενδεχόμενο να επιτρέπουν στους νεοαφichθέντες που βρίσκονται στο άμεσο στάδιο του σχολικού προσανατολισμού να παρακολουθήσουν μέρος των σπουδών τους στη μητρική τους γλώσσα. Τα παιδιά που αλλάζουν σχολικό σύστημα αποφεύγουν να αποκτήσουν περαιτέρω υστέρηση σε σχέση με τους μη μετανάστες συμμαθητές τους εξακολουθώντας να αναπτύσσουν τις γνωστικές και μαθησιακές δεξιότητες που είναι αναγκαίες για να συνεχίσουν τις σπουδές τους στη γλώσσα διδασκαλίας.

Τα υψηλά, ομοιόμορφα πρότυπα για την αξιολόγηση της προηγούμενης εκπαίδευσης και τα προγράμματα προσανατολισμού διασφαλίζουν την είσοδο των νεοαφichθέντων μαθητών στο κατάλληλο επίπεδο στο σχολικό σύστημα.

Το «Σημείο εκκίνησης», σχέδιο για την είσοδο των προσφύγων του Bolton (Ηνωμένο Βασίλειο), παρέχει στους νεοαφichθέντες που δεν μιλούν αγγλικά εισαγωγή στο βρετανικό εκπαιδευτικό σύστημα στην αγγλική γλώσσα. Κατά μέσο όρο, τα παιδιά παραμένουν στο «Σημείο εκκίνησης» για έξι εβδομάδες. Στόχος του Σημείου εκκίνησης είναι να παράσχει στους μαθητές ένα σίγουρο και ασφαλές περιβάλλον. Η αύξηση της αυτοπεποίθησης, η βελτίωση της επικοινωνίας και των δεξιοτήτων τους στο πλαίσιο διάφορων εκπαιδευτικών εμπειριών τους επιτρέπει να ανταποκριθούν καλύτερα στη φοίτηση στα καθιερωμένα σχολεία.

www.refugee-action.org.uk/ourwork/projects/Gateway.aspx

Συστηματική συνεχής υποστήριξη βάσει των αναγκών για τους μετανάστες μαθητές

Η ευχερής χρήση της γλώσσας διδασκαλίας του σχολείου είναι καθοριστικής σημασίας για τις επιδόσεις των μεταναστών μαθητών και είναι πλέον κορυφαία προτεραιότητα για τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής στον τομέα της εκπαίδευσης στις χώρες υποδοχής μεταναστών. Ύστερα από την αρχική περίοδο εγκατάστασης, η χρηματοδότηση για τη συστηματική, συνεχή υποστήριξη περιορίζεται γενικά στους λεγόμενους «ευάλωτους μαθητές». Μελέτες σχετικά με τον αντίκτυπο της μεταναστευτικής εμπειρίας στις μαθητικές επιδόσεις δείχνουν ότι ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια στην αποτελεσματική εκμάθηση της γλώσσας είναι η μη ύπαρξη υποστήριξης σε όλα τα επίπεδα του σχολείου. Αυτά τα μέτρα πρόσθετης υποστήριξης πρέπει να είναι διαθέσιμα για διάφορες ηλικίες και επίπεδα ικανότητες και να επεκτείνονται πέρα από τη γλωσσική υποστήριξη, καθώς οι μετανάστες που μιλούν την ίδια γλώσσα με τους μη μετανάστες μαθητές θα επωφεληθούν επίσης από τη βοήθεια καλύπτοντας την υστέρησή τους σε θέματα περιεχομένου.

Οι μέθοδοι, η ποιότητα και ο βαθμός εφαρμογής της πρόσθετης υποστήριξης διαφέρουν σημαντικά μεταξύ, και ενίοτε στο εσωτερικό, των κρατών μελών της ΕΕ. Ορισμένα σχολεία επιλέγουν το «ολοκληρωμένο μοντέλο». Μετά την κατανομή τους στο κατάλληλο έτος της σχολικής εκπαίδευσης και αφού ολοκληρώσουν το πρόγραμμα προσανατολισμού, οι νεοαφιχθέντες εντάσσονται κατευθείαν στην καθιερωμένη εκπαίδευση. Η «εμβάπτιση» στη γλώσσα στην κανονική τάξη συμπληρώνεται με επιπλέον συστηματική γλωσσική υποστήριξη είτε μετά το σχολείο είτε κατά τη διάρκεια του κανονικού ωραρίου. Στη δεύτερη αυτή περίπτωση, προβλέπονται «προγράμματα εξόδου» κατά τα οποία οι μαθητές βγαίνουν από την κανονική τάξη για μερικές ώρες διδασκαλίας. Άλλα σχολεία ακολουθούν το «χωριστό μοντέλο». Μετά τον προσανατολισμό, οι νεοαφιχθέντες μαθητές τοποθετούνται σε χωριστές τάξεις προσαρμοσμένες στις συγκεκριμένες ανάγκες τους. Πρέπει να φτάσουν σε ένα ορισμένο επίπεδο γνώσης της γλώσσας προτού μεταφερθούν στην επίσημη εκπαίδευση. Απώτατος στόχος και των δύο μοντέλων θεωρείται ότι είναι η ολοκληρωμένη εκπαίδευση ως μέσο για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης κοινωνικών δεσμών και τη βελτίωση των επιδόσεων όλων των μαθητών στις κανονικές τάξεις.

Η συνεχής υποστήριξη βοηθά τους μετανάστες μαθητές να καλύψουν την υστέρησή τους με όσο το δυνατόν πιο σύντομο και μεταβατικό τρόπο. Τα μαθήματα αυτά επωφελούνται καλά καθιερωμένων προτύπων ποιότητας, τα οποία υπόκεινται σε τακτική αξιολόγηση, για την εκμάθηση της δεύτερης γλώσσας και στενής συνεργασίας των εκπαιδευτικών σχετικά με την ολοκληρωμένη διδασκαλία περιεχομένου.

Η καταλληλότητα και η διάρθρωση των δύο μοντέλων χρειάζεται περαιτέρω αξιολόγηση και εξέταση. Για παράδειγμα, ο ΟΟΣΑ σημειώνει ότι δεν είναι ούτε αναγκαίο ούτε χρήσιμο για τα παιδιά των μεταναστών να κατέχουν τέλεια τη γλώσσα της διδασκαλίας προτού τους επιτραπεί να ενταχθούν στην κανονική τάξη. Η γλωσσική και η γνωστική εξέλιξη είναι αλληλένδετες, πράγμα που σημαίνει ότι οι μετανάστες μαθητές θα μάθουν καλύτερα τη γλώσσα σε συνθήκες που έχουν νόημα, είναι πρακτικές και διαδραστικές.

Επομένως, η διδασκαλία της δεύτερης γλώσσας πρέπει να ενσωματώνει τη διδασκαλία περιεχομένου που αντιστοιχεί στα μαθήματα του επίσημου προγράμματος σπουδών. Τα πλέον επιτυχημένα προγράμματα περιέχουν τα εξής στοιχεία:

- συστηματικά υψηλά πρότυπα και απαιτήσεις για τη διδασκαλία της δεύτερης γλώσσας
- στενή συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών του κανονικού προγράμματος και των δασκάλων γλώσσας
- υλικό διδασκαλίας που αναπτύσσεται σε κεντρικό επίπεδο
- ρυθμίσεις που έχουν ως αποτέλεσμα περισσότερες —και όχι λιγότερες— ώρες προσωπικής εκπαίδευσης για τους συμμετέχοντες νεοαφιχθέντες μαθητές
- μέτρα για την αντιστάθμιση τυχόν συνεπειών στιγματισμού των συμμετεχόντων.

Οι χώρες με καλά καθιερωμένα και σαφώς καθορισμένα προγράμματα γλωσσικής υποστήριξης εμφανίζουν σχετικά μικρότερες αποκλίσεις επιδόσεων μεταξύ μεταναστών και μη μεταναστών μαθητών ή μεταξύ μεταναστών μαθητών πρώτης και δεύτερης γενεάς.

Οι μετανάστες μαθητές στη Σουηδία παρακολουθούν ένα μάθημα σουηδικών ως δεύτερης γλώσσας, έως ότου να μπορούν να μιλούν και να γράφουν αναφερόμενοι σε πολύπλοκες ιδέες. Οι δάσκαλοι σουηδικών ως δεύτερης γλώσσας πρέπει να είναι πιστοποιημένοι για τη συγκεκριμένη διδασκαλία και να ακολουθούν ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών. Αυτά τα πρόσθετα μαθήματα γλώσσας σε ένα ολοκληρωμένο μοντέλο περιλαμβάνουν τον ίδιο φόρτο μαθημάτων και τις ίδιες απαιτήσεις γνώσεων με τα επίσημα μαθήματα στα σουηδικά και παρέχουν τελικά τα ίδια προσόντα για τη μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση.

www.sweden.gov.se/sb/d/2063

Το Ίδρυμα για την ένταξη της Εσθονίας παρέχει από νωρίς ένα συστηματικό πολύγλωσσο πρόγραμμα «εμβάπτισης» στη γλώσσα, το οποίο αναπτύχθηκε βάσει παρόμοιων προγραμμάτων στον Καναδά και στη Φινλανδία. Οι απόφοιτοι είχαν υψηλότερο επίπεδο γνώσης της γλώσσας από τους συμμαθητές τους που δεν είχαν υποβληθεί σε «εμβάπτιση», ενώ ταυτόχρονα εμφάνιζαν συγκρίσιμα αποτελέσματα στα μαθηματικά, στη φυσική και χημεία καθώς και πλήρη ευχέρεια στη μητρική γλώσσα τους. Οι επιδόσεις αυτές και τα υψηλά επίπεδα ικανοποίησης των γονέων αποδόθηκαν στην εθελοντική φύση του προγράμματος, στη στενή συνεργασία μεταξύ γονέων και σχεδιαστών του προγράμματος και στη συνεχιζόμενη στήριξη της διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας και του πολιτισμού καταγωγής.

www.meis.ee/eng/immersion

Μηχανισμοί διάθεσης πόρων

Οι πρόσθετοι πόροι, είτε σε ατομικό είτε σε σχολικό επίπεδο, ακολουθούν τις αλλαγές στον πληθυσμό, ώστε να διασφαλίζεται επαρκής υποστήριξη στη μετάβαση των νεοαφιχθέντων στο σχολικό σύστημα και να διατηρείται ένα φιλόξενο σχολικό περιβάλλον. Η συμπληρωματική χρηματοδότηση είναι περισσότερο επένδυση παρά έξοδο για μια πόλη, μια περιφέρεια ή μια χώρα με πληθυσμό εκπαιδευόμενων σε μια δεύτερη γλώσσα. Τα σχολεία όχι μόνον εξασφαλίζουν χρηματοδότηση, αλλά μπορούν επίσης να επενδύσουν στην ανάπτυξη της εμπειρογνομosύνης τους στον τομέα της ένταξης και της διδασκαλίας δεύτερης γλώσσας, η οποία μπορεί αργότερα να αναγνωρισθεί και να αποτελέσει αντικείμενο ανταλλαγών με σχολεία με λιγότερες εμπειρίες σε δημοτικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο.

Προκειμένου να εντοπισθούν τα σχολεία με τις μεγαλύτερες ανάγκες, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής πρέπει να καθορίσουν την ομάδα-στόχο (δηλαδή άτομα που γεννήθηκαν στο εξωτερικό, μη φυσικοί ομιλητές της γλώσσας της χώρας, άτομα με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, μειονεκτούσες περιοχές) του μηχανισμού διάθεσης πόρων, την κατανομή της χρηματοδότησης μεταξύ διαφορετικών επιπέδων εκπαίδευσης (δηλαδή προσχολική, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια) και το επίπεδο διακυβέρνησης που θα αναλάβει την κατανομή των εν λόγω πόρων εντός του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας (δηλαδή δημοτικό, περιφερειακό, εθνικό).

Η «επιδότηση για τις επιδόσεις των εθνοτικών μειονοτήτων» (Ethnic Minority Achievement Grant, EMAG) στο Ηνωμένο Βασίλειο παρέχει κεφάλαια για πρόσθετη υποστήριξη βασισμένη στις ανάγκες βάσει του αριθμού των μαθητών του σχολείου που ανήκουν σε ομάδες εθνοτικών μειονοτήτων με χαμηλές επιδόσεις σε εθνικό επίπεδο και των εκπαιδευόμενων σε δεύτερη γλώσσα. Πρόσφατη αξιολόγηση έδειξε τη μετατόπιση της επικέντρωσης από τη γλωσσική υποστήριξη στις χαμηλές επιδόσεις θεσπίζοντας σαφείς στόχους για τη μείωση των διαφορών στις επιδόσεις και εμπλέκοντας στην πρωτοβουλία τις τοπικές αρχές, ώστε να παράσχουν υποστηρικτικές στρατηγικές.

www.qca.org.uk/qca_7278.aspx

Οι ζώνες εκπαιδευτικής προτεραιότητας (ZEP) στη Γαλλία, οι οποίες δημιουργήθηκαν το 1981, συνδυάζουν γεωγραφικά κριτήρια και κριτήρια βασισμένα στην καταγωγή για τη διάθεση δημόσιων πόρων με σκοπό την προώθηση ίσων ευκαιριών. Για παράδειγμα, ένα από τα χρησιμοποιούμενα κριτήρια είναι το ποσοστό των μαθητών με έναν τουλάχιστον γονέα που γεννήθηκε στο εξωτερικό.

www.educationprioritaire.education.fr/

Κατάρτιση και πρόσληψη εκπαιδευτικών για μια πολύμορφη τάξη

Οι ειδικοί σε θέματα εκπαίδευσης συμφωνούν ότι οι εκπαιδευτικοί είναι η πιο σημαντική συνεισφορά των εκπαιδευτικών συστημάτων στη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών, και ιδίως εκείνων με μεταναστευτικές καταβολές ή που προέρχονται από μειονεκτικά περιβάλλοντα. Ωστόσο, αυτές είναι οι ομάδες που εμφανίζουν τις λιγότερες πιθανότητες να λάβουν υψηλής ποιότητας εκπαίδευση. Η έρευνα δείχνει ότι τα καθιερωμένα εργαλεία για τη βελτίωση της ποιότητας των εκπαιδευτικών —μείωση του αριθμού των μαθητών στις τάξεις και πρόσληψη περισσότερων ποιοτικών εκπαιδευτικών και βοηθών— είναι πιο αποτελεσματικά για τη βελτίωση των επιδόσεων των μεταναστών μαθητών και των μαθητών από μειονεκτικά περιβάλλοντα παρά για τον μέσο μαθητή. Όσο νεαρότεροι είναι οι μαθητές όταν λαμβάνουν υψηλής ποιότητας εκπαίδευση τόσο μεγαλύτερος είναι ο αντίκτυπος στη συνολική ακαδημαϊκή πορεία τους.

Τα σχολεία που χαρακτηρίζονται από πολυμορφία και προσλαμβάνουν περισσότερους ποιοτικούς εκπαιδευτικούς και βοηθούς μπορούν να θεσπίσουν πρωτοβουλίες για να ενθαρρύνουν τις αιτήσεις ατόμων με μεταναστευτικές ή μειονοτικές καταβολές. Ορισμένα στοιχεία υποδεικνύουν θετικές συνέπειες στα αποτελέσματα των μεταναστών μαθητών, καθώς οι εκπαιδευτικοί με μεταναστευτικές ή μειονοτικές καταβολές τείνουν να έχουν πιο θετικές αντιλήψεις, προσδοκίες και αλληλεπιδράσεις με τους μετανάστες μαθητές. Ο υψηλής ποιότητας εκπαιδευτικός για τους μετανάστες μαθητές διαθέτει ευρύ φάσμα χαρακτηριστικών, πράγμα που σημαίνει ότι οι καταβολές είναι ένα σημαντικό αλλά όχι το μοναδικό κριτήριο πρόσληψης. Η αύξηση του ποσοστού του εκπαιδευτικών με μεταναστευτικές καταβολές είναι ένα αποτελεσματικό, αν και ανεπαρκώς χρησιμοποιούμενο, μέσο για τη βελτίωση της διαπολιτισμικής ικανότητας του σχολείου και τη δημιουργία γεφυρών με τις τοπικές κοινότητες.

Τα ενδεχόμενα θετικά μέτρα τα οποία μπορούν να θεσπίσουν τα σχολεία περιλαμβάνουν τη διευκόλυνση της αναγνώρισης των αλλοδαπών διπλωμάτων διδασκαλίας μέσω, λόγου χάρη, της παροχής μαθημάτων επιβεβαίωσης των προσόντων και εκστρατειών προσέγγισης σε συνεργασία με εκπαιδευτικές αρχές και ιδρύματα κατάρτισης των εκπαιδευτικών.

Ο οργανισμός εκπαίδευσης και ανάπτυξης για τα σχολεία της Αγγλίας και της Ουαλίας προσελκύει νέους εκπαιδευτικούς από γνωστές μειονοτικές ομάδες μέσω στοχοθετημένης διαφήμισης, προγραμμάτων καθοδήγησης, επιδοτήσεων για κατάρτιση και στόχων πρόσληψης για τα ιδρύματα κατάρτισης των εκπαιδευτικών.

www.tda.gov.uk/partners/recruiting/diversesociety.aspx?keywords=ethnic

Μια άλλη στοχοθετημένη στρατηγική για τη βελτίωση της ποιότητας των εκπαιδευτικών είναι η θέσπιση της απαίτησης για όλους τους εκπαιδευτικούς να αποκτήσουν τις βασικές δεξιότητες που είναι αναγκαίες για να διδάξουν μια τάξη με πολιτισμική και γλωσσική ποικιλία μαθητών.

Η πρόσληψη περισσότερων ποιοτικών εκπαιδευτικών είναι μια από τις πιο αποτελεσματικές συνεισφορές στη βελτίωση των μαθητικών επιδόσεων, ιδίως για τους μαθητές με μεταναστευτικές καταβολές ή που προέρχονται από μειονεκτικά περιβάλλοντα. Η αύξηση του αριθμού των εκπαιδευτικών με μεταναστευτικές καταβολές ή/και με κατάρτιση στη διαπολιτισμική εκπαίδευση αναβαθμίζει τις μαθητικές επιδόσεις, τις προσδοκίες των εκπαιδευτικών και τη συνολική ποιότητα του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος.

Η διδασκαλία της γλώσσας πραγματοποιείται σε κάθε συνηθισμένη τάξη, ανεξάρτητα από το κατά πόσον το θέμα είναι η λογοτεχνία, η άλγεβρα ή η χημεία. Η τάξη απαιτεί διαπολιτισμικές ικανότητες, διαχείριση των πολιτισμικών διαφορών στην τάξη, δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων, δεξιότητες διάγνωσης για τη διάκριση των γλωσσικών προβλημάτων από τις μαθησιακές αδυναμίες, και δεξιότητες για την ανάπτυξη διδακτικών μέσων και στρατηγικών διδασκαλίας. Οι εκπαιδευτικοί που δεν είναι καλά προετοιμασμένοι ή καταρτισμένοι για να αντιμετωπίσουν την πολυμορφία στην τάξη μπορεί να έχουν λιγότερο θετική αντίληψη και χαμηλότερες προσδοκίες από τα παιδιά με διαφορετική φυλετική, εθνοτική, θρησκευτική ή κοινωνική προέλευση, γεγονός που αποβαίνει εις βάρος των επιδόσεων των μαθητών και της αυτοεκτίμησής τους.

Το Βέλγιο, η Φινλανδία, οι Κάτω Χώρες, η Νορβηγία, η Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, για παράδειγμα, έχουν προσδιορίσει τις διαπολιτισμικές ικανότητες που πρέπει να αποκτήσουν οι εκπαιδευτικοί έως το τέλος της κατάρτισής τους. Σε αυτές περιλαμβάνονται η γνώση της κατάστασης των μαθητών με διαφορετικές πολιτισμικές καταβολές, η αντίληψή τους για τους μαθητές αυτούς, και η ικανότητά τους να χειρίζονται σχέσεις μεταξύ μαθητών διαφορετικής πολιτισμικής προέλευσης.

Τα ιδρύματα κατάρτισης των εκπαιδευτικών και η συνεχής κατάρτιση που βασίζεται σε κίνητρα κατέχουν κεντρική θέση στον εφοδιασμό των μελλοντικών και των παρόντων εκπαιδευτικών με διάφορα εργαλεία επαγγελματικής ανάπτυξης, όπως κατευθυντήριες γραμμές ορθών πρακτικών στη γλωσσική υποστήριξη και στη διδασκαλία δεύτερης γλώσσας. Πανεπιστήμια και κέντρα αριστείας με αντικείμενο τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και τη διδασκαλία δεύτερης γλώσσας μπορούν να σχεδιάσουν κοινά προγράμματα σπουδών υψηλής ποιότητας, μαθήματα κατάρτισης, και κατευθυντήριες γραμμές εφαρμογής για τους εκπαιδευτικούς και τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής. Αυτά τα μαθήματα κατάρτισης μπορούν να έχουν τη θετική παρεπόμενη συνέπεια της ευαισθητοποίησης των εκπαιδευτικών όσον αφορά τις ενδεχόμενες, ακούσιες, χαμηλότερες προσδοκίες τους, οδηγώντας σε αλλαγή συμπεριφοράς.

Ένα βρετανικό πιλοτικό πρόγραμμα με τίτλο «Αναβάθμιση των επιδόσεων των δίγλωσσων εκπαιδευομένων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση» παρέσχε επαγγελματική ανάπτυξη και υλικό βέλτιστων πρακτικών για την αναβάθμιση της εμπειρογνωμοσύνης και της εμπιστοσύνης των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το 2006 κατέστη εθνική στρατηγική, όταν οι αξιολογήσεις έδειξαν ότι τα σχολεία του προγράμματος εμφάνιζαν

αναβάθμιση των προσδοκιών των μαθητών, αύξηση της συμμετοχής στην τάξη και βελτίωση των δεξιοτήτων στα αγγλικά, σε σημείο να έχουν επιδόσεις καλύτερες από εκείνες αντίστοιχων σχολείων που δεν υπάγονταν στο πρόγραμμα.

www.dcsf.gov.uk/research/data/uploadfiles/RR758.pdf

Προτεραιότητα στην εφαρμογή διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Η επιτυχία της προσέγγισης διαπολιτισμικών ικανοτήτων για την αναβάθμιση της ποιότητας των εκπαιδευτικών και των σχολείων δεν μπορεί να επέλθει χωρίς αλλαγές στον σχολικό θεσμό. Η ικανότητα κάθε μεμονωμένου εκπαιδευτικού να χρησιμοποιεί τις δεξιότητες και το υλικό που απέκτησε κατά την κατάρτιση εξαρτάται από το επίπεδο δέσμευσης ολόκληρου του σχολείου απέναντι στη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Για παράδειγμα, οι μαθητές που ερωτήθηκαν σε ιδρύματα κατάρτισης στην Καταλονία, στην Ισπανία, στις Κάτω Χώρες και στη Σουηδία απάντησαν ότι πρέπει να δοθεί υψηλότερη προτεραιότητα στη διαπολιτισμική εκπαίδευση όχι μόνον στα μαθήματα, αλλά και στον τομέα των πρακτικών εμπειριών τους.

Ο διαδεδομένος δημόσιος λόγος σχετικά με τη σημασία της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης πρέπει να μετουσιωθεί σε πράξη από τους διαχειριστές των σχολείων. Οι πρακτικές περιλαμβάνουν ενότητες ή θέματα σχετικά με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και την ιθαγένεια, την πολυεθνотική εκπροσώπηση στο υλικό διδασκαλίας, και μεγαλύτερη ποικιλομορφία στις εξωσχολικές δραστηριότητες. Το «Ευρωπαϊκό συνέδριο σχετικά με την ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία των νέων που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες» που οργάνωσε η δανική κυβέρνηση το 2006 πρότεινε την ίδρυση εξειδικευμένων κέντρων για την παροχή κατάρτισης σχετικά με την επίλυση των συγκρούσεων, δεξιοτήτων επικοινωνίας και διαπολιτισμικών προγραμμάτων καθοδήγησης για τη χειραφέτηση των νέων και την αύξηση των φιλοδοξιών και τη βελτίωση των επιδόσεων.

Η πλήρης εφαρμογή της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στο πρόγραμμα σπουδών, στο υλικό διδασκαλίας και στις εξωσχολικές δραστηριότητες αυξάνει την ευαισθητοποίηση των μη μεταναστών μαθητών και βελτιώνει την εμπιστοσύνη των μεταναστών μαθητών.

Από το 2004, το μάθημα «Πολυμορφία και πολυπολιτισμικότητα» είναι υποχρεωτικό και αποτελεί αντικείμενο εξέτασης στα βρετανικά σχολεία για τους μαθητές ηλικίας 11 και 19 ετών. Το μάθημα καλύπτει θέματα που σχετίζονται με μια ποικιλόμορφη κοινωνία, συμπεριλαμβανομένων των εθνοτικών και θρησκευτικών κοινοτήτων και των πολιτισμών τους, των μεταβαλλόμενων μοντέλων εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης, και των πολιτικών και οικονομικών αιτίων της μετανάστευσης στη χώρα και στο εξωτερικό.

<http://curriculum.qca.org.uk/index.aspx>

Στην Τσεχική Δημοκρατία, η εφαρμογή της διαπολιτισμικής προσέγγισης παρακολουθείται στα επιμέρους σχολεία. Επιθεωρητές ελέγχουν ότι ο διευθυντής του σχολείου, οι εκπαιδευτικοί και το λοιπό προσωπικό του σχολείου εφαρμόζουν τις κατευθυντήριες γραμμές της οδηγίας του υπουργείου Παιδείας, Νεολαίας και Αθλητισμού για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και της μισαλλοδοξίας στη σχολική δεοντολογία.

www.msmt.cz

6.2 Επένδυση στους μαθητές

Οι υπεύθυνοι χάραξης της εκπαιδευτικής πολιτικής έχουν συμφέρον να βελτιώσουν την εμβέλεια και την ποιότητα της προσχολικής εκπαίδευσης και της φροντίδας των παιδιών για όλους τους κατοίκους. Η νηπιακή εκπαίδευση παρέχει τις καλύτερες ευκαιρίες ανάπτυξης στα μικρά παιδιά. Τα παιδιά που εγγράφονται σε υψηλής ποιότητας ιδρύματα προσχολικής εκπαίδευσης και παιδικούς σταθμούς αναπτύσσουν ισχυρότερες δεξιότητες λογικής και επίλυσης προβλημάτων, είναι περισσότερο συνεργάσιμα και σκέφτονται περισσότερο τους άλλους, αναπτύσσουν μεγαλύτερη αυτοεκτίμηση και αποκτούν καλύτερα εφόδια για την αποτελεσματική μετάβασή τους στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Τα οφέλη της νηπιακής εκπαίδευσης διατηρούνται κατά την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και καθιστούν ευκολότερη τη μετάβαση σε περαιτέρω εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας. Τα ιδρύματα προσχολικής εκπαίδευσης και οι παιδικοί σταθμοί παρέχουν επίσης ελεύθερο χρόνο στις μητέρες ώστε να συμμετάσχουν πιο ενεργά στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας.

Διεθνείς έρευνες επιβεβαιώνουν ότι η προσχολική εκπαίδευση βοηθά τα παιδιά κοινωνικο-οικονομικά μειονεκτουσών οικογενειών να προχωρήσουν στο σχολείο. Ομοίως, τα παιδιά που προέρχονται από αλλόγλωσσες οικογένειες αποκτούν από νωρίς συχνή επαφή με τη γλώσσα εκπαίδευσης της χώρας υποδοχής, και συγκεκριμένα σε ηλικία κατά την οποία είναι περισσότερο δεκτικά στην απόκτηση γλώσσας.

Οι οικογένειες χαμηλού εισοδήματος, κατηγορία στην οποία οι μετανάστες μπορεί να υπερεκπροσωπούνται, έχουν λιγότερες πιθανότητες να χρησιμοποιούν υπηρεσίες νηπιακής φροντίδας και εκπαίδευσης. Όλοι οι γονείς μπορεί να αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης σε νηπιακή φροντίδα, όταν οι θέσεις είναι περιορισμένες ή τα τέλη εγγραφής υψηλά. Οι γονείς χαμηλού εισοδήματος και οι μετανάστες γονείς μπορεί επίσης να μη διαθέτουν αρκετές πληροφορίες σχετικά με τις υπάρχουσες δυνατότητες, να εμπιστεύονται λιγότερο τους ξένους για τη φροντίδα των παιδιών τους, και να προτιμούν σε μεγάλο βαθμό την εξυπηρέτηση της άτυπης φροντίδας που παρέχουν στο σπίτι μέλη της οικογένειας. Οι μετανάστες γονείς που χρησιμοποιούν υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και παιδικής φροντίδας μπορεί να θεωρούν ότι υπάρχει έλλειψη διαλόγου, κατανόησης και ταύτισης μεταξύ των ίδιων και του προσωπικού, όταν το προσωπικό των παιδικών σταθμών δεν διαθέτει διαπολιτισμική πείρα και, πράγμα σημαντικότερο, τις δεξιότητες για να διδάξει τη

γλώσσα της χώρας υποδοχής ως δεύτερη γλώσσα. Επιπλέον, πολλά ιδρύματα προσχολικής εκπαίδευσης δεν είναι σε θέση να αξιολογήσουν κατάλληλα τις γλωσσικές δεξιότητες των μεταναστών παιδιών ώστε να εξασφαλίσουν ότι τα παιδιά θα συμμετάσχουν σε κατάλληλα προγράμματα απόκτησης γλώσσας και υποστήριξης (όταν αυτά υπάρχουν).

Τα ιδρύματα προσχολικής εκπαίδευσης και οι παιδικοί σταθμοί πρέπει να καλύπτουν τις ανάγκες αυτών των γλωσσικά ποικιλόμορφων και κοινωνικοοικονομικά μειονεκτουσών οικογενειών. Οι αρχές μπορούν να εξασφαλίσουν αποτελεσματική συμμετοχή των οικογενειών χαμηλού εισοδήματος παρέχοντας στοχοθετημένη οικονομική υποστήριξη ή δωρεάν πρόσβαση στις προσχολικές υπηρεσίες. Η κατάρτιση στη διδασκαλία δεύτερης γλώσσας μπορεί να απαιτείται από τους εκπαιδευτικούς της προσχολικής εκπαίδευσης και να συνοδεύεται από νέες διαδικασίες πρόσληψης που θα δίνουν προτεραιότητα σε εκπαιδευτικούς δεύτερης γλώσσας και βρεφονηπιοκόμους που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό και διαθέτουν επαγγελματική κατάρτιση. Για να έχουν αποτελέσματα, οι μέθοδοι διδασκαλίας και τα προγράμματά τους πρέπει να είναι άμεσα συγκρίσιμα με εκείνα που χρησιμοποιούνται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στρατηγικές προσέγγισης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τους παρόχους εκπαίδευσης και τους μετανάστες γονείς ώστε να ενημερωθούν αμοιβαία για τα οφέλη της νηπιακής εκπαίδευσης, αφενός, και για τις συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες των οικογενειών, αφετέρου.

Η Δανία, η Φινλανδία και η Σουηδία εξασφάλισαν υψηλό ποσοστό συμμετοχής μεταναστών μέσω της προσέγγισης ανάμεικτων ηλικιών που εφαρμόζουν, η οποία συνδυάζει διάφορα προγράμματα εκπαίδευσης και φροντίδας των παιδιών στο ίδιο τοπικό κέντρο για παιδιά ηλικίας από ενός έως έξι ετών.

Η έκθεση του 2009 του δικτύου Eurydice με τίτλο «*Early childhood education and care in Europe: tackling social and cultural inequalities*» (Νηπιακή εκπαίδευση και φροντίδα στην Ευρώπη: αντιμετώπιση των κοινωνικών και πολιτισμικών ανισοτήτων) συνιστά τη δημιουργία ενός συγκεντρωτικού συστήματος με εγκαταστάσεις για όλες τις ομάδες ηλικιών από 0 έως 6 ετών, στο οποίο όλα τα μέλη του προσωπικού θα λαμβάνουν υψηλής ποιότητας κατάρτιση στην εκπαίδευση και στις πολιτισμικές προσεγγίσεις και θα καθιερώνουν ενεργείς συμπράξεις με τους γονείς από μειονεκτικά και ποικιλόμορφα περιβάλλοντα:

http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/pdf/0_integral/098EN.pdf

Προσέγγιση και σύμπραξη με γονείς από μειονεκτικά περιβάλλοντα

Οι γονείς διαδραματίζουν ζωτικής σημασίας ρόλο στην εκπαίδευση των παιδιών τους —στην απόκτηση γλώσσας, στην παροχή βοήθειας στα μαθήματα και στην εκπαίδευση, στην καθοδήγηση σχετικά με τις προοπτικές σταδιοδρομίας και τις προσδοκίες, και ως πρότυπα προς μίμηση. Ωστόσο, οι γονείς με χαμηλότερο κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών, τείνουν να συμμετέχουν λιγότερο στις σχολικές

δραστηριότητες. Διεθνείς έρευνες επιβεβαιώνουν ότι οι μετανάστες γονείς τρέφουν υψηλές προσδοκίες για την εκπαίδευση των παιδιών τους, αλλά αντιμετωπίζουν πολλά εμπόδια στη συμμετοχή. Σε αυτά συγκαταλέγονται οι περιορισμένοι οικονομικοί πόροι και η έλλειψη γνώσεων σχετικά με το εκπαιδευτικό σύστημα, το αίσθημα ότι δεν είναι ευπρόσδεκτοι σε ένα άγνωστο σχολικό περιβάλλον, γλωσσικά εμπόδια και διαφορετικές πολιτισμικές προσδοκίες για τον ρόλο της οικογένειας στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τα σχολεία μπορούν να διευκολύνουν τη σχέση μεταξύ γονέων και παιδιών με στρατηγικές που αποσκοπούν όχι μόνον στην ανάπτυξη των ικανοτήτων των γονέων, αλλά και στην υποστήριξη των παιδιών, τα οποία ενδέχεται να βρεθούν στον ρόλο του διερμηνέα ή αυτού που εξηγεί μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών.

Ένα αποτελεσματικό εργαλείο προσέγγισης είναι η παροχή προσιτών πληροφοριών σε πακέτα εγκατάστασης για τους νεοαφιχθέντες σχετικά με το σχολικό σύστημα της χώρας και τη διαθεσιμότητα συμπληρωματικών εκπαιδευτικών δυνατοτήτων και γλωσσικών υπηρεσιών, όπως μεταφρασμένο υλικό και διερμηνείς. Τα σχολεία μπορούν επίσης να πραγματοποιήσουν σημαντικές επενδύσεις σε προγράμματα καθοδήγησης για μετανάστες γονείς όσον αφορά την εγγραφή, την εγκατάσταση, την ενεργό συμμετοχή και την πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις μελλοντικές επιλογές εντός του σχολικού συστήματος. Η υποστήριξη αυτή μπορεί να περιλαμβάνει από διοικητική βοήθεια, συμπεριλαμβανομένων μεταφρασμένων πληροφοριών σχετικά με το σχολικό σύστημα για γονείς και μαθητές, πρόσβαση σε διερμηνείς, ειδικό προσωπικό για την κάλυψη των αναγκών των μεταναστών μαθητών και των οικογενειών τους και συσκέψεις ειδικά για οικογένειες μεταναστών έως ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Οι κατ'οίκον επισκέψεις χρησιμοποιούνται συχνά και είναι πολύ χρήσιμα εργαλεία για την ανάπτυξη επαφών με οικογένειες από μειονεκτικά περιβάλλοντα.

Οι ενεργές στρατηγικές προσέγγισης για τους μετανάστες γονείς και τους γονείς από μειονεκτικά περιβάλλοντα και τα εθελοντικά προγράμματα συνεχούς εκπαίδευσης ενηλίκων για όλους παράγουν καλύτερα αποτελέσματα όσον αφορά τη φοίτηση και τις σχολικές επιδόσεις και αυξάνουν σε συμμετοχή των γονέων σε σχολικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες.

Στην Ιρλανδία, πληροφορίες σχετικά με το σχολικό σύστημα διατίθενται στον δικτυακό τόπο του υπουργείου Παιδείας και Επιστημών σε έξι γλώσσες. Ένα ενημερωτικό βιβλιário καταρτίζεται επίσης από την Υπηρεσία Υποδοχής και Ένταξης στις κύριες γλώσσες του πληθυσμού των μεταναστών, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους γονείς των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων και από ασυνόδευτους ανηλίκους.

www.education.ie / www.ria.gov.ie

Από το 1997, το σχέδιο AOE (Ausbildungsorientierte Elternarbeit) στη Φραγκφούρτη έχει εκπαιδεύσει 60 «μεσολαβητές» από οργανώσεις μεταναστών και σχολεία. Αυτοί οργάνωσαν ημερίδες προσανατολισμού σε 17 διαφορετικές γλώσσες για 3 450 άτομα, μόνον το 2006, σχετικά με το γερμανικό σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και σχετικά με

θέματα όπως η δυσλεξία, η υπερκινητικότητα, οι υπηρεσίες επαγγελματικών συμβουλών και η πολυγλωσσία.

www.stadt-frankfurt.de/amka

Στη Σουηδία, πρέπει να παρέχεται διερμηνεία, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο, κατά τις ειδικές εισαγωγικές συναντήσεις που πραγματοποιούνται με τις νεοαφιχθείσες οικογένειες, προκειμένου να τους εξηγηθούν τα δικαιώματα και οι βασικές αξίες που συνδέονται με την προσχολική και τη σχολική εκπαίδευση. Οι γονείς δικαιούνται επίσης υπηρεσίες διερμηνείας προκειμένου να παρακολουθήσουν τον εξαμηνιαίο «διάλογο προσωπικής ανάπτυξης».

Στόχος της διεθνούς πρωτοβουλίας με τίτλο «Πρόγραμμα εκπαίδευσης στο σπίτι για παιδιά προσχολικής ηλικίας» είναι η αύξηση της ευαισθητοποίησης και των ικανοτήτων των γονέων από μειονεκτικά περιβάλλοντα, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών και των εθνοτικών μειονοτήτων, παρέχοντας εκπαιδευτές από τις κοινότητές τους. Οι γνωστικές ικανότητες των συμμετεχόντων παιδιών έχουν βελτιωθεί σημαντικά σε σχέση με εκείνες των άλλων παιδιών, σύμφωνα με τακτικές αξιολογήσεις που πραγματοποιήθηκαν σε χώρες όπως η Γερμανία και οι Κάτω Χώρες.

www.hippy.org.il

Αρκετές χώρες πειραματίζονται με εθελοντικά προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων, προκειμένου να διαπιστώσουν κατά πόσον ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μεταναστών γονέων και συμβάλλουν στη μετατροπή του σχολείου σε κοινοτικό κέντρο, το οποίο φέρνει σε επαφή το περιβάλλον των μεταναστών και εκείνο των μη μεταναστών. Γνωστά επίσης ως «σχολείο ευρείας βάσης», «κοινοτικό σχολείο» ή «σχολείο ολοκληρωμένων υπηρεσιών», τα εν λόγω προγράμματα βασίζονται στην ιδέα της ενθάρρυνσης της συμμετοχής των γονέων. Η παροχή στους γονείς δωρεάν εκπαίδευσης στη γλώσσα της χώρας υποδοχής και της χώρας καταγωγής τους και υπηρεσιών, όπως αθλητισμός και πρόσβαση στο διαδίκτυο, μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της εμπιστοσύνης τους στο σχολείο καθώς και την αύξηση των προσδοκιών τους και της υποστήριξης στις σχολικές επιδόσεις των παιδιών τους.

Το σχέδιο «Rucksack» της οργάνωσης RAA στην Έσση (Γερμανία), το οποίο συνδυάζει γλωσσική εκπαίδευση και άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες στο νηπιαγωγείο και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, εκπαιδεύει μετανάστριες μητέρες ώστε να διευθύνουν τοπικές ομάδες άλλων μεταναστριών μητέρων που αναπτύσσουν τις ικανότητές τους όσον αφορά την υποστήριξη της εκπαίδευσης των παιδιών τους. Η ποιοτική αξιολόγηση του σχεδίου από τους συμμετέχοντες δείχνει ότι το σχέδιο πέτυχε και διατηρεί θετικές αλλαγές στις σχέσεις γονέων-εκπαιδευτικών.

www.essen.de/module/bildungsangebote/index.asp?version=integrationsatlas

Το σχέδιο «Εκπαίδευση μητέρων και παιδιών» ενημερώνει τους γονείς τουρκικής καταγωγής στο Βέλγιο, στη Γαλλία, στη Γερμανία, στις Κάτω Χώρες και την Ελβετία σχετικά με το εκπαιδευτικό σύστημα στη χώρα διαμονής τους και τους βοηθά, ιδίως τις γυναίκες, να αποκτήσουν τις δεξιότητες και τα μέσα για να συμμετάσχουν σε τοπικές κοινωνικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Το ομώνυμο μη κυβερνητικό ίδρυμα (ΑÇΕV) συνεργάζεται με τοπικές οργανώσεις μεταναστών και γυναικών, αντιπροσωπευτικά συμβουλευτικά όργανα και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών του τοπικού πληθυσμού. Το ΑÇΕV εποπτεύει και εκπαιδεύει εκπαιδευτές εντός της χώρας, οι οποίοι καταρτίζουν προγράμματα υποστήριξης και μαθήματα τόσο στα τουρκικά όσο και στη γλώσσα της χώρας διαμονής. Η εξωτερική ακαδημαϊκή αξιολόγηση που συνέκρινε τις οικογένειες που έλαβαν εκπαίδευση από το ΑÇΕV με οικογένειες που δεν έλαβαν εκπαίδευση έδειξε ότι το σχέδιο βελτίωσε την αυτοεκτίμηση των γονέων και το ενδιαφέρον τους για τη σχολική εκπαίδευση. Το σχέδιο αξιολογήθηκε επίσης θετικά όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα της υλοποίησης και της διάδοσης.

www.acev.org/educationdetail.php?id=16&lang=en

Στη Γαλλία, η νέα πειραματική δράση με τίτλο «Άνοιγμα του σχολείου στους γονείς για την επιτυχία της ένταξης» δρομολογήθηκε τον Νοέμβριο του 2008 σε 61 σχολεία της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και θα αξιολογηθεί το 2009. Στόχος της εθελοντικής αυτής πρωτοβουλίας είναι η εξοικείωση των γονέων παιδιών πρώτης και δεύτερης γενεάς μεταναστών με το σχολικό σύστημα, τους στόχους και τη λειτουργία του, ώστε να μπορούν να συμμετάσχουν καλύτερα και να βοηθήσουν τα παιδιά τους στις σχολικές εργασίες. Το πρόγραμμα παρέχει επίσης εθελοντικά μαθήματα γλώσσας.

www.education.gouv.fr/bo/2008/31/MENE0800648C.htm

Διδασκαλία της μητρικής γλώσσας

Οι περισσότερες χώρες παρέχουν κάποιου είδους υποστήριξη στη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας και του πολιτισμού της χώρας καταγωγής, με διαφορετικά επίπεδα δέσμευσης. Η υποστήριξη αυτή βασίζεται παραδοσιακά στην «υπόθεση της αλληλεξάρτησης», σύμφωνα με την οποία οι μετανάστες μαθητές δεν μπορούν να μάθουν καλά μια νέα γλώσσα έως ότου μάθουν τυπικά και μπορέσουν να σκεφθούν κριτικά σχετικά με τη γλώσσα που έμαθαν πρώτη και που ενδέχεται να χρησιμοποιούν στο σπίτι τους. Επισκόπηση της βιβλιογραφίας του ΟΟΣΑ δείχνει ότι δεν υπάρχει σαφής συναίνεση στην έρευνα για την υποστήριξη ή την απόρριψη της υπόθεσης της αλληλεξάρτησης, γεγονός που εξηγεί εν μέρει τη σύγχυση και την πολιτικοποίηση που μπορεί να προκύψει σχετικά με τον ρόλο της διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας.

Η πολυγλωσσία έχει καταστεί προτεραιότητα για τις αναπτυσσόμενες χώρες που θέλουν να λειτουργούν ως κοινωνίες βασισμένες στη γνώση, καινοτόμοι και παγκόσμια διασυνδεδεμένες.

Όταν οι μαθητές κάνουν την είσοδό τους στην αγορά εργασίας γνωρίζοντας άπταιστα τη δεύτερη γλώσσα και τη μητρική τους γλώσσα, το ανθρώπινο αυτό κεφάλαιο φέρνει μετρήσιμα οικονομικά και κοινωνικοπολιτιστικά οφέλη στη χώρα προορισμού, ιδίως όταν η γνώση της μητρικής γλώσσας συνδυάζεται με γνώσεις και δίκτυα στη χώρα καταγωγής τους.

Η διδασκαλία της μητρικής γλώσσας μπορεί να αποτελέσει τον ακρογωνιαίο λίθο του προγράμματος σπουδών διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και ξένης γλώσσας ενός σχολείου. Οι μαθητές με μεταναστευτικές καταβολές θα μπορούν να διατηρήσουν και αναπτύξουν αυτή τη μορφή ανθρώπινου κεφαλαίου, το οποίο μπορούν στη συνέχεια να μοιραστούν με ενδιαφερόμενους συμμαθητές τους που δεν έχουν μεταναστευτικές καταβολές. Οι μη μετανάστες μαθητές στα σχολεία αυτά θα έχουν περισσότερες και καλύτερες ευκαιρίες εκμάθησης ξένων γλωσσών και καλύτερες διαπολιτισμικές δεξιότητες για να εργαστούν και να ζήσουν στην ποικιλόμορφη κοινωνία τους και στο εξωτερικό. Οι πόροι που απαιτούνται προκειμένου κάθε σχολείο να μπορεί να παρέχει υψηλής ποιότητας δυνατότητες δίγλωσσης εκπαίδευσης για τις διάφορες γλωσσικές ομάδες που υπάρχουν μεταξύ των μαθητών του μπορεί να είναι υπερβολικοί. Ωστόσο, υπάρχουν διάφορες αποδοτικές από άποψη κόστους δυνατότητες παροχής μαθημάτων για όλους τους ενδιαφερόμενους μαθητές, με ή χωρίς μεταναστευτικές καταβολές. Ένα ποικίλο πρόγραμμα σπουδών μπορεί να ενσωματωθεί στα μαθήματα ξένων γλωσσών που προσφέρονται στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων μαθημάτων ανώτερου επιπέδου. Μια άλλη δυνατότητα είναι η περιστασιακή χρησιμοποίηση δίγλωσσων βοηθών για τα μαθήματα που πραγματοποιούνται στις κανονικές τάξεις. Μια τέτοια συγκεκριμένη εφαρμογή των προσεγγίσεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης του σχολείου παρέχει καλύτερη εκπαίδευση και ευκαιρίες δημιουργίας κοινωνικών γεφυρών.

Η γνώση της γλώσσας και του πολιτισμού της χώρας καταγωγής συμβάλλει στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου της χώρας υποδοχής των μεταναστών, πράγμα το οποίο οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να αξιοποιήσουν στο πλαίσιο των στόχων τους για εκπαίδευση παγκόσμιας κλάσης και ανταγωνιστικότητα της αγοράς εργασίας.

Το σχέδιο «Γλωσσική πολυμορφία στο πορτογαλικό σχολείο» προωθεί τις διαπολιτισμικές και πολύγλωσσες ικανότητες και καταπολεμά τον διαχωρισμό παρέχοντας δίγλωσσα πιλοτικά σχολεία, στα κρεολικά του Πράσινου Ακρωτηρίου και στα μανδαρινικά κινέζικα, τα οποία είναι ανοικτά τόσο σε μετανάστες μαθητές φυσικούς ομιλητές των γλωσσών αυτών όσο και σε πορτογάλους μη μετανάστες μαθητές.

www.iltec.pt/projectos/em_curso/turmas_bilingues.html

Τα μαθήματα μητρικής γλώσσας (και ειδικότερα οι δάσκαλοι της μητρικής γλώσσας) μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο διαμεσολάβησης μεταξύ οικογενειών και σχολείων. Η οργάνωση της παροχής των μαθημάτων αυτών μπορεί να είναι μέρος της προορατικής προσέγγισης των γονέων από το σχολείο με σκοπό την κινητοποίηση των οικογενειών μεταναστών και των μελών της κοινότητας. Τα σχολεία μπορούν να διαθέσουν

εκπαιδευτικούς πόρους και χώρους ή να επιδοτήσουν προγράμματα που παρέχονται εκτός της τάξης.

Το συμπληρωματικό φόρουμ των σχολείων στο Bristol, στο Ηνωμένο Βασίλειο, αποτελείται από 25 εθελοντικά σχολεία βασισμένα στην κοινότητα, τα οποία παρέχουν επιπλέον μαθήματα στη γλώσσα και στον πολιτισμό της χώρας καταγωγής, καθώς και βασικά μαθήματα, όπως αγγλικά. Αξιολόγηση που διενεργήθηκε το 2005 διαπίστωσε ότι ο θετικός αντίκτυπος των σχολείων αυτών στις μαθητικές επιδόσεις, στην αυτοεκτίμηση και στην ταυτότητα θα μπορούσε να βελτιωθεί μέσω μιας δημοτικής πλατφόρμας βέλτιστων πρακτικών. Το φόρουμ ενθάρρυνε την αύξηση των ανταλλαγών και των συμπράξεων μεταξύ καθιερωμένων κοινοτήτων και κοινοτήτων νεοαφιχθέντων μεταναστών και με τα καθιερωμένα σχολεία.

www.bristol.gov.uk/ccm/navigation/community-and-living/equality-and-diversity

Στη Σουηδία, μαθητής που παρακολουθεί την υποχρεωτική εκπαίδευση και την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση δικαιούται μαθήματα μητρικής γλώσσας, υπό τον όρο ότι: ένας ή και οι δύο γονείς/κηδεμόνες του έχουν μητρική γλώσσα άλλη εκτός της σουηδικής, η γλώσσα αποτελεί το μέσο καθημερινής επικοινωνίας για τον μαθητή, ο μαθητής διαθέτει ήδη βασικές γνώσεις της γλώσσας, και επιθυμεί να λάβει εκπαίδευση. Το μάθημα πραγματοποιείται όταν υπάρχουν τουλάχιστον πέντε μαθητές και ένας εκπαιδευτικός, με αποτέλεσμα να έχει καταστεί συνήθης πρακτική σε σχολεία με υψηλά ποσοστά μεταναστών μαθητών και σε ανεξάρτητα σχολεία με γλωσσικά χαρακτηριστικά. Πρόσφατες έρευνες διαπίστωσαν ότι η παρακολούθηση μαθημάτων μητρικής γλώσσας μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο στις επιδόσεις και στο αίσθημα ταυτότητας και ανήκειν των παιδιών. Αυξάνει επίσης την ανάμειξη των γονέων στη σχολική εκπαίδευση, ακόμη και όταν λαμβάνονται υπόψη τα επίπεδα εισοδήματος και εκπαίδευσής τους.

http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/eurybase/pdf/section/SE_EN_C10_7.pdf

Παροχή προτύπων προς μίμηση και μεντόρων για μετανάστες μαθητές

Οι μέντορες μπορούν να διαδραματίσουν πολύτιμο ρόλο επίβλεψης και καθοδήγησης των νέων στην εκπαίδευσή τους. Νεαροί επαγγελματίες με μεταναστευτικές καταβολές μπορούν να προσληφθούν (σε έμμισθη ή εθελοντική βάση) ως βοηθοί εκπαιδευτικών για την παροχή πρόσθετης υποστήριξης σε μετανάστες μαθητές. Κάτι τέτοιο θα παράσχει στους μετανάστες μαθητές ακαδημαϊκή υποστήριξη, αλλά και θετικά πρότυπα προς μίμηση. Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα χρήσιμο όταν οι εθνικές κοινότητες είναι μοιρασμένες σε δύο ξεχωριστές ομάδες —την κατώτερη τάξη και την αναδυόμενη ελίτ της μεσαίας τάξης. Οι μέντορες με ανοδική κοινωνική κινητικότητα μπορούν να παράσχουν έμπνευση και καθοδήγηση σε μαθητές με χαμηλότερες ακαδημαϊκές επιδόσεις.

Η ύπαρξη μεντόρων αυξάνει την εμπιστοσύνη των μεταναστών μαθητών και δημιουργεί γέφυρες με πρότυπα προς μίμηση από τις αναδυόμενες ελίτ των μεταναστών.

Το Ίδρυμα Πολυπολιτισμικής Ανάπτυξης (FORUM) και το de Baak (εκπαιδευτικό ίδρυμα της οργάνωσης εργοδοτών VNO-NCW) διευκολύνουν την προσωπική επίβλεψη νεαρών με υψηλό επίπεδο μόρφωσης με μεταναστευτικές καταβολές στο τελευταίο στάδιο των σπουδών τους. Ένας μέντορας τους παρέχει βοήθεια στην ανάπτυξη των προσωπικών και των ηγετικών ικανοτήτων τους.

www.forum.nl/wereldstalent/organisaties.html

Εξωσχολική βοήθεια για τη βελτίωση των επιδόσεων και την ανάπτυξη γεφυρών

Οι ψυχαγωγικές δραστηριότητες, για παράδειγμα αθλητικές εκδηλώσεις και θερινές κατασκηνώσεις, μπορούν να διευκολύνουν την επικοινωνία στο εσωτερικό και μεταξύ των κοινοτήτων παιδιών μεταναστών και μη μεταναστών. Οι γονείς των παιδιών αυτών μπορούν να ενθαρρυνθούν να συμμετάσχουν και, εφόσον είναι δυνατόν, να βοηθήσουν στην οργάνωση των δραστηριοτήτων. Εκδηλώσεις μπορούν επίσης να οργανωθούν σε συνεργασία με οργανώσεις μεταναστών.

Οι εξωσχολικές δραστηριότητες δημιουργούν γέφυρες μεταξύ των συμμετεχόντων μαθητών, μεταναστών και μη, και των σχολείων που τις οργανώνουν, των γονέων και των οργανώσεων μεταναστών.

Το Ίδρυμα Jacobs στην Ελβετία υποστηρίζει θερινές κατασκηνώσεις για εκπαιδευόμενους σε δεύτερη γλώσσα από οικογένειες μεταναστών. Δοκιμάζονται διάφορες μέθοδοι, όπως η θεατρική εκπαίδευση, και τα αποτελέσματα των συμμετεχόντων και των ομάδων αναφοράς αξιολογούνται σε βάθος χρόνου με στόχο τη βελτίωση των γνώσεων και τη διάδοση των επιτυχημένων προσεγγίσεων.

www.jacobsfoundation.org

Από το 1991, το «Ανοικτό σχολείο» (École Ouverte) στη Γαλλία ανοίγει τις πόρτες σχολείων της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για ένα ευρύ φάσμα πολιτιστικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων καθώς και για τη διδασκαλία ξένων γλωσσών και για άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες την Τετάρτη και την Κυριακή και κατά τη διάρκεια των διακοπών του σχολείου, όπως το καλοκαίρι ή το χειμώνα. Το πρόγραμμα είναι ανοικτό σε όλους τους μαθητές που ζουν σε προβληματικές αστικές περιοχές ή προέρχονται από μειονεκτικά οικονομικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα, συμπεριλαμβανομένων νεοαφιχθέντων μεταναστών μαθητών. Ποιοτικές αξιολογήσεις δείχνουν ότι το πρόγραμμα είναι ένα

αποτελεσματικό μέσο καταπολέμησης των συγκρούσεων στις γειτονίες και βελτίωσης της κοινωνικής ένταξης, του σχολικού περιβάλλοντος και των σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών, γονέων και τοπικών κοινοτήτων.

<http://eduscol.education.fr/D0116/accueil.htm>

Επίσης στη Γαλλία, από τον Σεπτέμβριο του 2008, το υπουργείο Εθνικής Παιδείας θέσπισε ένα εθελοντικό προαιρετικό μάθημα «σχολικής καθοδήγησης» στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και στα τέσσερα πρώτα χρόνια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στη διάρκεια δύο ωρών επίβλεψης μετά το σχολείο, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές στα μαθήματά τους και παρέχουν επίσης επιπλέον σχολικά μαθήματα, ή αθλητικές, πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες.

www.education.gouv.fr/cid5677/accompagnement-educatif.html

6.3 Διευκόλυνση της μετάβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας

Στην ΕΕ, η τριτοβάθμια εκπαίδευση αναγνωρίζεται ως καθοριστική στρατηγική για την προώθηση της καινοτομίας, της παραγωγικότητας και της ανάπτυξης στην κοινωνία της γνώσης. Το ποσοστό των νεαρών μεταναστών που ολοκληρώνουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κοινοτήτων μεταναστών. Οι διαφορές αυτές είναι πιθανό να προκύψουν όταν η εκπαίδευση των νέων διακόπτεται (όπως συμβαίνει στην περίπτωση των περισσότερων αιτούντων άσυλο και προσφύγων) ή/και όταν οι νέοι προέρχονται από χώρες στις οποίες λιγότεροι άνθρωποι έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και, ως εκ τούτου, δεν διαθέτουν τα ακαδημαϊκά προσόντα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι διαφορές απηχούν επίσης την αξία που αποδίδουν οι γονείς στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η κυβέρνηση, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τα ιδρύματα και οι ιδιωτικές εταιρείες μπορούν να αυξήσουν τον αριθμό των υποτροφιών και των προγραμμάτων που παρέχουν σε ταλαντούχους νέους με μεταναστευτικές καταβολές (και στους γονείς τους).

Στη Γαλλία, έχουν αναπτυχθεί διάφορα προγράμματα για την προώθηση της πολυμορφίας σε κέντρα αριστείας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το Ίδρυμα Μελέτης Πολιτικών Επιστημών «Sciences-Po» δέχθηκε εκατοντάδες σπουδαστές (τα δύο τρίτα των οποίων είχαν έναν γονέα που είχε γεννηθεί στο εξωτερικό) μέσω μιας προσαρμοσμένης διαδικασίας επιλογής. Το πρόγραμμα «Une grande école? Pourquoi pas moi?» (Γιατί να μη σπουδάσω και εγώ σε μια μεγάλη σχολή;), ένα πρόγραμμα επίβλεψης διάρκειας τριών ετών, το οποίο δρομολόγησε η ESSEC, σχολή διοίκησης επιχειρήσεων, υιοθετήθηκε από 30 σχολές υψηλού

επίπεδου, προσεγγίζοντας 3 000 σπουδαστές. Παρόμοια υποστήριξη σε ατομικό επίπεδο έχει χορηγηθεί σε προγράμματα μηχανικής και διοίκησης από τις μεγάλες γαλλικές εταιρείες τηλεπικοινωνιών μέσω του σχεδίου «Cercle Passeport Telecoms».

www.sciences-po.fr / www.pourquoipasmoi.essec.fr / www.passeport-telecoms.com

Εναλλακτική σχολική εκπαίδευση

Οι νέοι που έχουν απορρίψει τις παραδοσιακές μορφές φοίτησης χρειάζονται μια εναλλακτική δυνατότητα για να αναπτύξουν τις ικανότητές τους, την οποία να θεωρούν ελκυστική και ενδιαφέρουσα. Η εκπαίδευση, που περιλαμβάνει μαθήματα βασισμένα στις ανάγκες τους, είναι πρακτική και βασίζεται στις σύγχρονες τεχνολογίες έχει πολύ μεγαλύτερη απήχηση στους νέους. Για παράδειγμα, σκοπός των «σχολείων δεύτερης ευκαιρίας» είναι να παράσχουν νέες ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης σε αποκλεισμένους νέους που δεν διαθέτουν τις δεξιότητες και τα προσόντα που απαιτούνται για συνεχή εκπαίδευση ή για να εισέλθουν στην αγορά εργασίας.

Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Μέρος του στόχου της ατζέντας της Λισαβόνας 2000/10 να γίνει η ΕΕ η ανταγωνιστικότερη και η δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο είναι η αύξηση του αριθμού των νέων που ολοκληρώνουν την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση θεωρείται ο πιο επιθυμητός δρόμος για την εξασφάλιση των δεξιοτήτων που είναι αναγκαίες για την κοινωνία της γνώσης. Παρότι μπορεί να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να εξασφαλισθεί ότι οι νεαροί μετανάστες αποκτούν τις ικανότητες για να ολοκληρώσουν με επιτυχία τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι μια δευτερεύουσα δυνατότητα για εκείνους που, παρά την υποστήριξη, ενδέχεται να αποτύχουν στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και να εγκαταλείψουν το σχολείο με πολύ περιορισμένες προοπτικές.

Οι μετανάστες υποεκπροσωπούνται στη συμπληρωματική εκπαίδευση και κατάρτιση και εμφανίζουν υψηλό ποσοστό εγκατάλειψης του σχολείου. Τα προγράμματα προσέγγισης για την παροχή πληροφοριών στους μετανάστες σχετικά με τα διαθέσιμα μαθήματα μπορεί να είναι αναποτελεσματικά ή ανύπαρκτα, τα μαθήματα μπορεί να είναι ακατάλληλα προσαρμοσμένα στις διαφορετικές εκπαιδευτικές, πολιτισμικές ή/και γλωσσικές καταβολές των μεταναστών. Τα μαθήματα μπορεί να μην είναι δομημένα με ευέλικτο τρόπο ώστε να εξασφαλίζουν ότι οι μαθητές μπορούν να εξισορροπήσουν τις οικογενειακές και τις εργασιακές τους υποχρεώσεις. Τα μέτρα για την υπέρβαση αυτών των εμποδίων θα συμβάλουν στην ενθάρρυνση των νεαρών μεταναστών να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους και θα ενθαρρύνουν εκείνους που διέκοψαν ή εγκατέλειψαν τις σπουδές τους να επιστρέψουν στα θρανία.

Στόχος της εκστρατείας του δανικού υπουργείου Ένταξης με τίτλο «Χρειαζόμαστε όλους τους νέους» είναι να ενθαρρύνει περισσότερους νεαρούς μετανάστες να αρχίσουν και να ολοκληρώσουν μαθήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η εκστρατεία περιλαμβάνει μια ειδική ομάδα, η οποία βοηθά τα επαγγελματικά σχολεία να αναπτύξουν πρωτοβουλίες που θα μειώσουν το ποσοστό των μεταναστών μαθητών που εγκαταλείπουν το σχολείο και προωθεί βέλτιστες πρακτικές.

www.brugforalleunge.dk/fileadmin/bruger_upload/Billeder/Publikationer/English_Summary_evaluation_BFAU_final-version.pdf

Επιπλέον, η δανική πολιτική με τίτλο «Νέα ευκαιρία για όλους» επιδιώκει να εντάξει ανέργους μέλη εθνοτικών μειονοτήτων στην αγορά εργασίας. Η πολιτική περιλαμβάνει υποχρεωτική συμμετοχή σε γενική ή επαγγελματική εκπαίδευση για όλους τους νεαρούς αποδέκτες επιδομάτων σε μετρητά. Ειδικά προγράμματα παρέχουν βοήθεια στους νέους κάτω των 25 ετών που δεν έχουν ολοκληρώσει κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης για νέους. Τα προγράμματα παρέχουν επίσης στους νέους τα προσόντα που χρειάζονται για να ολοκληρώσουν επαγγελματική εκπαίδευση.

www.nychance.dk

Το σχέδιο PALMS συνέστησε ένα δίκτυο 250 εμπειρογνομόνων και κοινωνικών λειτουργών από δήμους της Ιταλίας για την ανάπτυξη προγραμμάτων ένταξης και εισόδου στην αγορά εργασίας για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, επιτρέποντάς τους να υποβάλουν αίτηση για την έκδοση άδειας διαμονής όταν γίνουν 18 ετών. Σχεδιάστηκαν εξατομικευμένα προγράμματα για 260 ασυνόδευτους ανηλίκους, εκ των οποίων 179 εξασφάλισαν πρακτική, 157 υποτροφία και 110 την αναγκαία θέση εργασίας στο τέλος της κατάρτισης.

www.comune.torino.it/stranieri-nomadi/min_stranieri/progetti/equal.htm

Οι μαθητές της πρώτης και της δεύτερης γενεάς μπορεί να βρίσκονται σε πιο μειονεκτική θέση από τους μη μετανάστες συμμαθητές τους όταν αφορά την εξασφάλιση της πρώτης εργασίας τους, λόγω του κοινωνικοοικονομικού καθεστώτος των οικογενειών τους, των πιο αδύναμων κοινωνικών δικτύων και της έλλειψης γνώσεων σχετικά με τη λειτουργία της αγοράς εργασίας. Επιπλέον, δεν πρέπει να αγνοούνται οι διακριτικές πρακτικές στην πρόσληψη.

Ενθάρρυνση της έγκαιρης εισόδου στην αγορά εργασίας

Στις διαδικασίες πρόσληψης, οι εργοδότες τείνουν να αποδίδουν μεγαλύτερη βαρύτητα στην εργασιακή πείρα ενός μετανάστη στη χώρα υποδοχής παρά στην προηγούμενη εργασιακή/εκπαιδευτική πείρα που απέκτησε στο εξωτερικό ή σε πιστοποιητικά συμμετοχής σε μαθήματα γλώσσας στη χώρα υποδοχής. Οι συμβάσεις που συνδυάζουν εργασία

και ευκαιρίες μάθησης παρέχουν τη δυνατότητα στους μαθητές να αποκτήσουν διάφορες εργασιακές, γλωσσικές και πρόσθετες προσωπικές δεξιότητες και τους βοηθούν να ανακαλύψουν τις δυνατότητές τους και την αξία της εργασίας τους. Τα μαθήματα γλώσσας που βασίζονται στο επάγγελμα και παρέχονται επί τόπου συνιστώνται ώστε να διασφαλίζεται ότι η διδασκαλία της γλώσσας της χώρας υποδοχής για τους νεαρούς μετανάστες δεν καθίσταται υπερβολική και αναποτελεσματική. Τα προγράμματα εκπαίδευσης στην επιχείρηση μπορεί επίσης να είναι χρήσιμα για εκείνους που έχουν αποκτήσει εργασιακή/εκπαιδευτική πείρα στο εξωτερικό και χρειάζονται πρόσθετη πιστοποίηση.

Η αύξηση του αριθμού των νεαρών μεταναστών σε προγράμματα μαθητείας ή άλλα προγράμματα κατάρτισης είναι μια στρατηγική για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων. Εκτός από τα μέτρα σε επίπεδο προσφοράς, οι στρατηγικές πρέπει επίσης να ενθαρρύνουν περισσότερους νεαρούς μετανάστες να συμμετάσχουν σε επαγγελματική κατάρτιση. Η επιτυχία των προγραμμάτων τύπου μαθητείας εξαρτάται από την ποιότητα της συνεργασίας με τις επιχειρήσεις που παρέχουν τις θέσεις εργασίας. Οι αρχές μπορούν να ελέγχουν τις προσφερόμενες θέσεις εργασίας ή πρακτικής εκπαίδευσης και να πιστοποιούν το αναγκαίο βασικό γλωσσικό επίπεδο και τις ικανότητες που απαιτούνται για την άσκηση της συγκεκριμένης εργασίας. Μπορούν επίσης να παρεμβαίνουν για να διασφαλίζουν διαρκή καλή ποιότητα και παροχή της μαθητείας που έχει συμφωνηθεί μεταξύ σχολείων, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και διάφορων τύπων εργοδοτών. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) είναι μια ιδιαίτερα δυσπρόσιτη ομάδα εργοδοτών.

Η έγκαιρη απόκτηση εργασιακής πείρας μέσω προγραμμάτων μαθητείας εγγυημένης ποιότητας και προγραμμάτων εργασίας/μάθησης αποδεικνύεται ιδιαίτερα σημαντική για τα αποτελέσματα των νεαρών μεταναστών στην αγορά εργασίας.

Η Αυστρία και η Γερμανία διαθέτουν συστήματα έγκαιρης και καλά καθιερωμένης μαθητείας με σημαντική διάρκεια, τα οποία καταλήγουν στην απόκτηση διπλώματος και προϋπηρεσίας. Το ερευνητικό σχέδιο TIES διαπίστωσε ότι οι τούρκοι μετανάστες δεύτερης γενεάς στις χώρες αυτές διαθέτουν καλύτερα εφόδια για την είσοδό τους στην αγορά εργασίας, υφίστανται λιγότερες διακρίσεις κατά την πρόσληψη και εμφανίζουν καλύτερα αποτελέσματα απασχόλησης από τους αντίστοιχους μετανάστες σε χώρες που δεν διαθέτουν συστήματα μαθητείας.

www.tiesproject.eu

Ο δήμος της Βιέννης κατάφερε να αυξήσει τον αριθμό των μαθητευομένων με μεταναστευτικές καταβολές μέσω της χρήσης πολύγλωσσων φυλλαδίων και διαφημίσεων σε δικτυακούς τόπους. Όλοι οι εκπαιδευόμενοι λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με την πολυμορφία και ολοκληρώνουν μια ενότητα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Το πρόγραμμα «Step2Work» στις Κάτω Χώρες βοηθά τους ανειδίκευτους αποφοίτους του σχολείου να εισέλθουν στην αγορά εργασίας εξασφαλίζοντας και χρηματοδοτώντας

τοποθέτηση σε θέση εργασίας για έναν χρόνο· στη συνέχεια ο εργοδότης πρέπει να διαπραγματευθεί μια τυπική σύμβαση εργασίας. Κατά τη διάρκεια της τοποθέτησης, το σχέδιο παρέχει στους συμμετέχοντες προπαρασκευαστικά μαθήματα και συνεχή κατάρτιση. Το σχέδιο πέτυχε τους στόχους του πρώτου έτους, καθώς 102 από τους 120 συμμετέχοντες εξασφάλισαν σύμβαση, ενώ παράλληλα συστάθηκε μια ομάδα εκπαιδευμένων συμβούλων και καταρτίστηκε ένα δοκιμασμένο πρόγραμμα κατάρτισης.

www.nuon.com/nl/Images/Jaarverslag%20Step2Work_tcm164-66002.pdf

Το σχέδιο «Δίκτυο επαγγελματικής κατάρτισης — κατάρτιση από αλλοδαπούς επιχειρηματίες» στο Mannheim, στη Γερμανία, εξετάζει το διττό πρόβλημα των μεταναστών που αποφοιτούν από το σχολείο και δεν είναι σε θέση να βρουν μια θέση μαθητείας και της περιορισμένης ικανότητας μεταναστών επιχειρηματιών να προσφέρουν τέτοιες θέσεις. Το σχέδιο διευκολύνει τη δημιουργία νέων θέσεων μαθητείας στους τομείς του εμπορίου και της γαστρονομίας και παρέχει συμπληρωματική κατάρτιση σε διαπολιτισμικές ικανότητες και στην πολυγλωσσία. 120 μετανάστες επιχειρηματίες συμμετέχουν στο σχέδιο και ο αριθμός τους αυξάνεται κατά 12–15 ετησίως. 80 % των συμμετεχόντων απέκτησαν τελικά μόνιμη θέση εργασίας στην εταιρεία, ενώ οι υπόλοιποι βρήκαν εργασία ή συνέχισαν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Θετική δράση

Η κυβέρνηση και οι ιδιωτικές εταιρείες μπορούν να τηρούν κώδικες δεοντολογίας για την εκπλήρωση ορισμένων κριτηρίων που αφορούν τον σεβασμό της πολυμορφίας στις πρακτικές πρόσληψης. Νομικές υποχρεώσεις προώθησης της ισότητας και της πολυμορφίας μπορεί να επιβάλλονται στον δημόσιο τομέα καθώς και σε εταιρείες στις οποίες ανατίθενται δημόσιες συμβάσεις ή παρέχονται δάνεια, επιδοτήσεις ή άλλα κρατικά οφέλη. Για τις ιδιαίτερα δυσπρόσιτες μικρομεσαίες επιχειρήσεις, η άμεση υποστήριξη των μισθών από την κυβέρνηση ή τα φορολογικά πλεονεκτήματα έχουν αποδειχθεί πολύ αποτελεσματικά μέτρα για την ενθάρρυνση των προσλήψεων ατόμων που βρίσκονται σε παραδοσιακά μειονεκτική θέση στην αγορά εργασίας (νεαροί μετανάστες, μακροχρόνια άνεργοι, άτομα με αναπηρίες κ.λπ.)

Στο πλαίσιο του «σχεδίου Ροζέτα», στο Βέλγιο, εργοδότες λαμβάνουν επιστροφή των εισφορών τους στο σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων, εάν δεσμευθούν ότι τουλάχιστον 3 % του εργατικού δυναμικού τους θα περιλαμβάνει νέους, στα δε παιδιά μεταναστών αποδίδεται διπλός συντελεστής.

<http://pdf.mutual-learning-employment.net/pdf/official-paper-belgium-jun01.pdf>

Προσαρμογή των πολιτικών στις ανάγκες των νεαρών μεταναστών

Οι ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση, οι οποίες αποτελούν κοινές προτεραιότητες για τις εθνικές πολιτικές απασχόλησης, συνιστούν στα κράτη μέλη να θεσπίσουν μια σειρά μέτρων που θα διασφαλίζουν ότι κανένας νέος δεν μένει χωρίς κατάρτιση ή εργασία. Οι στρατηγικές προσαρμόζονται ώστε να ανταποκρίνονται στις ειδικές ανάγκες ορισμένων ομάδων νεαρών μεταναστών, των οποίων τα αποτελέσματα στην αγορά εργασίας είναι χαμηλά.

Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής στους τομείς της εκπαίδευσης και της ένταξης έχουν αναπτύξει προγράμματα που βοηθούν τους μαθητές να προετοιμασθούν, να εξασφαλίσουν ή ακόμη και να δημιουργήσουν την πρώτη εργασία τους σε μια σταδιοδρομία αντίστοιχη των δεξιοτήτων και των φιλοδοξιών τους. Τα αποτελέσματα που προτείνονται στους συμμετέχοντες στα προγράμματα αυτά κυμαίνονται από την απόκτηση εμπιστοσύνης στον εαυτό τους, προσωπικών δεξιοτήτων για την αγορά εργασίας, δικτύων επαγγελματικής υποστήριξης και πιστοποιήσεων έως θέσεις μαθητείας και εργασίας. Στόχος των προγραμμάτων είναι να έχουν αντίκτυπο στην κοινωνικοοικονομική ένταξη και στην προβολή της δυναμικής και της πραγματικής συνεισφοράς των νεαρών μεταναστών στην οικονομική ζωή.

Πολλοί νεαροί μετανάστες που δεν εργάζονται ούτε σπουδάζουν επωφελούνται δραστηριοτήτων χειραφέτησης που τους παρέχουν την ώθηση και τους πόρους για να αλλάξουν, την πεποίθηση ότι κάτι τέτοιο είναι εφικτό, και τις δεξιότητες για να επιτύχουν τον σκοπό αυτό. Τα «κέντρα πολιτών» μπορούν να αποκτήσουν τους πόρους που απαιτούνται για να παράσχουν στους νέους πρόσβαση σε πληροφορίες, στο διαδίκτυο, σε μαθήματα γλώσσας και σε κατάρτιση προσωπικών δεξιοτήτων.

Προγράμματα μπορούν να βελτιώσουν τις προσωπικές δεξιότητες των μαθητών, οι οποίες αυξάνουν τις πιθανότητές τους να εισέλθουν στο πρώτο επίπεδο της αγοράς εργασίας, παρέχοντας περισσότερες ευκαιρίες άτυπης μάθησης όπως κέντρα παροχής πόρων, μαθήματα κατάρτισης, επίβλεψη από μέντορες και πρόσβαση σε δίκτυα.

Η Jugendmigrationsdienste (JMD) στη Γερμανία είναι μια επικεντρωμένη υπηρεσία ένταξης για νέους με μεταναστευτικές καταβολές. Υπάρχουν συνολικά 360 JMD, στόχος των οποίων είναι η βελτίωση των πιθανοτήτων των νέων για επιτυχημένη ένταξη όσον αφορά τη γλώσσα, το σχολείο και την εκπαίδευση και τη μετάβαση στην εργασία, παρέχοντας ατομικές συμβουλές και διαχείριση περιπτώσεων, ομαδικές συσκέψεις, κοινωνικές συμβουλές, και ευκαιρίες δικτύωσης.

www.jmd-portal.de/_template.php?browser=ie

Δημιουργικές μέθοδοι για την εξασφάλιση της συμμετοχής των νεαρών μεταναστών και των οικογενειών μεταναστών

Η εξασφάλιση αισθήματος ιδιοκτησίας σημαίνει ότι οι μαθητές και οι εταίροι επιλέγουν το σχέδιο και όχι το σχέδιο τους μαθητές και τους εταίρους. Τα προγράμματα αυτά καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την αξιοποίηση των τοπικών περιστάσεων. Βοηθούν τους μετανάστες μαθητές να διαπιστώσουν οι ίδιοι το επίπεδο της τυπικής και της μη τυπικής εκπαίδευσης και των επαγγελματικών ευκαιριών που υπάρχουν γύρω τους. Οι πλατφόρμες διαλόγου με οργανώσεις και κοινότητες μεταναστών, και ιδίως με εκπροσώπους των νέων, μπορεί να είναι χρήσιμες για τον εντοπισμό των εμποδίων πρόσβασης στην αγορά εργασίας και των στρατηγικών για την υπέρβασή τους.

Οι υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την πολιτισμική διάσταση. Μπορούν να διατεθούν εύκολα προσπελάσιμες πληροφορίες μέσω μεταφρασμένου υλικού και ιστοσελίδων καθώς και παρέχοντας πρόσβαση σε διερμηνείες ή διγλωσσο προσωπικό. Η προσέγγιση των νεαρών μεταναστών μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω των σύγχρονων τεχνολογιών της επικοινωνίας, όπως οι διαδραστικοί δικτυακοί τόποι και τα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης. Υπάρχουν αμέτρητα παραδείγματα, από τις κατ' οίκον επισκέψεις και τις γραμμές τηλεφωνικής ενημέρωσης έως τις εκθέσεις εργασίας, τις εκστρατείες πρόσληψης ακόμη και τις διαφημιστικές εκδηλώσεις.

Η αυστριακή Αναπτυξιακή Σύμπραξη του προγράμματος EQUAL με τίτλο «Join In» οργάνωσε περιοδεία στο Τίρολο παρέχοντας μια ενημερωτική εκστρατεία, σύντομες πρακτικές ασκήσεις, εκπαίδευση και εκθέσεις εργασίας καθώς και επιτόπιες ημερίδες. Μέλη της ομάδας-στόχου εκπαιδεύθηκαν ως διαπολιτισμικοί μέντορες του σχεδίου και αποδείχθηκαν πιο αποτελεσματικοί στη στρατολόγηση από το αυστριακό προσωπικό χωρίς μεταναστευτικές καταβολές. Η περιφερειακή υπηρεσία αγοράς εργασίας έλαβε κατευθυντήριες γραμμές αναθεώρησης των δεδομένων για τους χρήστες ώστε να αποτυπώνουν τις «μεταναστευτικές καταβολές», επαναξιολόγησε την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων προσφορών για τις ομάδες αυτές, και υλοποιεί τώρα σχέδια για τη μεγαλύτερη προσέγγισή τους και εκτός αστικών περιοχών.

www.join-in.at

Η «Ατζέντα X — Νέοι σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία» έχει σχεδιασθεί και διευθύνεται από νέους για νέους. Η σημαντικότερη ενιαία δραστηριότητα, μεταξύ των πολλών δραστηριοτήτων της που φέρνουν σε επαφή μη μετανάστες και μετανάστες νέους που εισέρχονται στην αγορά εργασίας, είναι το μάθημα απασχόλησης «Jobb X». Αρκετές εκατοντάδες νέων 15 έως 26 ετών έλαβαν μέρος και το ποσοστό επιτυχίας όσον αφορά την εξεύρεση εργασίας λίγο μετά τη συμμετοχή στο πρόγραμμα είναι 80% —σημαντικά υψηλότερο από εκείνο που ισχύει για όσους παρακολουθούν τα τυποποιημένα μαθήματα που παρέχουν οι νορβηγικές υπηρεσίες εργασίας και πρόνοιας. Οι λόγοι του συγκριτικού πλεονεκτήματος του «Jobb X» είναι η επικέντρωσή του σε πραγματικές ικανότητες, ατομικά ισχυρά σημεία και υψηλότερη αναλογία εκπαιδευτικών/μαθητών.

www.agendax.no

Τα εργαλεία των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ) χρησιμοποιούνται από πρωτοβουλίες μικρής κλίμακας σε ολόκληρη την Ευρώπη για την εκπαίδευση νεαρών μεταναστών διευκολύνοντας τις ευκαιρίες διαπολιτισμικής και εξατομικευμένης εκπαίδευσης και τον αλφαριθμητισμό, την απόκτηση γλωσσικών, ειδικών θεματικών, ψηφιακών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, οι οποίες μπορούν να ανοίξουν πόρτες στην απασχόληση. Τα δυναμικά χαρακτηριστικά των ΤΠΕ και τα πολυμέσα που χρησιμοποιούν έχουν απήχηση στους νέους και τους φέρνουν (εκ νέου) σε ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον το οποίο είναι περισσότερο διαδραστικό και προσαρμοσμένο στις ειδικές ανάγκες τους. Για παράδειγμα, οι σπουδαστές μπορούν να εκπαιδευθούν χωρίς να καταφύγουν στη γλώσσα, χρησιμοποιώντας εικονίδια ή μεταφράσεις προς τη μητρική τους γλώσσα. Η πρόσβαση σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές και οι βασικές ψηφιακές δεξιότητες είναι δύο προαπαιτούμενα για την αξιοποίηση των ευκαιριών αυτών.

Το «Escolhas» (Επιλογές) στην Πορτογαλία είναι ένα πρόγραμμα σχεδιασμένο από κάτω προς τα πάνω, το οποίο, από το 2001, χρηματοδότησε και υποστήριξε 121 σχέδια. Αυτά βασίζονται στις διαπιστώσεις τοπικών οργανώσεων όσον αφορά τους τρόπους βελτίωσης των επιδόσεων στην εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας νέων κάθε ηλικίας που ανήκουν σε ομάδες κινδύνου και ζουν σε μειονεκτικές γειτονιές, και ιδίως παιδιά μεταναστών. Από το 2006, 110 τοπικά «Ψηφιακά κέντρα ένταξης» (CID@NET) έχουν παράσχει σε 27 000 χρήστες δωρεάν πρόσβαση στο διαδίκτυο για αναζήτηση εργασίας καθώς και διαφοροποιημένες υποστηρικτικές δραστηριότητες. Για παράδειγμα, ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα σπουδών «απασχολησιμότητας» αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Ψηφιακού Αλφαριθμητισμού της Microsoft.

www.programescolhas.pt

Στόχος του σχεδίου LIFT στο Αμβούργο ήταν η ανάπτυξη και η επέκταση των γλωσσικών δεξιοτήτων και των διαπολιτισμικών ικανοτήτων των μεταναστών μαθητών, εκπαιδεύοντάς τους επίσης στην πολύ καλή χρήση των νέων μέσων. Απευθυνόμενο σε μη προνομιούχους νέους, ηλικίας 12 έως 16 ετών, με μεταναστευτικές καταβολές, το σχέδιο LIFT παρέσχε ένα επιγραμματικό περιβάλλον εκπαίδευσης με πρόσβαση σε ενότητες μαθημάτων και παιχνίδια βασισμένα στο διαδίκτυο.

Περισσότερες πρακτικές περιέχονται στην έκθεση του Ινστιτούτου Μελετών Τεχνολογιών του Μέλλοντος του 2008 με τίτλο «Επισκόπηση πρωτοβουλιών ψηφιακής υποστήριξης για/ από μετανάστες και εθνικές μειονότητες στην ΕΕ27»,

<http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=1888>

Μέντορες και πρότυπα προς μίμηση

Τα πρότυπα προς μίμηση αποδεικνύουν σε άλλους νέους ότι η επιτυχία μέσω της εκπαίδευσης και η επιτυχία στην αγορά εργασίας είναι εφικτές. Οι μεμονωμένοι μέντορες μπορούν όχι μόνον να εμπνεύσουν, αλλά και να παράσχουν στοχοθετημένη επίβλεψη και καθοδήγηση σε νεαρούς μετανάστες. Τα προγράμματα μπορούν να συνδυάσουν μαθητές από μειονεκτικά περιβάλλοντα με εθελοντές (εργαζόμενους ή συνταξιούχους) από ένα συγκεκριμένο επάγγελμα ή με επαγγελματικά πιστοποιημένους εκπαιδευτές εργασίας. Τα πρότυπα προς μίμηση με παρόμοιες καταβολές έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα επιτυχημένοι μέντορες, στρατολόγοι και υπεύθυνοι σχεδίων για τα προγράμματα αυτά. Η παροχή θέσεων εργασίας ως μέντορες σε επιτυχημένους συμμετέχοντες επιτρέπει στα εν λόγω προγράμματα να επιτύχουν τον γενικό στόχο τους, δηλαδή να βοηθήσουν νεαρούς μετανάστες να εξασφαλίσουν σταδιοδρομίες που αντιστοιχούν στις μοναδικές δεξιότητες και στην εμπειρία τους.

Στο σχέδιο «Work-Up», στο Βέλγιο, επιτόπιοι σύμβουλοι με μεταναστευτικές καταβολές παρέχουν μεμονωμένη καθοδήγηση σε νεαρούς άνεργους μετανάστες. Αποτελούν τη γέφυρα μεταξύ των αιτούντων εργασία και των δημόσιων οργανισμών απασχόλησης, εντοπίζοντας τα συγκεκριμένα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νεαροί μετανάστες και προτείνοντας βελτιώσεις στις υπηρεσίες. Οι συμμετέχουσες οργανώσεις μεταναστών παρέχουν συμπληρωματικές συμβουλές και κατάρτιση, τις οποίες δεν παρέχουν οι δημόσιοι οργανισμοί.

www.minderhedenforum.be/2pers/documents/Work-up_004.pdf

Το σχέδιο SpraKuM του προγράμματος EQUAL στη Γερμανία υλοποίησε την πρωτοβουλία «Επιμόρφωση διαμεσολαβητών γλώσσας και πολιτισμού», προκειμένου να παράσχει εκπαίδευση και να ανοίξει τα επαγγέλματα αυτά σε νεαρούς μετανάστες, πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο οι οποίοι θέλουν να λειτουργήσουν ως διαμεσολαβητές για τη βελτίωση των βασικών υπηρεσιών καθώς και της υγειονομικής και κοινωνικής κατάστασης των πλέον ευάλωτων μεταναστών.

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/practical-examples/asyl-07-de-transkom_en.cfm

Επέκταση των δικτύων

Πολλοί άνθρωποι βρίσκουν θέσεις εργασίας μέσω των κοινωνικών δικτύων τους. Οι νεαροί μετανάστες διαθέτουν συνήθως λιγότερο αναπτυγμένα δίκτυα από ό,τι οι μη μετανάστες, γεγονός που τους φέρνει σε μειονεκτική θέση. Η κυβέρνηση, η κοινωνία των πολιτών, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και οι ιδιωτικές εταιρείες μπορούν όλοι να διαδραματίσουν κάποιο ρόλο στην ανάπτυξη δικτύων. Για παράδειγμα, οι εργοδότες σε κλάδους στους οποίους η πρόσληψη μέσω άτυπων δικτύων είναι συνηθισμένη θα μπορούσαν να προσφέρουν ειδικά στοχοθετημένα

προγράμματα υποδοχής στον χώρο εργασίας. Οι «εθνικές δεξαμενές ταλέντων» παρέχουν μια πλατφόρμα για τη σύνδεση των αιτούντων εργασία με δυνητικούς εργοδότες καθώς και ευκαιρίες εθελοντισμού για τη βελτίωση του βιογραφικού των νεαρών αυτών ατόμων.

Το σχέδιο «Από τον πάγκο στο γήπεδο» δημιουργήθηκε από έναν από τους μεγαλύτερους ποδοσφαιρικούς συλλόγους στη Δανία, τον Brøndby IF, σε συνεργασία με τον Δήμο του Brøndby και το υπουργείο Ένταξης. Στόχος του είναι η καθιέρωση επαφών μεταξύ νέων με μεταναστευτικές καταβολές και του δικτύου του συλλόγου που περιλαμβάνει περίπου 350 εταιρείες-χορηγούς. Περισσότεροι από 130 νέοι με μεταναστευτικές καταβολές τοποθετήθηκαν σε θέσεις μαθητείας ή κανονικής απασχόλησης από το 2003.

<http://brondby.com/article.asp?aid=51211>

Ο εθελοντισμός και η συμμετοχή σε δίκτυα νέων μπορεί να βελτιώσει τις ικανότητες των νεαρών μεταναστών, καθώς και να αναπτύξει τα δίκτυα και την αυτοπεποίθησή τους. Οι νεαροί μετανάστες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μπορούν επίσης να ενθαρρυνθούν να εργασθούν περιστασιακά κατά τις σχολικές διακοπές τους ή στον ελεύθερο χρόνο τους, καθώς κάτι τέτοιο μπορεί να τους παράσχει πολύτιμες εμπειρίες στην αγορά εργασίας, να τους βοηθήσει να αποκτήσουν γλωσσικές δεξιότητες και να αναπτύξουν κοινωνικές και διαπροσωπικές δεξιότητες.

Το ολλανδικό σχέδιο EQUAL «Εντοπισμός του μελλοντικού εκπαιδευτή» εξετάζει τα κοινωνικά προβλήματα των νέων μεταναστών ενθαρρύνοντάς τους να εργασθούν οι ίδιοι με τους νέους. Το σχέδιο περιλαμβάνει την ανάπτυξη και την υλοποίηση προγραμμάτων διδασκαλίας, πρακτική επίβλεψη, ενίσχυση του πολυπολιτισμικού χαρακτήρα της εργασίας με νέους, διεύρυνση του αριθμού των θέσεων εκπαίδευσης/εργασίας μέσω επαφών με εργοδότες, και ανάπτυξη και εφαρμογή μιας εκπαιδευτικής μεθόδου βασισμένης στα πολυμέσα.

www.osa-amsterdam.nl/index.php?option=com_content&task=view&id=135&Itemid=88

Υπέρβαση των έμμεσων διακρίσεων που βασίζονται στην καταγωγή και στην κοινωνική κατάσταση

Ανάλογα με την τοπική κατάσταση, οι νεαροί μετανάστες μπορεί να είναι δυσανάλογα συγκεντρωμένοι σε οικονομικά υποβαθμισμένες περιοχές στις οποίες οι κάτοικοι είναι πιθανότερο να ζουν σε κοινωνικές κατοικίες, να είναι άνεργοι, να έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, να ασκούν εγκληματικές δραστηριότητες ή να έχουν προβλήματα ψυχικής υγείας, όπως κατάθλιψη. Στις περιπτώσεις αυτές, η περιοχή δεν είναι πιθανό να διαθέτει επιχειρήσεις που αναπτύσσονται, και οι ζεύξεις των μέσων μεταφορών και οι ευκαιρίες απασχόλησης μπορεί να είναι περιορισμένες. Οι ευκαιρίες για τους νέους που μεγαλώνουν

σε οικονομικά και κοινωνικά μη προνομιούχες περιοχές είναι πολύ πιο περιορισμένες. Οι τοπικές αρχές πρέπει να ενθαρρύνουν τους εργοδότες που βρίσκονται εκτός διαχωρισμένων και υποβαθμισμένων περιοχών να απασχολούν νέους από τις περιοχές αυτές και, όπου αρμόζει, να εξετάσουν το ενδεχόμενο να κρατούν για αυτούς μερικές θέσεις μαθητείας.

Στόχος του σουηδικού σχεδίου «Lugna Gatan» (εύκολος δρόμος) είναι η επανένταξη των νέων που υφίστανται κοινωνικό αποκλεισμό σε υποβαθμισμένες περιοχές αρκετών πόλεων. Ύστερα από τρίμηνη εκπαίδευση, οι νέοι απασχολούνται ως πρότυπα προς μίμηση για την καθιέρωση επαφών με άλλους νέους στην περιοχή τους. Αρκετές εκατοντάδες άνεργοι νέοι βοηθήθηκαν να αποκτήσουν εκπαίδευση και εργασία και χιλιάδες άλλοι εργάστηκαν ως εθελοντές. Η μεγάλη πλειονότητα εκείνων που εργάζονται ή εργάστηκαν για το σχέδιο εργάζονται σήμερα με καθεστώς πλήρους απασχόλησης ή σπουδάζουν.

www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=020919974.pdf&url=/dynamaster/file_archive/050118/fa1a18c360e97265c5f6f9c2eea61910/020919974.pdf

Στόχος του γαλλικού προγράμματος «Zones Franches Urbaines» (επιχειρηματικές ζώνες) είναι η τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας, η μείωση της ανεργίας και η διευκόλυνση της υλικής και κοινωνικής αναγέννησης σε περιοχές με υψηλά ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου βελτιώνοντας τα οικονομικά κίνητρα για τις ιδιωτικές εταιρείες.

www.ville.gouv.fr/IMG/pdf/zfu-pratique_cle714cfb.pdf

Συμπεράσματα

1. Οι γενικότερες κοινωνικές συνθήκες που ρυθμίζονται από διαφορετικές πολιτικές, όπως η μετανάστευση, η στέγαση, οι κοινωνικές υποθέσεις και η απασχόληση, μπορούν να λειτουργήσουν ως παράγοντες διευκόλυνσης ή ως εμπόδια για την αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής πολιτικής.
2. Οι μετανάστες μαθητές τείνουν να σημειώνουν επιτυχίες σε σχολικά συστήματα με λιγότερους τύπους σχολείων, επιλογή για ομαδοποίηση βάσει ικανοτήτων σε μεταγενέστερο στάδιο, και αντικειμενικά μέσα αξιολόγησης, μεταξύ άλλων για τις περιπτώσεις με ειδικές ανάγκες.
3. Τα υψηλά, ομοιόμορφα πρότυπα για την αξιολόγηση της προηγούμενης εκπαίδευσης και τα προγράμματα προσανατολισμού διασφαλίζουν την είσοδο των νεοαφιχθέντων μαθητών στο κατάλληλο επίπεδο στο σχολικό σύστημα.

4. Η συνεχής υποστήριξη βοηθά τους μετανάστες μαθητές να καλύψουν την υστέρησή τους με όσο το δυνατόν πιο σύντομο και μεταβατικό τρόπο. Τα μαθήματα αυτά επωφελούνται καλά καθιερωμένων προτύπων ποιότητας, τα οποία υπόκεινται σε τακτική αξιολόγηση, για την εκμάθηση της δεύτερης γλώσσας και στενής συνεργασίας των εκπαιδευτικών σχετικά με την ολοκληρωμένη διδασκαλία περιεχομένου.
5. Η πρόσληψη περισσότερων ποιοτικών εκπαιδευτικών είναι μια από τις πιο αποτελεσματικές συνεισφορές στη βελτίωση των μαθητικών επιδόσεων, ιδίως για τους μαθητές με μεταναστευτικές καταβολές ή που προέρχονται από μειονεκτικά περιβάλλοντα. Η αύξηση του αριθμού των εκπαιδευτικών με μεταναστευτικές καταβολές ή/και με κατάρτιση στη διαπολιτισμική εκπαίδευση αναβαθμίζει τις μαθητικές επιδόσεις, τις προσδοκίες των εκπαιδευτικών και τη συνολική ποιότητα του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος.
6. Η πλήρης εφαρμογή της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στο πρόγραμμα σπουδών, στο υλικό διδασκαλίας και στις εξωσχολικές δραστηριότητες αυξάνει την ευαισθητοποίηση των μη μεταναστών μαθητών και βελτιώνει την εμπιστοσύνη των μεταναστών μαθητών.
7. Οι ενεργείς στρατηγικές προσέγγισης για τους μετανάστες γονείς και τους γονείς από μειονεκτικά περιβάλλοντα και τα εθελοντικά προγράμματα συνεχούς εκπαίδευσης ενηλίκων για όλους παράγουν καλύτερα αποτελέσματα όσον αφορά τη φοίτηση και τις σχολικές επιδόσεις και αυξάνουν σε συμμετοχή των γονέων σε σχολικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες.
8. Η γνώση της γλώσσας και του πολιτισμού της χώρας καταγωγής συμβάλλει στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου της χώρας υποδοχής των μεταναστών, πράγμα το οποίο οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να αξιοποιήσουν στο πλαίσιο των στόχων τους για εκπαίδευση παγκόσμιας κλάσης και ανταγωνιστικότητα της αγοράς εργασίας.
9. Η ύπαρξη μεντόρων αυξάνει την εμπιστοσύνη των μεταναστών μαθητών και δημιουργεί γέφυρες με πρότυπα προς μίμηση από τις αναδυόμενες ελίτ των μεταναστών.
10. Οι εξωσχολικές δραστηριότητες δημιουργούν γέφυρες μεταξύ των συμμετεχόντων μαθητών, μεταναστών και μη, και των σχολείων που τις οργανώνουν, των γονέων και των οργανώσεων μεταναστών.
11. Η έγκαιρη απόκτηση εργασιακής πείρας μέσω προγραμμάτων μαθητείας εγγυημένης ποιότητας και προγραμμάτων εργασίας/μάθησης αποδεικνύεται ιδιαίτερα σημαντική για τα αποτελέσματα των νεαρών μεταναστών στην αγορά εργασίας.
12. Προγράμματα μπορούν να βελτιώσουν τις προσωπικές δεξιότητες των μαθητών, οι οποίες αυξάνουν τις πιθανότητές τους να εισέλθουν στο πρώτο επίπεδο της αγοράς εργασίας, παρέχοντας περισσότερες ευκαιρίες άτυπης μάθησης όπως κέντρα παροχής πόρων, μαθήματα κατάρτισης, επίβλεψη από μέντορες και πρόσβαση σε δίκτυα.

Παράρτημα Ι

Κοινές βασικές αρχές για την πολιτική ένταξης των μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση

1. Η ένταξη είναι μια δυναμική, αμφίδρομη διαδικασία αμοιβαίας προσαρμογής από όλους τους μετανάστες και τους κατοίκους των κρατών μελών.
2. Η ένταξη συνεπάγεται σεβασμό των βασικών αρχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
3. Η απασχόληση είναι βασικό στοιχείο της διαδικασίας ένταξης και κατέχει κεντρική θέση στη συμμετοχή των μεταναστών, στη συνεισφορά των μεταναστών στην κοινωνία υποδοχής και στην προβολή της εν λόγω συνεισφοράς.
4. Οι βασικές γνώσεις της γλώσσας, της ιστορίας και των θεσμών της κοινωνίας υποδοχής είναι απαραίτητες για την ένταξη· η παροχή της δυνατότητας στους μετανάστες να αποκτήσουν τις βασικές αυτές γνώσεις είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία της ένταξης.
5. Οι προσπάθειες στον τομέα της εκπαίδευσης είναι καθοριστικής σημασίας για την προετοιμασία των μεταναστών, και ιδίως των κατιόντων τους, ώστε να γίνουν πιο επιτυχημένοι και να συμμετέχουν πιο ενεργά στην κοινωνία.
6. Η πρόσβαση των μεταναστών στους θεσμούς, καθώς και στα δημόσια και τα ιδιωτικά αγαθά και τις υπηρεσίες, σε ισότιμη βάση με τους πολίτες της χώρας υποδοχής και χωρίς διακρίσεις αποτελεί καθοριστικό θεμέλιο για καλύτερη ένταξη.
7. Η συχνή αλληλεπίδραση μεταξύ μεταναστών και πολιτών του κράτους μέλους συνιστά θεμελιώδη μηχανισμό ένταξης. Τα κοινά φόρα, ο διαπολιτισμικός διάλογος, η εκπαίδευση σχετικά με τους μετανάστες και τους πολιτισμούς των μεταναστών και η αναβάθμιση των συνθηκών διαβίωσης στο αστικό περιβάλλον βελτιώνουν τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ μεταναστών και πολιτών του κράτους μέλους.
8. Η πρακτική διαφορετικών πολιτισμών και θρησκειών κατοχυρώνεται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και πρέπει να προστατεύεται, εκτός εάν οι πρακτικές βρίσκονται σε σύγκρουση με άλλα απαραβίαστα ευρωπαϊκά δικαιώματα ή με το εθνικό δίκαιο.
9. Η συμμετοχή των μεταναστών στη δημοκρατική διαδικασία και στη διαμόρφωση πολιτικών και μέτρων ένταξης, ιδίως σε τοπικό επίπεδο, υποστηρίζει την ένταξή τους.
10. Η ενσωμάτωση των πολιτικών και των μέτρων ένταξης σε όλους τους συναφείς τομείς πολιτικής και σε όλα τα επίπεδα της κυβέρνησης και τις δημόσιες υπηρεσίες είναι σημαντικός παράγοντας στη διαμόρφωση και στην εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής.
11. Η ανάπτυξη σαφών στόχων, δεικτών και μηχανισμών αξιολόγησης είναι αναγκαία για την προσαρμογή της πολιτικής, την αξιολόγηση της προόδου της ένταξης και την αποτελεσματικότερη ανταλλαγή πληροφοριών.

Παράρτημα II

Εργαλείο συγκριτικής ανάλυσης της ένταξης

Στα παραρτήματα της πρώτης και της δεύτερης έκδοσης του εγχειριδίου παρουσιάζονται μέθοδοι για τη μετουσίωση των πολιτικών σε σχέδια και για τη μετουσίωση από τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων των ειδικών επαγγελματιών σε νέες πρωτοβουλίες. Το παρόν παράρτημα παρέχει ένα εργαλείο στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής και στους ειδικούς επαγγελματίες που θέλουν να διδαχθούν αμοιβαία, με στόχο τη συστηματική και συνεχή βελτίωση των μεθόδων εργασίας τους, των προτύπων και της παροχής των υπηρεσιών τους.

Όλοι οι ενδιαφερόμενοι που θεωρούν τον εαυτό τους παράγοντα στον τομέα της ένταξης (υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, πάροχοι υπηρεσιών, παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών) μπορούν να προβούν σε συγκριτική ανάλυση του έργου τους, βάσει κοινής εντολής, στόχων και δραστηριοτήτων.

Η μέθοδος αφορά τη συγκριτική ανάλυση ειδικών επαγγελματιών από ειδικούς επαγγελματίες. Θεμελιώδες στοιχείο της επιτυχίας της είναι η προθυμία των συμμετεχόντων να διδαχθούν από τη συνεργασία τους και ο ένας από τον άλλον. Στο πλαίσιο της διαδικασίας, οι συμμετέχοντες προσδιορίζουν:

- βασικούς τομείς βελτίωσης
- συναφή διεθνή νομικά και επαγγελματικά πρότυπα
- βέλτιστες πρακτικές που ανταποκρίνονται στα εν λόγω πρότυπα και παράγοντες που είναι καθοριστικοί για την επίτευξή τους
- διδάγματα που μπορούν να μεταφερθούν από τη μια κατάσταση στην άλλη, οδηγώντας σε προσαρμογές των πολιτικών και των πρακτικών κάθε συμμετέχοντος.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ένα εργαλείο συγκριτικής ανάλυσης, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιήσει ένας παράγοντας στον τομέα της ένταξης για να προβεί σε συγκριτική ανάλυση ώστε να διδαχθεί από, και να βελτιώσει, τις πολιτικές και τις πρακτικές του. Οι συμμετέχοντες μπορούν να εφαρμόσουν μαζί τον πίνακα ελέγχων σε καθένα από τα τέσσερα χωριστά στάδια και τα διάφορα βήματα της συγκριτικής ανάλυσης:

1. Σχεδιασμός

- **Θέμα:** Η ένταξη είναι μια πολυδιάστατη διαδικασία: Ποιος είναι ο συγκεκριμένος τομέας τον οποίο αφορά το έργο σας;
- **Εξεύρεση ορισμού εργασίας για τη διαδικασία:** Οι αποκλίνουσες έννοιες ή τα αποκλίνοντα πρότυπα ένταξης μπορούν να παρεμποδίσουν τη συνεργασία και τη συγκριτική ανάλυση. Πώς αντιλαμβάνεται η οργάνωσή σας τη συμβολή του έργου της στη μακροπρόθεσμη ευημερία και στη σύγκλιση των κοινωνικών αποτελεσμάτων για όλα τα μέλη μιας ποικιλόμορφης κοινωνίας; Προωθεί το έργο σας την ενεργό συμμετοχή, την απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων, ή το θεσμικό άνοιγμα και την πολιτισμική αλλαγή;

- **Αναζήτηση δυνητικών συμμετεχόντων:** Με ποιον έχετε κοινά συμφέροντα αμοιβαίας μάθησης; Θα αναπτύξετε συμπράξεις με οργανώσεις με παρόμοιες δραστηριότητες, οι οποίες βρίσκονται σε διαφορετικές πόλεις ή χώρες; Ή προτιμάτε να διδαχθείτε από οργανώσεις με παρόμοιο στόχο, οι οποίες αναπτύσσουν δραστηριότητες σε διαφορετικούς τομείς;
- **Καθορισμός της δομής της συγκριτικής ανάλυσης:** Η ηγεσία της οργάνωσης επιδεικνύει τη βούλησή της να υποβληθεί σε συγκριτική ανάλυση και διαθέτει επαρκείς πόρους. Ποια είναι η μέθοδος, το πρωτόκολλο δέσμευσης και ο κώδικας συμπεριφοράς που θα χρησιμοποιηθούν μεταξύ των συμμετεχόντων;

2. Έρευνα

- **Καθορισμός των άμεσων δικαιούχων:** Η υπάρχουσα πολυμορφία της Ευρώπης ενισχύεται από την άφιξη μεταναστών, οι οποίοι εμφανίζουν και οι ίδιοι πολυμορφία. Ποια μέλη μιας ποικιλόμορφης κοινωνίας επωφελούνται άμεσα από το έργο σας στον τομέα της ένταξης: συγκεκριμένες κατηγορίες μεταναστών, διαφορετικές γενεές, το ευρύτερο κοινό, δημόσιοι οργανισμοί κ.λπ.;
- **Εντοπισμός αξιόπιστων πηγών δεδομένων:** Καθώς τα εθνικά και διεθνικά κενά στη συλλογή δεδομένων μπορεί να δυσχεραίνουν την αναζήτηση συγκρίσιμων δεδομένων, οι υπεύθυνοι της συγκριτικής ανάλυσης μπορεί να αναγκασθούν να βασισθούν στους δικούς τους πόρους. Ποιες πηγές είναι διαθέσιμες για αναλυτικά, συγκρίσιμα δεδομένα σχετικά με τους δικαιούχους σας;
- **Συλλογή δεδομένων και χαρτογράφηση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι δικαιούχοι σας:** Στον τομέα εργασίας σας, ποια προβλήματα αναφέρουν οι άμεσοι δικαιούχοι σας ως σημαντικότερα εμπόδια στη μακροπρόθεσμη ευημερία τους; Εάν δεν έχετε πληροφορίες σχετικά με τις εμπειρίες τους, ποια είναι τα προβλήματα που διαπιστώνουν και πληροφορούνται κυρίως οι ειδικοί επαγγελματίες;
- **Μετουσίωση των εμποδίων σε τομείς βελτίωσης:** Ποιοι είναι οι σαφείς και προσανατολισμένοι σε δράσεις στόχοι που μπορεί να θέσει η οργάνωσή σας για την εξάλειψη αυτών των εμποδίων και την αξιοποίηση των παραγόντων διευκόλυνσης της ένταξης;
- **Χαρτογράφηση των πολιτικών:** Ποια είναι τα αγαθά, οι υπηρεσίες και οι πολιτικές που παρέχουν οι οργανώσεις για να ανταποκριθούν σε αυτούς τους τομείς βελτίωσης;

3. Ανάλυση

- **Διεξαγωγή αναδρομικών και μελλοντικών αξιολογήσεων αντικτύπου:** Ποιος ήταν ο αντίκτυπος στην κατάστασή σας παλαιότερου έργου σας στους συγκεκριμένους τομείς βελτίωσης; Ποιες εναλλακτικές μέθοδοι εργασίας ενδέχεται να βελτιώσουν τον αντίκτυπό σας στο μέλλον;

- **Θέσπιση προτύπων:** Ποιοι είναι οι διεθνείς νομικοί κανόνες ή τα επαγγελματικά πρότυπα που εφαρμόζονται άμεσα στον τομέα εργασίας σας;
- **Αναζήτηση και μελέτη βέλτιστων πρακτικών:** Ποιες πρακτικές μπορούν να εντοπισθούν οι οποίες ανταποκρίνονται καλύτερα στα διάφορα κριτήρια που θεσπίζονται στα εν λόγω πρότυπα;
- **Διερεύνηση των πρακτικών και των οργανώσεων:** Οι τεχνικές κυμαίνονται από την απλή μελέτη δημόσια διαθέσιμων πληροφοριών έως ομαδικές επισκέψεις, σεμινάρια και πιο εξειδικευμένες μεθόδους, όπως αξιολογήσεις από ομοτίμους, ανταλλαγές και συμπράξεις μάθησης. Πώς χρησιμοποιήθηκαν τα εν λόγω πρότυπα από άλλη οργάνωση για τον σχεδιασμό της πρακτικής; Ποια είναι τα «επόμενα βήματα» στα οποία πρέπει να δοθεί προσοχή κατά την υλοποίηση; Ποιοι είναι οι παράγοντες που δικαιολογούν την επιτυχία τους;

4. Υλοποίηση

- **Βελτιώσεις στην πολιτική και στην πρακτική:** Θέσπιση νέων μέτρων για την κάλυψη ή τη μείωση της διαφοράς μεταξύ των υφιστάμενων και των βέλτιστων πρακτικών. Με ποιον τρόπο θα μπορούσαν οι πρακτικές σας να επιτύχουν, ακόμη και να ξεπεράσουν, τα εν λόγω πρότυπα;
- **Συμφωνία σχετικά με συνοδευτικούς κοινούς δείκτες, στόχους και σημεία αναφοράς:** Με ποιον τρόπο μπορούν οι τομείς βελτίωσης να μετουσιωθούν σε κοινά μέτρα σύγκρισης και μετρήσεις που αξιολογούν τη συμβολή του έργου σας στη συνολική ένταξη;
- **Υποβολή εκθέσεων, επανεξέταση και προσαρμογή της διαδικασίας συγκριτικής ανάλυσης:** Πώς μπορεί να βελτιωθεί η διαδικασία αυτή με την πάροδο του χρόνου, με σκοπό τη συνεχή βελτίωση των επιδόσεών σας στον συγκεκριμένο τομέα ή την εξέταση νέων θεμάτων;

Παράρτημα III

Εθνικά σημεία επαφής για την ένταξη

Αυστρία

Αυστριακό Ταμείο Ένταξης (Österreichischer Integrationsfonds) Schlachthausgasse 30, 1030 Vienna, Αυστρία, φαξ +43 17101203591

Βέλγιο

Γραφείο του αναπληρωτή πρωθυπουργού, υπουργός Εργασίας και Ίσων Ευκαιριών (Vice-Première ministre, ministre de l'Emploi et de l'Egalité des chances/Vice Eerste minister, minister van Werk en van Gelijke Kansen)

Kunstlaan 7/Avenue des Arts 7, 1210 Brussel/Bruxelles, Βέλγιο, φαξ +32 22202067

Κέντρο Ίσων Ευκαιριών και Καταπολέμησης του Ρατσισμού (Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme/Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding)

Koningsstraat 138/Rue Royale 138, 1000 Brussel/Bruxelles, Βέλγιο, φαξ +32 22123030

Βουλγαρία

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής (Министерство на труда и социалната политика)

Διεύθυνση Ελεύθερης Κυκλοφορίας των Προσώπων, Μετανάστευσης και Ένταξης 2, Triaditza Street, 1051 Sofia, Βουλγαρία, φαξ +359 29873980

Κύπρος

Υπουργείο Εσωτερικών — Τμήμα Ευρωπαϊκής Ένωσης και Διεθνών Σχέσεων

Λεωφ. Δημοσθένη Σεβέρη, 1453 Λευκωσία, Κύπρος, φαξ +357 228678383

Τσεχική Δημοκρατία

Υπουργείο Εσωτερικών της Τσεχικής Δημοκρατίας (Ministerstvo vnitra České republiky) —

Τμήμα Πολιτικής Ασύλου και Μετανάστευσης

Nad Štolou 3, rožstovně schránka 21, 170 34 Praha 7, Τσεχική Δημοκρατία, φαξ +420 974833512

Δανία

Υπουργείο Υποθέσεων Προσφύγων, Μετανάστευσης και Ένταξης (Ministeriet for

Flygtninge, Indvandrere og Integration) — Τμήμα Πολιτικής Ένταξης

Holbergsgade 6, 1057 Copenhagen K, Δανία, φαξ +45 33111239

Εσθονία

Υπουργείο Πολιτισμού (Kultuuriministeerium)

Suur-Karja 23 15076, Tallinn, Εσθονία, φαξ +372 6282200

Φινλανδία

Υπουργείο Εσωτερικών (Sisäasiainministeriö)

Τμήμα Μετανάστευσης, Μονάδα Ένταξης

Vuorikatu 20 A, Helsinki, PO BOX 26, FI-00023, φαξ +358 916042940

Γαλλία

Υπουργείο Μετανάστευσης, Ένταξης, Εθνικής Ταυτότητας και Αλληλέγγυας Ανάπτυξης (Ministère de l'Immigration, de l'Intégration, de l'identité nationale et du développement solidaire)

Τμήμα Υποδοχής, Ένταξης και Ιθαγένειας

101 rue de Grenelle — 75323 Paris Cedex 07, Γαλλία, φαξ +33 172716825

Γερμανία

Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εσωτερικών (Bundesministerium des Innern) — Μονάδα MI2

Πολιτικές Ένταξης

Alt-Moabit 101 D, 10559 Berlin, Γερμανία, φαξ +49 30186812926

Ελλάδα

Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης — Γενική Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ένταξης, Τμήμα Κοινωνικής Ένταξης Ευαγγελιστρίας 2, 105 63 Αθήνα, Ελλάδα, φαξ +30 2103741239

Ουγγαρία

Υπουργείο Δικαιοσύνης και Επιβολής του Νόμου (Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium) —

Τμήμα Συντονισμού Υποθέσεων Δικαιοσύνης και Εσωτερικών και Μετανάστευσης

Kossuth Lajos tér 4., 1055 Budapest, Ουγγαρία, φαξ +36 14413599

Ιρλανδία

Γραφείο του Υπουργού Ένταξης

Dún Aímhírgin, 43-49 Mespil Road, Dublin 4, Ιρλανδία, φαξ +353 16473119

Ιταλία

Υπουργείο Εσωτερικών (Ministero dell'Interno) — Τμήμα Ατομικών Ελευθεριών και Μετανάστευσης — Κεντρική Διεύθυνση Πολιτικών Μετανάστευσης και Ασύλου

Palazzo Viminale, Via A. Depretis, 00184 Roma, Ιταλία, φαξ +39 0646549751

Υπουργείο Εργασίας, Υγείας και Κοινωνικών Πολιτικών (Ministero del Lavoro, della Salute e delle Politiche Sociali) — Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης

Via Fornovo 8, 00192 Roma, Ιταλία, φαξ: +39 0636754769

Λετονία

Υπουργείο Δικαιοσύνης της Δημοκρατίας της Λετονίας (Latvijas Republikas Tieslietu ministrija)

Brīvības blvd. 36, Rīga, LV-1536, φαξ +371 67285575

Λιθουανία

Υπουργείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Εργασίας (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) —

Τμήμα Διεθνών Υποθέσεων

A. Vivulskio Str. 11, LT-03610 Vilnius, Λιθουανία, φαξ +370 52664209

Λουξεμβούργο

Υπουργείο Οικογένειας και Ένταξης (Ministère de la Famille et de l'Intégration) —
Οργανισμός Υποδοχής και Ένταξης Λουξεμβούργου (Office luxembourgeois de l'accueil et
de l'intégration — OLAI)
7-9, avenue Victor Hugo, 1750 Λουξεμβούργο, φαξ +352 24785720

Μάλτα

Υπουργείο Οικογένειας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ministeru għall-Familja u Solidarjeta' Soċjali)
Palazzo Ferreria, 310 Republic Street, Valletta CMR 02, Μάλτα, φαξ +356 25903121

Κάτω Χώρες

Υπουργείο Στέγασης, Χωροταξίας και Περιβάλλοντος (ministerie van VROM)
Γενική Διεύθυνση Στέγασης, Κοινοτήτων και Ένταξης
Τμήμα Πολιτικής Ιθαγένειας και Ένταξης
Rijnstraat 8, Postbus 30941,
2500 GX Den Haag, Κάτω Χώρες, φαξ +31 703390618

Πολωνία

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej) —
Τμήμα Κοινωνικής Πρόνοιας και Ένταξης
1/3/5 Nowogrodzka Str., 00-513 Warsaw, Πολωνία, φαξ +48 226611140

Πορτογαλία

Προεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου (Presidência do Conselho de Ministros)
Rua Prof. Gomes Teixeira, 1399-022 Lisboa, Πορτογαλία, φαξ +351 213927860

Ρουμανία

Υπουργείο Διοίκησης και Εσωτερικών (Ministerul Administrației și Internelor) — Ρουμανικό
Γραφείο Μετανάστευσης — Μονάδα Κοινωνικής Ένταξης
24 A Tudor Gociu Street, Bucharest 4, Ρουμανία, φαξ +40 214500479

Σλοβακία

Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικών Υποθέσεων και Οικογένειας της Σλοβακικής Δημοκρατίας
(Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR),
Τμήμα Μετανάστευσης και Ένταξης των Αλλοδαπών
Špitálska 4, 816 43 Bratislava, Σλοβακική Δημοκρατία, φαξ +421 220461623
Υπουργείο Εσωτερικών της Σλοβακικής Δημοκρατίας (Ministerstvo vnútra SR)
Γραφείο Μετανάστευσης
Pivonková 6, 812 72 Bratislava, Σλοβακική Δημοκρατία, φαξ +421 243414759

Σλοβενία

Υπουργείο Εσωτερικών (Ministrstvo za notranje zadeve) — Διεύθυνση Μετανάστευσης και
Ένταξης
Beethovnova 3, 1000 Ljubljana, Σλοβενία, φαξ +386 14284695

Ισπανία

Υπουργείο Εργασίας και Μετανάστευσης (Ministerio de Trabajo e Inmigración) —
Γραμματεία Εισερχόμενης και Εξερχόμενης Μετανάστευσης
Γενική Διεύθυνση Ένταξης των Μεταναστών
C/ José Abascal, 39 -1ª Planta-, 28003 Madrid, Ισπανία, φαξ +34 913637057

Σουηδία

Υπουργείο Ένταξης και Ισότητας των Φύλων (Integrations- och
jämställdhetsdepartementet) — Τμήμα Ένταξης και Αστικής Ανάπτυξης
S-103 33 Stockholm, Σουηδία, φαξ +46 84053578

Ηνωμένο Βασίλειο

Υπηρεσία Συνόρων του Ηνωμένου Βασιλείου — Μεταναστευτική Πολιτική
Whitgift Centre B Block, 9th Floor West Wing, 15 Wellesley Road, Croydon, Surrey CR9 4AR,
φαξ +44 2086046894

Παρατηρητές

Νορβηγία

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ενσωμάτωσης (Arbeids- og
inkluderingsdepartementet) —
Τμήμα Ένταξης και Ποικιλομορφίας
P.O. Box 8019 Dep. 0030 Oslo, Νορβηγία, φαξ +47 22240265

**Για τους εθνικούς δικτυακούς τόπους, βλέπε τον ευρωπαϊκό δικτυακό τόπο για την
ένταξη στη διεύθυνση www.integration.eu (ενότητα: προφίλ χωρών)**

Παράρτημα IV

Επιλεγμένη βιβλιογραφία

Το παρόν έγγραφο βασίσθηκε σε δευτερογενή στατιστική ανάλυση, έγγραφα προβληματισμού, έγγραφα συμπερασμάτων και στις έγγραφες και προφορικές παρουσιάσεις στα τεχνικά σεμινάρια. Τα σημαντικότερα έγγραφα που λήφθηκαν υπόψη και αναφέρονται στο κείμενο παρατίθενται στη συνέχεια.

«Acquisition and Loss of nationality: policies and trends in 15 European Countries» (Κτήση και απώλεια της ιθαγένειας: πολιτικές και τάσεις σε ευρωπαϊκές χώρες), σχέδιο NATAC, www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569498

Citizenship policies in the new Europe (Πολιτικές ιθαγένειας στη νέα Ευρώπη), σχέδιο CPNEU, www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569221&l=2

«Discrimination in the European Union» (Διακρίσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση), Ειδικό βάρομετρο 263, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_263_en.pdf

«Diversity Toolkit for factual programmes in public service television» (Εργαλειοθήκη της πολυμορφίας για τεκμηριωμένα προγράμματα στην τηλεόραση δημόσιας υπηρεσίας), Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ραδιοτηλεόρασης, σουηδικό συμβούλιο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/media-toolkit_diversity_en.pdf

«Education and the Integration of Migrants» (Εκπαίδευση και ένταξη των μεταναστών), Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: www.efms.uni-bamberg.de/pdf/NESEducationIntegrationMigrants.pdf

«European Conference on Active Participation of Ethnic Minority Youth in Society» (Ευρωπαϊκό συνέδριο σχετικά με την ενεργό συμμετοχή των νέων εθνοτικών μειονοτήτων στην κοινωνία), Κοπεγχάγη, Δανία, www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/10CF2C4E-CFDC-49DA-9B73-8B86C82117AF/0/european_conference_web.pdf, www.nyidanmark.dk/resources.ashx/Resources/Publikationer/Konferencer/UK/issuepaper_youthevent.pdf,

«For Diversity, Against Discrimination» (Υπέρ της διαφορετικότητας. Κατά των διακρίσεων), βιβλιοθήκη εγγράφων εκστρατείας, Ευρωπαϊκό έτος ίσων ευκαιριών για όλους 2007, www.stop-discrimination.info/4895.0.html

«Good practice database: Compendium: Cultural Policies and Trends in Europe» (Βάση δεδομένων ορθών πρακτικών: Επιτομή: Πολιτιστικές πολιτικές και τάσεις στην Ευρώπη) www.culturalpolicies.net/web/intercultural-dialogue-database.php

«Handbook for local consultative bodies for foreign residents» (Εγχειρίδιο τοπικών συμβουλευτικών οργάνων για αλλοδαπούς κατοίκους), Συμβούλιο της Ευρώπης, http://book.coe.int/EN/ficheouvrage.php?PAGEID=36&lang=EN&produit_aliasid=1750

«How to communicate: Strategic communication on migration and integration» (Τρόποι επικοινωνίας: Στρατηγική επικοινωνία σχετικά με τη μετανάστευση και την ένταξη), Ίδρυμα King Baudouin Foundation www.kbs-frb.be/uploadedfiles/

KBS-FRB/05)_Pictures,_documents_and_external_sites/09)_Publications/PUB_1624_How_to_Communicate.pdf

«Integrating Immigrant Children into Schools in Europe», (Ένταξη των παιδιών μεταναστών στα σχολεία στην Ευρώπη), Δίκτυο πληροφοριών για την εκπαίδευση στην Ευρώπη Eurydice της ΓΔ Εκπαίδευσης και Πολιτισμού, http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/pdf/0_integral/045EN.pdf

«Intercultural dialogue in Europe» (Διαπολιτισμικός διάλογος στην Ευρώπη), Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 217, http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_217_sum_en.pdf

«INVOLVE — Integration of migrants through volunteering» (INVOLVE — Ένταξη των μεταναστών μέσω του εθελοντισμού), Κέντρο Ευρωπαϊκού Εθελοντισμού, www.cev.be/data/File/INVOLVEreportEN.pdf

«Jobs for Immigrants (Vol. 2): Labour market integration in Belgium, France, the Netherlands, and Portugal» [Θέσεις εργασίας για τους μετανάστες (τεύχος 2): Ένταξη στην αγορά εργασίας στο Βέλγιο, στη Γαλλία, στις Κάτω Χώρες και την Πορτογαλία], ΟΟΣΑ, www.oecd.org/els/migration/integration/jobs2

«Locating immigrant integration policy measures in the machinery of the European Commission» (Εντοπισμός πολιτικών μέτρων ένταξης των μεταναστών στον μηχανισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), Migration Policy Group, www.migpolgroup.com/projects_detail.php?id=21

«Majority Populations' Attitudes towards Migrants and Minorities», (Στάσεις του πλειοψηφικού πληθυσμού απέναντι στους μετανάστες και στις μειονότητες), Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας, <http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/Report-1.pdf>

«Media4Diversity — Taking the pulse of diversity in the media» (Μέσα ενημέρωσης για την πολυμορφία: σφυγμομέτρηση της πολυμορφίας στα μέσα ενημέρωσης), Internews Europe, Ίδρυμα πολυμορφίας στα μέσα ενημέρωσης, IFJ, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=nl&catId=423&newsId=512&furtherNews=yes>

«Migration and Integration — Europe's big challenge: What role do the media play?» (Μετανάστευση και ένταξη — η μεγάλη πρόκληση της Ευρώπης: Ποιος είναι ο ρόλος των μέσων ενημέρωσης;), [www.miramedia.nl/media/files/Reader_WorkingGroups\(1\).pdf](http://www.miramedia.nl/media/files/Reader_WorkingGroups(1).pdf)

«Migration and Public Perception» (Μετανάστευση και αντίληψη του κοινού), Σώμα συμβούλων ευρωπαϊκής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, http://ec.europa.eu/dgs/policy_advisers/publications/docs/bepa_migration_final_09_10_006_en.pdf

«Moving Europe: EU research on migration and policy needs» (Κινητοποίηση της Ευρώπης: έρευνα της ΕΕ σχετικά με τη μετανάστευση και τις ανάγκες πολιτικής), Γενική Διεύθυνση Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, [ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/ssh/docs/ssh_research_migration_20090403_en.pdf](http://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/ssh/docs/ssh_research_migration_20090403_en.pdf)

Overview of Digital Support Initiatives for/by Immigrants and Ethnic Minorities in the EU27 (Επισκόπηση πρωτοβουλιών ψηφιακής υποστήριξης για/από μετανάστες και εθνοτικές μειονότητες στην ΕΕ27), έκθεση του Ινστιτούτου Μελετών Τεχνολογιών του Μέλλοντος, <http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=1888>

«POLITIS: Building Europe with New Citizens? An Inquiry into the Civic Participation of Naturalised Citizens and Foreign Residents in 25 Countries» (POLITIS: Οικοδόμηση της Ευρώπης με νέους πολίτες; Έρευνα σχετικά με τη συμμετοχή στα κοινά πολιτογραφημένων πολιτών και αλλοδαπών κατοίκων σε 25 χώρες), www.politis-europe.uni-oldenburg.de/

«Racism and cultural diversity in European media: a review of research» (Ρατσισμός και πολιτισμική ποικιλομορφία στα ευρωπαϊκά μέσα ενημέρωσης: επισκόπηση της έρευνας), της Jessica ter Wal www.ekr.admin.ch/themen/00114/00120/00121/00122/index.html?lang=de&download=NHZLpZeg7t

«Racism, Xenophobia and the Media: Towards respect and understanding of all religions and cultures: conference report» (Ρατσισμός, Ξενοφοβία και μέσα ενημέρωσης: προς τον σεβασμό και την κατανόηση όλων των θρησκειών και των πολιτισμών: έκθεση συνεδρίου), Αυστριακή προεδρία της ΕΕ και Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/euromed_en.pdf

«Sharing Diversity: national approaches to intercultural dialogue in Europe» (Συμμετοχή στην πολυμορφία: εθνικές προσεγγίσεις του διαπολιτισμικού διαλόγου στην Ευρώπη), www.interculturaldialogue.eu/web/files/14/en/Sharing_Diversity_Final_Report.pdf

«The Rainbow Paper: Intercultural Dialogue: From Practice to Policy and Back» (Ουράνιο Τόξο: έγγραφο για τον διαπολιτισμικό διάλογο: από την πρακτική στην πολιτική και το αντίστροφο), Πλατφόρμα για διαπολιτισμική Ευρώπη, www.eurocult.org/uploads/docs/886.pdf

«Thinking forward: Making the Media more Diverse and the Role of Change Agents» (Προορατική σκέψη: Αύξηση της πολυμορφίας στα μέσα ενημέρωσης και ο ρόλος των παραγόντων αλλαγής), www.miramedia.nl/media/files/guide_for_change_agents.pdf

«TIES: The integration of the European second generation» (TIES: Η ένταξη της ευρωπαϊκής δεύτερης γενιάς), www.tiesproject.eu

«What Works in Migrant Education? A Review of Evidence and Policy Options» (Τι είναι αποτελεσματικό στην εκπαίδευση των μεταναστών; Επισκόπηση των στοιχείων και των επιλογών πολιτικής), θεματική ανασκόπηση του ΟΟΣΑ σχετικά με την εκπαίδευση των μεταναστών, [www.oecd.org/olis/2009doc.nsf/NEWRMSFREDAT/NT00000B0A/\\$FILE/JT03259280.PDF](http://www.oecd.org/olis/2009doc.nsf/NEWRMSFREDAT/NT00000B0A/$FILE/JT03259280.PDF)

«Where Immigrant Students Succeed: A Comparative Review of Performance and Engagement in PISA 2003» (Τομείς επιτυχίας των μεταναστών μαθητών: συγκριτική επισκόπηση των επιδόσεων και της εμπλοκής στο πρόγραμμα διεθνούς αξιολόγησης μαθητών (PISA) 2003), ΟΟΣΑ, www.oecd.org/dataoecd/2/38/36664934.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Εγχειρίδιο για την ένταξη για υπευθύνους χάραξης πολιτικής και ειδικούς επαγγελματίες, — Τρίτη έκδοση, Απρίλιος 2010

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2010 — 198 σ. — 17 x 24 cm

ISBN 978-92-79-13510-1

doi:10.2758/15209

Πώς θα προμηθευτείτε εκδόσεις της ΕΕ

Εκδόσεις επί πληρωμή:

- από το EU Bookshop: <http://bookshop.europa.eu>,
 - από τα βιβλιοπωλεία, αν ξέρετε τον τίτλο, τον εκδότη ή/και τον αριθμό ISBN,
 - παραγγέλλοντας απευθείας σε έναν από τους αντιπροσώπους μας πωλήσεων.
- Στοιχεία επικοινωνίας: <http://bookshop.europa.eu> ή στείλτε φαξ στον αριθμό +352 2929-42758.

Δωρεάν εκδόσεις:

- από το EU Bookshop: <http://bookshop.europa.eu>,
- από τις αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή τα γραφεία εκπροσώπησής της. Στοιχεία επικοινωνίας: <http://bookshop.europa.eu> ή στείλτε φαξ στον αριθμό +352 2929-42758.

Στο παρόν Εγχειρίδιο περιγράφονται βέλτιστες πρακτικές και διδάγματα από 27 κράτη μέλη καθώς και άλλες χώρες υποδοχής μεταναστών στα ακόλουθα θέματα: ευρωπαϊκή ανταλλαγή πληροφοριών και ορθή πρακτική· μέσα μαζικής ενημέρωσης και ένταξη-ευαισθητοποίηση και χειραφέτηση των μεταναστών· πλατφόρμες διαλόγου· κτήση της ιθαγένειας και ενεργός συμμετοχή των πολιτών στα κοινά· νέοι μετανάστες, εκπαίδευση και αγορά εργασίας.

Το Εγχειρίδιο εκπονήθηκε σε στενή συνεργασία με τα εθνικά σημεία επαφής για την ένταξη και στόχος του είναι η προώθηση της δημιουργίας ενός συνεκτικού ευρωπαϊκού πλαισίου για την ένταξη διευκολύνοντας την ανταλλαγή εμπειριών και πληροφοριών. Το Εγχειρίδιο απευθύνεται σε υπευθύνους χάραξης πολιτικής και ειδικούς επαγγελματίες σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και κοινοτικό επίπεδο.

